

Közhasznú és közzétett

SZUBOTICA

MAJ IOVIN TRG 3

Telefonok

Kiadóhivatal 2-36

Közhasznú és közzétett 8-10, 8-81

NAPILÓ

Közhasznú és közzétett

negyedévre 165 dinár

egy hónapra 55 dinár

Közhasznú

Közhasznú és közzétett

XXIX. ÉVFOLYAM

SZUBOTICA, 1928. DECEMBER 25.

KEDD

349. SZÁM

A tizedik karácsony

(fm.) A népek nagy történelmi átrendeződése óta tizedszer gyulnak ki lelkiünk karácsonyfáján a szeretet ünnepének örömtüzei. Tizedszer lendít magasra illúzióink hintáját a karácsonyi költészet szent varázsa, amely előtt a legkonokabb kételkedés is alázattal borul térdre. Tizedszer válik urá fölttünk a betlehemesen csemetyűző hit, hogy a jászolban született Istenember emléke nemcsak a kisdetek boldogságának csodaforrása, hanem minden megalázott remény, letiport vágy és elnyomott jog diadalmas felszárnyalásának kiróptó fészke. Tizedszer ül karácsonyt a kisebbségi sorba szakadt magyarság és áhitatos eszmélkedése a jubiláris dátumon Janus-arcot ölt; egyszerre tekint a súlyos küzdelmek viharaitól szünt multba és a célkitűzései sikerét ígérő jövőbe.

Nehéz és sokszor kilátástalannak látszó harcok között tették meg az utat a békeszerződésekkel kreált nemzeti kisebbségek az első karácsonytól a tizedikig. A bizalmatlanság, féltékenység és gyűlölség gözei, amelyek a háborus győzelem természetének betakarítása idején a világpolitikát megülték, elsősorban a kisebbségek jogait fojtogatták. A Népszövetség, mint a kisebbségek legfőbb patrónusa, ezt a hivatását annál kényelmesebben töltötte be, mert nem akadt kisebbség, amelyik a maga sérelmeit nemzetközi fórum elé vitte volna. A németek iránt kérelhetetlenséget hirdető francia nacionalizmus ütötte rá bélyegét a népek viszonyára és olyan európai közszellemet teremtett, amelyben a kisebbségi panaszokat valamennyi ország faji többsége az irredentizmus vádjára alá helyezhette. Mi más öröködhett ebben az időszakban a kisebbségek kitarása fölött mint a karácsonyi eszméből fakadó lelki megújulás, amely minden üldözött igazságra hívős védőpálistát terít?

A betlehemi csillag, amely a napkeleti három királyokat az isteni csecsemő alomágyához kalauzolta, minden korban felragyog a horizonton és világosságként hint az új ideál bölcsőjéhez zarándokló hívők lépteire. A háboru befejeztével a népek önrendelkezési jogának és az örök békének csillagképe alatt indult meg a rombadőlt világ újjáépítése. A csillagot, amely fényösvényt hasított a bizonytalanság sűrű homályába, gyakran takarták el vészjósló felhők. Hosszu idő telt el, míg a párisi konferencia diktátumainak hajthatatlansága a locarnói meggyezésben oldódott fel, majd a *Pacte de Paris*-val létrejött a nagyhatalmak ligája a háboru ellen. A kisebbségek annál fogékonyabbak voltak az európai politika légköri változásai iránt, mert a faji többségek hivatalos álláspontja a nemzetiségi kérdésben mindig a nemzetközi konstellációhoz igazodott. Az egyes államokon belül is a világbékét veszélyeztető konfliktusok zorddá tették, a pacifista áramlat felülkerekedése megnyitotta a hangulatot a kisebbségek iránt. A nemzeti kisebbségek csak a karácsonyi poézisban jelképezett békeséget szolgálhatják, mert jogaikat ennek az urálna minden szerződésnél vagy törvénytől szilárdabban építi alá.

A kisebbségi jogok megértésének jegyében köszönt ránk az idei karácsony. A Népszövetségben a kisebbségek panaszait kifogásoló Zalesky lengyel külügyminiszter és a kisebbségek panaszjogát erőlyesen védelmező Stresemann német külügyminiszter heves összecsapása a lengyel külügyminiszter vereségével végződött. Maga Briand szükségesnek tartotta hangsúlyozni, hogy a Népszövetségnek hatályosabban kell a kisebbségek szent jogait védelmébe vennie. Hozzászoktunk ugyan ahhoz, hogy Briandot a pillanat ihletétől fűtött szónoki pátozsa a gyakorlati adottságok és a tényleges szándékok szintje fölé emeli, mégsem kicsinyelhető le a Népszövetség elnöki székéből elhangzott enunciació történelmi jelentősége. A kisebbségi kérdés kiűtött a Hamupipőke-sorból és az európai politika elsőrendű problémájának rangját nyerte el. A probléma megoldásának akadályai még korántsem hárultak el, de a nacionalizmus ellenállásának lendülete szemmel láthatóan lanyhult. A haladás figyelemreméltó szakasza tölti ki a távolságot a kisebbségek első és tizedik karácsonya között.

A jugoszláviai magyarság bőven kivette részét a decennium viszontagságaiból. Az első évek ájult csöndjét a magyar párt megszervezésének bizakodó élénksége törte meg, amely azonban a legközelebbi erőpróba kudarcá után ismét hosszú téttlenségbe dermedt. Lassanként megindult a magyarság politikai differenciálódásának folyamata és három különböző csoport sorakozott fel a magyar kisebbségi élet frontján. A három frakció között az ügy javára egészséges verseny fejlődött ki és ennek eredményeül tudható be, hogy a nagy államalkotó pártok is vetélkednek a magyar kisebbség jogainak elismerésében. Konkrét és teljes sikert egyetlen csoport sem ért el, de a sokkal nagyobb számú és kompaktabb erdélyi magyarság példája mutatja, hogy egy kisebbség politikai harcának kimenetelét az elhatározásain kivüleső okok döntenek el. A magyarság türelme, megfontoltsága és providenciális önmérséklete az orvosolatlan sérelmek ellenére sem bizonyult hiábavalónak, mert a nemzeti többség

minden pártját és rétegét meggyőzte programja loyaltásáról és céljai tisztaságáról. A most napirenden lévő népkolai törvényjavaslat a többségi mentalitásnak még régi elemeit tükrözi, de az a konciliáns fogadtatás, amiben a legnagyobb kormányzópart parlamenti klubja a magyar párt reprezentánsának kritikái észrevételeit részesítette, arra a reményre jogosít, hogy a törvényjavaslat végleges megszövegezésénél nem fognak elzárkózni a magyarság kívánságai elől.

Az az egyre szorosabbra fűződő összetartás, amellyel az ország magyar népe a kisebbségi kultúra reneszánszára irányuló akciókat felkarolja, a legékesebben szóló bizonyítéka annak, hogy a politikai megosztottság nem ejt csorbát a kisebbségi szolidaritáson. A szubotikai Népkör, a sztáribecsei Népkör, a Bánáti Magyar Köznevelődési Egyesület és a Vajdaság többi hasonló rendeltetésű kisebb kulturális szervezete együvé tereli a magyarságot a magyar nyelv szeretetében, a magyar irodalom és művészet hagyományainak ápolásában s a kisebbségi mozgalmakat ez az egység helyezi történelmi távlatba. A magyar kisebbségi kultúra fája megerősödött már annyira, hogy ünnepi alkalmakra le lehet törni róla egy-egy ágat, amely körül ugy gyülekeznek a magyarság, mint Szent Estén a család tagjai a karácsonyfá körül. A tizedik karácsony boldogabb idők ígérését sugározza a jugoszláviai magyarságra.

alkalmával így hát elég szomoró diagnózist kell felállítani. Hogy a prognózis milyen lesz, az főleg attól függ, hogy milyen eszközökkel fognak hozzá látni a viszonyok szanalásához és hogy habozás nélkül hozzálátnak-e azoknak a szerveknek a gyógyításához, amelyek normális működése az egész szervezet egészségét jelenti.

Karácsonytól – karácsonyig

A jugoszláv belpolitika egy évének története

A jugoszláv belpolitikában ezidén nem sok örömet hoz a karácsony ünnepe. Ha megvonjuk az elmúlt év mérlegét, arra az eredményre kell szükség-szerűen jutnunk, hogy az általános helyzet az állami élet dekompozíciójának szomorú képét mutatja. A közeledő új esztendő megoldatlan állami problémák egész sorával várjuk, közöttük ott van az állami élet alapját képező alkotmányának válsága is. A lefolyt esztendőnek épen az is egyik legfőbb sajátossága belpolitikai tekintetben, hogy a maguk meztelenségében mutatta meg az S. H. S. királyság alkotmányos berendezkedésének tévedéseit, feltépte a már behegedtetett sebeket és

kiélezte az eddig inkább csak lappangó ellentéteket az egyes országrészek között. Az új állam megalakulásának első tízéves jubileuma

Minden jel szerint most megint olyan *forduló pontján* állunk a belpolitikai helyzetnek, ahonnan, na helyes irányba történik az elindulás, el lehetne jutni legalább is az alapvető problémának, az állami berendezkedés kérdésének a megoldásáig, ami már magában is elegendő garancia volna egy nyugodt, békés fejlődésnek és egy nagyarányu gazdasági fellendülésnek, amelynek minden természeti előfeltétele megvan ebben az országban.

Nagy kormánytöbbség — állandó válság

Ha visszanezünk az év eseményeire, szinte ámulva állapíthatjuk meg, hogy mennyi nagyfontosságú eseménynek voltunk a tanúi, amelyek láncolatossá és okozatos összefüggéssé a mai politikai bizonytalanságig vezettek el.

A múlt szeptemberi választások nagy többséget hoztak a választásokat vezető négyes koalíciónak, de azért megerősödve kerültek ki a választásból az ellenzéki pártok: a horvát parasztpárt, a független demokrata párt és a földművespárt is. A két első, egyébként kifejezetten »prékói« párt, amelyek addig késhegyig menő harcot folytattak egymás ellen, a közös ellenzéki kenyéren hamar egymásra találnak. *Radies István és Pribicevics Szvetozár kibékülnek* és megalaktikják a *parasztdemokrata koalíciót*, amely mindjárt megalakulásakor kiadja a jelszót, hogy

fel kell venni a harcot Boograd hegemoniztikus politikája ellen.

A politikai élet ebben a fázisában mégis aránylag nyugodt képet mutat. A parasztdemokrata koalíció a parlamenten belül folytatja harcát és a Vukicsévics-kormányt olyan módon igyekszik megbuktatni, hogy szövetségeseiket keres magában az ellentáborban, a kormánypartok hívei között. A kormány tábora ebben az időben egyáltalában nem látszik homogénnek. A legnagyobb pártban, a radikális pártban az ugynevezett Pasics-csoport és a számra még kisebb centrum elégedetlenkedik, nagyrészt azért, mert a választási harc

nagyrészt ellenük folyt, sok vezetőjük be sem jutott a parlamentbe. Ez az elégedetlenség azonban leginkább csak anonim hírlapi nyilatkozatokban éli ki magát, *nagyobb jelentőségű politikai akciót az egész idő alatt hiába vár az egész politikai közvélemény ettől a csoporttól*, amelynek aktivitása végül is egy csak indiszkréción folytán nyilvánosságra került memorandumban csucosodik ki, amely a kormány és főleg *Vukicsévics* Velja működését éles bírálatban részesíti.

Vukicsévics politikája mindig győz a radikális klubban

és az elégedetlenek lassanként sorba behódnak a többség előtt.

Nagyobb jelentőségű a *demokraták egy részének elégedetlensége* és az ellenzék is elsősorban az ő állásfoglalásuktól várja a rezsim bukását. Az elégedetlenek vezére maga *Davidovics Ljuba*, aki már a választást harcban is a kormány ellen fordult. *Davidovics tárgyalásokat is kezd az ellenzékkel*, részben arra nézve, hogy *Pribicevics* híveivel együtt térjen vissza a demokrata pártba, illetve fuzionáljanak, amikor pedig ez a kísérlet nem sikerül, a »demokrácia blokkjának« megalakítására, amelybe a demokraták, a parasztdemokrata koalíció és a földművesek tartoznak volna.

Davidovicsnak sikerül saját pártjában a *Marinkovics*-csoport fölé kerekedni

és úgy a pártkongresszuson, mint a klubülésen győz és a kormányt lemondásra bírja.

Ne fogadja el a lapot a „Vagyunk“ című irodalmi melléklet nélkül

Az izgalmas kibontakozási tárgyalások, amelyeknek során egymásután az összes nagyobb pártok vezetői megbízást kaptak kormányalakításra, közöttük Radics István is, nem sikerül koncentrációs kormány alakítása, sőt a demokrácia blokkját sem lehet megvalósítani. Hogy miért nem, arról az érdekeltek között még ma is vita folyik. A demokraták szerint a parasztdemokrata koalíció hatalmi követeléseit túlzottak voltak, a parasztdemokrata koalíció szerint pedig a szerbiai politikusok a hegemoniát féltették.

Davidovics Ljuba végül is megegyezik Vukicsévicsel.

Vukicsévics és Davidovics »szilárd várának« felépítése a parlamenti helyzetet rendkívül kiélezi.

A parasztdemokrata koalíció obstrukciószerű taktikába kezd a parlamentben.

Urgenciái javaslatok tömeges benyújtásával lehetlenné teszik a kormány számára a normális parlamenti munkát, bár a kormány kiadós parlamenti programot ígér. A nettunói konvenciók benyújtása még jobban fokozza feszültséget. Az ennek nyomán jelentkező uccal tüntetéseket a kormány vérbefojtja, nemcsak a tengerparti városokban, hanem Beogradban magában is. Az ellenzék mind élesebb és élesebb hangot használ a parlamentben és azon kívül is.

Es jött június huszadika.

Ez volt a tragikus forduló pont. A gyilkosság után,

Racsios Punisa revolverének fényében egyszerre láthatóvá váltak a belpolitikai élet eddig elpalástolt határai.

Hirtelentl felmerül a sötétből a szerb-horvát kérdés, Szerbia és az új tartományok kérdése. Radics István a beogradai kórházban a halállal vívódik és az ország felegzetviesszafolyta várja, hogy mi jön. Vukicsévics halogatója a kormány lemondását, ami csak akkor következhet be, amikor úgy látszik, hogy az orvosi tudomány vissza tudja adni Radicsnak az életet. Azután jön a válság is és az izgalmas tanácskozások az udvarnál. A nagybeteg Radics nem enged politikailag egy jótányit sem, tabula rázást követel, semleges kormányt és azonnali választásokat, teljesen szabad választásokat. A mostani parlamentről többé hallani sem akarnak. Pribicevics mindenben szolidáris Radicsal. Radics közben elhagyja Beogradot, látszólag felgyógyulva, de rövidesen meghal. A semleges kormány nem tud megalakulni, mert a pártok ellenzik a parlament feloszlását, a kiszemelt horvát semlegesek pedig enélkül nem hajlandók tárcákat vállalni.

Visszatér a négyes koalíció, ezúttal Koroseccal az élén. A parlament ellenzékmentesen tovább dolgozik. Zagreb és az egész horvát nép eltemeti vezérét, Radicsot. Megszavazzák a neptuni konvenciókat. A parasztdemokrata koalíció, amelyhez csatlakoznak a kisebb horvát pártok is, mindinkább jobban eltávolodik Beogradtól. A horvát parasztpárt új vezére, Macsek, Pribicevicsel együtt minden engedmény nélkül kitart a Radics által még halálos ágyán kitűzött követelések mellett.

A parasztdemokrata koalíció augusztus elsejéi határozatai új állami berendezkedést követelnek az egyes országrészek történelmi jogainak figyelembe vételével.

Egyes horvát politikusok nyilatkozataikban még sokkal messzebb mennek.

A kormány közben tovább dolgozik, de nem minden zökkenő nélkül. A tavasszal meghiusult kölcsöntárgyalások lehetetlenné tesznek egy nagyvonalú gazdasági politikát.

a gazdasági viszonyok a rossz tengertermés miatt is nyomottak.

A kormánypártok belső bajokkal küzdenek, különösen a radikálisok. A főbizottság körül csoportosuló elégedetlen elemek hangosabbak lesznek, Vukicsévicsék felelősségét emlegetik a helyzet elfajulásáért és platonikus nyilatkozatokat küldözgetnek a horvátok felé. Ezek ehelyett akciót követelnek. A főbizottság mozgólódása megint fiaskóval végződik, mert megint elmulasztják a konzekvenciák levonását. Addig még elmennek, hogy

Sztanojevics Acát megválasztják a radikális párt vezérévé.

de utána megint semmi. Vukicsévicsék viszont elismerik Sztanojevics vezerségét, amelynek semmi gyakorlati jelentősége sincs, amíg a képviselőklub teljesen Vukicsévics betolyása alatt áll.

De

a demokraták számára napról-napra kényelmetlenebb lesz a felelősség viselése.

Emellett nem is tudják terveiket sem keresztülvinni a kormányban, főleg azokat a törvényeket nem, amelyekről népszerűségük növekedését várják, mint a parasztdomóságok moratóriuma, a korrupcióellenes törvény, stb. A Marinkovics-csoport a vezér betegeskedése miatt a pártban hátrébe szorul és így Davidovicsnak könnyű a kormányválság kikényszerítése. A kormány lemondásával a helyzet ismét teljesen nyíltá válik és így az év végére ismét alkalom nyílik új irányokat szabni a belpolitikai fejlődés számára.

Pozitív eredmények

Törvényhozási szempontból mégsem lehet egészen természetlenné nevezni ezt a most lezáródó periódust. Megkaptuk végre az annyira várt egységes adótörvényt,

amely most újévkor már életbe is fog lépni. Nagy lépcsőkkel közeledtünk az igazságszolgáltatás egységsítése felé az új bírói törvény, a bíróságok szervezetről szóló törvény, az ügyészi törvény és az ügyvédi törvény meghozatalával. Emellett egész sor kisebb törvényt szavazott meg a parlament és különösen egész

A nemzetiségi pártok szerepe

A nemzet kisebbségek pártjai szempontjából is sok jelentős eseménye volt az évnek. A magyar párt képviselői, mint ismeretes, a választási paktum értelmében a radikális képviselő klub keretén belül működtek, ahol egyes, a kisebbségeket érintő kérdésekben fontos konzultáló szerepet tölthettek be.

A német párt június 20-ig mint kormányt támogató, azóta mint ellenzéki párt tölti be hivatását.

A legsúlyosabb próba elé a népiiskolai törvény benyújtása állította a kisebbségi pártokat,

amely eredeti formájában mindazokat az igazságtalanságokat és méltánytalanságokat törvényesítette volna, amelyek az eddigi gyakorlatban a kisebbségek legnagyobb sérelmével voltak. Hamarosan kiderült ugyan, hogy

maga Grol Millán közoktatási miniszter egyáltalában nem ragaszkodik ezekhez a jogfosztó intézkedésekhez

és messzemenően hajlandó a kisebbségi kívánásokat teljesíteni, de ez csak csökkentette és nem szüntette meg a veszedelmet. Annyit máris meg lehet állapítani, hogy ezzel a törvénnyel kapcsolatban

a kisebbségi politikusoknak sikerült, az egy súlyos országos problémák ellenére is, a kisebbségi kérdést politikai napi kérdéssé tenni

és felkelteni az érdeklődést a kisebbségi probléma iránt, amely eddig mostoha gyermeke volt a jugoszláv belpolitikának.

A nagy perbe, Beograd és Zagreb küzdelmébe a kisebbségi pártok nem avatkoztak bele. Sem a német párt ellenzékbe vanulása, sem a magyar képviselők megmaradása a radikális klubban június 20-ika után is nem jelent állásfoglalást ebben a kérdésben. A többségi pártok erősen fejlett politikai nivójára vall, hogy ilyen kényes dilemma elé nem is állítják a kisebbségi politikusokat.

dr. Flamm József

A munkásbiztosító választásra készül

A munkásbiztosítás Jugoszláviában öt esztendő, de még mindig nem teljes

A háború után a munkásbiztosítás az összes modern államok egyik legfontosabb szociális problémája lett. A békeszerződések, illetőleg a népszövetségi paktum arra kötelezték az összes civilizált népeket, hogy igazságos és emberséges munkaviszonyokat teremtsenek munkásságuknak és biztosítsák nemcsak a munkásoknak, hanem családjaiknak existenciáját is. Mert úgy mondják ezt a békeszerződésekben, a rossz munkaviszonyok elégedetlenséget teremtenek és ez az emberiség békéjét és harmónikus együttélését veszélyezteti. E célból a népszövetség mellett Genfben Nemzetközi Munkáiroda is alakult, amelynek az a célja, hogy az egész világon ellenőrizze a munkásság szociális viszonyait és hason oda, hogy minden dolgozó ember kapja meg szociális existenciájának főbiztosítékait: a rendezett munkaidőt, vasárnapi munkaszünetet, munkabérendezést, betegség és baleset elleni biztosítást, az öregkorra és rokkantság esetére való biztosítást. Ennek a hivatalnak célja továbbá, hogy küzdjön a munkanélküliség ellen, biztosítsa a munkáscsaládok megélhetését, a szindikális szabadságot, a szak- és technikai oktatást.

Kétségtelen, hogy a munkásbiztosítás az állam szociális feladatainak egyik legfontosabbja. A célja biztosítani a biztosítottak megélhetését kereseti képességük csökkentése vagy elvesztése esetén. Elvileg ma már teljesen győzött a munkásbiztosítás kötelezettségének elve, mert ez a leggyorsabb, legbiztosabb és legolcsóbb mód ezen cél elérésére. Az SHS királyságban eleinte a legkülönbözőbb munkásbiztosítási szabályok voltak érvényben, míg 1922-ben egységes törvényt hoztak, amelynek hatálya kiterjed az egész országra. A törvény alapján 1922 július 1-e óta az egész országban egyöntetűen végzik a munkásságnak betegség és baleset elleni biztosítását. Eleinte a törvény intézkedett a rokkantság, öregség és elhalálozás esetére való biztosításról, mivel azonban a jugoszláviai munkásbiztosítás számára ez túl nagy megterhelést jelentett volna, a pénzügyi törvényben bizonytalan időre elhalasztották ezen biztosítási nemeknek bevezetését. A munkanélküliség esetére való biztosításról pedig ez a törvény egyáltalában nem intézkedik.

A törvény két főelve: a biztosítás kötelező volta és a szervezet centralizálása. E célból Zagreb székhellyel központi szervezet létesítettek: a központi munkásbiztosítóhivatalt, amely helyi képviselői, huszonnégy kerületi munkásbiztosítási pénztár és három hasonló célu magánvállalat révén bonyolítja le a munkáját. Eddig több mint félmillió, vagyis pontosabban: 511.493 munkás a hivatal tagja. Tartományok szerint a tagok száma így oszlik meg:

Horvátország	164.187
Szlovénia	86.909
Szerbia	84.447
Vajdaság	79.779
Bosznia	68.870
Dalmácia	27.301

A központi munkásbiztosítási hivatal helyi képviselőivel egyetemben megtett mindent hogy megfeleljen a törvényben megszabott feladatainak. Ennek a munkásságnak eredményét érdekes adatokkal világítja meg az a könyv is amelyet a hivatal fennállásának ötödik évfordulója alkalmával adott ki a központi hivatal.

A legnagyobb baj az, hogy az 1922. évi törvényt még mindig nem léptették teljesen érvénybe, különösen pedig a rokkantság, öregség és halálozás esetére

való biztosítást. Ez nagy kárt okoz nemcsak a munkásságnak, hanem ennek a szociális intézménynek és az államnak is. Az a munkás, aki egész élete munkájával jogot szerzett szerény nyugdíjra, nemcsak magának és családjának szerzett öreg napjaira olyan-olyan becsületet megélhetést, hanem nem esik kétségbe terhelés a községnek és az államnak sem, úgyhogy sok rokkant- és szegényház feleslegessé válna.

A másik baj az, hogy a törvény több intézkedését eddig különböző okokból nem lehetett végrehajtani. Így a háziiparral foglalkozó munkásság, a mezőgazdasági munkások, a házi szolgaszemélyzet az alkalmi munkások és a tengerelléki halászok biztosítása még nincs végrehajtva. Hasonlóképpen még nem intézkedik törvény a munkanélküliség esetén való biztosításról, úgyhogy ez a kategória is a betegesélyezés terhére esik. Ezenkívül állandóan módosítják magát a munkásbiztosítási törvényt és pedig rendszerint magának az intézménynek kárára. Így az 1924-25. évi pénzügyi törvényben a szociális biztosítást terheltek megvenereas, trahomás és elmebajos biztosítottak kórházi ápolási költségeivel, bár ezek a milliós költségek tulajdonképpen az államot terhelnék. A törvény évi egymillió dinárt biztosított az öregkor, rokkantság és halálozás esetére való biztosítás szubvencionálására. De ezt az erre a célra végtelen csekély összeget is évről évre redukálták, míg most 50.000 dinárra zsugorodott össze. És ebből az összegből a hivatal még az állami ellenőrző közegek utiköltségeit és napidíjait is tartozik fizetni. És emellett elfelejtik, hogy a biztosítási törvény szerves egész, és ha egyes részelt nem hajtják végre, veszélyeztetik a többi ágak létét is.

Az utóbbi időben decentralizációs törekvések jelentkeztek az egyes munkásbiztosító pénztáraknál. 1927 elején, amikor Gosar Andrija lett szociálpolitikai miniszter, már megkezdtek az erre vonatkozó elő-munkálatokat. Az ő célja az volt, hogy a balesetbiztosítást válasszák el a betegség esetére való biztosítástól. Az ő javaslatára felvettek az 1927-28. évi pénzügyi törvénybe egy intézkedést, amely szerint betegség esetén a biztosítást az autonóm kerületi hivatalok végzik, míg a baleset, rokkantság, öregkor és halálozás esetén való biztosítást a központi hivatal végzi. Mivel ezeket az intézkedéseket annakidején nem hajtották végre, ugyanezt az intézkedést felvették az 1928-29. évi pénzügyi törvénybe is. Ebben a törvényben felhatalmazták a minisztert, hogy a parlament pénzügyi bizottságával együttműködve adjon ki egy erre vonatkozó szabályrendeletet. Mivel azonban a munkásbiztosító szervek erősen szembeálltak ezzel a tervvel, ebből a szabályrendeletből mindaddig nem lett semmi.

Ugy a központ, mint a fiókok legnagyobb része azt a követelést támasztotta, hogy az egész biztosítási ügy továbbra is koncentrálna maradjon, de ezért az alapszabályok módosítása révén adjanak tisztára helyi jelentőségű kérdésekben nagyobb jogkört az egyes fiókoknak, egyszerűsítsék az adminisztrációt és fokozzák az alkalmazottak felelősségét. Így is történt. A nemrég megszavazott új alapszabályok értelmében a fiókok nagyobb hatáskört kapnak, iniciatívát és felelősséget, de a biztosítás egyetemességét ez nem érinti.

Az új alapszabályok rendezték a helyi szervek delegátusainak kérdését is, úgyhogy Újév után megtarthatók az új választások is a vidéki pénztárakban és a központban.

Karácsonyi meglepetés:

A „FULTOGRAPH“

Képtáviró

13572

(BILDEMPFÄNGER) nálunk már üzemből látható és kapható. Minden jobb rádiókészülékhez kapcsolható.

D i j t a l a n b e m u t a t á s !

Konrath D. D. Subotica

Sztaribecsejen letartóztatták az állítólagos Varga Jánost

Tornyos pusztán is járt a tizenégy év után visszatért hadifogoly

Sztaribecsejéről jelentik: A *Bácsme gyei Napló* szombati számában megjelent közlemény, amely szerint a tizenégy évi fogságból visszatért állítólagos Varga János Szivacon Pap Antal néven szerepelt, nagy szenzációt keltett. A *Bácsme gyei Napló* közleménye alapján a rendőrség az állítólagos Varga Jánost, aki eddig is rendőri felügyelet alatt volt, szombaton előállította a szolgabíróra, ahol Budisin Trivo szolgabíró ismét meghallgatta. Varga cáfolta, hogy valaha is járt volna Szivacon és azt állította, hogy most jött haza Oroszországból.

Időközben azonban a sztari becseji rendőrséghez a következő levél érkezett:

Tisztelt Uram!

A *Bácsme gyei Napló* napilapból olvastam egy hazatérő fogoly meséjét, ha ugyan igaz. Én a *Bácsme gyei Napló* fotográfiája és a személy leírása folytán egy régebbi ismerősömről találtam, illetve egy szélhámosra. Az illető egy pár évvel ezelőtt itt a közelünkben lévő Tornyospusztán ugyanilyen trükkkel akart egy családba befurakodni. Szabados János néven 1928 december 4-5-én újból itt járt és azt mondta, hogy megy Tornyosra, de mivel este volt, a falunkban töltötte az éjszakát. A szállásadója kérdezte a nevét, mire Szabados János néven

mutakozott be, ez igazolványt kért tőle, mire egy Papp Antal névre szóló vasuti munkás könyvet mutatott fel és másodszori kérdésre a könyvecske tulajdonosának vallotta magát. Ezen a könyveken még többet lehet róla megtudni. Dobrics János, Oromhegyes u. p. Nadrólján.

A sztari becseji rendőrség most kiterjesztette a nyomozást Szivacon és Oromhegyesre és abban az irányban is megindították a nyomozást, hogy Varga nem azonos-e azzal a szélhámosmal, aki a sztari becseji Szabó-gyilkosság felderítése után két héttel megjelent a Szabó-tanyán és Szabó Andrásnak, Szabó Mihály orosz harctéren elesett fiának adta ki magát, majd mikor a tanyán levő Varga Ferencé, Szabó Mihály legidősebb leánya nem adott hitelt a meséjének, nyomtalanul eltűnt. Ugyanakkor több más helyről is jött jelentés, hogy egy ismeretlen szélhámos könyvet vezet a háboruban eltűnt vajdaságiakról és így akar hosszabb-rövidebb ideig ellátáshoz jutni.

Érdekes ezzel szemben, hogy Varga János hozzátartozói szombaton a letartóztatás hírére megjelentek a szolgabírósnál és azt állítják, hogy *tényleg Varga János az illető.*

Sztari becsejen most nagy érdeklődéssel várják, hogy a rendőrségi nyomozásnak mi lesz az eredménye.

A jugoszláv-olasz barátsági szerződést nem akarják meghosszabbítani

Jugoszlávia népszövetségi politikát folytat

Az 1928-as esztendő külpolitikája Jugoszláviára nézve sokkal több sikert hozott, mint a tavalyi év. A jugoszláv külpolitika az 1928-as esztendőben határozott irányt vett és bár minden tekintetben igyekezett a népszövetségi gondolatnak megfelelően eljárni, mégis az idei esztendő azt eredményezte, hogy Jugoszlávia teljesen és leplezetlenül lekötötte magát azokhoz a politikai irányelvekhez, amelyeket az általános európai és a balkáni béke szempontjából Franciaországban is helyesnek tartanak.

Az 1927-es esztendőben a jugoszláv külpolitika többször szenvedett kudarcot, már azért is, mert külpolitikánk szinte megkötözött kézzel volt kénytelen járni. Az 1928-as esztendő Jugoszláviát megszabadította az olasz barátsági szerződéstől, amely Olaszország kétszínű magatartása következtében amugy is csak hátrányokat jelentett Jugoszláviára. Ebben az esztendőben Jugoszlávia és Franciaország között megkötötték a barátsági szerződést, amelynek igen megszélesíthető külpolitikai jelentősége volt és az 1928-as esztendő határozott választ hozott arra vonatkozólag is, hogy 1924. januárjában létrejött jugoszláv-olasz barátsági szerződést nem fogják meghosszabbítani. A jugoszláv-olasz barátsági szerződés megszüntetését semmi féle előzetes diplomáciai tárgyalások nem előzték meg, azonban hallgatólagosan úgy Jugoszlávia, mint Olaszország hozzájárult ahhoz, hogy a két állam között nincsen szükség arra, hogy barátsági szerződéseket kössenek egymással. Olaszország ugyanis a francia-angol flottaegyezmény megkötése után belátta, hogy Anglia megunt már Olaszországnak balkáni mesterkedéseit és nem hajlandó tovább felelősséget vállalni

Itália agresszív balkáni politikájáért, amelynek káros hatásait Olaszország bulgáriai és albániai erőlködéseiben szemlélhetjük a leginkább.

Olaszország az idén fel is hagyott a balkáni kérdések feszegetésével és most működési tevékenységét inkább Afrikába tette át. Amióta Anglia és Franciaország megegyezett a balkáni kérdésekben, Mussolini diplomáciai helyzete nagyon meggyengült. A macedón komitácisznak egymásközi lemezárólásait azt bizonyítják, hogy az elmaradó fasizta pénzért miatt ott kitért a testvérviszály és a macedón komitácisik már jugoszláv területre nem igen jönnek és csak egymás bajaival vannak elfoglalva. Egymást öldözik s nem igen érnek rá vendégszerepelni.

Jugoszlávia tiszta francia orientációja a kisanantot is nagyon megerősítette. A kisanant helyzetében amugy is jelentős változások történtek, mert a Maniu-kormány uralomrajutásával kisebb lett a román kormány elleni támadási felület is, mert a Maniu-kormány őszinte demokratikus törekvései az európai közvéleményben is nagyobb hitelt találnak, mint ahogy ez a liberálisok kormányzása idején történt.

Jugoszlávia az elmúlt esztendőben Görögországgal is rendezni akarta a szomszédai viszonyt. Bár a Vénizelossal folyó tárgyalások nagyon nehezen haladnak előre, mégis remélni lehet, hogy különösen a szaloniki kérdésben, a fegyverszállítási kérdések kikapcsolásával nagyon gyorsan megegyezésre kerül majd a sor. Az utóbbi hónapokban Jugoszlávia és Bulgária közötti viszony megjavítására is történtek kezdeményező lépések, azonban ezek a tárgyalások sem igen haladtak előre. Jugoszláviának egyáltalán meg kell vár-

nia, amíg Bulgáriában olyan kormány kerül az ország élére, amely nem függ a macedón komitácisik kényekedtől.

Jugoszlávia tudomásul vette az albán királyság proklamálását, bár ezzel a két állam között a viszony egyáltalán nem javult meg. Achmed beg Zogu és kormánya Olaszországnak tulságosan le vannak kötelezve, úgyhogy Jugoszlávia és Albánia között egyelőre még szó sem lehet újabb politikai tárgyalások megkezdéséről.

Jugoszláviának Magyarországhoz való viszonya is normalizálódott a zutóbbi esztendőben. A két állam parlamentje nagy számu konvenciókat ratifikált, azonban politikai tárgyú tárgyalások a két állam között még nem indultak meg. De különben is Magyarország azokból a diplomáciai akcióktól, amelyeket most Párisban és Londonban kezdeményeznek, meglehetősen távol áll.

Jugoszlávia minden diplomáciai törekvése odairányul, hogy a balkáni hétkét biztosítsa és bár még mindig nem derült az ég, azonban remény van arra, hogy minden fontosabb problémát minden különösebb megrázkódítás nélkül lehet majd megoldani.

i. ö.

Molnár Ferenc nagy karriért jósol Nagy Katónak

Max Reinhardt szerződéssel kínálta meg a szuboticaí származású filmszínésznőt

Valaki elindul egy poros, álmos bácskai kisvárosból és befut a film szent óceániába. Regénynek, filmnek is tulságosan szép volna. Mégis megtörtént. A hősnője: Käthe von Nagy. Ott állunk ennek a mérész és egyenes ivű karriertnek az elindulásánál és szemmel kísértük a száguldását a sikerek és a világhír felé. Volt benne valami üstökösszerű, ritka és lélegzetelállító. És most, hogy a minden elismerések és dícsőségek kapuja, Hollywood előtt áll, még különösebbnek, még hihetlenebbnek tűnik, hogy valóban ez az a kislány, aki nemrég még itt sétált köztünk a szuboticaí aszfalton, bekopogtatott a redakcióba egy-egy novellával. Aránylag rövid küzdelmek után egy csapásra a legismertebb európai filmszínésznők sorába emelkedett. Férjhez ment egy rendezőhöz, akitől már elvált és most csak azt várja, hogy lejárjon berlini szerződése, amely még ideköti. Aztán jön az ígért földje: Hollywood.

A *Bácsme gyei Napló* budapesti munkatársa beszélgetést folytatott Molnár Ferencel, a világhírű magyar íróval, aki nemrég tért vissza Berlinből. Molnár a legnagyobb elragadtatással mesél Nagy Katóról.

— Egyik este — mondta a drámaíró — azzal leptek meg a barátaim, hogy elvittek egy új filmnek a sajtóbemutatójára. Éjfélre járt már az idő, álmos és fáradt voltam és semmi kedvet se éreztem a német filmhez, amelyről megvan a magam véleménye.

— De el kell jönnöd — unszoltak, — egy magyar kislány játszik benne, ilyenét még nem láttál!

— Autóba gyömöszöltek és elrobogtak velem az egyik moziba, ahol a meghívott írók, művészek és rendezők jelenlétében lepergették a Bakfisok köztársasága című filmet. Valóban, nem bántam meg, hogy elmentem. Nagy Kató ritka kedves teremtés, jól mozog és magával tudja ragadni a nézőt. A kritikusok lelkesen tapsoltak és Max Reinhardt, aki mellettem állt, kijelentette, hogy

le fogja szerződtetni Nagy Katót a saját társulata részére.

Előadás után Nagy Kató társaságában elmentünk egy kis mulatóba, ahol

a fiatal színésznőt valóságilag megostromolták fényesnél fényesebb ajánlataikkal a filmtársaságok ügynökei.

Elbeszélgettem vele és Nagy Kató elmondta, hogy nem akar tovább Európában maradni, hanem kimegy Hollywoodba, ahová

Zukor Adófi hívta meg.

Reinhardt ajánlatát

Csak úgy poharazás közben utasította vissza. Nem akar hűtlen lenni a filmhez.

— És mi a véleménye a Mesternek, lesz sikere Nagy Katónak az óceánon túl is?

— Okvetlenül — felelte Molnár Ferenc — nagyon tehetséges és a közönség szereti. Ritka karrier vár rá és szerintem

Bárky Vilmit le fogja hengerelni.

Büszkék lehetnek rá a szuboticaiak.

Tsin,

Használja mindenkor Kolini

CIKORIÁNKAT

és meggyőződik, hogy az csakugyan kiváló kávépótlék.

Tisztelt vevőinknek kívánunk boldog karácsonyi ünnepeket és szerencsés Új Évet. Kolini Pótkávégyár R. T. Ljubljana 13465

Különös repülőszerencsétlenségek

Repülőgép pilóta nélkül és egyéb furcsaságok

A repülőgép-szerencsétlenségek nem mindig sablonosak. Ilyen baleset néha olyan körülmények között történhetik, hogy valóságos tanulmányt lehet belőlük csinálni és kemény diót jelent a tárgyilagos vizsgálat számára. Magától értetődik, hogy az ilyen esetekkel csak a szaklapok foglalkoznak hosszasan, bár megérdemlik, hogy a nagyközönség is megismerje őket.

Áttanulmányozva a »Vazdukoplovni Glasnik« (Léghajzási híradó) című szaklapot, érdemes felemlíteni és ismertetni a következő ilyen eseteket, amelyek tavaly és az idén történtek:

Repülőgép pilóta nélkül

Ilyen cím alatt tette közzé az orosz »Vozrozdjenie« című napilap a következő esetet, amely eddig páratlan a repülés történetében.

Egy angol katonai repülőgép két pilótával szállt fel egy angol katonai repülőtérről. Az egyik pilóta Mackenzey Richárd volt, a másik Gryn Harry. A gép teljesen normális körülmények között repült fel és körülbelül 700 méter magasságban hirtelen keletnek fordult. A szemtanúk mindjárt észrevették, hogy a géppel valami történt. De sehogysem tudták megállapítani, hogy mi játszódik le a levegőben, mert a motor teljesen kifogástalanul működött.

Odafenn pedig a következő események játszódtak le: Mackenzey Richárd és Gryn Harry pilóták repülőernyőikkel kiugrottak a repülőgépből, amely vezető nélkül maradván folytatta útját és csakhamar eltűnt a láthatárról, úgyhogy további sorsáról semmi bizonyosat sem tudnak. Az angol katonai szakértők feltevése szerint a gép bizonyos távolság átrepülése után a tengerbe esett. Milyen ok kényszerítette a pilótákat a repülőgép elhagyására, — az a szigorú katonai titoktartás folytán nem került nyilvánosságra.

Sajnos ez a szerencsétlenség Mackenzey halálával végződött, mivel a repülőernyője nem nyílt ki, úgyhogy halálra zuzta magát. A másik pilóta szerencsésen ereszkedett le a földre.

Gázifulladás

Gray százados egy U. S. A. katonai léggömb pilótája volt és kiváló léghajós hírében állott, aki 8960 méteres magassági rekordot állított fel. 1927. november 4-én megkísérelte hogy ezt a rekordját megjavítsa. De már rövidesen a léggömb felemelkedése után kénytelen volt repülőernyője segítségével leszállni. A

sikertelen kísérlet ellenére még ugyanaznap másodszor is felemelkedett a léggömbjével, hogy újból megkísérelje a rekordjavítást. Másnap halva találták a léggömb kocsarában.

A kiküldött vizsgáló bizottság megállapította, hogy Gray százados zsebkésével próbálta meg az utolsó teher elszakítását. Eközben véletlenül a gázesapot vágta el, úgyhogy a kitóduló gáztól elvesztette eszméletét és megfulladt.

Eszméletlenül a repülőgépen

Két hónappal ezelőtt ritka és karakterisztikus baleset történt egy angol katonai pilótával, akiről köztudomású, hogy igen ügyes és egyike a legjobb próbapilótáknak. Próbarepülést kellett végeznie egy repülőgéppel. A felszállás simán folyt le normális körülmények között és a pilóta körülbelül 4000 méter magasságra emelkedett. Itt egyszerre csak ismeretlen okból rosszul lett és elvesztette az eszméletét. Amikor a kormányt kiengette a kezéből, a gép azonnal óriási sebességgel kezdett zuhanni lefelé. A repülőtéren levő szemtanúk horralommal nézték a zuhanó gépet és biztosan vették a szerencsétlenség bekövetkeztét.

De a csodás véletlen segítségül sietett a szerencsétlenség elhárítására. Amikor a gép már közel volt a földhöz, a pilóta egyszerre visszanyerte eszméletét és pillanatnyilag átlátva a borzasztó helyzetet, amelyben van, az utolsó pillanatban megragadta a kormányt és szerencsésen vízszintes helyzetbe hozta a gépet. Később halotthalványan mondotta az érdeklődőknek, hogy fogalma sincs arról, mi történt vele a levegőben.

Baleset vagy öngyilkosság

Maurerhofer svájci katonai pilóta ez év októberében egy nőrokonát magához vette a gépbe azzal a céllal, hogy egy kirándulásra vigye a környékre. Géppel a thorni repülőtérről szállt fel a magasba. A repülés eleinte teljesen simán folyt le. De a »Jungfrau«-glecsér átrepülése után a repülőgép egy légi örvénybe került, amelyből rövid, de nehéz küzdelem után szerencsésen kijutott. A pilóta ekkor hátranézett és megdöbbenve vette észre, hogy utasa hiányzik. Valószínűnek tartják, hogy a lány a gépnek a levegővel való küzdelme közben kiesett. Más verziók szerint öngyilkossági esetről van szó, ami nincs kizárva.

Dr. S. M.

mes a pótlásra. De a nagy ijedelem az, hogy az emberiség szíve hűl ki, változik keménnyé és akkor egyik felekezet sem érti meg azt, amin mind gyökereztünk, Jézusnak nagy szívet.

Harc itt csak egyben lehet, abban, hogy melyik felekezet tud több szeretetet vinni a másik elé, mert az fog győzedelmeskedni.

A postaügyi miniszter rövid uton visszahelyezett állásába egy elbocsájtott postáskisasszonyt

A szombati miniszterlátogatás epizódja

A radikális miniszterek szubotícai látogatásával kapcsolatban érdekes eset történt szombaton. Pavlina Sztjepan a Jutarnji List szubotícai tudósítója szintén megjelent a miniszterek fogadtatásán és a pályaudvaron megkérdezte Kuluncsics Bogoljub postaügyi minisztert, hogy van-e tudomása arról, hogy a szubotícai főpostáról elbocsájtották egy tisztviselőt, állítólag azért, mert a tisztviselő apja, aki ezeött a szubotícai vasúti postahivatal főnöke volt, horvát és a Radics-párt híve. Kuluncsics Bogoljub a lap tudósító kérdésére kijelentette, hogy nincs tudomása a tisztviselő elbocsájtásáról, de kérte Pavlinát, hogy este a vacsora alkalmával terjessze be az adatokat és megígérte, hogy az ügyet huszonnégy óra alatt rendezni fogja.

Kuluncsics miniszter azonban nem várta be a Jutarnji List tudósítójának adatait, hanem autóján a postafőnökségre hajtatott, ahol informáltatta magát a történetekről, majd telefonon felhívta kabinetfőnökét Beogradban, akinek meghagyta, hogy azonnal vizsgálja ki az ügyet és amennyiben személyi bosszúról van szó, intézkedjenek, hogy a tíz éve szolgálatban levő tisztviselő visszakerüljön hivatalába.

Alig távozott el a miniszter a postáról, amikor távirat jött a miniszteriumból a postára és az érdekelt tisztviselőnek, hogy az elbocsájtási végzést hatályon kívül helyezték és a tisztviselő vasárnap reggel újból elfoglalta hivatalát.

Amikor a miniszter erről értesült, kijelentette, hogy az ügyben vizsgálatot fog indítani és szigorúan meg fogja büntetni a felelős személyeket, akik a leányt ok nélkül elbocsájtották.

Erdélyi nem fogadja el a karácsonyi ajándékot

Az első hetekben még verekedtek az emberek egy-egy belépőjegyért. Könnyörögtek, fenyegettek és vesztegettek. Az aзиótörök egy pengőért kínálta a komor Markó uccai épület bejárata előtt egy kevésbé használt főtárgyalási jegyet. Börzéztek, kereskedtek a jegyekkel. Mindenki kíváncsi volt: beadta-e a pirulákat? Megverte-e? Zsineggel fojtotta meg, vagy vizes törülközővel? Amikor pedig behozták a hullarészeket, Forgács Anna spirítuszba duntolt, mérgezlésre szinesedett nyakából egy darabka hust, a hiszterikák és idegbetegek sikoltoztak a borzalomtól.

Aztán: lanyhult az érdeklődés. A vérszagu kolimnák leapadtak nyolcra, nyolcra hatra, ötre, most pedig már alig három oldalas cikkeket hoznak a lapok az Erdélyi tárgyalásról.

Alig három oldalt. Ez is valami. Hisz a mult héten még mást se lehetett olvasni az újságokban, mint Erdélyt. Minden oldalról az az utálatos, kövér, szarukeretes szemüvegű fiatalember röhögött le az olvasóra, profilban, szemben, ahogy ül, ahogy áll, ahogy vall és ahogy tagad. Már kívülről tudom összes ráncait, a lelki és testi szemölcsseit, a gesztusait, a rikácsoló hangját és a gömbölyű tokját. Róla álmodom és naponta százszor eszembe jut. Nem lehet szabadulni tőle. Einstein életét nem ismerem ilyen tüzetesen, mint Erdélyt. A történelmi dátumokat nem jegyeztem meg így magamnak, mint a millstatti tragédiáét. Egyáltalán: már a könyökömön nő ki. Torkig vagyok Erdélyivel. Unom Erdélyt.

És mások is így lehetnek vele, mert a szombati tárgyaláson már alig lézengett néhány nő. Nem tolatkodtak, nem követelőztek, nem surrantak be az ör háta mögött.

Jóllaktak Erdélyivel.

Elrontották a gyomruk Erdélyivel. Ezt úgy hívják, hogy: csömör.

Az elnök is unja. Az ügyész, az örök és a védő. Maga Erdélyi is unja az Erdélyi ügyet.

— Mikor lesz fordulat? — ez a kérdés.

Ha vallana, ha megadná magát, ha...

Igen, akkor ismét felpezsdülne a kíváncsiság. De Erdélyi, a hálátlan, nem akarja megtenni nekik ezt a szívességet.

A házassági ajánlatok és a szerelmes levelek elmaradtak. Csak egyetlen asszony jelentkezett az elnöknel, kezében kis batyúval, amelyben karácsonyi ajándékot hozott Erdélyinek. A szegény kis Erdélyinek. Am a büszke rab nem fogadta el a finom süteményeket. Neki megvan itt a jó koszt-kvartély, teljes ellátása...

JÉZUS ÉS MÁRIA

Irtá: HEGEDÜS LORÁNT

Karácsony estéjén így olvasom az Irást, kedvenc evangelistámnak, a rajongó Jánosnak szavai szerint, amint ő azokat evangéliuma XIX. részének 25—27. verseiben megírta:

»Jézus keresztje alatt pedig ott állott vala az ő anyja és az ő anyjának nőtestvére: Mária, a Kleopás felesége és Mária Magdoléna. Jézus azért, mikor látja vala, hogy ott áll az ő anyja és az a tanítvány, akit szeret vala, mondja az ő anyjának: Asszony imhol a te fiad! Azután mondá a tanítványnak: Imhol a te anyád! És ettől az órától magához fogadá azt az a tanítvány.«

A bibliának ezek a nagyszerű igéi arra bírnak engem, hogy a kereszténység nagy első válságáról gondolkozzam: Kereszt, Jézus és Mária.

Olvasóim emlékeznek arra az indítványomra, hogy a magyar reformált egyház templomaira a betlehem csillag mellett a keresztet kívántam feltétni. A magyarországi reformált egyház legfőbb törvényhozó testülete, a zsinat, elrendelte egyházmegyéenként ez indítványra a szavazást és azt tudtommal — minden egyházmegye elvetette. Mint alkotmányos érzésű ember, meghajlok a döntés előtt, de mert nem szeretném, ha helytelen színben tűnnék fel a mozgalmam, megvizsgáltam a döntés alapokait és azt láttam, hogy egy helyütt sem vallási szempont vitte a gyülekezetet; a magyar kálvinistaság még most is a bécsi szabadságüldözések ellen akar tiltakozni akkor, amidőn nem akarja jelvényeit megváltoztatni. Annaira bele van iktatva különösen az Alföld népébe a századokon át tartó bécsi politikai fenyegetések az érzés, hogy a szabadságalkobzását látna a szimbólumban. A tiltakozó egyházakra senki sem foghatja rá azt, hogy Jézus-ellenesek, hanem szabadságjogaikat akarják védeni szimbólumaikban is.

Nem látok válaszfalat a keresztény felekezetek közt abban sem, amiben a legtöbb papi ember lát, hogy míg a katolikuság templomainak nagyrésze Mária-nak van szentelve, a Mária-kultusz a protestantizmusból hiányzik. Ez az az ok, hogy a keresztények nem látják Jézus-ellenesek, hanem szabadságjogaikat akarják védeni szimbólumaikban is.

más nem, az eleve elrendeltetés tana megtanította a protestantizmust arra, hogy nagy szív ezen a világon csak nagyszívű anyától születethetik: Jézus világmegváltó szívéhez kellett Mária-nak nagy szíve.

Ha már most én az evangéliumot forgatva a kereszténység kettészakadását nézem, oly eredményre jutok, mely csak az első pillanatban merész, de azt hiszem, végső kifejezésében megnyugtató. Arra jutottam tudniillik, hogy a protestantizmus nem született volna meg, ha a nyugati műveltség megmarad a Középtengeren és annak környékén úgy, amint azt Hellász és Róma uralma jelentette. A protestantizmus akkor született meg, mikor a nyugati műveltség megindult, hogy haladjon Észak és Nyugat felé. Az északi és nyugati országok klimatikus viszonyai másképp tükröztetik nemcsak a napsugarat, hanem a bibliai érzéseket is, mint a déliét. A dél ábrás levegője megkívánja a katolizmus színes, művészi formáit. A zord északi klíma, amely az igazság kérlelhetetlen keresésére paskolja az emberiséget, nem tűri meg az ábrándot, hanem a predesztináció szémszögéből nézi Jézus alakját. Ebből az következik, hogy a kereszténységnek nagyobb katolikus és kisebb protestáns részét nem belső szívbéli gyökerek, hanem a klimatikus tükrözés választja el és mindig elválasztva fog maradni, míg valamely csillagászati esemény által a földtengely merőlegesége nem válik pályájára és egyforma klíma rendeltetik el számukra.

Az a mély lelki megnyugvást merítem ebből, hogy azokban az országokban, ahol észak és dél, nyugat és kelet találkoznak, míg földünk másképp nem forog, mindig meglesz mind a két keresztény egyház és a nagy térítéseknek az ideje lejárt. Ha ez a gondolat át tudná hatni a kereszténységet, akkor a felekezeti harcok elűnének annál is inkább, mert nem attól kell félni a föld lakóinak, hogy a vas elfogy, a szén nem lesz elég, vagy — mint most olvassuk — hogy tizenöt év múlva már nem tudnak új drágakövet kibányászni. Minden pótolható, nagy nem érde-

AZ OLVASÓHOZ

Gonosz ember s nem magyar az, aki nem örül, ha látja a Bácsme gy ei Napló terebélyesedésének, izmosodásának, fejlődésének megnyilvánulását, aminek jele ez a vaskos karácsonyi szám is.

Az olvasók mindinkább megnyilvánuló szeretete és a mi csüggedést nem ismerő kitartásunk sok súlyos nehézségen, alattomos akadályon, félteékenység szülte elgáncsolási kísérleten segítt már át bennünket. Ha még nincsenek is mögöttünk az út nehézségei, de már megszoktuk azokat s ma már tudjuk, hogy a mi tisztességünk, törhetetlen magyarságunk a legjobb és az egyetlen fegyver, amely az alattomoságokon, gonoszszágon s a hibásan értelmezett nacionalizmus támadásain is diadalt vehet. Ebben az országban szabad magyarnak lenni, a nemes tradíciókon alapuló szerb demokráciának nem ütközik meg azon, ha valaki nem szegényen az anyját, nem tagadja le az apját, tehát nem tagadja meg magyarságát sem. Mi azt vallottuk az új államalakulás kezdetétől fogva s azt valljuk ma is, hogy igazi szláv, igazi hazafi igyekszik az ország felvirágoztatásának szolgálatába szegődni azt az erőt és értéket, amit ennek az országnak magyar népe jelent s hittel hirdettük, hogy ennek az útjára megmaradni a közös múlt és a közös küzdelmek talaján s szerető baráti szíjjel fogadni azt a kezet, amelyet testvéri alkotó munkára nyújt a magyarság.

A zivataros sötét idők után feleslamló napfényben meg lehet állapítani, hogy az egész ország: szerbség és magyarság, kezd a békés munka talaján egymás felé közeledni s remény van arra, hogy egymásra is talál.

Csak a jövő fogja objektíven megállapítani, hogy a békés együttműködés lehetőségének megteremtésében mi érdeme van a Bácsme gy ei Naplónak, de még a jelen ítélkezik majd azok felett, akik emberi fogyatkozásból vagy önszándékból igyekeztek ezt a testvéri közeledést megakadályozni.

Mi most egy évfolyam végén s egy új évfolyam kezdetén jogos büszkeséggel tekinthetünk a múltba s jogos önbizalommal nézhetünk a jövő elé, amelyet a magunk részéről becsületes igyekezettel szolgálunk.

A jövő esztendő jubiláris éves lesz a Bácsme gy ei Naplónak. *Harmincadik* évfolyamába lép ez a lap, amely a jugoszláviai magyarság egyetlen összefogó szerve s amelynek révén a Bánát, Bácska, Baranya, Szlavónia, Horvátország, Muraköz, Délserbia, Csongrád magyarsága tudomást szerez egymásról, egymás életéről és törekvéseiről.

Ez a ténylegesség, a harmincadik év kötelesegeket ró ránk. Első sorban azt a köteleseget, hogy minden erőt és tehetséget összefogjunk, élt napot egyébe olvassunk, hogy szétszórt testvéreink lelkébe lehelyjük szívünknek lángját, azt a lángot, amely nem enged, hogy a csüggedés óráiban is ellanyhuljon ambicióink s amely nem szűnik meg élesíteni hitünket, szeretetünket és reményeinket.

Egy újság életében soha nincs pihenés, soha nincs megállás, a sikerek is csak egy napig ének s másnapra már új sikert kell kicsiholni, hogy az érdeklődés, amely az újságot élesíti, el ne lanyhuljon. A Bácsme gy ei Napló ezt az érdeklődést becsületes és egyszerű eszközökkel igyekszik ébrentartani. Minden napra jó, megbízható és érdekes lapot akar ezután is az olvasó kezébe adni. A Bácsme gy ei Napló a hűség és megbízható jó barát, amely naponként bekopogtat az ajtódon, hogy a fontos, hasznos s nélkülözhetetlen tudnivalókról értesítsen, hogy az eseményeket közölje és megbeszélje veled. De amellett a Bácsme gy ei Napló sohasem arrogálja a jó barátok azt a jogát, hogy ma'las legyen, hanem igyekszik mindig igaz, de kellemes, hasznos, de mulattató is lenni.

A múlthoz képest ez az 1928-as esztendő is haladást jelent a Bácsme gy ei Napló történetében. Haladást technikában, haladást a terjedés, emelkedésében, haladást a hírszolgálat kiépítésében, haladást az újság tökéletesedésében s biztosra veheti az olvasóközönség, amelynek szeretete és érdeklődése a mi erőnk és palcsunk, hogy az új esztendő a fejlődésnek, a haladásnak újabb etapa lesz.

Mi az ünnep reggelén a jó kívánságaink nyilvánításán kívül egy kéréssel is kopogtatunk az olvasónál. A kérésünk az, hogy tartsa meg a Bácsme gy ei Napló iránt érdeklődő szeretetét továbbra is, nemcsak azért, mert a *Bácsme gy ei Naplót szeretni és becsülni magyar kötelesség*, hanem azért is, mert a Bácsme gy ei Napló tisztessége, tartalma, áldozatkészsége mindenképpen rá is szolgál erre a szeretetre.

Az érdeklődésnek és a megbecsülésnek a megnyilvánulása velünk szembe g, ha előfizet-

nek a *Bácsme gy ei Naplóra*. Nincs okunk tagadni, vagy szegényleni: *mi szegény lapváltalkozás vagyunk*, mögöttünk nem áll sem párt, sem csoport, minket sem gyűjtés, sem jótékonyadomány, sem semmiféle pénzbeli támogatás nem segít. Ahhoz, hogy tisztánket becsülettel betölthessük, hogy továbbírdozatokat hozhassunk, szükségünk van arra, hogy kérjünk: *hízzsen elő a Bácsme gy ei Napló-ra s az előfizetés ellenében mi becsületes ellenértéket: jó újságot adunk.*

Az előfizetési ár beföldön

egy hónapra	55 dinár
negyedévre	165 „
félévre	320 „
egész évre	620 „

minden egyes előfizető annyi jutalomkönyvet kap, ahány hónapra az előfizet.

Az előfizetési összeg beföldésére készséggel küldünk postabefizetési lapot.

Az afgán udvar repülőgépen elmenekült a fővárosból

Amanullah király Kabulból Kandabarba tette át székhelyét

Londonból jelentik: Miután vasárnap olyan hírek terjedtek el Londonban, hogy Afganisztánban Amanullah királyt és környezetét a felkelők erősen szorongatják és a király a királynővel együtt elmenekült Kabulból, több londoni lap kérdést intézett az afgán követséghez, amely hivatalos jelentést adott ki, amely szerint az afgán király csapatai levertek és visszavonulásra kényszerítették a felkelőket. Miután az elmúlt héten az afgán követség már több ilyen jelentést adott ki, amelyeket azonban az események megcáfoltak, a hétfői lapok azt a kommentárt fűzik ehhez a hivatalos jelentéshez, hogy azt nem volt módjukban ellenőrizni és rámutatnak a Reuter-ügynökség táviratára, amely szerint

az afgán udvar repülőgépen elhagyta Kabult és párizsi körüli Kandabarba menekült.

A *Daily Herald* jelentése szerint Amanullah király dél felé való menekülése közben felkelőkkel találkozott

és csak a véletlen mult, hogy nem került lovságba. A *New York Herald* viszont azt jelenti, hogy

délre repülőgépekkel, tankokkal és gázbombákkal felszerelt erős királypárti csapatokkal találják magukat szemben a felkelők.

New-Delhiből érkező jelentés szerint négy európai nőt, három gyermeket és tizenegy indiai nőt angol repülőgépen Kabulból Pesavarba szállítottak.

Más külföldi követségek is brit repülőgépeket kértek az idegen állampolgárok elszállítására.

Hír szerint az udvar Kandabarban költözik, ahol Amanullah király hathatósabb támogatást találhat a déli államok részéről.

Párisi jelentés szerint a Quai d'Orsay-re a belbiztonsági Questában székelő francia konzultól jelentés érkezett, amely szerint Amanullah király elmenekült a fővárosból és Kandabarba érkezett.

Az új román kormány betérjesztette a parlamentnek a költségvetést

Pop-Csicsó István lett a kamara elnöke

Bukarestből jelentik: Az újonnan megválasztott kamara elnökévé egyhangulag *Pop Csicsó István* választották meg, a szenátus elnöke pedig *Bratu* tanár lett. A kormány betérjesztette már a költségvetést és két napos karácsonyi szünet után a kamara azonnal megkezdi a költségvetés tárgyalását, hogy az december 31-ikéig törvényerőre emelkedjék. A költségvetés végösszege ötven millió lejtel kevesebb, mint az 1928-as költségvetés volt, viszont ötmillió lejtel deficitje van, amit a kormány részben új hitelekkel, részben a Németországtól kapott jóvátételi előlegből akar fedezni.

A napirendi vita során *Duca* volt belügyminiszter a liberális párt, *Goga* volt miniszter pedig a néppárt nevében szólalt fel és azt állították, hogy a választások a kormány ígérete ellenére nem folytak le szabadon. *Vajda* Vojvoda belügyminiszter válaszában visszautasította ezeket a vádakokat és megállapította, hogy az ellenzék által felpanaszolt valamennyi esetben vizsgálat indult meg és ez a vizsgálat mindenkor megállapította, hogy a választások lefolyása teljesen tiszta volt.

Hipnotizált médiumokkal lejátszották a millstatti gyilkosságot

A médiumok víziói szerint Erdélyi Béla lökte a szakadékba és fojtotta meg Forgács Annát — A névtelen feljelentőt is megnevezte az egyik médium

Izgalmas szeánsz egy budapesti orvos lakásán

Budapestről jelentik: Rendkívül érdekes és izgalmas, szuggesztív kísérlet történt Budapesten dr. *Babinyi* Adolf Városház-uccai lakásán az Erdélyi ügyvel kapcsolatban. A kísérlet célja az volt, hogy hipnotikus uton próbáljanak világosságot deríteni a rejtélyes bűnügyre. A kísérletet *Gold Ferenc* az ismert hipnotizőr véggezte a legszigorúbb felügyelet alatt, orvosokból, ügyvédekkel és újságírókból álló zártkörű társaság előtt.

Az első médium egy ismert társaságbeli urasszony volt, akit *Gold Ferenc* néhány perc alatt hipnotikus álomba hozott, majd a májusi mérgezésről intézett hozzá kérdéseket.

1927 május tizedikén, hangzott a hipnotizőr kérdése, vette-e be valamit Forgács Anna?

— Igen.

— Mit?

— Orvosságot vett be, amit Erdélyi Béától kapott. A további kérdésekre elmondotta a médium, hogy az orvosság romlott volt, de erről Erdélyi Béla nem tudott.

— Szedett Forgács Anna kábítószeret? — hangzott a következő kérdés.

— Igen — válaszolta a médium. Veronált és más is szedett titokban.

A kérdéseket nem lehetett tovább folytatni, mert a médium arca már csaknem egészen eltorzult, érverése szaggatott lett és az orvosok utasítására *Gold Ferenc* felébresztette.

Néhány perc múlva egy másik médiummal kísérleteztek, aki szintén hamarosan transzba jött. Ekkor

a millstatti tragédiát játszotta le a médiummal a hipnotizőr.

— Maga Erdélyi Béla — mondotta *Gold Ferenc* a médiumnak — én vagyok Forgács Anna. A Kancelonátólunk a meredek szélén. Mutassa meg, mi történt. Ekkor izgalmas jelenet következett.

A médium óvatos léptekkel elindult a szobában, mintha a szakadék szélén menne, mellette balra *Gold Ferenc*. Egy pillanatban a nézők megdöbbenő ámulatára a médium odasimult *Goldhoz* és a vállával megökte.

Az idegfeszítően izgalmas jelenet után a médiumot *Gold* felébresztette, majd ismét egy újabb médiummal kísérletezett. Ekkor a szállodal szobában történt eseményeket igyekezett rekonstruálni a hipnotizőr. Közölte a médiummal, hogy Forgács Anna 1927 augusztus huszonharmadikán betegen fekszik a millstatti panzióban.

— Kapott-e valami orvosságot Anna — kérdezte a hipnotizőr.

— A férje adott veronált — mondotta remegő hangon a médium.

— Mi történt ezután?

— A médium nem válaszolt, látszott rajta, hogy nehéz küzdelmet folytat, pulzusa erősen vert és dobálta magát. Végül mégis megszólalt és a következőket mondta:

— Erdélyi odalép ágyához, kendőt borít nyakára. A nézők feszült izgalommal várják a további választ, de a médium többet nem beszél és egyre erősebben látszanak rajta a belső felindulás nyomai. Száját

mozgatja, de ajkán nem jön hang. A nézők ekkor végsőkéig feszült izgalommal veszik észre, hogy a médium keze mozog. Határozottan ki lehet venni, hogy

a médium kezével olyan mozdulatot tesz, mint-ha átkötne valakit.

— Bejött valaki a szobába és bántotta Annát?
— Senki sem volt bent.

Ezután a hipnotizőr a névtelen levélre vonatkozólag intéz kérdéseket a médiumhoz, amelyekre válaszolva, a médium kijelentette, hogy

egy fiatal magyar nő írta a névtelen levelet, sőt az egyre foltozódó izgalomban a hallgató-

ság legnagyobb megdöbbenésére tisztán és értehetően ki is mondotta levél írójának nevét.

Több kérdést nem lehetett a médiumhoz intézni, mert pulzusa már túlerősen vert és az orvosok felszólítására Gold Ferenc felébresztette.

A kísérletnél jelen volt egyik orvos kijelentette az újságíróknak, hogy a médiumok hipnotikus vizióikban vallottak. Nem azt vallották, amit a hipnotizőr szuggerált nekik, hanem amit vizióikban láttak, de hogy azt mennyire lehet elfogadni, az bizonytalan, mert a hipnotizis még nincs tudományosan alátámasztva és így a kísérlet értéke problematikus.

volt régen, a reális politika helyes iránya is ugyanaz most is.

Az igazi megértésnek adva van nemcsak a lehetősége, hanem az egyedüli útja is. A stratégiai határ meg a többi akadály csak a politika boszorkánykonyhájában termelődött és termelődik és bajokat, további nyugtalanságot, feszültséget hoz, elevenébe vág és a vágással magamagát is megsebzeli. A háboruban vág-nak. Szabad-e ezt tovább folytatni? Helyes-e a sebet kmélyíteni?

Bizonyos azonban, hogy az igazi megértésnek nem a hivatalos körök, hanem az érdekelt nemzetek közelfogásából kell kiindulni. Ha ez megtörténik, szerencse lesz a két nemzetre, de szerencse lesz egész Európára.

Nagy nap lenne az, sokkal nagyobb mint a Kellogg-paktum aláírása, amikor a magyar és szerb így kezelt foghatna. Utópia ez? Ami mellett a győzők vezetői kezelegyintve mennek el? Nem. Tett lenne ez!

Innen áradna ki, támadna fel az egész világra egy szebb jövő. Az egyéb nehézségeket áthidalná, aztán a Kellogg-paktum.

Borbamerényletet követtek el egy valonai katonai lőszerraktár ellen

A merényletnek hatvan halott és sok súlyos sebesült áldozata van

Milánóból jelentik: Szükszavu távirati jelentés szerint vasárnap

Valonában a katonai lőszerraktár ellen bombamerényletet követtek el.

A lőszerraktár a levegőbe repült és az első jelen-

tések szerint

a robbanásnál hatvan halottja és sok súlyos sebesültje van.

A borzalmas robbanásról közelebbi részletek még nincsenek.

Tüntetések Elzászban az autonómisták ellen

Fachot államügyész merénylőjének két levelét fogták el, amelyeket elzászi lapokhoz intézett — A francia szenátus vasárnapi ülésén nem engedték szóhoz jutni az egyik elzászi szenátort

Párisból jelentik: A Fachot államügyész elleni merénylet még mindig nagy izgalomban tartja a francia politikai köröket. Kiderült, hogy a merénylő Benoit strassburgi mézároslegény már több mint egy hónap óta lesett Fachotra, amiből arra következtettek, hogy a merénylőt elzászi autonómisták pénzelték.

A postán lefoglaltak két levelet, amelyeket a merénylő elzászi lapokhoz intézett. Az egyikben Benoit az autonómista *Der Volkswille* című lap szerkesztőségének azt írta a merénylet után, hogy

tettét az elmúlt években tapasztalt üldözések miatt követte el és meghosszította azokat, akiknek karácsonyát elrontották.

A másik levelet a merénylő a *Der Elsasser* című laphoz intézte és ebben a következőket írja:

— Végre hajtottam, amiről önnel beszéltem.

A párisi sajtó élesen támadja az elzászi lapokat és azt állítja, hogy azok előre tudták a készülő merénylet-ről és elmulasztották értesíteni a rendőrséget. A nyomozás különösen Strassburgban és Colmarban folyik erőlyesen.

A szenátus vasárnapi ülésén elismeréssel adózott Fachot államügyész érdemeinek és köszönetet mondott a kormánynak azért, hogy a súlyosan megsebesült Fachot-t a becsület a becsületrend parancsnokává nevezte ki, egyben követelte a szenátus a merénylőnek és bűntársainak szigorú megbüntetését.

Amikor Müller lelkész elzászi szenátor jelentkezett szólásra, a szenátusban minden oldalról tiltakozó kiáltások hangzottak el. A szenátorok Fachot nevet kiáltották kórusban és a rend csak akkor állt helyre, mikor Müller szenátor elállt a szótól.

Strassburgban vasárnap nagy tüntetésekre került a sor. Franciabarát fiatal emberek röpcédulákat osztogattak a következő szöveggel:

— *Elszászi vér folyt! Meddig folytathatják az autonómista gonosztevők gyilkos agitációjukat?*

A tüntetők közül sokan Franciaországot eltektek, mások autonómiát követeltek Elzászban.

Fachot állapota változatlan, az orvosok azonban már biznak felépülésében.

Megbékülést akarunk

Írta dr. Balogh Ernő volt magyar miniszter és volt bácskai főispán

Európa nem maradhat állandóan robbanásra kész állapotban.

A Kellogg-paktum világtörténelmi jelentősége abban lesz, ha nemcsak a háboru elkerülését célozza, hanem alkalmas atmoszférát teremt a békés együttélés és megértés reális alapjainak megteremtésében s akadályainak elhárításában.

Reális alapok: a békés szellemi, kulturális, gazdasági együttműködés lehetősége és elhárítása azoknak az akadályoknak, melyek a nemzetek természetes, tehát jogos életműködésnek útjában állnak. Megingathatlan az a meggyőződés, hogy az igazi békének megértésnek Magyarország és Jugoszlávia között lehet és kell megkezdődnie. Én most nem a hivatalos állásfoglalásokra gondolok. Ennek súlyos előfeltételei vannak még. De ezek az előfeltételek megvannak a két nemzet lelki világában, a helyzet adottságában, az egymásra utaltságban, a nagyon régi szomszédos kapcsolatban, egymás értékeinek megbecsülésében, közös nemzeti jellemzőkben, tulajdonságokban és főleg abban, hogy egyenesen közös érdek, ha a két nemzet szabadon fejlődhessen, erősödhesen. Közös érdek, hogy a surlódási felületek a minimumra tompuljanak le. Megvagyok győződve, hogy ezt egyformán érzi a szerb ember éppen úgy mint a magyar. Fokozottabb mértékben érezniük kell ezt a Vajdasági szerbeknek, akik, azt lehet mondani háborítatlan barátságban éltek együtt a magyarokkal.

Csak néhány évtized távolába tekintek vissza. A magyar nemzeti ellenállás idején, 1903 vagy 1904-ben történt, hogy a szövetkezett ellenzék Kossuth Ferencel az élén az akkori Szabadkán szervező nagygyűlést tartott. Magam is ott lelkesedtem.

Kossuth Ferenc a banketten életének talán legértelmesebb jelentőségű beszédét mondotta el, még pedig a fehér asztalnál. Külpolitikáról beszélt és lefektette a függetlenségi párt külpolitikájának egyik alaptételét, a szomszédos Szerbiával és egyáltalában, a szerbekkel való őszinte barátságot, megértést és szoros együttműködést. Széles látókörű és a jövőbe néző volt ez a po-

hárköszöntő, úgy magyar, mint szerb szempontból.

A magyar függetlenségi pártnak ez a külpolitikai tétel erős visszhangra talált szerbiai vezető politikai körökben is, aminek látható következménye azután az lett, hogy később a koalíció uralma alatt több magyar képviselőnek Beogradba utazásával kezdetét vette egy szerzeteljes összekapcsolódás, ami úgy Szerbia érdekeinek, mint Magyarország függetlenségi törekvései-nek megfelelt, mert egyik a másikban megtalálhatta támaszát és segítő társát.

Nagy volt ez a politikai koncepció érdeme a magyar koalíciónak, hogy megpengette a hűrt, nagy hibája, hogy gyenge volt tovább fűzve, de hibája volt a szerbiai köröknek is, hogy ők is visszakapcsolódásra voltak hajlandóak.

Mi történt? Észrevették ám ezt a mozgást Bécsben is. Felismerték óriási horderejét. Sajnos az osztrák császári politika, kiélt, szűk látókörrel, mindazt császár és összm monarchiaellenesnek vélte, ami Magyarország függetlenségi törekvéseit erősíti. Rögtön hozzálátott tehát ezen politika érvényesülésének az alapos lefokozásához, majd letöréséhez. Kossuth Ferenc tudta hatni, hogy a kezdetet ne folytassa, ellankadt vagy talán meg is ijedt esetleges dinasztiaellenes magatartásától, a szerbiai körökkel pedig az osztrák császári emberek úgy tudták exponálni az ügyet, mint értéktelent, mint pusztá igéreteket, melyeket a magyar függetlenségi pártnak Soha se lesz erje beváltani. Szerbiában is — minthogy a politikában is döntő fontosságú az erő — a magyar-szerb összekapcsolódás hívei lassan, lassan visszavonultak.

A gyönyörű kiáltásokból nem lett semmi és tovább Magyarország nevében is a hagyományos osztrák császári politika.

Lefolyt azóta a világháboru, létrejöttek a területi szerződések, de vajjon változtak-e és ha igen miben a két állam barátságának és igazi megértésének, fejlődésének alapfeltételei? Szerintem semmiben sem; a két nemzet megértésivágya az emberekben ugyanaz, ami

TINTA

Matyóföldön

I.
Annyiszor rohant el már velem a vonat erőrefelé, anélkül, hogy leszálltam volna, hogy most lelkiismeretfurdalás fog el. Kapom a poggyászatot, leugrom. Kocsin hajtatok a községbe, a friss, decemberi reggelen.

II.
A kép, mely elém tárul, mingyárt az első pillanatban olyan, hogy síkonganok az örömtől. Egy középkori városba megérkezni nem ekkora élmény. Jaj, micsoda tarkaság, a kolibri-szinek micsoda feleselése és csicseregése. Hadd írnom le ezt a cifraságot az egyszínű tintámmal. A kék ég diszletében, melyet fehér hó prémez, asszonyok mennek a templomba, piros és sárga nyakbavaló kendőkkel.

III.
Ezek a nők mind szépek. Nem az az anjinnel festett selyemcafát van rajtuk, melyet itt az úri népek kínálnak, hanem az az ősi pamuthímzés, melynek a tizenegyedik századból is megmaradtak egyes darabjai. Fejükön kupszerű stork, arról hull le a sátoros kendő. Ezáltal fejalakjuk megnyulik s a kendő redőli közül titokzatosan tekint ki az arc, mint egy oltárkép.

IV.
Azok, akik szeretik egymást és jegybe járnak, átölelkezve haladnak, egymás kezét tartva. Ez tetszik nekem. Viszont a helyzet az esküvő után megváltozik. A férfi ekkor már mint keleti kényur elől ballag, büszkén és hegyesen, semmivel se törődve, utána pedig három lépésnyire az asszony, alázatosan. Ez még jobban tetszik nekem.

V.
Mátyás király matyói, a férfiak ünnepi fekete kalapot viselnek, mindig hét-nyolc számmal kisebbet, mint a fejbőségük. Le is fújna a szél, ha gumiszalaggal oda nem erősítenék a fejük bubájához. Mi ennek a magyarázata? Egy legény meséli nekem, hogy valaha élt itt egy kisfejtű bíró, az hordott ilyen kalapokat. Tucatlájával hozatta. A legények utánozni kezdték, ők is vásároltak a készletből, noha a koponyájuk nagyobb volt s táncolt rajta a kalap. Így honosodott meg a népszokás. Etnografusok, ámuljatok.

VI.
Beszéltem egy menyecskevel, aki Párisban is jár s a Place de Madeleine körül árult matyóhímzéseket. A »summás« fiúk Németországban. Svájcban, Belgiumban dolgoznak márciustól októberig, aztán hazajönnek s októbertől márciusig csak nézik a levegőt, téliálmukat alusszák, mert úkapjuk is ezt tette. Egyesek Newyorkban, Clevelandban is éltek éveikig. De azért csak azt a lányt lehet elvenni, aki az uccájukban lakik. Ha azt a lányt lehet elvenni, aki az uccájukban lakik.

VII.
Ötlámpás rádió szól a gazdakörben, mozik működnek. Budapest három órányira van innen. Ez az anya szobában szenesvízzel mosta meg a beteg kislányát, áttartotta egy »viseletlen« ingen, mert megverték szemével. Bűbájlókról hallok. Nyáron többen tulajdon szemüveggel látták a barboncást, a garabonciás diákot, aki felleghajtó köpenyében repült és jégesőt hozott. A farkó, európai műveltség csak ép lötyög rajtuk. Lelkük mélyén még mindig ott él a honvágy a soha el nem felejthető kelet után. Az virágozik ki ezekben a pogány, izzó színekben is. Ázsia, a napfényes és boszorkányos Ázsia.

(Mezőkövesd.)

Kosztolányi Dezső

Karácsonyfa-forradalom Berlinben

A magas karácsonyfa-árak miatt zavargások voltak vasárnap Berlinben és hatvanegy embert letartóztattak

Berlinből jelentik: Szokatlan és egész különös zavargások voltak vasárnap Berlinben. A német főváros különböző kerületeiben, különösen a munkásnegyedekben nagy zavargások törttek ki vasárnap délután a karácsonyfák magas árai miatt. Az idén szokatlanul drágán árulták Berlinben a karácsonyfákat és ezért az elkeseredett tömeg megtámadott két kocsit, amely karácsonyfákat szállított és kirabolta

azokat, máshelyen pedig egy karácsonyfaárus boltját fosztották ki és ötszáz karácsonyfát elloptak. A rendőrség gumibotokkal zavarta szét a tüntetőket, akik közül néhányat őrizetbe vettek. Késő éjszakai órákban a külvárosokban újabb zavargások voltak és a rendőrség a tüntetők közül hatvanegy embert letartóztatott. A rendet csak páncélos motorbiciklikkel kivonuló rendőrgénpénység tudta helyreállítani.

Anyagi válság fenyegeti a Szerpszka Maticát

A Matica földjeinek szerencsétlen bérbeadása súlyos károkat okozott a kulturegyesületnek

Noviszadról jelentik: A noviszadi Szerpszka Matica, amely nemcsak a multban, hanem a jelenben is igen fontos feladatokat teljesít a szerb irodalom és kultura fejlesztése terén, súlyos anyagi válság előtt áll. A Szerpszka Matica — mint már jelentettük — bűnvádi feljelentést tett a szuboticiai ügyészségen Szahács Mátyás topolai gazdálkodó ellen, aki öt évvel ezelőtt bérbevette a Maticának a moli határában lévő földbirtokát, miután azonban a Matica elmulasztotta számotartani a fizetési terminusokat, a bérlő nem fizette meg a bérlői összeget és amikor most felszólították negyedmiliárd dinárt kitevő tartozásának kiegyelítésére, kijelentette, hogy nem tud fizetni.

Ez a súlyos veszteség nagy anyagi megrázkódtatást jelent a Maticában, de ezenkívül is a Matica egyes kladványai, valamint a tavalyi jubiláris ünnepség alkalmával kiadott almanach költségek annyira leapasztották a Szerpszka Matica vagyonát, hogy az egyesületnek súlyos anyagi gondjai vannak. A Szerpszka Matica jelenlegi vezetőségének ellenzéke az anyagi válság miatt rendkívül közgyűlés összehívását sürgeti, remélhető azonban, hogy a kulturegyesület anyagi megmentése érdekében nincs semmi felfogásheli különbség a vezetőség és az ellenzék között és sikerülni fog a fenyegető vagyoni összeomlást mégis elhárítani.

Szerdán tör ki a nyílt kormányválság

A demokraták nem siettetik a döntést

Beogradból jelentik: Korosec miniszterelnök vasárnap esti elutazása folytán három napos fennakadás következett be a politikai válság megoldásában. Korosec miniszterelnök a karácsonyi ünnepeket Szlovéniaiban tölti el és ezért nem akarta a nyílt kormányválság megnyitásával a karácsonyi ünnepek békehangulatát megzavarni. Ugy látszik, a demokrata párt sem sietti a válság megoldását az ünnepek előtt. Davidovics Ljuba ugyan vasárnap délelőtti látogatása alkalmával írásban és szóban is közölte a demokraták követeléseit Korosec miniszterelnökkel, választ is kért, de nem azonnalra.

A négyes koalíció vezetői közül Spahó is elutazott Beogradból Boszniaiba. Szerdán lesznek ismét együtt a koalíció vezetői és szerdára lehet várni a döntést a kormányválság kérdésében is. A döntés nem lehet más, mint a kormány visszalépése, hogy mi lesz ezután, arra nézve bizonytalanság uralkodik. A radikálisok bizakodnak abban, hogy a költségvetés megszavazásáig nem kerül sor a parlament feloszlatására és ezért a kormányt a hármass koalíció kapja meg. Vannak olyan vélemények is, amelyek szerint már most hozzálátnak a helyzet végleges tisztázásához és oly megoldást fognak keresni, amellyel Zagreb is meg fog elégedni, azaz semleges választási kormány eszméje nyomul előtérbe.

Nagy érdeklődést keltett Beogradban egyes politikásoknak szombat Szuboticián elhangzott beszédei, amelyek azt mutatják, hogy a radikálisok ellentámadásba mentek a demokratákkal szemben.

A földműves szövetség főbizottsági ülése

A földműves szövetség vasárnap tartotta meg Beogradban főbizottsági ülését, amelyen megválasztották az intellektuel tagokat és a vezetőséget. Husz intellektuel tagot választottak, köztük Niles Fedor szuboticiai egyetemi tanárt is.

Nagy feltűnést keltett, hogy nem került be a főbizottságba Pribicevics Milán. Ugyancsak nincs a főbizottságban Jovanovics Dragoljub egyetemi magántanár, aki a baloldali frakcióhoz tartozik.

A főbizottság elnöke Tomasevics Dobroszláv pancsevói földműves lett, a főbizottság eddigi elnöke. Alelnökök Gavrilovics Milán, a Politika szerkesztője, Kosztics Vaszilj caribródi és Krusko Suljo muzulmán földművesek. Főtktár Sztaics Uros, titkár Krajsumovics Koszta újságíró és Csubrinovics Vasza.

Macsek kártvavárnak mondja a beogradi politikát

Mint Zagreből jelentik, Macsek Vlatkó, a horvát parasztpárt élnöke, az újságíróknak adott

karácsonyi nyilatkozatában a következőket mondotta:

— Az új állami berendezkedést úgy kell megcsinálni, hogy azzal az ország valamennyi népe meg legyen elégedve. Nem csak arra kell ügyelni, hogy az államjogi, történelmi és a kulturális momentumok érvényesüljenek, hanem arra is, hogy ezek az egységek ne maradjanak Szerbia provinciái. Horvátországnak teljesen egyenrangúnak kell lennie Szerbiával.

— Vár fontos politikai eseményeket előző ur?

— Nem tudom, milyen fontosabb eseményeket lehetne várni az eddigiek után. A parasztdemokrata koalíció egységes, az a kártyavár pedig ott Beogradban inog és ugyszólván már csak órák kérdése, hogy összedől.

Pribicevics a kisebbségi kérdésről

Pribicevics Szevezár is adott karácsonyi nyilatkozatot és többek között a következőket mondotta:

— Az elmúlt választásokon azt kérdezték tőlem, hogy akarok-e szabad választásokat a Vajdaságban, Délszerbiában és Macedóniában. Erre természetesen azt feleltem, hogy akarok. Tudom, hogy mire gondoltak. Arra, hogy ha mandátumot kell adni a németeknek öt helyett és a magyarok kettő helyett ötöt fognak kapni. Szerintem jobb, ha a nemzetiségi kisebbségek erejükhöz képest arányosan kapnak helyet a parlamentben, mintha megfosztva jogaiktól, aknamunkát folytatnának az állam ellen. A nemzetiségi kisebbségekkel szemben általában olyan politikának kellene érvényesülni, hogy megérezzék, hogy jobb a mi államunkban élni, mint előbb hazájukban. Nemcsak a Vajdaságban, de Délszerbiában, sőt Macedóniában sem jelenthetnek a tiszta választások bajt a nemzeti államra nézve. A vajdasági, délszerbiai, macedóniai választásokon azonban nem kell beogradi minisztereket jelölni, mert az az igazi demokrácia, ha a népmaga közül választja meg képviselőjét. A szabad választások csak megerősítik az állam alapját, mert csak szabad választások után felelősséget ki a nemzet szabad és igazi akarata, amely után az állam belső átalakítását minden nehézség nélkül keresztül fogja vinni.

— Az állam alapja a szerbek, horvátok, szlovének és bolgárok egysége kell, hogy legyen. Nagy eszmét nem lehet megfojtani csak azért, mert egy generáció, vagy egy országrész népe alkalmatlan arra, hogy megértse ezt a nagy eszmét. Amíg ebben az államban nem lesz rend és jólét, addig a bolgároknak eszükbe sem fog jutni, hogy ők is ehhez a néphez tartoznak vagy hogy belépjenek ebbe az állammközségbe

A bécsi és budapesti futball-csapatok első tura-eredményei

A karácsonyi ünnepek alatt több bécsi és budapesti proficsapat külföldi turát bonyolít le. Ezek a csapatok vasárnap érkeztek el turájuk első állomására.

A bécsi vezető csapatok közül a Rapid, WAC és az Admira turáznak, az első mérkőzések azonban mind háromnak vereséget hoztak. A Rapid Monpelionban a hasonló nevű csapattól 3:1 arányban szenvedett vereséget, hasonló arányban kapott ki a WAC Münchenben az FC Bayerntól, míg az Admira első mérkőzésén Essenben 4:2 arányban szenvedett vereséget az Altessen együttesétől.

A budapesti proficsapatok tura startja sem volt sokkal szerencsésőbb. Amíg ugyanis az Ujpest Szpezlában 2:2 (0:0) arányu eldöntetlen ért el az SC Spezla ellen, addig a Budai 33-as 2:1 (1:1) arányban kikapott Ancondában az FC Anconától. Kiadós sikert hozott az első tura-meccs a budapesti amatőr liga vezető együttesének, a BSE-nek, amely Németországban vasárnap 10:1 (3:3) arányu győzelmet aratott az SC Schneberg csapata fölött.

Fantasztikus puccsterveket leplezett le a budapesti rendőrség

A fekete inges fasiszták és szittyák fegyverkeztek és le akarták tartóztatni a kormány tagjait

Budapestről jelentik: A budapesti főkapitányság vasárnap fantasztikus és hőbortos puccs szervezőit leplezte le. A nyomozás színei a fekete-inges fasiszták ismert vezéréhez Schreier Józsefhez és Dán Lajoshoz vezettek. A két fasiszta vezér, akikkel már a rendőrségnek többször akadt dolga legutóbb összevesztett és külön-külön szervezkedtek.

Dán Lajos szittyák néven szervezte meg híveit és ezek azzal a tervvel foglalkoztak, hogy fegyvereket szereznek és különös céljakra úgy fognak pénzt szerezni, hogy sarcot vetnek ki a Budapest környéki földhirtokosokra. A rendőrség házkutatást tartott Dán lakásán és Dán négy társával együtt előállította. A szitya-vezetők kihallgatása során a rivális fasisztákról, Schreierékről tettek terhelővallomást és azt állították, hogy Schreierék puccsot készítettek elő, egy éjjel el akarták fogni az összes aktív minisztereket és magukhoz akarták ragadni a hatalmat.

A rendőrség nem veszi túlságosan komolyan ezeknek a komolytalan embereknek gyerekes és buta terveit, de azért a nyomozást lefolytatják és vasárnap éjjel is több házkutatást tartottak, amelyeknek eredményeként még több előállítás várható.

„BRISTOL” Állami Osztályosjegyek árusítója
NOVISAD, Zeljeznicka 27.

Ezennel megrendelem az alábbi sorsjegyeket a 17-ik SHS Állami Osztályosjegyek I-50 osztályának 1929. évi január hó 15-iki húzásokhoz:

darab	1/1 egész sorsjegyet a Din. 100	összesen D.
•	1/2 fél	50
•	1/4 negyed	25
•	dupla egész	200

Ezen sorsjegyek ellenértékét, összesen D. a sorsjegyek vétele után az 5 2 8 6 6 számú postabefizetési lappal kildöm.
Kérem minden húzás után a hivatalos sorsolási jegyzéket nekem elküldeni.

Teljes név: _____
Lakhely (postal): _____
Utca és házászám: _____

Még ma reggel vagy ma este megkapja a sorsolási jegyzékét.

Kiserejlje meg szerencséséjét!

HIREK

Két hollandi kisasszony emlékkönyvébe

A nyár óta őrzöm a zsebemben azt a kis papírlapot, amelyet két hölgy tett az asztalomra. Békésen ültem a kávéházban, mint rendesen elmerülve gondolataimban. Gondolataimba való elmerülést ne tessék komolyan venni, oda dobott frázis; ha már elmerülök valamibe, nem a saját gondolataimat fogom elmerülési közegül választani. Talán nem is voltak gondolataim, csak éppen ültem a kávéházban és belebámultam a levegőbe. Ekkor asztalomhoz lépett két kis hölgyecske, poros cipőben és holland népviseletben. Fejükön holland főkötő, ajkuk körül kedves mosoly és letették a papírlapot, amelynek egyik oldalán a fényképük látható háttérben ama hollandi szelmalommal, amely nélkül igazi hollandust nem tudok elképzelni, a papírlap másik oldalán pedig különböző nyelvű szöveg árulta el, hogy tulajdonképpen miről van szó.

Két hollandi leány öt évig tartó világtörő utazásra vállalkozott, amelyet — amint névszerint olvasható volt — »Amszterdamban kezdtek és amellyel be akarták bizonyítani, hogy a nők céljuk elérésében egyenlő kitalálók, mint a férfiak«. Végül egy szerény kérés hozzám adressálva, hogy az emléklap megvásárlásával segítsem őket céljuk elérésében. A magam részéről segítettem is és most segítse meg őket a jó Isten is, akinek nevében anélkül, hogy beszédbe ereszkednék volna utjukra bocsátottam. Utólag jut eszembe, hogy mégis lett volna néhány szavam a bolygó hollandi nőkhez.

Ezt kellett volna mondanom: Kedves kisasszonyok, önöknek igazán nem volt érdemes elhagyni a szelmalmot, a holland hazát és öt évig forró nyárban és fagyos télen bejárni a nagyvilágot, mert az a célfel, miszerint a nők céljuk elérésében ép oly kitalálók, mint a férfiak, tulajdonképpen nem is szorul bizonyításra. Ha akár milyen korán is indultak el Amszterdamból, mégis elkéstek annak bizonyításával, hogy a nők, ha céljuk eléréséről van szó, ép oly kitalálók, mint a férfiak. Majdnem minden férfi társam tapasztalhatta, vagy fogja tapasztalni a felállított tétel igazságát és aligha akad olyan boldog férfi, aki azt igényelné, hogy önök felkereskedjenek szelmalmos hazájukból, idejöjjenek, öt évig beutazzák a világot, véresre járják lábait és ezen bizonyíték sulya alatt végre belassa, hogy a nők igenis vannak olyan kitalálók céljuk elérésében, mint a férfiak. Ezenfelül bátran állíthatom, hogy felesleges öt évi terminust a bizonyítási eljárásra kitézni. Sokszor egy pillanat alatt is sikerül a kétkedőket a női kitalálásról meggyőzni. Ez, hölgyeim nem jöhet, hogy önök beutazzák a világot. Nem önöké a dicsőség, hogy amerre csak megfordulnak, a női kitalálásról hősi éneket fognak zengeni. Ami azt a bizonyos kitalálást illeti, amit a nők céljaik elérésében tanúsítanak, erre vonatkozólag már minden nő, anélkül, hogy elment volna hazulról, minden különösebb megérőltetés nélkül házilag legendó bizonyítékot szolgáltatott. Sőt én azt is bizonyítottam veszem, hogy a nők céljuk elérésében sokkal kitalálók, mint a férfiak. A nők célja sokszor ellenkezik a férfiak céljával. Ilyenkor majdnem száz esetben a női kitalálás győz, a férfi kitalálás fölött. Az önök célja szép hollandi kisasszonyaim nem egy konkrét cél, mi azt a célt, melyet önök tűztek ki maguk elé, már jóval túlhaladtuk. Konkrét célja egy nőnek például egy cobolybunda. Ezzel szemben a férfi célja elhíttetni a nővel, hogy ő az illető, aki a cobolybundát neki prezentálni fogja, miközben azonban eszébe jut, hogy a cobolybundát valaha is megvegye. Ha a férfi eléri célját, logikus, hogy a nőnek sohasem lesz cobolybundája. Viszont, ha a nő eléri a célját, ebben az esetben talán a férfi is elérheti, de az ígért bundának testet kell öltetnie. Hasonló konfliktus során szoktak a hölgyek a női kitalásból levizsgámi és előbb vagy utóbb győzni is. Felesleges öt évig beutazni a világot és nyitott kaput dőngetni. Minek ez a nagy strapa?

Szent és igaz, hogy a nők céljuk elérésében ép oly kitalálók, mint a férfiak. Ezt az örökigazságot, amelyet a két világtörő hollandi leánynak köszönhetek, örökké szemem elé fogom tartani és eltettem tárcámra az emléklapot, amelyet a holland hölgyektől vásároltam. A kifizetett emléklap mellé a kifizetetlen bundaszámolat helyeztem, mintegy újabb bizonyítékát annak, hogy a nők céljuk elérésében igenis kitalálók. De mennyire kitalálók!

Jaj.

Eos

— A Bácsmezei Napló legközelebbi száma a karácsonyi ünnepek miatt pénteken reggel a rendes időben jelenik meg.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint továbbra is hideg, helyenkint ködös idő várható. Itt-ott gyenge havazással. Nyugat-Európában enyhe időjárás van, míg Lengyelországban, Ukrajnában, Romániában tízfokos hideg uralkodik.

WIMPASSING

hócipő a védelem,
eső, hó és sár ellen.

— A román királyi család udvari szobrásza Szubotcán. Kara Mihály nagyváradi szobrászművész, aki Ferdinánd román király Nagyváradon felállított szobrát is mintázta, Szubotcára érkezett, ahol a karácsonyi ünnepek után kiállításra rendez. Kara Mihály egyike a legkiválóbb magyar szobrászoknak és grafikusoknak. Néhány év óta Nagyváradon él, ahol olyan hamar feltűnt izmos tehetsége, hogy meghívták a román királyi udvarhoz is, ahol a királyi család valamennyi tagját mintázta. Kara Mihály szobrászművész, akinek több előkelő külföldi tárlaton voltak nagy és számottevő sikerei és aki néhány évvel ezelőtt magas román kitüntetésben részesült, értékes szobrászati és grafikai anyagot állít ki Szubotcán és így kiállítására komoly művészeti eseménynek ígérkezik.

— Tovább javul az angol király állapota. Londonból jelentik: A király állapotában a vasárnap este kiadott orvosi jelentés szerint a javulásnak kedvező, bár lassú haladása figyelhető meg. Az átvás kielégítő és a táplálkozástól való vonakodás csökken.

— Előválasztás a szubotcái zsidó hitközségben. A szubotcái zsidó hitközség újonnan megválasztott képviselőtestülete kedden, f. hó 25-ikén délelőtt 10 órakor tartja meg alakuló közgyűlését. Ugyanekkor lesz az előválasztás is. Az elnöki méltóságra az egyetlen jelölt dr. Klein Adolf, aki huszonöt esztendő megvalósuló óta tölti be az elnöki tisztséget, s odaadását és lelkes áldozatkészségét honorálja most hitközsége az egyhangú választással.

— Meghalt Marton Manó nagyváradi lapszerkesztő. Budapestről jelentik: Vasárnap hajnalban meghalt Budapesten a Sista-szanatóriumban Marton Manó nagyváradi lapszerkesztő. Marton Manó Nagyváradon Bíró Lajossal és Ady Endrével együtt dolgozott a Szabadság szerkesztőségében és később megalapította a Nagyváradi heti lapot. Marton Manó temetésére Hegedüs Nándor nagyváradi újságíró, a romániai magyar párt új képviselője megy Budapestre.

A száj- és garatúreg
az a veszélyes út, amelyen át a kórokozók a szervezetbe hatolnak. Ha gyermekeket óvni akarja az élelmezés kórokozókra romboló hatásától, amelyek a náthát, az influenzát és a többi ragályos betegségeket okozták okozni, ezt a jólat
Dr. Wander-féle
ANACOT-PASTILLÁK
rendszeres használatával érheti el.

— Műkedvelő előadás Kulán. A kulai római katolikus ifjúsági egyesület újév estéjén az Endleni-féle vendéglő színháztermében színi előadást rendez. Színre kerülnek: »Sifonér«, »A haragosok« és a »Mindent tudó kukac« egy felvonásos bohózatok. A német ifjúsági egyesület karácsony másnapján rendez színi előadást a Blanz-féle vendéglőben.

— A kulai szegények karácsonya. Kuláról jelentik: A kulai katolikus nők egyesületének akciója következtében sikerült a kulai szegényeknek karácsonyra segínyt adni. Összesen 131 gyermeket és 60 felnőttet ruháztak fel.

— Végrehajtott lefoglalták a párisi kommunista Humanité nyomdáját és szerkesztőségét. Párisból jelentik: A kommunista Humanité nyomdáját és szerkesztőségének berendezését vasárnap végrehajtott lefoglalták, mert a lap az antimilitarista propaganda miatt kiszabott ötszáz ezer frankos büntetését nem fizette meg. Nincs kizárva, hogy a lap meg fog szünni.

Náthakenőcs, fagybalzsam,

télen át nélkülözhetetlenek minden háznál. A híres és igen keresett

POMPADOUR-KRÉM

főlerakata és expedáló állomása
Mr. J. Richter Városi Gyógyszertárban, Subotica, Jelašićeva
ulica 9. Telefon 580. (Zagrebi
lerakat: Emmaszalon, Ilica 12)

— Újabb polgárháború Kinában. Londonból jelentik: Sanghai-távírat szerint a Csung-Kiang mellett újabb zavargások törtek ki. A Sze Ssuan tartományban tartózkodó tábornokok között véres összeütközésre került a sor és nincs kizárva, hogy ezek újabb polgárháborúra fognak vezetni.

— Eljegyzés. Nagy György Kató (Horgos) és Prohászka Lajos (Subotica) jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Titokzatos merénylet egy zagrebi nagyiparos ellen. Beogradból jelentik: A beograd Novosti legutóbbi számában titokzatos merényletről számolt be, amelyet Arkó Vladimír zagrebi nagyiparos ellen kíséreltek meg. Arkót, aki a zagrebi kereskedelmi és iparkamara elnöke, a vonaton Sziszak és Brók között, amikor fülkájából ki akart menni a folyosóra, egy ismeretlen fiatalember le akarta szurni. Arkó idejében észrevette a fiatalember támadó szándékát és visszamenekült fülkéjébe. Hamarosan odaérkezett a kalauz is aki a fiatalember kezéből kicsavarta kést. A merénylet elmenekült.

Madame! Ne feledkezzék meg a

„Poudre Mon Parfum”-ról

BOURJOIS, PARIS

10333

— A noviszadi Ingenyenyér Egyesület karácsonyi adományai. Noviszadról jelentik: A noviszadi ingenyenyér egyesület vasárnap délután ünnepélyes keretek között negyven szegény katolikus vallású gyermeket részesített gazdag ajándékkal. Az ünnepségen a város társadalmanak előkelőségein kívül a város képviselőtársaság Plavsics Nikola műszaki tanácsos és Klicin Predrag kulturatanácsnok jelentek meg. A Kohn Ilona elnöknő vezetése alatt működő jótékony egyesület tagjai személyesen osztották ki az ajándékokat. Minden gyermek egy öltözet ruhát, télikabátot, cipőt, harisnyát, játékszereket és élelmiszert kapott. Több katolikus családot lisztel, hussal és egyéb élelmiszerekkel láttak el. Szerb karácsonykor pravoszláv vallású gyermekeket és családokat ajándékoz meg az egyesület, amely saját erejéből és nem gyűjtés útján teremti elő a minden évben jelentős összeget kitevő adományokat.

— A Hertha legyőzte az Ausztriát. Bécsből jelentik: Az elsőosztályú bécsi profiligá utolsó mérkőzésén a Hertha meglepetésszerűen 1:0 (0:0) arányú győzelmet aratott a favorit Ausztria felett.

— Autóbetörés Beogradban. Beogradból jelentik: Szombaton este vakmerő betörést hajtottak végre eddig még ismeretlen autóbetalos banditák a fővárosban. Tíz óra körül felfegyverzett emberek jelentek meg Mraovic Tódor nagykereskedő toposideri villájában, amelynek lakatlan szobáit teljesen kifosztották. A betörők még a bútorzatot is elvitték és mint megállapítást nyert, a nő segítségével követték el a rablást. A kereskedő kára jelentékeny.

— Emberi alkotások világrekordja. Ernst Wettrich statisztikus érdekes kimutatást közöl most a világrekordokról. A világ legmagasabb felhőkarcolója a Woolworth Building, amely 284 méter magas és alapzata negyven méter mélyen rejtőzik a földben. A legnagyobb köbtermetű épület a csikágói Furniture Mart. A világ legmagasabb építménye még mindig a 300 méteres Eiffel-torony. A legnagyobb emlékműnek sokáig a newyorki kikötő előtt álló szabadságszobrot tekintették, amely negyvenhét méter magas és a szobor fejében 40 ember fér el, fáklyájában pedig, amelybe csigalépcső vezet, tizenhét ember található kényelmes helyet. Az emlékművek magassági rekordját azonban mégse a newyorki szabadságszobor tartja, hanem a gizehi szifonsz, amelynek hossza 59 méter, arca pedig öt méter széles. Az amerikaiak most még nagyobb emlékművet építenek Robert Lee tábornok emlékére. Az emlékmű talapzata 280 méter magas lesz. A világ leghosszabb csatornája a kínai Császár-csatorna, legnagyobb területű városa pedig Berlin. A legnagyobb dóm a római Szent Péter-templom, amelynek építése 430 évig tartott és ezalatt a pápai trónon ötven pápa váltogatta egymást. A világ legnagyobb templomi orgonája a passauai, amelynek 208 regisztere van. A legnagyobb harang a japán Osaka városban van. Magassága nyolc méter, sulya pedig 140 tonna.

— Itt vannak a farkasok. Déről jelentik: Rémes hírek keringenek Désen farkascsordákról és azok által elpusztított emberekről. Ezek szerint három Cibles-hegységi pásztor, akik ott a közeli falvak juhujait őrizték, mikor este felé a juhok szállása felé, a karámhoz igyekeztek, egyszerre, midőn az erdő mellett haladtak, több farkas rájuk vetette magát. Összes fegyverkészletük egy forgópisztoly volt és így nem tudtak védekezni a kiéhezett vadak ellen. Egyik közülük a futásban próbált menekülést keresni, elszaladt a legközelebb fekvő község felé. Azonban nem sikerült megmenekülnie, mivel két óriási farkas utánavetette magát, amelyek szét is tépték. A farkasok, úgy látszik, jóllaktak ezzel az egy pásztorral, mert a többieket kisebb sérülések hátrahagyásával a helyszínen hagyták. Így ezek megmenekültek a vadak elől. A környékbeli falvak lakosai, kik már több éve rettegnek az azon a környéken mindig nagyszámban levő farkasoktól, most általános hajtóvadászatra készülnek a farkasok ellen.

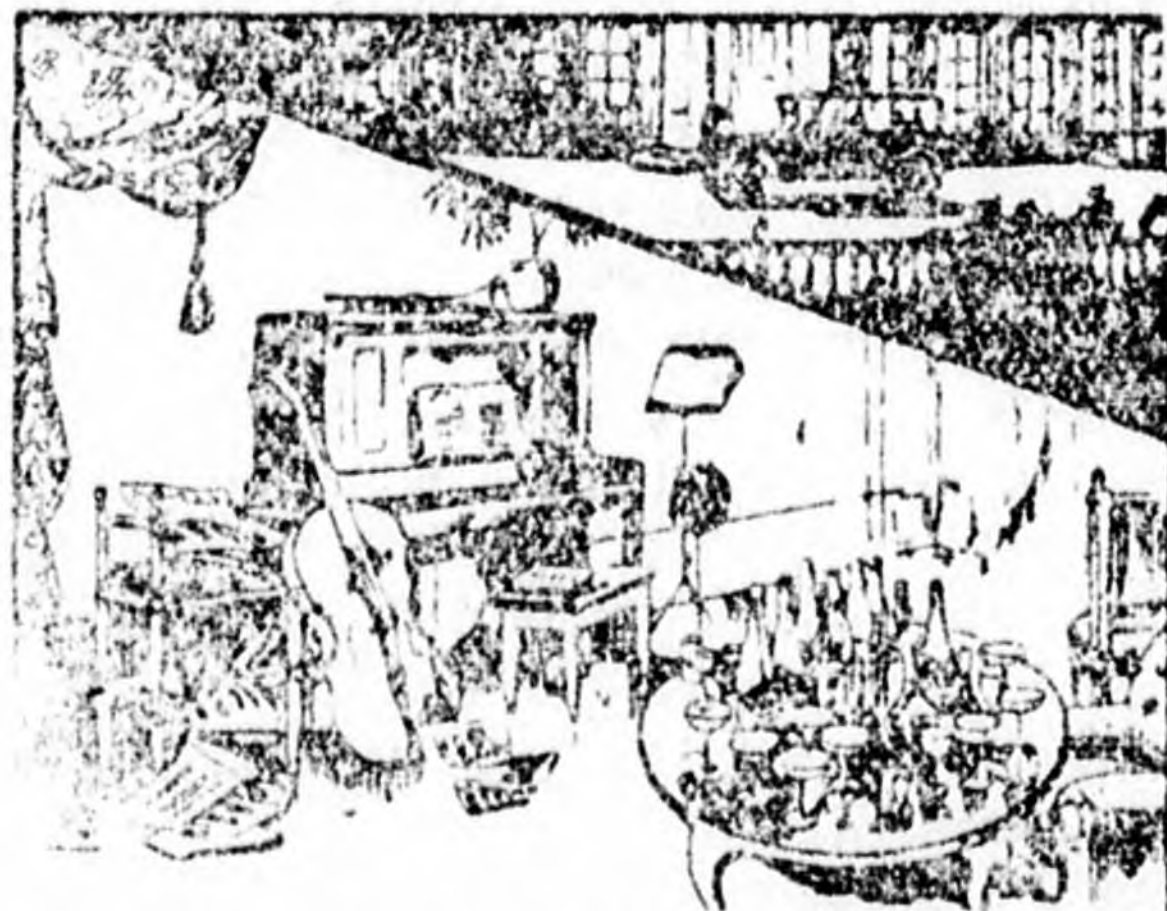
— **Korcsmai verekedés revolverrel.** Szomborból jelentik: Szombat éjjel tizenegy óra után a megyeháza előtt posztoló rendőr lövések zajára lett figyelmes. A korzó sarkán levő Fischer-féle vendéglő felől három lövés hallatszott. A rendőr azonnal odasietett és a vendéglő előtt egy vérző, jajgató embert talált. A sebesült Radojevič Misa harminckét éves mészáros még eszméletén volt és elmondotta, hogy a Fischer-féle vendéglőben mulatott és egy másik asztalnál Zsegorac Sztoján vaskereskedő segéd mulatott egy másik társasággal. A két társaság között vesze-

A Városi Mozi karácsonyi ajándé a Zoro-Huru esete a fekete nővel és Az Óceán Don Juanja

kedés kezdődött és Zsegorácék őt kidobták a kocsmából. Később visszament, hogy felelősségre vonja Zsegorácot, de ismét kidobták, mire az ajtó előtt várta meg míg kijönnek. Zárórakor kijött Zsegorác, akit ekkor kérdőrevont, hogy miért lökte ki a kocsmából. Szóváltás közben Radojevič bottal fejbevágta Zsegorácot, aki erre kirántotta revolverét és háromszor rálőtt. Az egyik lövés Radojevič halántékát surolta és a fülét furta át, a másik a jobb vállán, a harmadik jobb karján sebesítette meg. A súlyosan sebesült mészáros beszállították a közkörházba, Zsegorácot pedig a rendőrség letartóztatta.

— **Köszönetyilvánítás.** A szubotici Vöröskereszt Egyesület december tizenötödikén megtartott mulatságán Hartmann Rafaelné 250 dinárt, Dimitrijevič Milovoj tábornok pedig 100 dinárt felülfizetett! Az adakozóknak ezúton mond meleg köszönetet a Vöröskereszt szubotici vezetősége.

— **A horvát parasztpárt népgyűlése Bajmokon.** A horvát parasztpárt vasárnap délután népgyűlést tartott Bajmokon, amelyen mintegy háromszázan vettek részt. A népgyűlésen Vukovič József a horvát parasztpárt szubotici szervezetének elnöke mondott beszédet, amelyben annak a reményének adott kifejezést, hogy a politikai helyzet rövidesen tisztázódni fog. Ezután Ivančević Iván mérnök tartott beszédet.



Estélyünkre minden előkészületet megtettünk

De mihez fogjunk, ha vendégeink közül valaki nefelán rosszul lenne? Legyen kéznél doboz

Aspirin
tabletták

melyek mindenféle fájdalmat nyomban enyhítenek. Követelje azonban az eredeti „Bayer”-csomagolást, a kék-fehér-piros szavafosságl jeggyel.



— **Halóhíradás.** December 18-ikán meghalt Szegeden Hoznek Lajos gömői evangélikus főesperes felesége, született Major Katinka. Az elhunytban, akit a szubotici társaságok is jól ismertek, özvegy Czéner Andorné testvérét gyászolja.

— **Középkori brutalitással kínzott meg egy román csendőrőrmester egy öregasszonyt és annak tízéves leányát.** Aradról jelentik: Csernő aradmegyei közönségében Vadam csendőrőrmester, aki meggyeszerre hírhedt vallatásairól, egy eltűnt parasztbunda ügyében beidézte özvegy Sándor Andrást, akit tízéves Katinka leánya is elkísért. Az őrmester azzal kezdte a vallatást, hogy a leánykát odakötötte az asztal lábához, hogy ne legyen utban. Ezután ráordított az asszonyra, hogy ő lopta el a bundát. Amikor az asszony ezt tagadta, nekiesett, összevissza verte, a földhöz vágta és több, mint fél órán át addig rugdosta, míg az asszony eszméletét nem veszítette. Ezután az anyja megkínzóztatását sirva néző gyermeknek esett neki, akit megfenyegetett, hogy megtüzesíti a piszkavasat és azzal

Két hatalmas slíger! Két órás kacagás a Városi Mozi karácsonyi műsora

égeti a talpát, ha nem vallja be, hogy anyja lopta el a bundát. A gyermek tagadta a lopást, mire az őrmester tényleg vörös izzóra hevítette a piszkavasat és a gyermek arcához közelítette vele. A leánya halálra rémülten sikoltozott, szivőgöcsöt kapott és összeesett. Minthogy sem az asszony, sem a gyermek nem vallott, mindkettőt eszméletlen állapotban kidobta az uccára. Arrajáró emberek szedték fel őket és elvitték a községi orvoshoz, aki az asszonyt beszállította az aradi kórházba, a gyermeket pedig a rokonok vették magukhoz. A bestális őrmestert letartóztatták.

— **Mérleghamisítással vádolt alpolgármester.** Bécsből jelentik: A városházán nagy izgalommal köztársasági közpénzügyi üzemek költségvetését. A keresztényszocialista párt részéről Zimmerl azt a vádat emelte Emmerling szociáldemokrata alpolgármester ellen, mint aki a községi üzemek ügyvezetéséért felelős, hogy mérleghamisítást követett el, amennyiben a város szénbányájának terheiből 390.000 sillinget a községi villamosüzem költségvetésébe csempészett át, ez kereskedő szempontból mérleghamisítás és követelte az alpolgármester felfüggesztését.

— **Fehér karácsony.** Mennyből az angyal leszállt hozzátok s előre küldte szárnyainak tollpíhét a fehér havat, amely eltakar termőföldet és terméketlen nyomorúságot. Milyen szép a világ ezalatt az egyesítő fehér hótakaró alatt, amely mintha azt szimbolizálná, hogy karácsony szent ünnepén mindenki egyenlő, nincs uralkodó vagyon. A természet karácsonyra mindenkinek egyforma örömet nyújt. A fehér hó megszépíti a világot, megszépíti az életet. Vajha ne olvadna el úgy, hogy ne maradjon utána a lelkekben vágy, hogy az ember is igyekezzék utánozni a természetet s ő is segítsen lerombolni a különbségeket, amelyeket nemzeti-ség, faj, vallás, gazdasági helyzet állít ember és ember közé. De ne gondoljunk derűs, boldog fehér karácsony napján arra, hogy ez a szép békés fehérség egyszer majd piszkos, szürke locs-poccsá válik, örüljünk a megszépítő ünnepi nyugalomnak s az angyalnak, aki lejött ide hozzánk.

— **Félhavi fizetésének levonására ítélték a bukaresti pófozkodó diplomát.** Bukarestből jelentik: Nagy feltűnést keltett nemrégiben az a kínos incidens, ami Maniu kormányelnök előszobájában játszódott le két előkelő diplomata között. Bibescu herceg madridi nagykövet épen a kormányelnök szobájából jött ki, amikor az előszobában Stoica attasé felelősségre vonta az előző kormányának leadott. Bibescu herceg nem akart szóba állni Stoicával, mire ez felpofozta. Maniu felhívta a külügyminisztert, hogy Stoica ellen indítsák meg a fegyelmi eljárást. Az eljárás most ért véget azzal, hogy Stoicát tizenöt napra felfüggesztették az állásától, illetve levonják a félhavi fizetését. Bibescu herceget a kormány a madridi követi állásból visszahívta. Az új madridi követ Grafencu jelenlegi külügyi államtitkár lesz, míg az államtitkárságot dr. Brediceanu Cajus veszi át.

Magyar katonafiúk karácsonya. A katonai szolgálatot teljesítő vajdasági magyar katonafiúk, akik az ünnepekre nem tudnak hazamenni, a Bács megyei Napló útján küldik karácsonyi üdvözlőlevelüket hozzátartozóiknak és ismerőseiknek. A katonaleveleket a következők irták alá: Zeke József, Jenei K. Lajos, Kalmár Antal, Zódi István, Erdélyi István, Sebénies Kálmán, Elek István, Dévics Gyula, Grün Sándor, káp. Ecsődi János, Jakovetič Máttyás, Idel Nándor, Kalmár Dezső, káp. Gál Antal, Krauser Márton, Kovács Gyula, Kovács Sz. István, Andrasics Máttyás, Gaładás György, Döbler József, Gyulai Lajos, Arnold György, Zódi István, Pál Piri Dezső, Lallia András, Gilice Ferenc, Lakatos Vince, Illés János, Kurai Péter, Kovács József, Kudlik Menyhért, Hász Mihály, Kudlik Mihály, Harmat Szilvi, Körösi Péter, Tukodi József, Kapás Máttyás, Arnold György, Acsai Máttyás, Hofmann István, Ador Lajos, Szabó c. Máttyás, Valasek János, Drobina Gyula, Bodi Sándor, Berta Máttyás, Berkes Sándor, Berta Jóska, Karza György, Vig János, Nagy János, Biró Ferenc, László István, Anderla József, Molnár Mihály, Gere Tamás, Popovics Sztanko, Angyal Péter, Gál József, Vahaja Flórián, Nagy Ferenc, Vadóc István, Végel János, Gerlicz József, Mészáros Kálmán, Patai István, Véber Antal, Sterlić János, Orosik Károly, Deák István, Nagy Sándor, Kalmár József, Talos Ferenc, Tóth Bagó Imre, Becker

Zoro-Huru és a banánhéj Victor Mc. Laglen Az Óceán Don Juanja a Városi Mozi-ban

Máttyás, Horvát Imre, Kertész János, Biró Lajos, Keller Péter, Richter Dezső, Romanov István, Szalai János, Epstein Imre, Hész Jakób, Török Lajos, Mosorin, Szabolcsi József, Baranyás Ferenc, Ördög József, Kürti András, Mihalec József, Tót István, Bus Máttyás, Szilfko Ferenc, Lukács Antal, Kokrehel Mihály.

Vadódi karlsbadi kétszersült, friss grahamkenyér Mayer Alfred »Orient«-keksz üzemében, Kakas-iskola mellett.

— **Milyen pályákat választ Bécsben az ifjuság?** Bécsből jelentik: Bécs pályaválasztási tanácsadóhivatala most tette közzé a múlt évről szóló jelentését. A hivatal megállapítja, hogy a pályaválasztásnál milyen nagy jelentőségük van a pszichotechnikai vizsgálatoknak. A jelentkezők nagy számára való tekintettel a hivatal csak azokkal foglalkozhatott, akik fémipari és grafikai pályát, vagy órá- és szabómesterséget akartak választani. A jelentés megemlíti, hogy nagyon kevés tanonc jelentkezett a következő iparágakban: kövezés, üvegyártás, agyagipar, sztergályos, vasöntő, arany- és ezüstműves, patkolókovács és rézművesipar, továbbá faszobrászat, kárpitos és bőripar. Nagyon sok jelentkező akadt a mechanikai és elektrotechnikai szakmában, az építőiparban, a vendéglői és szállodai szakmában. Sok leány jelentkezett azzal, hogy fodrász, kalapkészítő vagy kereskedelmi alkalmazott akar lenni. Alig akadt női jelentkező a tollpiperes szakmában, a virágkötészethen, a fűző-, hímző- és konfekcióiparban.

Nászajándéknak perzsaszőnyeg, olajfestmény, iparművészeti újdonságok legcélszerűbbek, Balog Lina cég, Szubotica.

Dr. Med. Univ. Székely Erzsébet fogorvos külföldre utazott, rendeléseit január hó 8-ikán újra megkezdi.

Ne kell többé csukamájolaj!
A csukamájolaj az amolyan gyenge gyermekek érzékeny étvágyát még jobban elrontja. A

JEMALT

Kitűnő por, amely szárazon és tejjel keverve adható a gyermekeknek. Ajemalt Dr. Wander-féle maláta kivonattal szavatoltan 30 százalékos csukamáj hozzáadásával készült, de sem íze, sem szaga nem emlékeztet a csukamájra és a legjobb szer azoknak, akik a községi csukamájot nem bírják vagy csak undorral tudják bevenni. Kapható minden gyógyszerárban és drogeriában kis dobozzal 25 dinárért, nagy dobozzal 42 dinárért.

— Petrovoszelő község az agrárrevizió folytán ismét kapott vissza földet, Petrovoszelőről jelentik: Bács-kopetrovoszelő község a múlt évben 520 holdat kapott vissza az agrártól. Az idén a revizió folytán ismét visszakapott harminc hold szántót és hetven hold rétet, így a revizió folytán összesen hatszáz hold földet kapott vissza.

Rónai Margit budapesti konzervatóriumot végzett zongoratanárnő nyilvános zenelszkolai képzéssel az államnyelven is elfogad privát órákra növendékeket. Haladóknak óránként 20 dinárért, kezdőknek 25 dinárért ad oktatást. Cím: Rudiceva utca 2. I. em. balra.

— Eljegyzés, Pollák Lillyt eljegyezte Fritz Turnovsky. (Mindenkülön értesítés helyett.)

— A baranyai menelttek szubotici csoportja december 30-ikán délelőtt tíz órakor taggyűlést tart. A vezetőnek kéri a tagokat, hogy teljes számban jelenjenek meg, mert a gyűlésen kell határozni a január 6-iki országos kongresszusra való kiküldésről. A taggyűlés elé kerül mindazoknak ügye is, akik tagsági díj hátralékukat a kitűzött határidőre nem rendezték.

Mé. nőki kola Alenburg Thür.

gépészet — elektrotechnika
automobil- és repülőgépipítés

1345

— Katity Milos országgyűlési képviselő halála. Noviszadról jelentik: Katity Milos szabolcsi görögkeleti eszter. országgyűlési képviselő Gyurgyevó és Sajkaskiszvetilán között szánkón utazva a karját törte. A sebeseen szárguló szánkónak a sátorát a szél felszakította. Katity megakart a sátorot igazítani, de a sátor tartó oszlop oly erővel ütötte meg a bennülő képviselőt, hogy annak a felső karja eltört. A szerencsétlenül járt képviselőt bevitték a noviszadi kórházba.

Dr. Szekenderovits Gyula fogorvos rendel fog- és szájbetegeknek Prestolonaslednika Petra ulica (Szombori-ut) 23.

— Bányaművelés Japánban. Tokióból jelentik: A Hokkaidó bányákban nagy beomlás történt. Ötvenkét munkás van a romok alatt, akiket aligha lehet megmenteni.

Verbáson jártam, Gayer-butort láttam
És szinte földbe gyökeredzett a lábam

862115

— Új ügyvédek. Noviszadról jelentik: A felelőtlen bíróság mellett működő ügyvédvizsgáztató bizottság előtt dr. Holländer József noviszadi és Csulics Zvezdan szubotici ügyvédekkel sikerrel letették az ügyvédi vizsgát.

Orvosí hír. Dr. Mirko Kohn tüdő-sz.-v-specialista elutazott. Rendelését január 1-én újra megkezdte.

— Száz sillingre ítélték Ferenc József dedunokáját. Bécsből jelentik: Windischgraetz Ferenc József herceg, Ferenc József dedunokája, aki Erzsébet főhercegnőnek és Windischgraetz Ottó hercegnek fia, mint vádlott állott a törvényszék előtt. A herceg egy kis vasúti állomáson vadászatról visszatérőben összeszólközött egy mérnökkel és a vita során pófozták. A mérnök nem tudott elégtételt venni, mert a vadászárság tagjai közbeléptek. A bíróság, miután a tanuvalomásból kiderült, hogy a veszekedést a herceg kezdte, száz silling pénzbüntetésre ítélte Windischgraetz Ferenc Józsefet, akinek nincs önálló jövedelme, mindössze szüleitől kap havi ötszáz silling apanaszt. A pénzbüntetés nemfizetés esetén két napi elzárásra változik.

Szépnek lenni minden nőnek vágya,
DESZANKA KRÉM ezt a vágyat szolgálja

— A világ legnagyobb könyvtárai. Amerikában vannak a világ legnagyobb könyvtárai és egyedül az Egyesült-Államokban összesen 2000 könyvtár van. Massachusettsben összesen 257, Newyorkban 146 könyvtárt tartanak fenn. Az ország legnagyobb könyvtára az ugynevezett Library Congress, a parlamenti könyvtár, amelyben több mint 3 millió könyv van. A newyorki népkönyvtár kötetekének a száma is megközelíti a 3 milliót. Valószínű, hogy nincs még egy ország a földön, ahol annyi népkönyvtár volna, mint az Egyesült-Államokban. Ezekről a könyvtárakról most készült el a statisztika, amely a könyvtárak és a könyvek óriási szaporodását mutatja. A legutóbbi népszámlálás alkalmával megállapították, hogy az Egyesült-Államok területén 15.297 hivatásos könyvtáros van.

Gyomor- és hasbántalmak, izgékonyság, migrén, kimerültség, szédülés, szivszorulás, rémes álmok, ijedtség, általános rosszullét, csökkent munkaképesség már nagyon is kétségbeesítő esetekben megszűntek azáltal, hogy a beteg naponként reggel éhgyomorral megivott egy pohár természetes »Ferenc József« keserűvizet. Orvostanárak dicsérik azon értékes szolgálatokat melyeket a Ferenc József víz járványok idején is mint biztos és enyhe hasbajtó teljesít. Kapható gyógyszerüzletekben.

SZÍNHÁZ

A Népkör karácsonyi előadásai. A Népkör kitűnő műkedvelőgárdája a karácsonyi ünnepekre kitűnő programot állított össze nagyszerű ujdonságaiból. Karácsony elsőnapján, 25-én délután három órakor a »Gyurkovics fiúk« című operett kerül színre fél helyárrakkal, karácsony második napján 26-án délután három órakor ugyancsak fél helyárrakkal a »Süt a nap«, este nyolc órakor pedig mérsékelt helyárrakkal harmadszor kerül színre az »Ábris rózsája«, amelyet hál követ. Mind a három darab a bemutató szereposztásban kerül színre. Jegyek elővélthatók a Labor-palotában lévő Gizella-trafikban és az előadások napján a Népkör pénztáránál.

A Katolikus Legényegylet karácsonyi műsora. A Katolikus Legényegylet karácsonyi műsorában Blaha Lujza feledhetetlen szerenét B. Török Manci játssza »Az ördög mátkája« című háromfelvonásos énekes népszínműben. A népszínmű az eredeti énekszámával kerül színre mérsékelt helyárrak mellett mindkét este nyolc órai kezdettel. A darab többi szerepeit Pleszkovics Szilárdka, Piukovics Manci, Dörfler Manci, Kelemen Manci, Mayer Béla, Köhalmi Pál, Szabó Mrci, Kobrehel István, Faragó István, Virágh János, Veszelovszki Ernő játsszák. Karácsony elsőnapján délután fél négy órai kezdettel a nagyszerű »Kék postakocsi« Szilágyi—Buday operettje kerül színre hétédszer. Karácsony másnapján fél négy órai kezdettel a »Sztambul rózsája« című operett kerül színre ötödször. A délutáni előadások fél helyárrak mellett a bemutató szereplőivel kerülnek színre. Jegyek mind a négy előadásra Krécsi könyvkereskedésében kaphatók.

KÖZGAZDASÁG

Celluloid-lakkok gyártására rendezkedett be a szubotici Kopalik-lakkgyár

Csak röviddel ezelőtt ismertettük folytatolagos cikksorozatban Szubotica iparát és az egyes nagyobb iparágak kollektív bemutatásával igyekeztük behatónyítani, hogy Szuboticanak rossz geográfiai elhelyezése ellenére igen szépen fejlődő egyre jobban terjeszkedő város, jelentős ipara van.

Ez alkalommal egy kapacitásában igen nagy gyártelepet a Klein Géza és fia »Kopalik« testék és lakkgyárát ismertettük meg a közönséggel.

A »Kopalik« lakkgyár nemcsak Szubotican, de az egész országban egyedül álló kémiai gyár, amely speciális festékek és lakkok előállításával foglalkozik. A gyártelep a Bene Szudarevics-utca 6. szám alatt saját épületében van és tulajdonosai évek során a legmodernebb felszereltek úgy, hogy gyártmánnyal vetekszik a legjobb külföldi produktumokkal. A gyárban a legelső szakemberek vezetésével folvik a munka, a labor-örömben pedig állandó kísérletek folynek egyrészt új specialitások előállítására, másrészt a régieknek az abszolút tökéletességre való felkészítésére.

A gyár belső berendezése maga is látványosság-számba megy, de megkapó az a tempó, az alaposág, megfontoltság, matematikai pontosság és germán leleményesség, amely áthatja a munka szellemét.

Igy egyszerűen elsorolva a gyár produktumait, nem érezzük azt a lendületet, amit ez a nagyszerűen felszerelt, fejlődő gyár kisugároz magából. Valógyan látni kellene mindazt, ami itt végbemeleg, akkor láthatnánk valóban, milyen értéke Szubotica iparának a Kopalik-lakkgyár.

A Kopalik készíti az összes fajtájú ipari és háztartási célokra szolgáló lakkokat. Így elismernek a kőcsi- és autólakkjal, amelyek szinte felülmúlhatatlanul finomak. Ezután következnek a különböző célokra használatos lakkok egész sora: fa-, vas-, butor- és színes emali, továbbá modell- és koporsó lakkok, az elektromos szigetelő lakk és a faiparban használatos brunolink politurek, szikkasztók, színes-sók fajtája.

A festékosztály kiváló produktumai: padló-lakkok, fehér és színes olajfestékek, végül a gyár nevezetű szabadalma: a rozsdavédő Ferosit festékek. Ezeknek felhasználásán előnyét méltatni sem kell. Hosszu nehéz és fáradtságos kísérletezések után fedezték fel ezt a speciális festékfajtát, amely a gyár aktivitásának kutató, törekvő, produktív akaró szellemének legjobb bizonyítéka.

Érdeklődésünkre megtudtuk, hogy a Kopalik-gyár hamarosan megkezdte a legújabb celluloidlakkok gyártását is és ezzel minden olyan produktumot, amelyeket a külföldi gyárakban készítenek, belföldön tudunk előállítani.

A celluloidlakkok gyártását az amerikai vegyszerek kezdték meg és megállapították, hogy az eddigi konálból gyártott lakkoknál sokkal tartósabbak és állóképesebbek. A celluloidlakkok csakhamar kedveltek lettek és ma már az egész kontinensen csaknem kiszorították a kopalikból készült lakkokat. Ez a körülmény arra indította a gyár vezetőségét, hogy ilyen irányú kísérleteket végezzenek és itt is hevesessék a lakkoknak ezt a legelőkeltebb fajtáját.

Két évvel ezelőtt kezdték meg a Kopalik-gyár laboratóriumában a kísérletek, Huszonnégy hosszú

hónap telt el szakadatlan próbálkozással, de a gyár mindaddig nem lépett elő ezzel a sikert jelentő új produktumával, míg meg nem bizonyosodtak arról, hogy sikerült elérni egy olyan fokozatot, amely meg fog felelni a követelményeknek.

Megtudtuk, hogy ezt az új lakkot, amely forradalmat jelent a festékiparban, a tavasz folyamán adják ki a piacra. Nagyon érdekes és fejezvésemelő az üzem fejlődésének története. A gyárat még a háboru előtt alapították, de akkor még csak félgvártmányokat állítottak elő. A háboru megakasztotta fejlődésében a gyárat, de a háboru után a részleges konszolidáció éveiben újból hatalmas lendületet vett és azt a felélelő pályáját megtartotta, sőt felfokozta ugyanannyira, hogy ma már méltán dicsekedhet Szubotica a Kopalik gyárral.

A kibővített üzemből az egész gyártási produktúra a tropikus szárazságu nyersanyagokból magában a gyárban történik. Mindent itt dolgoznak fel és semmit sem hoznak be, még félig feldolgozott állapotban sem.

A Kopalik gyártmányait hamar megismerte a közönség és meggyőződött arról hogy a produktumok semmiben sem maradnak mögötte a külföldieknek. A Kopalik-gyártmányok egvélő csak belföldön kerülnek piacra és ennek egvedüli oka csak az, hogy a mindenfelé vámkedvezményben részesített német, angol, osztrák és svájci gyártmányokkal nem veheti fel a versenyt. A kivételre azonban sor fog kerülni akkor, ha a kormány a nyersanyagok vámmentesességét és egvélő támogatásokat biztosít ennek az iparágak.

SPORT

Megváltoztatták a Dawis Cup mérkőzés szabályait

Jugoszlávia a déleuropai zóna nemzeti közé került

Londonból jelentik: A Wimbledonban most megtartott teniszversennyel kapcsolatban egy nemzetközi bizottság konferenciázt azzal a céllal, hogy módosítsa a Dawis Cup szabályait. Ez a bizottság, amelynek tagjai Amerika, Anglia, Franciaország, Németország és Hollandia képviselői voltak, most befejezte tanácskozásait, amelyeknek során néhány rendkívül fontos újítást léptettek életbe a klasszikus Dawis Cup szabályaiban.

A legfontosabb újítás a zónák beosztása. Eszerint a Dawis Cup küzdelmei a jövőben három zónában kerülnek lebonyolításra.

A három zóna:

1. Amerika,
2. Európa északi zóna,
3. Európa déli zóna.

A két európai zóna között a következőképpen osztották fel a tenisz nemzeteket:

Északi zóna: Norvégia, Svédország, Finnország, Dánia, Hollandia, Németország, Lengyelország, Belgium, Anglia és Írország.

Déli zóna: Franciaország, Svájc, Csehszlovákia, Ausztria, Magyarország, Görögország, Románia, Jugoszlávia, Olaszország, Spanyolország és Portugália.

Az amerikai zónát közelebről nem határozták meg. Elhatározták azonban azt, hogy azok a nemzetek, amelyek Európa területén kívül fekszenek, de az európai zónák küzdelmében akarnak résztvenni, természetük szerint választhatnak Európa északi és déli zónája között.

Elhatározták, hogy a két csoport külön bonyolítja le küzdelmeit, az utolsónak állva maradt két nemzet azonban nem viv döntőt egymással, hanem bejut egy zónaközi elődöntőbe, amelyet külön csoportban, új sorolással fognak lebonyolítani.

Az elődöntő győztese egyúttal győztese az európai zónának is és megvívja a zónaközi döntőt az amerikai győztesrel. A zónaközi döntőre vonatkozólag is fontos újítást hoztak. Ezt a versenyt az eddigi szabályok szerint a Dawis Cupot védő ország területén kellett lejátszani. Most elhatározta a bizottság, hogy a zónaközi döntőt a két résztvevő fél megegyezésével bárhol lebonyolíthatják.

Ezekről a szabálymódosításokról és az egyéb döntésekről átirathat értesítették az összes teniszszövetséget, azzal a felszólítással, hogyha esetleg megjegyzéseik vannak, ezeket a megjegyzéseket a bizottság lehetőség szerint figyelembe veszi az ujonnan alkotott szabályok végleges bejegyzése előtt.

Gaudin lemondott a francia bajnoki címről. Párisból jelentik: A francia sportéletnek kétségtelenül egyik legnagyobb alakja, Lucien Gaudin. A nagyszerű vívó tíz esztendő óta megszakítás nélkül viselt Franciaország bajnoki címét s az olimpiáson kétszeres világbajnoksággal bebizonyította, hogy nemcsak Franciaországban, de világszinten is verhetetlen úgy a törvívó, mint az épévívóversenyeken. A világbajnok most bejelentette a francia vívószövetségnek, hogy lemond tíz év óta viselt bajnoki címéről. Nem vonul vissza a vívósporttól, de a bajnokságtól való visszavonulásával módot akar nyújtani a fiatal tehetségeknek az érvényesülésre. Ez a nobilis gesztus még emelni fogja Gaudin népszerűségét.

KARDOS hirdető-vállalat hirdetése NOVISAD

**R
Ö
B
E
R**



**P
E
T
K
U
S**

HA ÖN IS

megbarátkozott már a modern vetőmagtisztítás gondolatával, úgy csakis Röber-féle PETKUS csávázóval felszerelt gépet vegyen!

Üzembelen megtekinthető:

Stara Moravica
Kula
Žednik
Hajfeld

Jarek
Čoka
Zagreb
Jagodnjak

Bezdan
Feketič
Vršac
Indjija

Karagyorgyevo
Sombor
Čepin
Novisivac

Karavukovo
Bujes
Ljubljana
Budisava

valamint a vezérképviselőnél

BÁRDOS és BRACHFELD, NOVISAD

Zeljeznička ulica 105/107 — Telefon 2286

FELHIVÁS

az

IDOL-KREM

BETUINEK GYŰJTŐIHEZ!



Kárpótolni óhajtjuk mindazokat, akik a gyűjtött betűkből nem tudták összeállítani az

IDOL-KREM

szót és azt panaszták, hogy egy betű ritkán fordul elő.

Tehát aki 120 betűt vegyesen (üld, lap jutalmul egy asztali órát.

Az órák kiosztása 1929 január hó 15-kén veszi kezdetét.

Ettől függetlenül az

IDOL-KREM

szó összeállítását továbbra is szép jutalomban részesítjük.

Eddig 4000 jutalom került kiosztásra azok között, akik az

IDOL-KREM

szót összegyűjtötték.

Figyelem!

Célunk a fogyasztóközönséget a legfinomabb cipőkrém használatára szoktatni, amivel csak saját érdekét szolgálja, mert a legszebb fény mellett megóvja cipőjét a repedéstől.

Ne fogadjon el mást, mint

IDOL cipőkrémet

mely a párisi 1928 novemberi nemzetközi kiállításán minőségével nyerte a

Grand Prix-t az aranyéremmel

Prva Jugoslovenska Kemična Fabrika D. D. Novisad

13561

A STEINER
cukrászdában

olcsóbb lett
a sütemény

Darabonként 2- és 2.50 dinár

Csak az ár változott, de a sütemény a megszokott és illmeret!

1348

Bezadáni Dunavonal mellékén,
a köves úttól 1 kilométerre

40 holdas gazdaság

szép épületekkel, 5 hold szőlővel és gyümölcsösökkel

eladó

Bővebb felvilágosítással szolgál
Dr. Szántó Miklós, Sombor

Kellemes karácsonyi ünnepeket

kíván n. b. vendégeinek a
Gradska Kafana (Városi Kávéház) tulajdonosa Subotica

Kőművesmesteri vizsga a „Lőkészítő”
Vidékieknek teljes ellátás.
Jelentkezni községünkben minden nap délután 1/3-5-ig

Nedeljković László építőmester
Petaradin, Bača Jelaševića 31

Végzünk

hengerfurást

a legnagyobb pontossággal, eredeti Kellenberg-géppel

állványfurást

precíziós furógéppel

Fogaskerekek, autó és motoralkatrészek gyártása

OTTO MÜLLER**OSIJEK**

PEJAČIĆEVA ULICA 8

Öt szobás lakásfürdőszobával, összes mellékkel, a város központjában teljesen újonnan épült házban **kiadó.**

Érdeklődni

Mladenović Slobodan
ügyvédi irodájában
Park Kralja Petra 8

13525

Mákdaráló**Kévpököl****Festéőrlő**

eladó

J. Petrović, Subotica

13510

SCHOTTEN i DRUG
NOVISAD

Álladó raktár mindenféle használt és új zsákokban valamint vízmentes ponyvákban.

Zsák-ponyvakölcsönz intézet
Távíráncím: Ju e
Telefon: 23-30

13510

Fgye em!

Valódi karlsbadi kétszersült graham kenyér. Kiflisodró-géppel sodort ki lik

sütemények, finom fehérkenyér, burgonyáskenyér, valódi rozkenyér és az elismert legízesebb

„ORIENT“-KEKSZ

valamint

TEASÜTEMÉNYEK

kapcsolatban bármely mennyiséget házhoz szállít

Mayer Alfréd
villanyerőre berendezett sütődjé
Subotica, Kakasiskolával szemben

Az alábbi felsorolt pénzügyintézetek értesítik betevőiket, hogy az új adóörvény szerinti, mely 1929 január 1-én lép életbe

tőkekamat és járadékadó lesz bevezetve

és hogy ezt az adót a pénzügyintézetek az államháztartás betevői től behajtani kötelezik. Ezzel egyidejűleg az új adóörvénynek ezen intézkedéseire az alábbi felsorolt pénzügyintézetek ugyanúgy járhatnak, mint általában, mint az állam pénzügyintézeteké, azaz az új adóörvény szerinti 8%-os járadék adót a kiírtaként, vagy tőke és kamatból és pedig mind a fenti betéteknél

Novisad, 1928. december 20-án.

Bačka Kreditna Banka d. d.

Bosanska Indutrijska i Trgovacka Banka d. d. filijala
Tradska Šablonica

13522

Zadrúzna Gospodarska Banka d. d.

Jugoslovenska Banka d. d. filijala

Ljubljanska Kreditna Banka d. d. filijala

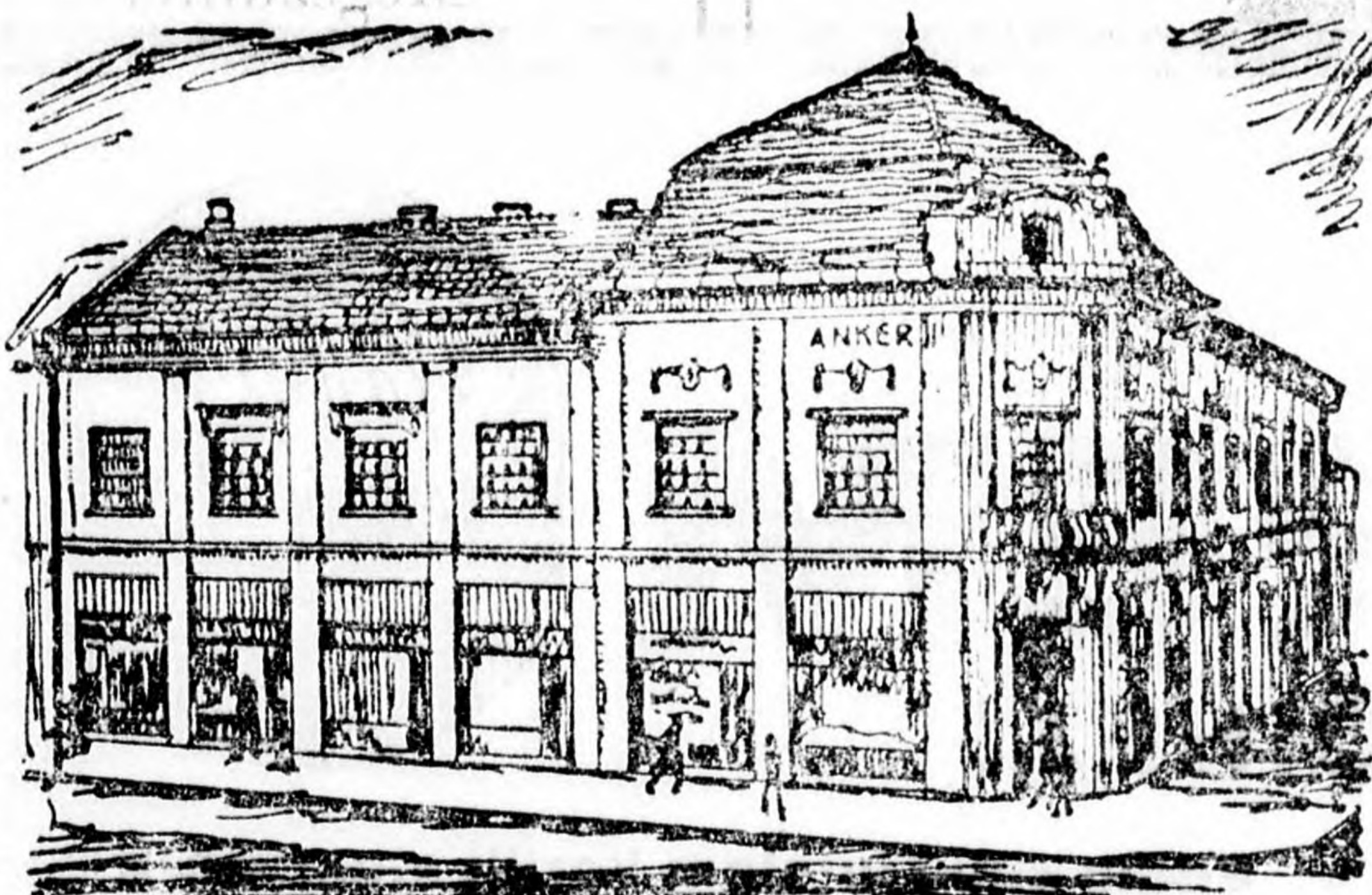
Prva Hrvatska Štedionica filijala

Slovenska Banka d. d. filijala

Srpska Banka d. d. Zagreb filijala Novisad

Srpska Trgovacka Banka d. d.

Trgovacka i Obrtna Banka d. d.



Főnti képen a „Labor“-palotában elhelyezett irodánk látható

»ANKER«

Igazgatóság:

Beograd
Zagreb

Alaptőke:

465 millió
dinár**ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ RT. WIEN**

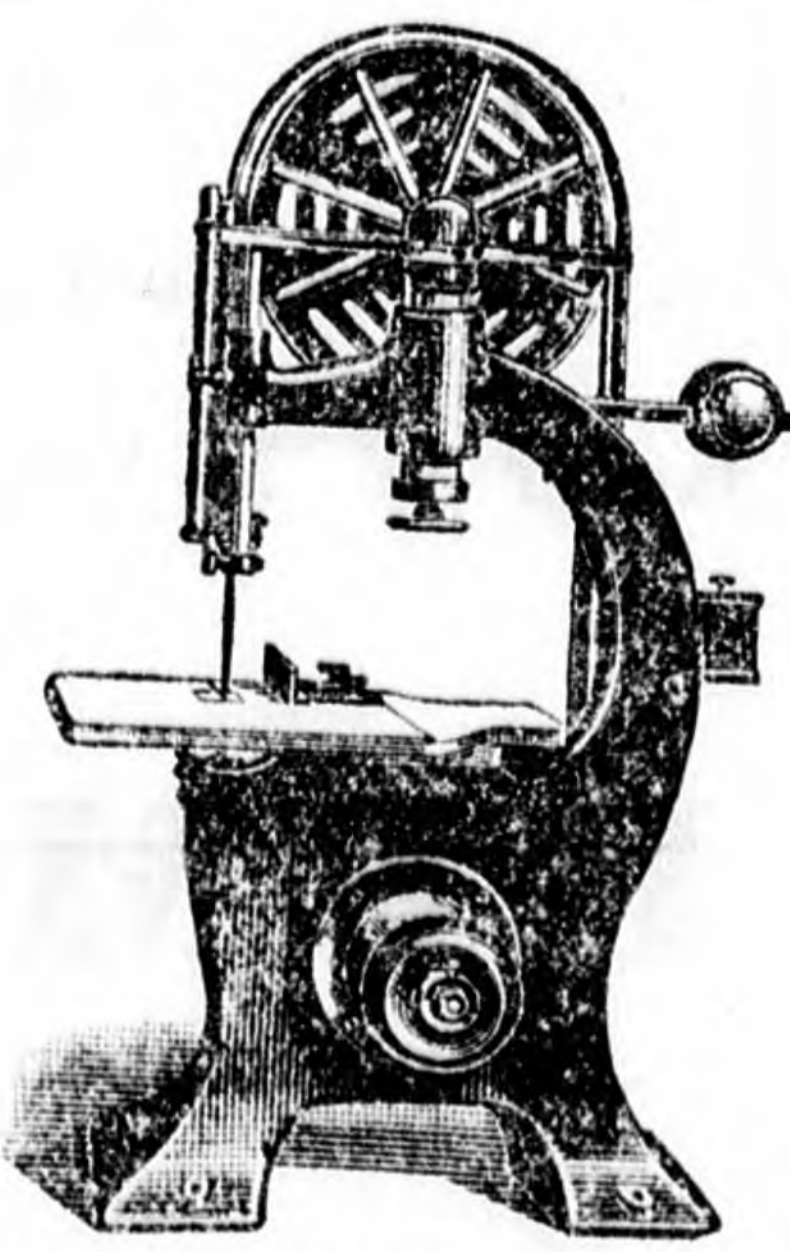
FŐK: Subotica, Rudićeva ul. 1 Labor-palota

Vállal:

**élet-, baleset-, tűz-
biztosításokat**

a legelőnyösebb feltételek mellett

Helyi és vidéki képviselőket felvesszünk!



Szallagfűrész beépített motorral

2 évi hitel**Univerzális
asztalosgépek**

egyengető és vastagsági gyaluval, körfűrészszel, maróval és fűrészgéppel kombinálva, könnyen felemelhető asztallappal, továbbá mindennemű ASZTALOS- és BOGNÁRGÉPEK beépített motorral vagy anélkül

WELKER-WERKE J. WACHSTEIN

Wien X/5 Laxemburgerstrasse 12

Jugoszláviai képviselőlátogatás díjtalan

... ebben van a legnagyobb bizalmam ...



ENERGIN

kinavasbor

erős vért

jó vért

erős idegeket

kitünő étvágyat ad

gyermeknek

és felnőtteknek

Gyógyszertárakban félliteres üveg 40 dinár

Postán küld

„ALGA” laboratórium Sušak
3 nagy üveget 128 dinárért
6 nagy üveget 248 dinárért
1 üveggel ingyen



REUMÁSBETEGEK ALGA

sok ezer betegnek is segíteni fog

Gyógyszertárban vagy drogériában üvegje 16 dinár

Postán küldi az ALGA-laboratórium SUŠAK

4 üveg 77 dinár, 8 üveg 131 dinár, 14 üveg 205 dinár
25 üveg 320 dinár



por, amely tisztítja a

gyomrot és a beleket

kellemes - FÁJDALOMMENTES - gyors



MAGNA porból minden ekezés után egy késhegynyi

javitja a székelést
elmulasztja a gyomorégést

Megszünteti:

a túlnagy savkiválasztást - a kellemetlen szájszagot - a hányingert - a felbőfögést - a gyomorégést

Gyógyítja:

a CYOMORhurutot - a BÉLhurutot - a MÁjajókat - a GYOMORgörcsöt - az aranyeret - a GYOMORfekélyt

Gyógyszertárakban csomagja 4 dinár

Postán küldi:

ALGA laboratórium SUŠAK

10 csomag 44 dinár

25 „ 80 „

itt levágni

AJÁNDÉK

Ne mulassza el leveléhez a mellékelt szeivényt csatolni, mert még a legkisebb rendeléshez is adunk ajándékot és pedig: 1 nagy és 1 kis zsebnaptárt és egy díszes falnaptárt az 1929. évre.

MINERVA

Küldjön postán utánvétellel:

3 üveg „ENERGIN” kina vasbort	Din. 128.—
6 „ „ „ „	Din. 248.— és 1 üveget ingyen
12 „ „ „ „	Din. 492.— és 2 üveget ingyen
4 üveg „ALGA” reumatikus gyógyszert	Din. 77.—
8 „ „ „ „	Din. 131.—
14 „ „ „ „	Din. 205.—
25 „ „ „ „	Din. 320.—
10 csomag „MAGNA” gyomrtisztítót	Din. 44.—
25 „ „ „ „	Din. 80.—

A nem kívánt törlendő

Írja meg pontosan és olvashatóan címét:

Név
Foglalkozás
Lakhely
Utolsó posta (járás)

Karácsonyi olcsó vásár

diva'kkekben: harisnyák, zoknik, nyakendők, selyem- és gyapjuszálak, ridkűlők és pullovereiben. — kövidáru óriási választékban.

Ivan B. Vujković
Subotica, Rudićeva ul., Szűz Mária óva szemben

NYILT-TÉR Értesítés

Tisztelettel értesítjük Sombor város és környéki igen tisztelt üzletfeleinket, hogy üzletünk nagyméretű kiterjedése folytán a **Sombori Takarékpénztárral** fennálló barátságos üzleti összeköttetésünk megtartása mellett **Somborban** (Kralja Aleksandra ul. 11., a dr. Popovics Koszta-féle házban) **önálló fiókot** létesítettünk, melynek vezetésével **Kiss A. Gergely** urat bíztuk meg. Fiókjunk jogositva van bármely ágazatbeli biztosítás felvételére és készséggel áll mindennemű biztosítási ügyben a nagyközönség rendelkezésére. Díjpénzek felvételére kizárólag ezen képviselőtünk, valamint a **Sombori Takarékpénztár** jogosult.

ROSSIJA FONCIERE

biztosító és viszontbiztosító társaság fiók-igazgatósága Subotica

Könnyítések a magyar vízumok beszerzésénél

A budapestre való utazás céljából nem szükséges a beogradi vagy zagrebi m. kir. utlevélhivataloknál előzetesen vízumot szerezní, mert az utasok magyar vízum nélkül is átléphetik a magyar határt, mely esetben Budapesten kaphatnak hatvan napi tartózkodásra jogosító vízumot. Ez az újítás lényeges idő- és költségmegtakarítást jelent, főleg azoknak, akiknek üzleti vagy magánügyekben gyakran és sürgősen kell átlépni a magyar határt. A vízumnélküli utazáshoz a beogradi Magyar Királyi Kereskedelmi Képviselői Utazási Osztálya hivatalos bélyegzővel ellátott igazolvány szükséges, mely úgy a beogradi m. kir. kereskedelmi képviselőnél (Beograd, Palata Akademijska, Jakšićeva ul. 2.), mint pedig a felkért SHS. vidéki kereskedelmi testületknél és

Subotican: Kereskedők és Gyárosok Egyesülete, Lloyd, Általános Hitelbank, Közgazdasági Bank, Bácsme gyei Napló kiadóhivatala, Rádió Reklam Jugoszlavia, Manojlovićeva ul.

Novi Vrbas: Takarékpénztár, Mezőgazdasági Bank, Schmiedt Frigyes.

Bácska Topola: Közgazdasági Bank, Bácsstopólai Takarékpénztár.

Veliki Bečkerek: Kereskedelmi Kamara, Takarékpénztár.

Szombor: Kereskedők és Gyárosok Egyesülete, **Szenta:** Kereskedők és Gyárosok Egyesülete, Gazdakör.

Velika Kikinda: Centralna Štedionica.

Oszijek: Kereskedelmi Kamara, Jugoszláv Bank.

Čakovec: Horvát Általános Hitelbank.

Novisad: Kereskedelmi és Iparbank, Putnik Utazási iroda, Merkurbank, Lusztig Bank.

Kula: Hitelbank.

Odzaci: Takarékpénztár.

Vrsac: Kereskedők Egyesülete, Srpska Zanatlijska Banka, Szalay Utazási Iroda.

Ada: Leszámlolóbank.

Az **apatini járás** részére Berlekovich Sándor újságíró Apatin.

Sztari Becej: Népbank, Potiska Banka.

Novi Becej: Általános Hitelbank.

Bela Crkva: Trgovačko Udruženje.

Pancevo: Kereskedők Egyesülete, Népbank.

Sarajevo: Kereskedelmi Kamara, Agrárbank, Putnik.

Skoplje: Kereskedelmi Kamaránál személyenként 35 dinárban kapható. Az igazolvány alapján a vízum Budapesten 50%-os kedvezményrel adatik ki és az igazolványok birtokosai részére a Duna Szövetségi Utazási Vállalat a budapesti szállodákban, éttermekben, gyógyfürdőkben és gyógycélakat szolgáló vasúti utazásoknál jelentékeny árengedményeket is biztosít. Az igazolványok alapján egyébként a szabályszerű

magyar vízum a beogradi m. kir. utlevélhivatalnál 50%-os engedménnyel előzetesen is beszerezhető.

Fenti vízumkedvezmények az esetre érvényesíthetők, ha az utas a beutazás és kiutazás napjait is beleszámítva, összesen legalább 3 napot tölt Magyarországon. Minden megkezdett nap egésznek számít. Azok az utasok, akik 3 napnál kevesebb ideig tartózkodnak Magyarországon, a határon való kilépésnél a fél vízumdíjat utánfizetik.

Csőd ömegkiárúsítás

Van szerencsém a t. vevőközönségem szives tudomására adni, hogy az Itteni Hajduska Benő-féle csőd-tömeget megvettem és a raktáron levő árukat, valamint üzleti és irodai berendezéseket, mint állványokat, puldokat, mérlegeket, irodai üvegfalakat, kávépörkölőt, fűszermalmot, teherfelvonót, kocsikát, lószerszámokat, utazósúbat stb. minden elfogadható áron kiárusítom.

Tisztelettel

»Fortuna« Subotica

Karadžićeva ul. 12. Telefon 7-69.
(volt Hajduska Benő-féle üzlet.)

13430

Szépségápolás

a legmodernebbül felszerelt intézetemben, hajszálak, redők, szemölcsök végleges eltávolítása villannyal. Hámlasztókurák, TESTMASSÁZS, esti kikészítések. CEDIB párisi kosm. szerek, ugyszintén saját készítményeim kaphatók. Olcsó bérletrendszer. Vidéki küldemények utánvétellel. JOVICIN OLGA kozmetikai intézete NOVISAD, Laze Telečkog ul. 14. Bejárat a Miletićeva (Kenyér) ul. 19. sz. háznál is. 12707



Vezérképviselő:

Schossberger Adolf
Novisad

Elsőrendű szénát, szalmát, tüziát szállít vagontelekben

IVAN SUIYOK, OVIJEKI.

Gundulićeva ulica 15. 12786

Igen tiszteletvevőnek kellemes karácsonyi ünnepeket kívánok.
Milovanović György
szülés NOVISAD,
Pašićeva ulica

Naponta friss pörkölés kávé csak
Sugar Manónál

Elsőrendű porosz kályhaszén I-a koksztüziát Weiss Dezsőnél
Posta mellett 1242

Boldog karácsonyi ünnepeket kívánok vendégeimnek, ismerőseimnek
Sančanić Pera
A „Hajduska” terem tulajdonosa Novisad 1316

INGYENES

TRAKTOR-TANFOLYAM

Bács a, Bánát és Szerémség részére!

A világhírű Massey Harris-gyár „WALIS” traktor szerkezetének és előnyeinek ismertetése céljából alulírott cég ingyenes traktor-tanfolyamot nyit 1929 január 15-iki kezdettel, amely tart ugyanazon hónap 19-éig.

A tanfolyamon résztvevő öhajítók január hó 10-ig írásba jelentésk bejvetellé et, hogy a cég a jelen kez k számhoz megfelelő me eg előadó helyisérről gondoskodik haszon. A tanfolyamot a cég gépjárműve vezeti.

A cég gondoskodik arról is, hogy azon hallgatók, akik hazá nem utazhatnak 50 — dinár napi költséggel teljes ellátást a lakásba részese hessenek.

Findeisen Gusztáv és Tsa

NOVISAD

Zeljezničeva ul. 100

Postafiók 100

Diszkrét! Csak férfiaknak!

Egy tökéletes találmány lehetővé teszi a teljes potenciát bármely életkorban.

Ezer hiábavaló kísérlet és számtalan közönséges üzleti tük után ez a zseniális, egyszerű és ártalmatlan készület az első komoly eredmény!

Korunk csodája! Korszakalkotó változást hoz legintimébb életünkbe.

Ve értékelet minden államban a legmegbízhatóbb cégeknel. Franciaországban „Pharmacie Centrale Paris”, Ausztriában Gummikönig Wien, Magyarországon Keleti J Budapest.

Diszkrét felvilágosítással szolgál a jugoszláviai vezérképviselő: **A. MAYERHOF** optikus V. Bečke ek.

Levélben érdeklődők csatoljanak 10 dinár a prospektusra 375

ARTIFEX

ARTIFEX

ARTIFEX

ARTIFEX

ARTIFEX

CSISZOLÓKÓ

az egész földkeréken bevezetve, minden világhírlításon a legmagasabb díjakkal kiuntetve, a legesodásabb eszköz kés, evőeszköz, konyhabedény, kályha, takaréktűzhely, vasaló, kád stb. tisztítására és fényesítésére. Mechanikai uton eltávolítja a rozsdát, piszkot és mindennemű más tisztálanságot bármilyen tárgyról, falakról, tapétáról, ajtókról, butorról stb.

Praktikus

Hasznos

Gazdaságos

Háziaszroyok, vendégülösök, lávéházulajdonosok, mészárosok kérének mindenütt kizárólag csak

ARTIFEX

ARTIFEX

ARTIFEX

csiszolókövet, mert ez a legmegbízhatóbban végzi el a mindenes lány munkáját. Aki csak egyetlen egy alkalommal használta és látta ennek a könek felülmulhatatlan előnyeit, soha nem vesz másat, akárhogy és akármilyen formában is ajánlják azt. Kapható minden vas- és eszmegekereskedésben. SHS főképviselet és lerakat:

A. ISAKOVIĆ BEOGRAD, Kapetan Mišina ulica 9
353

Bácska, Bánát, Szerémség, Horvátország minden nagyobb községében magas jutalékkal

képviselőket keresek

pácolóanyag eladására

Filip Metzger Novi Sivad

Autotipia
Fototipia
Fotometzerek
Rajzok

A Vajdaságban egyedülálló üzlet!

FISCHER ÉS MRAUSZ
a legjobb kivitelben
Subotica, Šimna ul. 12
Telefon 629

Meleghy A. Pál
butorgyára
Veliki Bečkerek
Čara Dušanova ulica 12.

Gyárt csakis elsőrendű anyagból polgári, stil- és kárpitozott butorokat a legzölésesebb kivitelben.

Versenynélküli árák

Allandó nagy mintaraktár 50-80 komplett szobaberendezéssel, amely vételkényszer nélkü megtekinthető és amelyre különösen a vidéki butorvásárló közönség figyelmét hívom fel.

Részletfizetési kedvezmény

LEVELEZÉS

Levelüket kiadóhivatalunknál ünnepek után átvehetik: »M. I. Minél előbb«, »Szibila«, »T« és Orhidija. 13569

B. Károly. Levele van a postán. 13445

Mielőtt férjhez adná leányát tekintse meg Braucher butorraktárát, Subotica, Halpiac. 7211

HÁZASSÁG

Vidéki, önálló iparos házasság céljából megismerkedne 30-40 év körüli feltétlenül tisztességes nővel, lehet elvált vagy özvegy is, esetleg egy gyermekkel. Valamennyi hozomány megkívánatik. Csak teljes című és bizalommal megírt leveleket kérek »Szép jövő« jelígre a kiadóba. 13501

Házasságban csalódott középkori férfi 170.000 dinár értékű vagyonnal, házasság céljából hasonló sorsu némi hozománnyal rendelkező r. kat. vallású jobblékű nő ismeretséget keresi. Teljes című leveleket »Szeretnék boldog lenni« jelígre a kiadóba kér. 13488

Ersehne Ehe mit idealischdenkendem, mir gleichvermögendem, doch seelisch vereinsamten Manne von 50-65 Jahren, der seelische Harmonie und sonniges Heim dem lauten Trubel der Welt vorzieht. Bin Jüdin, freidenkend, 36 Jahre alt, vornehme Erscheinung, musikalisch, Mangels an Bekanntschaften suche auf diesem Wege Gatten. Zuschriften unter »Glück« an Schmolka Novisad erbeten. 13577
Billiardasztal jó állapotban, komplett felszereléssel jutányos áron sürgősen eladó. Cím a kiadóban. 13580

Keresünk azonnali belépésre önálló, kemoly, horvát, német, esetleg magyar levelezőt (nőt) a faszakmából. Csakis elsőrendű erők küldjék fényképes ajánlataikat a fizetési igények megjelölésével »Bácska« jelígre a kiadóba. 13576

Nevelőnőket, okl. tanítókat nyelv- és zenetudással vagy anélkül, gyermekkertésznőket egyszerű fräuleinokat ajánl a leglétszámteresebben: Pädagogenbund, Wien, IV, Karlsplatz 7. Az összes ifjúsági folyóiratok lerakata Távtanítás. 1929 január 1-től: Wien I. Kumpfgasse 7. 13579

FOGLALKOZÁS

Utazói, tisztviselői vagy más állást keresek február 1-re 8-10.000 dinár óvadékkal. Kiföldét is bérbevennék. Bagi István, Horog. 13495

Kereskedősegéd a borszakmából, fiatalabb, azonnali vagy január 15. belépésre kerestetik. Podvinec Ivan, Novisad. 13520

Földek. 36 és 20 lánca föld Senta-Gunarasban tanyákkal eladó. Kadvány Orbán Senta, Tópart-ucca 17. 13563

Gőztéglagyári gépészt keresünk. Hosszabb gyakorlattal bírók előnyben részesülnek. Cím a kiadóban. 13570

Főzést házimultságokon, lakodalmakban, banketton, vidéken is és főzéstaniást vállal. Svalb Miklós szakács, Paljé. 13066

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy sor 1 dinár, vastagbetűs és elmozdíthatóan számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 dinár. Csak felhívogott jelígre leveleket továbbítunk. Kérve megjelölni kell a címzettet.

Alexa nyakkendőipar tiz dinárért fordítja ki nyakkendőjét. 12069

BORBÉLYOKI

Ollók, borotvakések, gépek köszörlésért szakszerűen, jutányosan végzi Gubányi Sándor műköszörüs, Subotica, Gyümölcsiac. 13411

Motorhengertúrást, új dugattyuk, dugattyugyűrűk készítését, motor, traktor- és mindennemű mezőgazdasági gép javítását szakszerűen végzem garancia mellett a legolcsóbban. Valihora János motor- és gépjavitóműhely Sombor, Draškova ulica 4. 13566

Betársulna középkori, józanéletű magános férfi, volt butorgyáros hasonló életképes üzembiz 150.000 dinár erejéig. B. ajánlatokat »Asztalos« jelígre a kiadó továbbít. 13487

VÉTEL-ELADÁS

Szivógázmotor, 8 HP, komplett, jutányos áron eladó P. R. Rötter Osijek, I. Pejačević ulica 7. 13490

Sarokház lakásokkal, kisebb házak telekkel, villa Palicsan 2 lánca földdel eladó. Földes ruhaüzlet. 13140

Eladó BB MÁV-csésplő és Nicholson 6 légkörös kerek magánjáró 60 collos körülgyűrűs 10 éves csésplővel. Mudrinski gépműhely, Srbobran. 13499

Megvételre keresek husz éven aluli eredeti Hoffher vagy Máv magánjáró csésplőgarnitúrát. Ajánlatokat árjelöléssel Takács János, Crnabara Čoka címre kérek. 13547

Villa 2 lakással, összesen 7 szobával és a szükséges mellékhelyiségekkel. Rétfalu község elején. Oszjiek közvetlen közelében, a villamos vasut mellett, szép gyümölcsösökkel, szép építéssel, a vilához tartozik még 2 ház, az egyik 2 négyzetméteres lakással, a másik házban kcsislakás és nagy istálló. Felvilágosítással szolgál Vrtilarija Rétfala Njemačka Rétfala kod Osijeka. 13582

Rétfalni Kertészet Njemačka Rétfala, Oszjiek mellett, amely 2 szép házból, egy fészerből, 6 berendezett üvegházból, 4 nagy és 24 kis trágyagyásból áll, vízvezetékkel a Drávából, egy nagy medencével, 6 hold föld, legnagyobb része rózsával beültetve, az oszjiek villamos vasut megállója mellett, olcsón eladó. Ugyanott kedvező feltételek mellett eladó parcellázásra alkalmas 5 hold, amelyből 2 hold spárgával, 1 hold foghagymával és 1 és fél hold tormával van bevetve. 13583

50 és 67 hold prima szántóföld egy tagban sok épülettel, vonathoz nem egész egy kilométerre, közel az országúthoz, 8 községnek mintegy központjában, 4, 6, 8 kilométerre, kik 40 km-ről szerzik be a téglat, a birtonkon kitűnő alkalom téglagyárnak, olcsón eladó. Balog úgynök, Debeljača. 13509

250.000 méter klöppelcsipke érkezett, minden szélességben 1.50 dinár, Róna Miksánál, Subotica, Huspiac.

Bélelt »Nappa« bőrkezttyük és szarvasbőr kezttyük 65 dinártól Róna Miksánál, Subotica, Huspiac.

Selyem combinék és selyem nadrágok 60 dinártól Róna Miksánál, Subotica, Huspiac. 12563

Eladó Baranyában egy maximum 500 kat. hold földbirtok, prima szántó föld, két tanyával, esetleg felparcellázva több vonéknak is. Csak válaszbélyeges levelekre válaszolok. Tičarić, Oszjiek I., Sokolska 13. 13529

Burgonya, bab, mák, dió, dug, hagyma, magvak, gyógynövények, teavaj, szlovéniai alma leszállított napi árban kapható Vidakovic Józsefnél, Oszjiek I., Zupanijska 41. 13489

Gőzfűtésre, vasalásra alkalmas, leszerelt gőzlokomobil eladó. Bálint Károly, Sztára Moravica. 13382

Prima fekete rövid zongora eladó. Cím a kiadóban. 13549

Intelligens nő elmenne társalkodónőnek egyedülálló, finom uri nőhöz. Cím a kiadóban. 13564

Eladó jókarban levő álló 4 HP gőzgép 5000 dinárért. Tóth bogár, Sztára Moravica. 13428

13 kapa szőlő közvetlen a város mellett, háromszobás lakással, hízalóval, magtár, 4 lóra istálló, kocsiszinnel, eladó. V., kór, Crnkova ul. 40. 13505



Hol vásárol a vidéki Suboticán

GYERMEK-KOCSI
Az elismerten legjobb minőségű „BRAHA“-kocsi egyedüli árusítója: **JOSO ŠTERN I DRUG, BAZAR** (Gyümölcsiac)
Sportkocsi 200 dinártól feljebb
Viszontelárusítóknak árengedmény!
Sátoroskocsi 400 dinártól feljebb

KÉZMUÁRÚ
Karácsonyi jutányos áron elsőrendű férfi-, nőiruha és felöltő szövetekből barchendek, flanellek, vásznak és zsebkendők
STRASSER BÉLA
Wilsonova ul. 46. Fakultéttal szemben

RADIO
KONRATH D. D.
Rádiókészülékei
olcsók, jók, megbízhatók

Menyasszonyi koszoru? Fát y o l? KRAMER
SOKOLSKA ULICA 1.

Chiffon, vászon, férfi és női **fehértanemük, pyjamák és gyermekkelengyék** elegáns és divatos kivitelben
Wagner Ernő, Wagner Ferenc fia divatárú üzletében, Fötér — Karadjordjev trg

ÓRÁK — ÉKSZEREK
Nagy karácsonyi vásárlás reklámárakkal KREKUS
óraspecialista üzletében. Tessék meggyőződni! **GYÜMÖLCSPIAC 4.**

TORTA, SÜTEMÉNY
Karácsonyi olcsó áron
Sütemény darabja 2 dinár
Stano'os szalóncukor kg-ja 35 dinár
„City“ Bódis Lajos cukrászdájában Rudics ucca (Labor-palota)
Egész nap rádió koncert!

Saját készítésű gyermek-, **leány- és fiúruhák** felöltők, télikabátok, fehértaneműk szép kivitelben és olcsón kaphatók
Facsar-szalónban
Paja Kujundžićeva ulica 11

Őszi és téli szövet-ujdonságaim megérkeztek!
Olcsó áruk és előnyös feltételek!
Választékos szövetraktár!
Kun Jakab utóda Glasz Károly
uri szabó
Fra Ješe trg. Hitelbankkal szemben

AUTO ÉS RÁDIO
Akkumulátor
észítése és javítása, minden típusu telephez ketrész raktáron.
Vladislav Wilhelm
Pašćeva ul. 2

Karácsonyi fűszer- és csemegeszükségletét **Kovács és Gelányi-nál** (Labor-palota) szerezheti be ahol likörök, rumok, cognacok, tortalapok, tea, kávé, mazsola, mandula, mogyoró, dió, füge, datolya, stb. jutányosan kaphatók

Butort izléses és jó minőségben, méltányos árban, részletre is, Nagy Varjas Rókus asztalos mesternél Subotica, VI. kör Vukovićeva ulica 38. (Csirkepiacnál)

LIFKA MOZI

Karácsonyi ünnepi műsor
hétfő kedd és szerda

OLGA CSEHOVA, ANGELO FERRARI
oroszlomban lejátszó kimagasló ujdonsága

Itél a Dnyeszter

Szentpétervár, Moszkva, Lemberg és a szibériai hőmezők a film színhelye.

ZORO HURU

mint detektívek. A két csibész vidám kalandja, kik ezuttal a rendőrség szolgálatában vigyáznak a jó erkölcsökre

Csüörtöktől

SCHEREZADE
(KELET TITKA)

Atlantis, a tengerbe süllyedt világ
Petrovics Szvetiszláv Ufa-filmje

Mozilátogatók:
Látták-e már

Az elsodort embert
Emil Janningssel

Wings-et
a világ legnagyobb filmjét

A sárga liliomot
Biró Lajos drámáját

A cárevicset
Petrovics Szvetiszlávval

A titokzatos futárt
Iwan Mosjuhinnal

13232

A diktátort
Gilbert Rolanddal

A szeplőtelen asszonyt
Pola Negrivel

Én és az anyósom-at
Harrold Loyddal

Az asszony és a céda-t
Pola Negrivel

A veszedelmes uccát
Clive Brookkal

Patriot-ot
Emil Janningssel

ez mind Mosinger film!

VÁROSI MOZI

Kedd-szerda-csüörtök
Nagy karácsonyi ünnepi műsor. két nagy sláger

Esetünk a fekete nővel

Zoro-Huru és a banánhéj

Főszereplők:

ZORO és HURU

A két vidám cimborá egész gúnyos kalandjai

Az Óceán Don Juánja

2 amerikai tenorész szerelmi kalandja. — Főszereplők:
Victor Mc Leglen és Lulise Brooks



Ha megbízhatót és finomát óhajt
OLLA-t vegyen, elkerüli a bajt!
Beleonyítható a legújabb receptbe

Téli divatujdonságok

szövetek, téli kabátanyagok, flanellek stb.
nagy választékban legolcsóbban kaphatók

BERGER GYULA

kézműműhelyében Subotica, Terezijina ulica 3.

Rózsaburgonyát, legolcsóbban szállít Daniló Ivkov, Stapar. 9657

Eldő Hoffer-tractorgarnitúra, 24 HP 6-os cséplővel, három és ötös ekével. Érdeklődni lehet Korona szálloda Dárda. 13240

Legszebb karácsonyi ajándék egy valódi Harzi kanári. Kapható Unger cipész-nél, Pašičeva ulica. 13214

Hő- és sárcipők javítását, vulkanizálását szakember végzi Takács Márton gumivulkanizáló műhelye, Subotica, Zrinjski trg 24. 13188

Eldő kedvező feltételekkel komplett légyfogó-gyár kőműves és szögkötés el. elhelyezési receptek el. Érdeklődők forduljanak B. Bogard post. fah. 269 címre. 13530

Fűzők, orvosi rendelésre haskötők, a legmodernebb kivitelben Gutainé VIII., Ostojiceva ulica 32. 13088

KOLONFÉLE

Divatlapokra, folyóiratokra előfizetéseket elfogad Heumann könyvkereskedése. 13088

Ingyen kap 1 próbadoboz eredeti Daruvary krémét, ha portóra beküld belsőben 2 dinárt. A Daruvary krém ezideig a legjobban bevált szer arctisztításhoz, bőrgyógyászati betegségek, szepők, májfoltok ellen. Kapható szaküzletekben. — Készíti Bluna gyógyszerár, Subotica, főpostával szemben. 11357

Kiadó lakások egy-egy külön ház, kettő-kettő szobás és mellékhelyiségekkel belső felülettel van kizárólagos megbízott Peič ügynöksége Subotica, Cara Dušana ulica 5. 13508

»Hotel Central« Mol, Bácska, 13.000 lakossal, új, modern épület, jól bevezetve, konkurrencia nélküli, gyenge egészségi állapotom miatt kiadó. Átvétel 1929 február 1-én. Képzett szakembernek kevés tőkével is nagy jövője van. Bővebb felvilágosítást ad a tulajdonos Karakasevics Milorád, Mol (Bácska). 13229

Apróhirdetések Szubotican az Aleksandrova ulicán a Pressburger-féle üzletben, a Manojlovičeva ulicán a Rádió-Reklám irodájában, Universitas könyvkereskedés Aleksandrova ulica, Földes Samu ruhaüzletében, Gyümölcsiac, Noviszadon, Szomborban, Szentán, Veliki Bečkerekben ottani fiókiadóhivatalainkban is eredeti áron feladhatók.

Fodrászüzlet jóforgalommal, jutányos áron eladó, Cantaviren, a József malom mellett, Bartusz-ház. 13457

ÁLLANDÓ KIÁLLITÁS



Különleges estélyi és vizitridikülők, pénztárcák

Iparművészeti ujdonságok

Iparművészeti ujdonságok

Naponta friss olasz és cserépes virág

Balog Lina Subotica

Eredeti olajfestmények és radierungok

Doulton, Wedgwood, meissen i és rosenthali készletek

Mozer és svéd kristályok, valódi ezüst, bronz és márvány áruk

Író, toilette és dohányzó készletek

Részletfizetési kedvezmény

I.-a tavaszi vetőbúkkönyv

importált magyarországi urasági áru, szavatoltan és raképes, minden mennyiségben, waggontételekben is legolcsóbb napi áron szállít

„CEREALE“ D. D.

za mlinsku industriji i trgovnu zemaljskim proizvodima
ZAGREB, pošt. pretinac 67.

Táviratcim: Ce-eale

Interurbán telefon: 46-30

Patkányt, egeret 24 óra alatt kiirt Nacsa Ignác patkányirtó, Bačka Gradište.

Magánjáró szívógázmotor magános vagy 48 collos cséplővel eladó. Vadóc Károly, Bačka Topola.

Cséplőszekrény 1000 m/m dobbal Kovarik-gyártmány. olcsón eladó Barzel D. D., Subotica. 13465

Patkány, egeret véglegesen kiirt egy éjjelen át híres »Express« irtószerek. 40 és 60 dináros dobozok. Ki nem bízik állításunkban, kérje utólagos fizetés ellenében. »Wertheim« irtószervállalat Zagreb, Marovska 16. 11430

Hol vásárol a vidéki legolcsóbban Szubotican? Földes Samu ruhaárúházában (Gyümölcs-piac). — Férfi öltöny már 475 dinártól. Őszi férfi raglánok már 675 dinártól. Iskolai fiu ruhák már 350 dinártól. Gyermekek téli kabátok már 375 dinártól. Női felöltők már 425 dinártól. Leány felöltők már 375 dinártól. Bőr kabátok már 850 dinártól. Férfi télikabátok már 475 dinártól. Tessék meggyőződni olcsóbb mint bárhol. 9075

Fűrészpör kályhafűtésre vagy gőszármu olcsón kapható. Ljudevit Engel, Vinkovci. 13500

Jégyári és hűtőházi berendezések a legújabb világ-szabadalom szerint, kezelés, anyag és utántöltés nélkül. Könnyen és bárhol felszerelhető. Termel napi 5, 10, 15, 30 mm. jeget. — Hosszu élettartalmu. Mintatelp látható és megvehető Bácsopolán Nagy Sándornál. 12598

B A B

tarka 6 dinár kilogrammonként Fuchs i Drug paprikaüzletben, Subotica, Vilsonova 11. 12847

Crème Agnes az egyedüli, melytől archőre gyönyörű lesz! Kapható mindenütt. Nagyban Kémikália, Növészád.

Étkezőburgonya Voltmann-róza 11500 dinár, Ellaróza 12500 dinár, takarmányburgonya 7000 dinár bérmentve bármely bácskai állomásra per 10.000 kg. — Akácshőlőkaró 160 cm. hosszú 4-7 cm. erős kocsi rakományonként darabja 140 para, 20 cm. kátrányozással 10 parával drágább. Minták megtekinthetőek Merkl Jánosnál, Szontán. 13121

KRISZTUS KÖVETÉSE

PASSIÓ JÁTÉK

Irtá Max Mell — Magyar versekbe szerzé Kosztolányi Dezső

A cselekmény egy ódon vár belső udvarán játszik, a törökverő időkben. A földszinten és a két emeleten boltíves erkélyfolyosók vannak, azokból nyílnak az ajtók a lakoszobákba. Az udvarból balra kapu, jobbra kisajtó, melyből egy lépcsőn a folyosóra is fel lehet menni, a szabadba nyílik, amely az első emeleti folyosóra torkollik, egyúttal bejáratul is szolgál. E lépcső alatt nehéz tölgyasztal padokkal.

A passziójáték ezzel a jelenettel kezdődik:

SZÓ-KIHIRDETŐ:

(*minek utána a harsona szólalt*)
Kik itt vagytok ti mind-mind, Emberek,
Halljátok a szót, mit meghirdetek.
Az Rigmusunk kész, az Theátrum áll
S eljátszuk az Játékot, mint dukál.
Az címe — ezt mindenki észbe vesse —
A Mi Krisztus Urunknak Követése.
Miről vagyunk megannyi példaszó.
Az itt családok képbe látható
S azokép tárjuk módosan életék.
Hogy lenne az tetsző játék az Élet
És követését ki-ki rendre lássa.
Amint megindul az Szív buzdulása.
Az gerjedés, vagy bárhogy is nevezed.
Mivel az Ember furesa-furesa szerzet,
Annál, mi Ember több is lesz szivesen.
De erre hajdan Ő adá a példát.
Testvér, nosza most füllel-szemmel öld át
Ezt a derék, jelős példázatot.
A szót meghirdetem. Vigyázatokat!

VÁRUR:

(*teléplel a lépcsőn.*)
Kies kastélyom boldogan tekintem.
Hogy megmaradt s újfent a régi minden.
Ő vajha nyugság volna már ezentul
S ne hányna a vész, amíg életem mul.
Ihól a bu. a baj, a rémítő
Gond elcsúszt s vele a zord idő.
Aki tarolta országunk örök
Adázkodással a kontyos török
Tul a határon sunnyog, megriadt.
Sarkában a vitéz eszárí had.
Hogy földünk megtisztítaná minékünk
S megint keresztény lenne a vidékünk.
Hát az ellentől meg lennének mi óva,
Már nem lobog a réteken a csóva,
Reméljük is örökre így marad
S elfárad az acsarkodó harag. —
Hogy Napkeletre, a Szentföldre mentem.
Föltettem én híven, rendithetetlen.
Hogy jámborul szolgálva szép hitem
A golgotát itthon megépítem.
Ugy, mint amott vagyom, a régi mását.
Hogy lássák az Urnak megküzdését
És szenvedését, végtelen szerelmét.
Hirdesse országunkban ez az emlék. —
Az Urnak így hozom meg az adót.
Mert a világhoz nyájassága őt.
Ő tette, hogy nem dúlta ezt a házat
Üszökkel és szablyákkal a gyalázat
S dühös pogány rontó-ölő sereggel. —
Bár ezt mondhatná itten minden ember!
De már közelgenek a hírviók.
Lenn jártak a nép közt megtudni-ők.
Hogy a csapás után mi a teendő.
Nos hát, mi hirt hozol, főtisztelendő?
A falvainkba visszatér a nép?
Föllelékzik ugye és újra ép?
(*Pap, Ispán, Biró már belépett*)

PAP:

Igen, Uram, már visszajött a nép itt,
Serénykedik, szánt és vet, ácsol-épit,
De lelke parlag, gyom borul reája.

VÁRUR:

Ezért jöttél te is, falu bírāja?
Ha baj van, én készszégesen segíték.

PAP:

Nagy jó Uram, örvendenek a szívek,
Hogy a kastélyod újra épen állhat,
Mivelhogy megkímélve a zsvány had
S nincs hija a javadnak, életednek.
De mondanád te el, miként esett meg?

VÁRUR:

Mivégre a hiába szófia:
Ösméritek, öreg história.
Meséli ezt már az aprója-nagyja.

PAP:

De tőled a nép másképen fogadja,
Mert raitad ez a török kard ragyog.

VÁRUR:

Emnek köszönhetem, hogy itt vagytok!
Az életemért hősimódra harcolt.

PAP:

Nem értem a szavad. Miféle harc volt?
Hiszen nem is ontottál soha vért.

VÁRUR:

Nem, mert ez a kard az enyém. Azért.

PAP:

Csudás hatalma van kardod vasának.
Mondják, el is küldötted a basának.

VÁRUR:

El én s milyet a basa rája nézett.
Parancsba hagyta mindegyik vitéznek,
Hogy váramat, mint az övéket óják
S halálba, ki bántja a lakóját.

PAP:
Beh hübajos, varázsos ez a penge.
No és Uram, hogy jutott kezédbe?

VÁRUR:
Még hajdanán a Szentföldön szereztem.

PAP:
Vásároltad?

VÁRUR:
FéNZért nem kapni ezt, nem.
Barátom adta.

PAP:
Szóval egy keresztény?

VÁRUR:
Deltögyis: egy pogánytól kaptam ezt én.

PAP:
Hát szóba álltál egy kutya pogánnyal?

VÁRUR:
Aki hisz, az ilyen megtenni által,
Az ottan a Szentföldön mást keres.

PAP:
Csak Őt keresem én szerelmetes
Szívvel, ki értünk halt a golgotán
S miatta lágyult ugy el a pogány.

VÁRUR:
De hogy került ez a pogány utadba?

PAP:
Ugy, hogy szemem a Szent Helyet kutatta,
Hol szenvedett volt mennyei Királyunk
S gondoltam, mért is nincs ilyen minálunk,
Mi volna, hogyha országunkba hoznánk,
Csupáncsak a hív mását, ide, hozzánk
S el is tökéltém ott magamban titkon,
Fölépítem éppoly nagyságban, itthon,
Hogy a Nevét hirdesse, mint csuda.

VÁRUR:
Tudom, már áll a fundamentuma.

PAP:
Nos hát, mikor ottan javába mérek,
Jeruzsálem híres emírje kéret,
Hozzá tutok, ő vallatóra fog,
En elbeszéltem, hogy mit akarok.
De az dühöng és rám rivall: »kator.
Az ily lopó minálunk meglakol.
Te a göröngycinket eloroztad
És el akartad adni a gonosznak.
Lopó gyanánt bünhődés, kanacsallítú«
E szóra engem is előnt a düh,
De az indulat rángatja két kezem,
De vad szívem ügyelve fekezem.
»Igazságod van« mondom néki lágyan
»Vétektem és bünhődni most a vágyam.
Legyen! De engedj egy kegyes csalást.
A vállamon e zárándok-palást,
Éppakkora, mint testem hossza-széle.
Akaszd föl ezt tégy igazat te véle.
Igy megmarad — ha már ily bünbe estem —
Neked a földed és nekem a — testem.«
Most az emír szakállát megvakarja,
Reám mosolyog, átfele a karja...
Igy lett barátom az istentelen.

PAP:
Derék pogány volt. Ez tetszik nekem.

VÁRUR:
Hogy bucsuzott átadta ezt a kardot,
Mely mindig övött és épségbe tartott.
Nézd, ritka ábrákkal vagyom teli.
Ezt a török mindenha tiszteli.
Jámbor igék, megannyi régi mondás...
Mit félsz?

BIRÓ:
Azért, mert ez lelkünkre —
frontás.

ISPÁN:
Nem ez a kard ront, ám a békebontó,
Pogány, csalárd beszéd, csak az a rontó.
Amit ti fundáltok ki fondor ésszel.

BIRÓ:
Mit mondtam én? Vádolni ki merészel?

ISPÁN:
Vádol eléggé ugyis bennetek
Krisztustalan, szöges beszédetek.
Mit lenn a csűrhe csacsog és csacsog,
Tóditva hozzátok föl szájasok.

BIRÓ:
Talán ti, hisz mindig csak ti beszélték.

PAP:
Elég legyen már a sok szóból — érted?
Minő pallérezatlan, semmiházi
Manér a Hübérur előtt vitázni?
Hallgassatok.

VÁRUR:
S mit mondanak azok?

ISPÁN:
Azt hajtogatják ott lenn a gazok,
Hogy a csapás a váradból eredt.

VÁRUR:
Minő csapás?

ISPÁN:
Hát a török sereg.

Mivelhogy a népe...
adta.

S ezért sanyargott-sínyelt, te miattad.

VÁRUR:
S ki mondja ezt? Ki az az esztelen?

BIRÓ:
Én nem Nagyur, Krisztus sebére nem
És senkise, akinek esze ép.

ISPÁN:
Egy párnak én is tudnám a nevét.
Az egyik az a díszes Kurta Jankó.
Nem engedted nősiül.

VÁRUR:
Az a bangó?

ISPÁN:
Az az s a Balta Kázmér az a másik,
Kit megvágattál, utost a foga vásik,
z a sunyi tekergő, aki pisztolyt,
Kést reiteget. Mindekettő egyre piszkolt,
Mert moeskolódó és gonosz a szájuk,
De senki sem szólt ám azért reájuk.

VÁRUR:
Igy hát kigyót-békát kiáltanak rám
És kisebbitük rágalmazva gyatrán
Igaz keresztény lelkem álnokul.

BIRÓ:
Dehogy Uram. Dehogy. Nagyságos Ur!
Csak zugolódik a nép untalan,
Mert látja, hogy a háza romba van
S kastélyod áll és csupa-csupa pompa.

ISPÁN:
Jobb lenne hát, ha ez is romba volna?
Ézt mondja a nép. Hallod-é, Uram?

BIRÓ:
Ezt senkiesem monda a faluban.
(*Béres bejön.*)

VÁRUR:
Itt jó a Béres. Nos, fiam, mi hoz?

BIRÓ:
Mi hír lenn a völgyekben?

BÉRES:
Semmi rossz.

Már szerte járnak-kelnek a határban.
Bátyád kengyelfutóját ott találtam,
Sietve szólni óhajtott veled
S megkért, hogy adjam át a levelet.

VÁRUR:
Ő jött s az irást te hozod utóbb.
No még nem láttam ily kengyelfutót.

BÉRES:
Unszoltam én is, ánde semmi módot
Nem leltem itt marasztani, szabódott.
Feeskét ha látott, már hollót kiáltott,
Félt a kopár vidéken és az álnok
Pogányokat fürkészte, a ködöt.
Hát énnekem addig erősködött,
Míg el nem hoztam ezt, ő meg rohanva
Tért vissza mindiárt a császári hadba.

VÁRUR:
(*a levelet az asztalra dobja.*)
Csak nem támadták őt meg az uton?

BÉRES:
Nem, arra az ut biztos, ugy tudom.
De reggel, ahogy a lovát nyergelhé,
Még egy lovaszt kért tőlem maga mellé.

VÁRUR:
Hisz már schol sínesen török veszély.

BÉRES:
Az nincs Uram.

VÁRUR:
Mi van te? Beszélsz.

BÉRES:
A török az elment és szent a béke.
De más csapás jött, nincsen mégse vége.
A nép riadva fut, fülebe tapló:
Itt a nyakunkon a Mihók, a rabló.

VÁRUR:
Az ntonálló, az a beestelen?

BÉRES:
Már lenn köcög, mondják, a véleveken.

VÁRUR:
S van embere?

BÉRES:
No éppen elegendő.

Éhenkórászok, mert korog a bendő,
Aztán afféle összefogdosott
Balkörmü latrok, kósza zsoldosok,
Mif a török épen hagyott, csoportba
Kifosztja ez a bős és szörnyű horda.

VÁRUR:
Dufásukat jelentették, látod?

BIRÓ:
Nem.

ISPÁN:
Még nem is hallottál róla?

BIRÓ:
Az emberek félnek s rebesgetik,
Hogy ott a beste, hogy a beste itt.
De hogy valóban él, e perebe hallom.

VÁRUR:
S kik mondják ezt?

BÉRES:
Pákászok lenn a parton.

A gazda már nem jár semerre se.
Karamba zárja jóságát.

BIRÓ:

Mesa
Koholt beszéd. A nép mindent kifordít,
Csip-csup potomságért azonnal ordít.
Ha egy szegénylegényt lát, nyomba
[reszket]

»Itt a Mihók« és hányja a keresztet.
Aztán ez a vidék mért kéne néki?
Azt mondják, a szegény embert kiméli

ISPÁN:
Lám, védi őt.

BIRÓ:
Eh hát jöhet mitőlünk.

VÁRUR:
Pusztulni fog, akárkinek fia,
Elesipi a vitéz ármádia
S ha feltünik a funduson belül,
Hadd várja itt szörnyű intőjelül
Egy óriási, jól ácsolt bitófa.
Készítessd el tüstént, falu bírója.

BIRÓ:
Hogyan, Uram, nem értem a tanácsot.

VÁRUR:
Hivj rögtön minden jobbágyot meg ácsot.

BIRÓ:
De, Nagy Uram, most dolgozik a job-
[bágy.

VÁRUR:
Építi házat, végezi robotját,
Kapuja rozzant, összedől az ól.

VÁRUR:
Ez sürgetőbb, mindenki tudja jól.

BIRÓ:
Hát néked a bitófa fontosabb?

VÁRUR:
Mondottam és tedd meg parancsomat
S ki immel-ámmal dolgozik, szabódik,
Az megtanulja tőlem még a módit.
Eredj! De kurta Jankó, Balta Kázmér
Köztiük legyen, mert Krisztus ugyse
[gvász ér.

Ezen okulnak majd az emberek
S annak szájára lakatot verék,
Ki megfélelkezik most is magáru.
Most nem vagyok keresztény, de a

Hát vidd hírül a népnek, hogy eképen
Rendelkezem. Mhetsz Isten nevében.

BIRÓ:
(el)

PAP:
Azt véled, a veszély olyan komoly?

BÉRES:
Egy pár bitang már köztiük buidokol.

VÁRUR:
Dehát ne fogjunk dobbal madarat.
A Fattyu majd a molnárhoz szalad
S meghagyja néki, hogy legényivel
Lenn a szorosban, a hágón figyel.

BÉRES:
A Fattyu? Azt ugyan kereshetik.

VÁRUR:
Éltint megint? S mióta nincsen itt?

BÉRES:
Én már nem láttam tegnap este óta.

VÁRUR:
Ez több a soknál. Hát a régi nóta.
Elkergetem ezt a bitang tekergőt

ISPÁN:
Hagyd, jó Uram, hiszen alighogy tel-
[nött.

A cimborái folyton elviszik,
Talán mulat velük, kicsit iszik.
Régóta nem járt ugyse arra künn.

BÉRES:
Majd megtanítom, hogyha hazagyün

VÁRUR:
No küldietek egy embert a malomba
És hozzatok nekem hírt róla nyomba.
(*Ispán, Béres el.*)

Atyám, a vad, veszes világ kereng,
Csak visszatérne már a régi rend
De merre van, hol lehetem a földön?

PAP:
Én, jó Uram, veled leszek örökkön.
Itt a levél, mi. — Föl sem nyitod?

VÁRUR:
Igen. Ugy mi vendég, egy új titok.
Megint levél. Beh jó volt élni távol.
Senmit se sejtve, messze a világtól.

PAP:
Bátyád nagyon régen nem írt, valóban

VÁRUR:
Kengyelfutó jött, bizonyára jól van.
De azelőtt is, bármikor is írt.
Mindig riadtan vettem én a hírt
És eliaesarta szívemet egészen.
Az Isten tudja, most is félre nézem
Fölbontsam-e? De félre habozás.
Gyorsan, legyünk tul rajta. Meghocsáss!
(*Olvassa, Közben alig észrevehetően
kiegyenesedik, a levél megrezzen kezé*

ben. Sokáig olvassa, majd miután végzett vele, még mindig a papírra mered. Aztán a levelet lassan leteszi s anélkül hogy a papra tekintene, kemény léptekkel föl s alá járkal Végül megállapodik, tenyerébe csap.)

Jobbágyaim! — Most meg kell lenni, most. Itt az idő. Megtemni hamarost!
— Atyám, bocsáss meg — ánde hirtelen.
Nem, csak maradj! Maradj! Te légy jelen.
(A jobbágyokhoz, akik besietnek):
Ösméritek a nagy gyulalt keresztet,
Amit az ácsaim elkészítettek,
A golgotához, ott az udvaron,

Hozzátok azt be, látol akarom, —
Főtisztelendőm, ez a munka az.
Mit fölállaltam, míg tart ez arasz,
Rövidke, elmulandó, földi létem.
Ez a levél hozá eszembe nékem.
Hogy mért s miként, majd hallani fogod.

PAP:
Istent dicsér magasztos szándokod,
Csak valamennyien megérténék.

VÁRUR:
Ne félj, ne félj, megérti majd a nép.

PAP:
Oly szép a példa, hogy aligha vélem.

VÁRUR:

Lehet, Atyám hogy én már meg sem
lélem.
De mert nagyon gyarlandók itt a hívek,
Örökbe hagynám nekik én e Mívet.
Megépítem ama Kálváriát.

Hogy látva-látnak az Isten Fiát
S tiporja a rögét mindenki lába,
A port, mit illetett Ő hajdanába.
Ekkép okuljanak majd rajta földi

Futásukon, ki a szívet betölti,
Mivelhogy Ő a Jóság, Nemesség
S mindenkoron csak Őt, Krisztust kö-
lvezzék.

A szeretet lobogion fönn, magasban,
Hunyjon ki a gyűlölség lángja lassan.
Ez léssen az én testámentumom.
Aztán szemem szelíden behunyom
S nyugton megyek, mikor szólítanak.
(Két jobbágy hozza a keresztet, földl-
lítja az udvar lábujában. A jobbágyok mö-
götte állnak, egyenesen tartják.)
Dücső keresztfa! E büös ajak
Hozzad fohászkodik, térdem meging.
Kezedbe tészem életem megint.
A kinkeseres utat sanyaruan
Végigrom tevéled könnybe, huban,
Hogy egy lehessenek mindig óriás,
Szentelt neveddel, halvány Glóriás!

SZENDREY JULIA LEVELESLÁDÁJÁNAK KINCSEI

Elárverezték Petőfi Sándor, Szendrey Julia és Arany János eddig ismeretlen kéziratait

Negyvenhét ezer dinárért kelt el Petőfi Sándor ismeretlen verse — Huszonhatezer dinárt adtak egy harmincöt-
soros Petőfi kéziratért — Orlay-Petrics Soma levele Szendrey Juliához: tizenháromezer dinár — Deák Ferenc
leveléért csak kétszáznyolcvan dinárt fizetett egy mügyűjtő

(Budapesti munkatársunktól.) Mint valami ünne-
pélyes szertartás, úgy folyt le a Szendrey Julia féle
hagyatéka aukciója. A teremben csupa mügyűjtő, új-
ságírók, a budapesti Nemzeti Múzeum, az Akadémia és
a vidéki városok megbízottai foglaltak helyet. Köröskör-
ről a falakon, üveg alatt ereklyék lógnak: Petőfi ver-
sek, egykoru metszetek, Jókai Mór levelei, Ady Endre
fényképe, Gyulai Pál kézírata, régi kiadványok cím-



SZENDREY JULIA

lapjai és más irodalomtörténeti kincsek. Közepűt, az
aukciós asztal mögött, mint valami trónuson, fekszenek
kiterelve az elsárgult papírlapok: Szendrey Julia
naplója, Arany első levele Petőfihez, amelyet már nyolc-
van éve elveszettek tartottak, Szendrey Julia és Petőfi
ismeretlen versei...

Ezek a kéziratok Petőfiné halálakor titokzatos
módon eltűntek. Amikor a család keresni próbálta,
Gyulai Pál a »Feleségek felesége« bizalmasa, azt fele-
lte, hogy a naplót és az összes féltve őrzött leveleket a
naldokló utolsó kívánsága szerint, a koporsóba tette. A
levelek és a kéziratok mégsem semmisültek meg.
Szendrey Julia ugyanis halála előtt Tóth Józsefnek adta
át levelesládáját, azzal a meghagyással, hogy azt meg-
őrzi arra az időre, amikor már elesitülnek a körülötte
duló szenvedélyek és rágalmak. Tóth József, Horváth
Árpád egyetemi tanár, Julia második férje és Gyulai
Pál ezt becsületszóval ígérték meg. Abban egyeztek
meg, hogy azt fogják mondani, hogy a kéziratokat a
halottal együtt eltemették. A fogadalmat állták is. Hat-
van év után, most kerülnek ismét nyilvánosságra a már
elveszettek hitt kéziratok.

Elsőnek Arany Petőfihez írt levelét aukcionálják

— Kétezeröttszáz pengő!

Senki se jelentkezik.

— Petőfi ismeretlen kézírata! A Csatadai után cí-
mű verse! Kikiltási ára négyezer pengő!

— Egyszerre mozgás indul a teremben. Egymás-
után licitálnak.

— Négyezerötszáz! — int a szegedi rendőrkapitány
doktor Szalay József, aki lelkes mügyűjtő és
könyvbarát.

— Négyezerkétszáz! — kiáltja a nagykorösi pol-
gármester.

Pár perc alatt négyezerhatszáz pengőre szökik fel
az ára. A kézirat a Magyar Tudományos Akadémia tu-
lajdona lett. Szegény Petőfi! Soha életében nem kapott
ilyen magas honoráriumot. Talán az összes verseiért
együtt sem...

— Petőfi harmincöt soros önjellemzése! Ezer
pengő!

Elkeseredett, néma küzdelem indul meg ezért a
harmincöt sorért. Pillanatok alatt száz pengővel szök-
nek fel az árak. Végül is kétezerhatszáz pengőért a
Nemzeti Múzeum vásárolja meg.

— Petőfi ötoldali ismeretlen kézírata! Kétezeröt-
száz pengő!

Számok röpködnek a levegőben. A higanymérleg
ilyen sebesen a hőmérőben a lázas beteg hóna alatt,
mint itt az árak.

— Háromezeröttszáz pengő! — kiáltja Bay Sándor
györi földbirtokos.

A lélegzetek elállnak. Mindenki kidől mellőle. Még

az akadémiai megbízott is. Az ötoldali Petőfi az övé
lett. Az aukció vezetője diszkrétan mellé lép és a föld-
birtokos már ki is állítja a csekket...

A »Hogy volna örömem nékem?« és a »Ti akácfák
a kertben« című versek ezeröttszáz pengőért Szalay
szegedi főkapitány tulajdonába mentek át. Ilyen gaval-
léros honoráriumot még egy angol folyóirat se fizet
Shaw Bernát, vagy H. G. Wells tizenhat soráért. Szend-
rey Julia költeményei és a naplója iránt sokkal lany-
hább az érdeklődés. Végül is a Nemzeti Múzeum vásá-
rolja meg az értékesebb darabokat.

— Deák Ferenc levele báró Wesselényi Miklóshoz!
Husz pengő!

Huszonnyolcért veszik meg. Az aukció során még
más kéziratokat is árvereztek. Többek közt Ady Endre
leveleket és verseket. Senkinek se kellett. Még husz
pengőért sem.

— Pest elvan árasztva Ady kéziratokakl — pa-
naszkodott az aukció vezetője — ezért marad mind a
nyakunkon.

Hogy kik vesznek Petőfi kéziratokat? Vidéki föld-
birtokosok, polgármesterek, államtitkárok, néhány ma-
gát megnevezni nem akaró arisztokrata és gyáros meg-
bizottai. Csudálatos és tiszteletreméltó gesztus: a mai
reális és anyagi világban még akadnak emberek, akik
költők kezevonásáért ilyen hatalmas összegeket fizet-
nek ki. Magyarországon ezerkilencszázhuszonnyolcban!
Amikor pedig léverseny is van, kártya és mulatók...

Tamás István

Arany János egy ismeretlen verse

Virgula /
Falusi mulatság.

Vigan junk! hued va cigany!
Kömpitsünk a nehet igazán.
Kömpitsünk egy kispót.
Ez a nap a jó istené!
Mi a munkát elengedi:
Igyunk bort, tölts Jozik!
Sarisda neje mi nem vagyunk,
Megkövetem csak mulasunk!

Ura 'hap! ma így megy a robot,
Ma miink pergetjük a bosót.

— Nem más, fejünk felett:

A ki megbánsz violabánójuk
Nem megszálljuk, nem beránszjuk,
Llünk va egy felett.
Sarisda neje mi nem vagyunk,
Megkövetem csak mulasunk.

Forgasd isten a lángot,
Irgyál miis de volse bánd,
Ma pítan vannak is,
Stabad a tyángt táncra van viani
Megkerem is elvenni
Szegény parasztnak is.
Sarisda neje mi nem vagyunk,
Megkövetem csak mulasunk.

Részlet Szendrey Julia leveléből

Elhellelt kint
nő miattam a győvetség gyaruját, kinsőd
hellelt ally hűvőny szemmel hellelt egy
lárásót, hilt neim, mellett, hogy lábaidat
esoholnád. Igaratol van, fírjiala, ha let,
letel többre, magasabba hönelozak egy
ajrony szemmel, mi is lehet előtlen
let egy illy győvetség helleltlen kinsőd,
hinek esat kinsődijer van önsődiband, hia
matában. Elhellelt kint kinsődijer neie hilt
egy illy győvetség hilt szemmel, de amaha
fő hellelt mena.

A régen is a földet
 Kétség könyűje, ártatlanság
 Szívemre szállt a földet,
 Hely, nem a galamb

Oh gyönyörű, oh gyönyörű,
 Akkor még se vagy különöse,
 Szívemre szállt a földet
 Szegényes szegény!

Ha még

Ha még se, ha élni fogsz,
 Ha még se majd én élni,
 Ha még se majd én élni,
 Akkor még se majd én élni

De ez, volti lassú, jövedel
 Szegényes szegény...
 Szegényes szegény...
 Jövedel bevétele!

Jövedel csak a tavasz! a föld
 Földet én élni fogsz
 Élni én élni fogsz
 Földet én élni fogsz!

Részlet Szendrey Julia naplójából

Kolozsvár, november 10.

Nem gondolok most már az élettel szembe, mint
amennyit hajdani jó napjaimban ruháimban egy pillan-
csozor állásomat gondoltam. Ne van rám mondva,
az életet s nem állhatok többi ellentét boldogulom.
Jajna vagyok kárkörtársa, is meg kell hódolnom
försöm vas hatálya alatt.

El fogom hagyni nem jutára gyermekemnek,
hogy fájjon försöm megkötésén, meg volt arra fu-
jamitkából bizonyosan, hogy az életben találjam.
Talán már régen nyugvóim költözött s nékem el kell
hagynom illi gyermekemnek, hogy holt fájjon porakos
várandoroljat... Ha így van, ma lesz in belőlem? inkább
ah erősen inkább azonban meg is ude a fű, mint
gyermekemmel az életet. Hogyan tudnék elletni fere.
Lem nélkül? olyan ferelem nélkül, mint milyen
az i ferelem volt? Eki lenne belőlem, ha éles ma-
radék! Elvetődnie, elliporkatásom, mint a fájóval
lehenne a levél. Ki mondhatna el jobban, mint in:
"Ha fájóval lesz a levél, mindegy már akkor in-
ki, akárhova fáj a szív!...! Eki is gondolni in az
leves magammal!"

Vagy hitha lecsokadul a nagy vállalat alatt?
ha meg nem bírom az ilyet kemény s legkeményebb
deli időben a legnagyobb kavarok között, s ott veszek
el. valahol, idegen földön, idegen emberrel között?
Fájom is fájom meg csak nem is fájóval belőlem.
Esem fájóval fájóval belőlem. Leheletem fűre, fű-
sokallamul keményen le a fűre, mintha fűre fűre

Miletics Szvetozár nemzetiségi programja

**A magyar függetlenségi párt 1870-ben megállapodott a
nemzeti égi vezérekkel a „minimál” nemzetiségi prog-
ramm tekintetében s erről törvényjavasat is készült**

Közlő TAVANKUTI

A Vajdaságban ma a lehangosabb magyargyű-
lölk is Miletics Szvetozár nevét hangoztatják, ami-
kor a magyarság és a magyar nyelv természetes jo-
gait tagadják. Ennek a magyarfalo csoportnak a szí-
neiben hadakozó egyik hangos magyarfalo legutóbb
a nyilvánosság előtt azzal díszkedett el, hogy ő nem
is ismeri a magyar grófokat, bárókat, Pistákat és Ti-
vadárokat, de ismeri Miletics Szvetozárt és Tomics
Jását s ezért tartotta szükségesnek, hogy publicis-
tikai stílusgyakorlatokkal akadályozza meg, hogy a
magyar anyanyelvű képviselők a helyi önkormány-
zatban és az oblast-gyűléseken anyanyelvüket hasz-
náihassák.

Pedig sem Miletics Szvetozárt, sem Tomics Já-
sát nem is ismeri az, aki a nagy férfiak emlékét az-
zal gyűlötte meg, hogy ezek magyargyűlölk vol-
tak Miletics és Tomics is el tudták választani egyes
kormányzati tényezők ostobaságát és tulkapását a
magyar néptől. Soha bennük nem élt gyűlölet a ma-
gyarság iránt, sőt ellenkezőleg szerb népük jogait,
igazát és érdekeit mindig összhangba tudták hozni
a magyarság megbecsülésével.

Minket, jugoszlávjai magyarekat a sovinizmus
önző lovagjal és a hazafiság vámszedői azzal szok-
tak vádolni, hogy törekvésünk alkotmány és államel-
lenesek, holott mi soha nem kértünk annyi jogot sem,
mint amennyit szerb testvéreink a magyar uralom
alatt tényleg is, jogilag is élveztek s kívánságaink-
ban gondolatban sem mentünk el odáig, ameddig a
magyarországi szerbség vezérei népük érdekében —
igen helyesen — elmentek.

Vajjon Miletics Szvetozár, akinek centennáriumát
csak nem régebben ünnepeltük, azonosítaná-e magát az-
al a politikával, amely az anyanyelvet számúzi a
közéletből és az iskolából? Vajjon Miletics Szveto-
zár szellemében cselekszik-e az, aki a jogok minimu-

mából akar kirekeszteni százezreket azon a címen,
hogy nem tudják az államnyelvet.

Alábbiakban egy törvénytervezet közlünk, a
mely ha nem is vált soha törvénné, de több volt,
mint a nemzetiségi vezérek óhajta. Az 1868-as
nemzetiségi törvény, amely papíron biztosította a
nemzetiségek jogait, de amely — s ezt a történeti
igazság szempontjából be kell vallanunk, — egyes in-
tézkedéseiben soha nem hajtatott végre — nem elé-
gítette ki a magyarországi nemzetiségeket, akiknek
vezetői eleinte nem a törvény végrehajtását, hanem
annak megváltoztatását követelték.

Még 1870-ben több magyar függetlenségi poli-
tikus a nemzetiségi vezérekkel együtt közösen tör-
vényjavaslatot dolgozott ki a nemzetiségi viszonyok
szabályozására.

A törvényjavaslatot Irányi Dániel, Simonyi Er-
nő s több függetlenségi politikus készítette s a nem-
zetiségek részéről Moesonyi Sándor, Miletics Szve-
tozár és Hodosin vettek részt annak előkészítésében.
Maga a javaslat Miletics Szvetozár munkája s szó-
szerint a következőképp hangzik:

1. §. Magyarországon a következő történeti
és meghonosított nemzetek léteznek: magyarok,
románok, szerbek, tótok, rutének és németek.
Mind e népiak egyenlő a törvény előtt. A jelen
alaptörvény szabályozza a nemzetiségek és a nyelv-
vek politikai egyenlőségét a királyság területi ép-
sége és politikai egységének sértetlen fentartá-
sával.

A hivatalos okmányokban Magyarországon la-
kó összes nemzetiségek a »magyarországi« peup-
le hongrois) összevezet alatt értetnek. Ezen el-
nevezés »magyarországi« (hongrois) azért fog
használtatni, nehogy a magyar (magyare) nemze-

tiség ebből különös hasznót vonhasson vagy be-
tolyást vezethessen le.

2. §. A megyékben, községekben és városok-
ban azon nemzetiség tekintendő uralkodónak, a
mely abszolúte vagy viszonylagos többségben van.

Azon megyék és kerületekben, ahol az uralko-
dó többségen kívül, bármely nemzetiség oly
nagy számban van, hogy az összes lakosság egy-
harmadát megüli, a nemzetiség megkövetelheti,
hogy nyelve második hivatalos nyelvnek tekin-
tessék.

A hatósági közgyűléseken az elismert nyelv-
vek bármelyikét lehet használni.

Oly kerületekben, hol az elismert két nemze-
tiség közül egynék sincs többsége, kiki tetszés
szerint és a szükséghez képest bármelyikét hasz-
náhatja az elismert nyelvnek; de a magyar ható-
sákkal vagy a központi kormánnyal való
érintkezésben a megye hivatalos nyelvét kell hasz-
nálni.

3. §. A törvényhozásban és a központi hata-
lom okmányaiiban használt hivatalos nyelv az
ország lakói többségének a nyelve.

A központi kormány, a legfőbb törvényszék
köteles intézkedéseit és ítéleteit azon nyelvre for-
dítani, mely az illető megyében uralkodó, vagy
melyet az illető felek értenek.

A kisebbségekben levő nemzetiségek képviselői
az országgyűlésen saját nyelvüket használhatják.

4. §. A királyság törvényei, a központi igaz-
gatás a kormány minden határozatai és rendeletei
a törvény által elismert hat nyelven hirdetendők
ki.

5. §. A megyék, kerületek és városok főnök-
ei és hivatalnokai a felettük álló hatóságokkal saját
hivatalos nyelvükön közlekednek.

6. §. Magánügyekben a felek saját nyelvüket
használhatják s a közigazgatási hatóságok vala-
mint az első- és másodfokú bíróságok az ügyeket
az érdekelt felek nyelvén kötelesek tárgyalni.

Ha rendes per folyik, melyben az ellenfelek
különböző nyelvet használnak, mindegyikük hasz-
náhatja ott a saját nyelvét, de az ítélet csak
azon nyelven hozatik meg, melyen az ügy a tör-
vényszék elé vitétt.

Ha az érdekelt fél oly nyelvet beszél, mely
a kerületben ismeretlen, a törvényszék előtt hasz-
náhatja akár az ellenfél nyelvét, akár a kerület
hivatalos nyelvét, akár a központi kormány nyelv-
vét. Azon esetben, ha az egyik érdekelt fél több
különböző nemzetiségekhez tartozó egyénekből áll,
köteles magát a kerület egyik elismert nyelvén ki-
fejezni.

A per tárgyalása a vádlott nyelvén történik
s a vádlott a törvényszék határozatairól saját
nyelvén értesítendő, feltéve, ha a nyelv a kerü-
letben divik. Ellenkező esetben az ítéletet azon
nyelven kell kimondani és a pert a kerületben di-
vo azon nyelven kell tárgyalni, melyet a vádlott
legjobban ért.

Azon esetben, ha különböző nemzetiségekhez
tartozó több vádlott van, akkor azok, kik az il-
lető törvényszéki kerület hivatalos nyelvét értik,
ezen hallgatandók ki s a többiek is ugyanezen
nyelven, csak hogy hites tolmács segítségével. Az
ítéletéről mindegyik saját nyelvén értesítendő.

Ha az esküdtszéki intézmény behozatnék,
mindazon esetekben, midőn az esküdtek az ügy
állásáról nem szerezhetnének más uton tudomást,
a tárgyalás hivatalos nyelven tartandó.

7. §. A nemzeti haladás a kormány feladata
s ezért a kormány mindent meg fog tenni ezen
haladás elősegítéséért. Minden egyes nemzetiség-
nek joga van iskolákat, irodalmi, művészeti és
tudományos társulatokat alakítani.

8. §. Minden elemi, községi és felső taninté-
zetben a hat nemzetiség közül annak nyelve a
tanítási nyelv, amely nemzetiség többségben van
az illető kerületben.

A kormány köteles határozatait a tanintéze-
tekkel ama nyelven tudatni, amely tanítási nyelv-
vül el van fogadva.

9. §. Az ország egyetemlein nemcsak a külön-
féle nemzetiségek nyelve és irodalma fog tanít-
tatni, hanem azonkívül tanszékek állítanak, hol az
ország törvényei az elismert hat nyelven elő fog-
nak adatni. Mi több, állíthatnak tanfolyamok,
hol külön tanítók a tudományok minden ágát
egyes nemzetiség nyelvén fogják tanítani. Ugyan-
ez áll az ország minden nyilvános akadémiájára
nézve. Minden kerületben a többségben levő nem-
zetiség részéről kedvezésben.

Azon vidékeken, hol még nem létezik ily is-
kola, kötelessége lesz a municipális hatóságnak
vagy az államnak ott rögtön iskolát alapítani.

10. §. Mindenkinek, ki oly hivatalt óhajt nyer-
ni, melyhez a magyar nyelv tudása szükséges, bi-
zonyítottatni kell adnia annak, hogy teljesen bírja
a nyelvet.

11. §. Jelen törvény főszabványai, névszerint
azok, melyek az 1. §-ban foglaltak, egyik alap-
ját képezik az ország alkotmányának.

12. §. Jelen törvény hitelesítése és kihirdetése után azonnal foganatba lép s mindazon előbbi törvények, melyek vele ellenkeznek, általa eltöröltetnek.

Ebből a javaslatból soha nem lett törvény, sőt még a képviselőház elé sem került. A szélsőbal, a mely Mileticcsel s a többi nemzetiségi vezérrel kikkel a törvényjavaslatnak a szövegében megállapodtak, nem volt annyira modern, mint vezérei s képtelen volt tartósan, elvi alapon demokratikus politikát folytatni. Azonban tagadhatatlan, hogy abból, hogy ezt a törvényjavaslatot egy magyar parlamenti párt vezetői elfogadták mégis kicsillannak a liberális, észszerű és humanus nemzetiségi politika fényjelei.

Es nagyon igaz s nagyon megfontolandó ma is, amit Irányi Dániel lapja a Magyar Újság irt 1870. május 1-én épen e törvényjavaslattal kapcsolatban:

»Éppen a demokratikus államintézmények vennék el hazánkban is a nemzetiségi kérdés mérlegét.

Ott, hol valódi szabadság, valódi jogegyenlőség van, ott alig fog fogékonyra találni az izgatás, mely az államalkotmányosság államaiban, a számbeli többségben levő nemzetiségeket a kisebbségben levő uralkodó nemzetiség járma alól felszabadítani igéri.

Nyuítsunk kezét egymásnak. Segítsük megmenteni ezredéves alkotmányunk emberszerető fejlesztése által a valódi szabadságot, valódi jogegyenlőséget, a demokráciát hazánkban és nemcsak a magyarság jövőjét fogjuk maradandó alapra fektetni, hanem hazánk összes nemzetiségeit, a nép millióit fogjuk megszabadítani közös ellenségétől.

»Tökéletesen igaza van Mocsonyinak jelesen abban, hogy a magyar nemzetnek semmi szüksége sincs azon mesterkelt előnyökre, melyekkel a vakok politikája akarná biztosítani életét. Ha nem volnánk teljes lelkünkkel meggyőződve, hogy fajunknak semmi szüksége sincs a mesterkelt előnyökre, akkor valóban kétségbe kellene esnünk a magyarok fenmaradása felett, mert azt ugyan biztosíthatja történelmi létünk, szorgalmunk, művelődésünk, a multon alapuló, a jelenben is érvényes s a jövőre is átvihető minden természeti jogosult előny, de nem biztosíthatná semmiféle mesterkelt előny.

Arról a nemzetiségi programról, amelynek vezérelve Miletics Szlavkó törvénytervezetében vannak, lehetnek különböző vélemények. Egy azonban bizonyos, hogy Miletics Szlavkó jogokat akart a nemzetiségi kisebbségek számára, s azok, akik a kisebbségek számára nem akarják megadni az élet és a kulturális fejlődés lehetőségét, hivatkozhatnak különböző jogcímekre, hivatkozhatnak az erőre, a hatalomra, a saját önző voltukra, csak Miletics Szlavkóran nem hivatkozhatnak. Csak az ő nevét nem szabad ajkukra venniük...

Szerb kulturélet Romániában

Szerb internátus nyílik meg Temesváron
Gimnázium létesítését is tervezik

— A Bácsmegyei Napló temesvári munkatársától. —

A Bánságnak Romániához csatolt részén mintegy ötezezer szerb él, akik szilárdan ragaszkodnak anyanyelvükhöz, szokásaikhoz, nemzetükhöz. Nagyon jól tudják azt, hogy nyelvüknek őrzői: egyházaik, iskolák és különböző kulturális egyesületeik. Ennek tudatában sokat áldoznak az iskolákra, dalárdákra. A szerb kisebbség szétszórva él Romániában. Nagyobb tömegben laknak a Bánáthban, Krassó-Szörényben és a Duna mentén, az ugynevezett Klísszura vidékén.

A romániai szerbeknek összesen ötvenhárom iskolájuk van, ahol szerb nyelven folyik a tanítás. Természetesen a román állam kötelezővé tette román nyelvi tanítást. Történelmet, földrajzot és az állam nyelvet románul tanulják. Ami mindennekefelett azért sérelmes, mert így a romániai szerb gyerekek sem az új hazájuk történelmét, sem a földrajzot nem tudják jól. Ezeket az iskolákat a felsőbb egyházmegyei egyházak tartják fenn. Az iskoláknak a fenntartásához a hívők is nagy mértékben hozzájárulnak, ugynevezett *pótadó* fizetésével. Ez az összeg évente körülbelül hárommillió lejt tesz ki. Vannak még azután határvidéki iskolák, a Duna mentén, tízenkét községben ezeknek azonban a sorsa még függőben van. Az állam ugyanis elvette ezeket az iskolákat és tanítási nyelvül a román nyelvet írta elő. Most kérték a romániai szerbek, hogy ezeket az iskolákat is az egyházmegyék tulajdonába adják át. Erről azonban még nem történt döntés. Az ötvenhárom iskolában hatvanhét osztály és hatvanhét tanító van. Az állam a különböző kerületi inspektorátusok révén gyakorol felügyeletet az egyházmegyei iskolák fölött. Kosztics Szlobodán főesperes most erőteljes mozgalmat indított meg, hogy Temesvárott szerb gimnáziumot létesítsenek

egyelőre csak alsó tagozattal. A tanulók számától függően, hogy a felsőbb három osztályt is megnyissák-e. Egy másik akció is folyamatban van, ez azonban már nagyobb sikerrel kecsegtet. Egy szerb internátust létesítenek ugyancsak Temesvárott negyven tanuló részére. A negyven közül husz hely ingyenes lesz, hogy ezáltal a szegényebb néposztály gyermeke se legyenek többé elzárva az intellektuális pályától. Ez a terv már annyira érett, hogy biztosra vehető, hogy szeptemberben az internátus már készen fog állni. Az új iskolai éven, ha a gimnázium még nem is lesz meg, de internátusuk már lesz a romániai szerbeknek, ahol azután gondos nevelésben részesülnek majd a tanulók. Az óvodáknak az ügye nagyon szomorú. Egész Romániában csak Aradon szerb óvoda. Az állam segínyt nem ad az óvodákhoz, mert a viszonyosság kérdése még nincsen elintézve.

Kulturális egyesületeik között a legfontosabbak a dalárdák. A dalárdák közül a legrégebbi a temesvári Gyárvárosi Szerb Dalárda, amelyik hat évvel ezelőtt ünnepelte félévszázados jubileumát. Ennek a dalárdának az elnöke Kalinovic Milán dr., aki a Romániában élő szerbeknek egyik a legtehetősebb vezetője. Azután következik a temesvári Zora dalárda, amelyik most októberben ünnepelte meg nagy fényvel huszonöt éves jubileumát. A legfiatalabb, de máris jelentős sikereket arató dalárda a Sloga. Hat évvel ezelőtt alakult és már a legjobb temesvári szerb dalárda néven ismeretes. A fiatal dalárdának az elnöke Szeftanovic Milivoj dr., akinek eddigi agilis működése biztató ígéret a dalárda jövőjére nézve. De nincsen község, ahol maguk a parasztok ne tömörültek volna dalárdákba. Az, hogy maga a nép alakította ezeket a dalárdákat bizonyíték amellet, hogy a Romániában élő szerb kisebbség öntudatos és tudatában van az anyanyelv jogainak és szentségének. Nagyobb dalárdák vannak még Aradon, Moldován, Báziason és Nagy-Szentmiklóson. A dalárdák nagyon gyakran rendeznek műkedvelő előadásokat és

a kisebb falvakat is felkeresik. Legtöbbnyire a dalárdákból és a temesvári nőegylet lelkes tagjaiból verbuválják össze a darabok szereplőit. A temesvári szerb nőegylet tervbe vette, hogy januártól kezdve minden vasárnap műsoros teadélutánokat rendez. Az együvértartozás eszméjét nagyban erősíti az a könyvkereskedés, amely ugyancsak Temesvárott alakult három esztendővel ezelőtt. Ez a tisztán szerb kulturális alól alakult könyvkereskedés a szerb íróknak a könyveit terjeszti falvakban és naponta többszáz beogradi lapot árusít.

Nagyon fontos kulturális missziót teljesítenek még a szerb zárdák is Romániában. Nevezetesebb zárdák vannak az Arad melletti Bezdinben, melynek az élén Igumen Josif Roties áll, a szentgyörgyi zárda, Detta mellett, továbbá a zlatinai és a báziaszi. A zárdák vagyona nagyon csökkent. Az agrárreform érzékeny károkat okozott nekik. Több mint háromezeröttszáz hold földet sajátítottak ki a szerb zárdák vagyonából. Most negyven holdnyi földjükből és valamivel többet kitevő erdőségükből élnek.

Gazdaságilag a romániai szerbek mind jómóduak. Volt egy bankjuk a Temesvári Szerb Bank, amelyik külföldön is elismert pénzügyintézet volt, de idegen igazgatói lelkiismeretlen sáfárkodása miatt ez a szilárd pénzügyintézet megbukott. Varjason nemrégiben alakult egy szerb takarékpénztár, amelyik elsőrangban prosperál. Most foglalkoznak ezzel az eszmével, hogy fiókokat állítsanak fel, elsősorban természetesen Temesvárott és Aradon. Nagyan várják a falvakban is a stabilizációt, hogy kisgazdaságvetekhezke tömörüljenek. A mai állása mellett azonban nem mernek féltik vagyongájukat. A romániai szerbek legnagyobb része földműves. Temesvárott és Aradon sok szerb iparos és kereskedő is van s csak kis részük keresi gyári munkával a mindennapi kenyerét.

Ifjabb Kubán Endre

Ölik, pusztítják egymást a macedónok

A bolgár kormány tehetetlen a bandák erőszakoskodásaival szemben

Beogradból jelentik: Ha a macedon ügy a világ egyik legbizalmasabb ügye volna is, a macedon mozgalom vezetői akkor is kompromitálnák. Európában nagyon sokan tartják önmagukat a macedon kérdés csálhatatlan tanárainak, holott a macedonokról alig tudnak többet, mint a Mars-lakókról. Jaj azonban a pártokivüli kutatóknak és jaj azoknak, akiknek a véleménye a macedon vezérek álláspontjával ellentétes, az ilyeneket a macedon sajtó azonnal bárgyúknak mondja és Beograd megfizetett bérencének bélyegzi meg. A legutóbbi napokban egy francia tudóst Jacques Ancelt értek bolgár részről ilyenfajta támadások. Ancelnek a napokban jelent meg német nyelven egy szenzációs könyve a *Balkán népeiről és nemzeteiről* s ebben nem hódolt be a bolgárok nagyon is vitatható érveinek. Ugyancsak hevesen támadják a bolgár lapok a *Vossische Zeitung* tudósítoját, Robert Kempenert, aki a helyszínen győződött meg arról, amíg Macedoniának Jugoszláviához eső részein nyugalom van és kényszer szerbesítésről szó sincs, addig Bulgáriának macedon részeiben a gyilkosságok mindennaposak és ott mindenféle furcsaságot lehet találni, de rend az nincsen.

Amióta macedon mozgalom van, azóta a Balkán Macedoniának nevezett részein állandó harcok vannak. A macedonok harcoltak a török ellen, a görög ellen, most a szerbek ellen hadakoznak, de ugyanakkor valami nagyon a saját véreiket sem kímélik. Már a kilencvenes években az ugynevezett *legjobb macedon komitéték*hez tartozók és az IMRO. (A belső macedon forradalmi organizációk) emberei között napirenden voltak az öldöklések. Amikor a háboru után az IMRO mozgalom újra fellángolt, a macedonok már két csoportra oszlottak és pedig az *ugynevezett autonómista forradalmárokról és a föderalistákról*. Az autonómisták önálló macedon államot akartak míg a föderalisták Bulgáriával akarnak állani közösségben élni és — jugoszláv-barátok.

Nemrégiben mindenki azt hitte, hogy az autonómisták és a föderalisták ki fognak békülni egymással, azonban a barátságot a két csoport között elrondította az, hogy Mencia Carnica, az autonómisták vezére a bécsi Burgtheaterben agyonlötte Panizza Todort, a föderalisták vezérét.

Ezzel a macedon mozgalom történetében új fejezet kezdődött el.

A két párt közti harcok állandóan újabb áldozatokat követeltek. Egy évvel azután, hogy Stambulinskyt megölték, megölték az autonómista mozgalom vezérét Alexandrov Todort. Alexandrov megölése után egy egész csomó macedon forradalmár pusztult el, köztük Georgi Athanaszov és Alekko Vasziliev is. Amikor Protogrov kiadta Alexandrov megölésére szóló parancsot, abban a pillanatban már is halálra

volt ítélve. Protogrovot, amint tudjuk az idén nyáron júliusban ölték meg és utána a macedon mozgalom élére Mihajlov Iván került, aki a férje a Burgtheaterbeli gyilkosnak s szintén halálos ítélet fenyegeti. A nyár óta a gyilkosságok napirenden vannak. A Protogrovisták és a Mihajlovisták két központi szervezet körül csoportosulnak, mindkét csoport ugyanazon nevű lapot ad ki, mindkét lapnak *Szabadság vagy halál* a címe. Ebben a két lapban egymást tolvajoknak, betörőknak, zsarolóknak nevezik el a macedon vezérek. A papirosharcot azután rendesen golyóharcok követik és Szófia uccáin az utóbbi időben a lövöldözések szinte mindennaposak. Mindenki tud azonban ezekről a harcokról, kivéve a szófiai lapokat, amelyeknek ezekről a gyilkosságokról nem szabad megemlíkezniük.

A macedonok Petrics és Küstendil környékén tanáznak és ezen a vidéken a macedon organizációk a korlátlan urak. Idegen újságíróknak erre a vidékre nem szabad betenni a lábát és ha egynek mégis csak sikerül, akkor azt különféle fenyegetésekkel akarják arra kényszeríteni, hogy mindazt, amit ott láttak ne írják meg.

Az elmúlt napokban Küstendil főterén egy fán egy akasztott embert találtak, akinek a nyakán egy tábla légett, amelyre csak ennyi volt írva: *Ez az áruló jutalma*.

A legnevesetesebb azonban, hogy erről a vidékről a lakosság lassan-lassan kivándorol és növelik a macedon emigránsoknak a számát, akikről maguk a macedonok híresztelik, hogy nem tudnak Jugoszláviában megélni.

A Petrics környéki lakosság a napokban a szófiai kormányhoz beadványt intézett, amelyben azt követelték, hogy a kormány csináljon rendet Petrics vidékén, hogy ott a munka és a nyugalom helyreálljon. A kormány természetesen nem válaszolt erre a beadványra, mert a bolgár kormány rabja és szolgája a macedon komiténak. Ha Bürov külügyminiszter és Cankov szobranjeelnök összevesztek ugyan a macedonokkal, Ljapcev miniszterelnök azonban maga is tagja a macedon organizációnak, nem is szólva a hadügyminiszterrel Vlkovról, aki egy test egy lélek Mihajlovval. Szóval Bulgáriának meg van a saját belső macedon kérdése, azonban ezzel a kérdéssel nem tud leszámolni, mert a kormány kétséget kizáróan a macedon komitácsik szolgálatában áll. És ha a luganói konferencián Briand azt követelte is Bürov külügyminisztertől, hogy számoljon le a macedonokkal, akkor Bürov maga vajmi keveset tehet annak érdekében, hogy Európa déli részén európai viszonyok legyenek.

G. D.

AZ ÚJ GENERÁCIÓ

Déry Tibor

a »Ma«, a »Korunk« és a »Munka« munkatársa. Megjelent könyvei: Ló, buza, ember (versek 1922.), Kéthangu kiáltás (regény), »A két nővér« (novellák), »Kriszka« (regény), »Énekelnek és meghalnak« (versek 1928.).

Feleségem

Az ajtó előtt ül tenyeréből eszik
még nem gyilkolt
melleiből tej se csöpögött még
egész egyszerű mint a kő
hangosan lélegzik
sír

egyenes derékkal dímodik éjszaka

Küldjünk köréje bronzgalombokat szálljanak mosolyra
és roppant mosolyokkal táncolják el a buzatáncot.

Férfi

Szaladt, röptében elkapta a kenyeret, énekelt
jászolt míg meg nem halt
közben lehajolt és szélés tenyérrel
elválasztotta a földet a víztől
és gondolkodott miképp itathatná meg a tehenét.

Egyszer elsírta magát: könnyeiben megpillantotta
[homlokát]

és két véres öklét. Azóta
adakozó üvegszobrokat csiszolt és komolyan figyel
[társainak lélegzetét]

Szerelmes lány

Kezei vasból vannak és mézből
mellei zászlók
feje hatalmas mint egy viharzsdák
az éjszakából szaladt ki meztelen lábakkal
sötét hónaljában a csillagok illata
megülte minden űsét
nem eszik
szemérmellenül énekel mint egy lorrás.

Egy óralapon alszik. Sűrű rajokban menetelnek a fel-
hőátlatok fekhelye fölő. A hold lehajolt a földre. A föld
fehete, mint egy halotti lepedő. A csipkebokor kigyul-
ladt. Szétvett fehér combjait és sü-
lag sulya alatt.

*

József Attila

Született 1904-ben Szegeden. Volt rik-
mes, diák, újságíró és költő. Jelenleg a
budapesti egyetem bölcsészeti fakultásá-
ban a hallgatója. Verskötetének a címe:
Én és a káitok (1925).

Karácsony

Legatöbb husz fok hideg van,
Szelek és emberek énekelnek,
A lábok meghatnak, de született egy ember,
Meleg magvető hitükről
Komolyan gondolkodnak a földek
Az nekik biztos szerelemmel
Sötét szíveket vezetnek,
Csak a szomorú szeretet latolgatja,
Hogy jó most, ahol nem vágtak ablakot,
Ha nélkül is befűt az emberektől;
De hová teszük majd a muskálitát?
Pölygünk csengőn, tisztán énekel az ég
S az újszülöt rügyező ágakkal
Laugot rak a fázó homlok mögé.

Jónál jobb

Páris, Berlin, Moszkva és Szeged
Kevesen vannak a jó emberek.

Akk meg vannak, jajgatni vannak.
Narancshéjnak is utjában vannak.

Gyenge harmat, ösztövé: fűszíjja a nap,
S folyómedret mosni? Ki hallott olyat?

Huncut a jószág, ha szégyent hoz a lóra,
Minek jószág festék a jót-akaróra?

Van lá komondora, van bő karikása,
Melyik juhász bög, ha megszalad a nyája?

A vasnál több az olvasztó kohó,
Jónál több a jót-akaró.

Washington, Wien, London és Cegléd.
Rossz ember ugyls csak mutatóba tesz még.

Örökélet

Nemzeti József Aron, a szuppanlózó, aki már
a Nagy Ócednon szagos fűveket kaszál.

Megszült Pöce Borcsa, kit megettek a fenék,
gyomrát, hasát sorba szádzó suroló kékék.

Szerettem Lucámát, de Luca nem szeretett,
Batorám: drnyak, bardtaim: nincsenek.

Bajom se lesz többé, lelkemmé lett mindahány,
élek mindörökké, gazdátlan és ostor

*

Nádass József

Született Budapesten 1897-ben. Volt hiva-
talmok és katoná, a háboruban féllábát
vesztette. 1920-tól 1926-ig Bécsben, Buka-
restben, Berlinben és Párisban élt. Első
versei, 1920-ban a Nyugatban jelentek
meg, azután cikkek, novellák, versek, a
Nyugat-ban, a legkülönbözőbb hécsi és utód-
lapokban, folyóiratokban és napilapok-
ban. 1922 óta a Ma állandó, belső
írója, 1922-ben jelent meg első
regénye a [akad] ki szó belőtem. 1927-ben:
Én és az arc. 1926 óta Pesten él, ver-
seit, cikkeit és novelláit a pesti napila-
p közli. A »Munka« helyettes szer-
kesztője, a »Korunk« főmunkatársa, a
»Szocializmus« stb. állandó cikkírója. Egy
regénye és új verseskötete van sajtó
alatt.

Szerelmes vers

Nem alakultam én át, nem változom én meg,
lépéseimet az uton az én lábaim viszik
a virágok növesét, a városok életét a tömegek szen-
vedését, harcát és elbukását tovább is együtt-
érezem
nem érzékenykedem, jól ismerem magam s téged, aki-
hez szölok és a társakat sorban, nem ingott
meg lételem,
de felismertem végre, rájöttem és világos lett, hogy
nem vagyok egyedül.
hogy ketten vagyunk együtt, hogy kettősen élek én,
ebben a testben itt s benne, ki jön és eltűnik
talaim megrepedtek, átlépett hozzám ő, te s én együtt
vagyunk
mosolyod felszakított, nézzétek mutatom most, felidrom
magamat
nektek adom a törvényt, nektek adom a titkot
titkell most ketten mondjuk:
ez van,
s ebben benne van minden.

Fanya

Már hullanak a legyek,
A sárga ut az esőt várja,
Karom lecsüggedt, szürke, horpadt az ég, a felhők
[megálltak szemlét tartani.

A most ébredt szél ize tanyar.
Az őszi rózsá dgaskodik, mutogatja kifestett arcát,
Valami tompa hang zug, vonul az est felé,
Az eldült és néma folyó felett, ki alig bírja rogyant
[térdeit.
Már ős van most és a legyek szárnyaik kitérjék s
[elhullanak.

Ünneplő vers március negyedikén

Fehér madár te, aki telemelkedsz és énekelsz
tisztá galamb te, melegsárnya és gyöngéd érintésü
kőröskörű a világ a kikövezett utak az országutak
[a viágrészek
[érliak ruhában és nők ruhában
nem különböztöl te fölünk: szemeld orrod két oldalán,
síkos bőrd a gyenge huson, puha husod a finom bőr
[alatt
szeretkezés és simogató gondolat és mosolygással tele
[hallgatás vnyöje: te.

Illyés Gyula

született 1902 november 2-án, Rácegres-
pusztán, Tolnamegyében, földművescsalád-
ból. Iskoláit Bonyhádon végezte. A
»Munka« és a »Nyugat« munkatársa. Első
verskötetének címe: »Nehéz föld«.

Szerelem

Ablakom előtt a karsu torony, rajta a forgó kakas,
a nyúlózó felhő, a lármázó patak,
egy vidám kurjantás, e puha mézeskenyér a kezemben,
a fűge fény, a dal,
mindéz kedvemre emlékeztet engem!

Barna leány ő, énértem született,
anyját elfeledte,
reményeit, múltját,
szemlédomást nő a növekvő nappal,
este látjuk egymást, addig énekel
panaszos dalától míg bealkonyodik.

a homlok szelid kemencéje süt
melegit a tájnak olthatatlanul
ha belétekintek, a két szem
mlesoda tájra mutat
lengő erdős vidék
jövendőm
békésen legel a domboldalon a nyáj
nászortalanul

pezseg az egész test, zaflik, nyüzsg, forr,
szája mint vig madár csaphodja szines szárnyait
álmában is rebben, hogy kezemben alszik:
fülébe jár hálai a legtinomabb
tengeri szellő síkos dallama,
szívében lassan mint a gyöngy érik
az opálos jószág, a drágafényű anyás
klsded-szeretet.

Távozás

A célpontból kiröppen a megsebzett madár
Széllet száll a hideg vánkosaiba hull
S amikor a folyók az élt lecsapójják
Elsodródik bennük álmainkon is tul.

Igy szíven érintve milyen tájra vdgysz még
Megkötözött? nehéz ereidnek foglya!
Kéz arc szó egyre átlátszóbb itt, az ég
Lábad elé álmod perzselt lombját szórja.

Egy levél, egy madár, egy megbánt kiáltás
Egy vértelen kéz, mely bucsuzni is gyenge
»Egyedül megyek el...« az országot előttem
Csaholva szalad a gyapjasodó csendbe.

Szomorú Béres

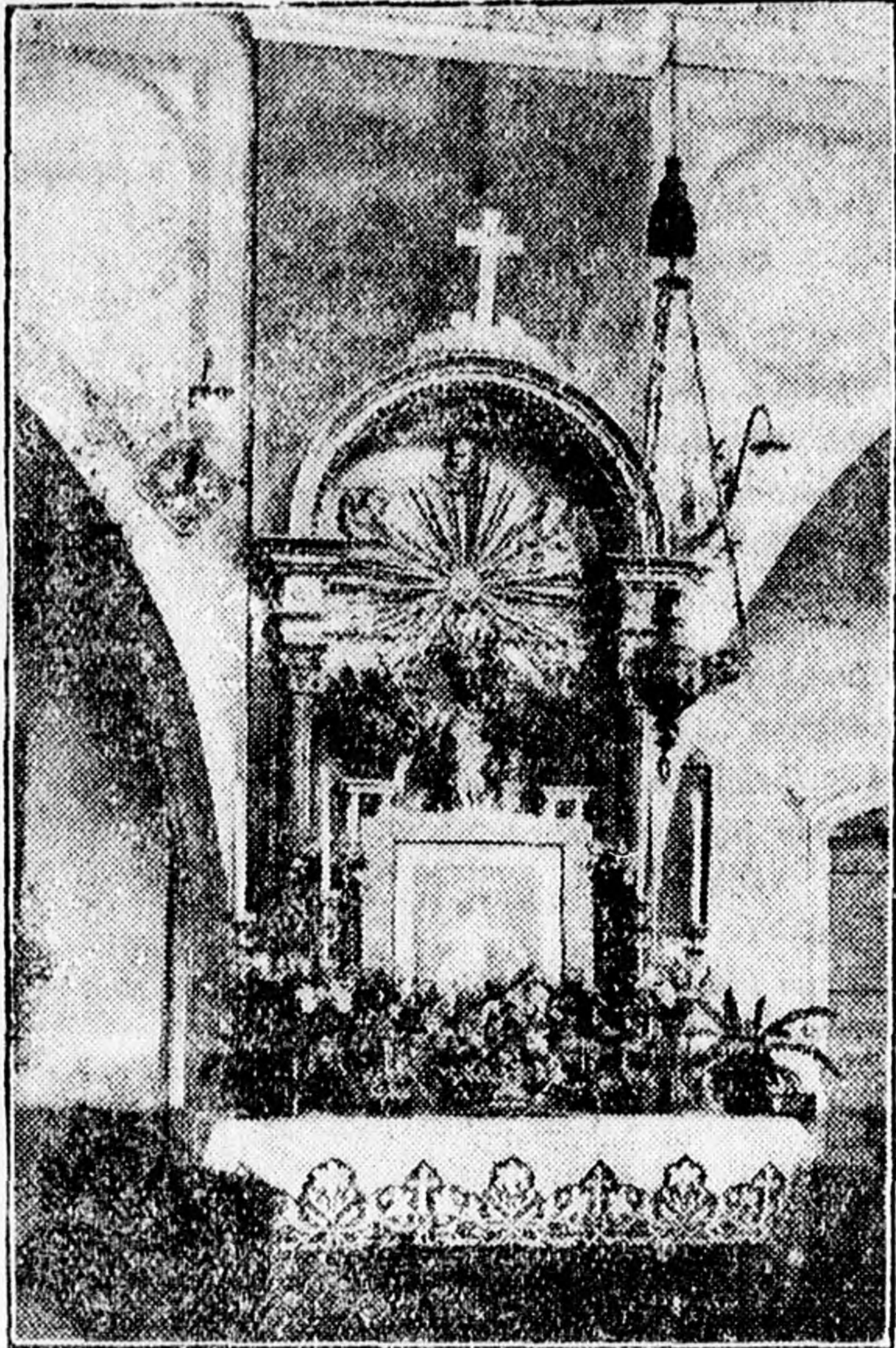
Porhanyó kenyerem, kiszitta a nap,
italom langyos, langyosuló vérem
lassítja a nap,
ülvén gondjaim s verejtékem gözei alatt
köröttem némán fordul a mező
dél van
erdő tenekén alszik a szél és a jövendő

Kaszvár hintaja gördül, nehéz
kezem fáradtan emeli kalapom
por temet engem, hamu és pernye
ökrelm tekintete érleti szívem.

A fák mögött, a por mögött
felhők terebélye, por lombjai mögött
amerre egykedvűen eltántorog a nap
távol városok élnek, fényes terek torognak a csilla-
[gok alatt
vannak tengerek, uszó szigetek, égő aranyhegyek
mindenről tudok én
telve van a föld, telve van az ég —
magányosan ülök idegen mezőben,
bérletlen jövevény ki munkám végeztével
kicsépett kazu árnyékában őszel
hangtalan fordulok a közönyös földbe.

Az apatini fekete Szűz Mária-szobor

Apatin egész lakosságát, öregjét, fiatalját már régóta foglalkoztatja annak a legendának a megoldása, amely az apatini fekete Szűz Mária szobrához fűződik. Az apatini római katolikus templomban Szűz Máriának egy igen különös talán az egész világon egyedülálló fából készült szobra áll, amely kívül-belül teljesen fekete. Apatin népe ezt a Szűz Mária szobrot a Fekete Szűz Máriának hívja. A faszobor a templom közepén jobb oldalon van elhelyezve és a néphit szerint csodatevő hatalma van. A szobor, amely művészi kivitelű kézi szobrászati mű, most be van ezü-



A templom oltára

tözve, azonban a Szentséges Szűz Mária arca, valamint a karján levő gyermek Jézus arca tiszta fekete. Pozitív és illetékes helyről jövő állítások szerint az egész szobor belül is véges-végig fekete.

A Fekete Szűz Mária szobor története már igen sok történelemtudóst foglalkoztatott, de még eddig senkinek sem sikerült a szobor pontos történetének felderítése. A *Bácsmegyei Napló* munkatársa már évekkel ezelőtt elhatározta, hogy megkezdi a Fekete Szűz Mária szobor legendájának megoldását.

Először is felkerestük Apatin legöregebb embereit, akiket megkértünk, hogy meséljék el a szobor történetét. Majd felkutattuk Apatin minden irattárát és segítségül vettünk minden olyan kutatót, amely a Fekete Szűz Mária szobránál eredetével foglalkozik és annak történetét igyekszik felderíteni. A kutatásaink még jobban felkeltették Apatin lakosságának érdeklődését a gyönyörű szobor története iránt és örömmel mondhatom, hogy nagyon sokan siettek segítségünkre. Azokat, akik a munkát megkönnyítették, hálás köszönet illeti meg, de különösen megilleti ez Szavadill Gyula apatini nyomdász, aki régi iratokat bocsátott rendelkezésünkre.

A Fekete Szűz Mária szobor eredetét a rendelkezésünkre bocsátott és felkutatott adatok alapján hitelesen meg lehet állapítani.

Mielőtt azonban hozzáfognánk a szobor történetének elmondásához, rá kell mutatnunk arra, hogy a régi Apatin nem azon a helyen állt, ahol az mostan felépült. Valamikor a házak, illetve a község ott feküdt, ahol most a Duna folyik. Ezt történelmi adatok bizonyítják, valamint az is, hogy a nép Apatin Duna melletti részét még mindig *ó-Apatinnak*, illetve régi községnek hívja. Az uccák egészen benyultak a mostani Dunaágyba.

A régi Apatinnak a mostani templomon kívül, amelyet 1798-ban szenteltek fel, volt egy másik temploma is. Ezt az első templomot 1780 körül teljesen elmosta a Duna akkor áradása, amely a fél községet elárasztotta. A Duna ugyanis 1780 táján nagy áradás következtében medret változtatott és elsöpörve mindent, amit maga előtt talált, új medret vált magának, ahol most is folyik.

1722 körül történtek az első nagyobb telepítések Apatinál (Apatin akkori neve). Valami özvegy Brandt Jánosné, egy württembergi telepes özvegye, aki fiatal együtt vándorolt ki Württemberg egyik falujából, hozta magával a Fekete Szűz Mária szobrot. A legenda szerint Württemberg egyik községe, ahonnan az első bácskai német bevándorlók származnak, tűzvész következtében teljesen elpusztult. A kis község temploma is leégett és a községből más nem maradt meg épen, mint a kis templomban feldílt Szűz Mária szobor a kis Jézussal. Ez a szobor a templomégés

következtében teljesen megfeketedett. Az akkori osztrák kormány határozata folytán utrakeló bácskai német telepesek között levő özvegy Brandt Jánosné, mint istenfelő asszony, magához vette az egségben maradt fekete szobrot és utrakelt fiaival az új házába. *Utözben a telepeseket egy rablóhorda támadta meg, amely el akarta venni az özvegyasszonytól a szobrot is.* Dulakodás támadt a rablók és az asszony között, melynek hevében a faszobor jobb lába eltört. A rablóknak sikerült elvenniük a szobrot az asszonytól, de midőn látták, hogy egy szent szoborról van szó, levették a szobron levő koronát, míg a már törött lábu szobrot visszaadták a síró asszonynak. A rablótámadás után a telepesek már katonaság felügyelete mellett tették meg a további utat Bácska felé, míg csak meg nem érkeztek a bevándorlók első állomásához, Apatinhoz. A telepesek, akik az ut szerencsés megtételét a Fekete Szűz Mária szobor csodatevő hatalmának vélték, templom hiányában egyelőre annak őrzőjénél hagyták a szobrot. A község, amely az új telepesekkel akkor mintegy ötszáz házból állt, nagy hiányát érezte egy kőből felépített templomnak. A templom építéséről pontos adatokat nem tudunk, de Cothman, a híres történelemtudós szerint Apatinnak 1749 körül már volt temploma. A Fekete Szűz Máriának szobrát, amelynek törött jobb lábát pótolták, tehát 1740 táján helyezték el a templomban és pedig a főoltáron, ahol akkor még nem volt oltárkép sem. A templomot, amely a Duna mostani medrének közepe táján állt, az 1780-iki árvíz rombadöntötte. A rettenetes árvíz mindent elsodort magával de a Fekete Szűz Mária szobra egségben maradt meg a főoltáron amelyet az árvíz csodálatosképpen megkímélt. A nagy katasztrófa után Apatin újból virágzásnak indult, de csak egy darabig, mert egy-két évre rá mindentéle járvány ütött ki a községben. A falu majdnem minden második embere és asszonya betegen feküdt, vagy lefekt, vagy pestisben, vagy más betegségben. A község lakossága már nem tudta, hogy mitévő legyen. Mivel a község az elsodort templom helyébe még nem épített fel új templomot, sokan annak tulajdonították a járványokat, hogy Istennek nincs új és rendes hajléka és ezért küldi a megpróbáltatásokat Apatin lakosságára. A templom-építési tervet tehát mindenki nagy örömmel fogadta és az akkori jezsuita plébános, Szoldán Simon Péter vezetése mellett megindult 1790-ben az új templom építése. Az új templomot 1798-ban szentelték fel. *Azonban még ugyanabban az évben újabb járványok lepték meg a községet és maga a plébános is, Szol-*



A csodatevő Szűz Mária-szobor

dán Simon Péter betegen feküdt lakásán. Mivel a plébános nem akarta újból a templomban elhelyezni a Fekete Szűz Mária szobrát, melyet az árvíz után a megmenekült lakosság szerencsés megmenekülésüknek hálájából beüzüstöztetett és új arany koronával látott el, a nép az újabb betegségek, sőt egy későbbi borzasztó tűzvész miatt elégedetlenkedni kezdett és követelte, hogy a csodatevő Fekete Szűz Mária szobrot a plébános helyeztesse el a templomban a főoltáron, ahol valamikor a régi templomban is állt. A plébános azonban hajthatatlan maradt. A nép mindig jobban zúgolódni kezdett emiatt és már lázadás fenyegette a községet, mikor a máskülönbben szent életű páter egy éjszaka a Fekete Szűz Mária szobráról ál-

modott, amely álomnak történetét nem sikerült felderíteniük, de melynek következtében a súlyosan beteg plébános megengedte, hogy a szobrot a hívők az új templom főoltáron elhelyezzék. A szobor templomba való bevonulását nagy ünnepek közepette tették meg, miközben a nép könyörgött a Szűz Máriához, hogy csodatevő hatalmával fogva szüntesse meg a csapásokat a községben. A néphit szerint, melyet egyes adatok is bizonyítanak, a Fekete Szűz Mária szobránál az új templomban való elhelyezése után a mindentéle járvány és betegség rövidesen megszűnt a községben és azóta három árvíz nem csapás nem érte a községet. Senkisémm tud visszaemlékezni arra, hogy 1800 óta volt-e Apatinban valamilyen ragályos betegségi járvány, vagy más elemi csapás. Egyedül 1870 táján és 1924, valamint 1926-ban pusztított az árvíz.

A Fekete Szűz Mária és a karján levő kis Jézus szobránál történetéhez tartozik még az a legenda is, hogy az új templom részére épített orgona, melyet Fischer Gáspár orgonakészítő mester épített, sehogyan sem akart megszólalni és csak akkor tudtak rajta szent énekeket játszani és szent misét kísérni, mikor a Fekete Szűz Mária szobrot elhelyezték a templomban.

A Fekete Szűz Máriának van még egy másik története is, amelynek azonban semmi történelmi bizonyítéka nincsen és nem is fogadhatjuk el annyira hitelesnek, mint az előbb elmondottakat. Ezen legenda szerint a szobrot állítólag az Afrikába kivándorolt németországi, illetve württembergi németek készítették és küldték haza ajándékba otthonmaradtjaiknak. Ez a történet mindenesetre más megvilágításban mutatja be a híres szobor történetét, de ennek történelmi bizonyítása nem sikerült.

Berlekovich Sándor.

NAPLÓ

Reggel van. Élni kell újra. Lépést lépés mellé, percet perc mellé, szót szó mellé rakosgatni, hogy folytassam, összetartsam azt, amit eddig évek során lassu mozaik-munkával építgettem, vigyázni arra, hogy bele ne bukjak egy szakadékba, hogy mérget ne nyeljek, hogy egy tekintet, mellyel az uccán találkozom, meg ne változtassa, idegenszerűvé ne tegye sorsomat, megrezenni minden neszre, bujkálni vágató autók között, minden pillanatban kikönyörögni a véletlentől azt a kegyet, hogy élhetek. Valami járadtság fog el, aztán egyszerre valami szilaj életkedv. Csakis ilyen halálos veszedelmek közt érdemes élni. Különben talán még unalmasabb volna.

*

Vörösíront faragok. Bámulom finom, puha porát az íróasztalomon. Ezt mondom: mint a szegedi rózsapaprika. Künn a piacon nézegetem a kofák sátraiban a fölpuhozott szegedi rózsapaprikát. Ezt mondom: mint a vörösíron pora. A dolgokat nem érthetjük meg önmagunkban. Egyiket a másikhoz kell mérni. Állandóan közöttük ugrálunk. Ez gyarlóság, elismerem. De milyen gyarló hozzá képest a legszabatosabb meghatározás.

*

Nürnbergben, a vártoronyban a Vasszűz előtt. Ebbe a vasszörnybe zárták be a középkori politikai bűnösöket, fedőjét, lecsapták s kétszerannyi vasszőgei behatoltak az agyvelőbe, a hasba, a mellkasba, a bordák közé s így pusztultak el az áldozatok a szűz rettenetes karjaiban. Figyeltem a közönséget. Főképp nők és gyermekek álldogálnak itt, óraszámra. Sápadtan szörnyűködnek ezen a kegyetlenségen s közben pocsolnak a vérben, kéjelegve újra és újra elképzelve mi történhetett itten. A katonák, akik a háboruban külön dolgokat is átéltek, csak egy pillantást vetnek rá, aztán tovább mentek.

*

Hol vannak a halottak? Nem a sírokban. Ma a temető olyan üresnek tetszik, mintha lakói elmentek volna s valahol máshol hallgatnának egy színelőadást. Csak a testüket hagyták itten. Ez a ruhatár.

*

»A merénylő — olvasom — agyonlötte áldozatát: a golyó a szívébe hatolt és szörnyet halt.« Nem mindegyárt ütközöm meg ezen a fogalmazáson, csak később. Agyonlötni valaha azt jelentette, hogy valakit az agyán, az agya velején löni. Minthogy azonban az agyonlövés legtöbb esetben halállal jár, ma már csak halálos lövést jelent. Amikor azt mondjuk, hogy valakit agyonlöttek, vagy agyonverték, nem föltétlenül arra gondolunk, hogy az agyát loccsantották ki doronggal, csak arra, hogy úgy ütötték-verték akárhol, hogy meghalt. A nyelv gyönyörű, de tréfás szerszám. Nem az eszünkkel beszélünk és írunk, hanem a vérünkkel. Ha értelmünkkel elemeznék azt, amit kimondunk, vagy amit leírunk, akkor sohase mernénk megszólalni, sose mernénk papírra vetni egyetlen gondolatot sem.

*

Madre política — így hívja a spanyol a napát, az anyóstit! Törvényes anya! Közjogi anya! Micsoda dévaj és véríagyasztó kifejezés! Politikai anya!

Kosztolányi Dezső

Általános Hitelbank R. T.

Opšta Kreditna Banka D. D.

Subotica

Sürgöncim: Kredit — Telefon: 49, 50, 51

Kirendeltségek: Senta és Novi Bečej



Mindennemü bank-
üzleteta legelőnyösebben végez.
Takarékbetéteket a legjutányosabb
kamatláb mellett gyümölcsötzet
és felmondás nélkül
visszafizet



Saját szénosztálya
a Magyar Általános Kőszénbánya R. T.
felsőbácskai vezérképviseletés Wohlheim
porosz-szén Bácska és Bánáti
vezérképviseletét
birja



Alapítva 1882

Alapítva 1882

„PHÖNIX“

Étbiztosító Társaság Bécsben

Igazgatóság az S. H. S. királyság részére
Beograd, Knjižinja Ljubice ul. 15. II.

SUBOTICA - KRALJA ALEKSANDRA 6

Távíratcím: LEFEN KS

Telefon 3-34

A biztosíték-összegek dinárértékben 1.536.000.000

Lekötött életbiztosítások állaga 12.400.000.000 d.nár,
ameyből**S. H. S. királyság területére több mint
500.000.000 = 500 millió dinár**
esik

A társaság működését a Kereskedelmi- és Iparügyi Miniszterium VI/4625/1922. szám alatt engedélyezte

A társaság a legelőnyösebb feltételek mellett köti a következő biztosításokat:

Életbiztosítást megélés és halál esetére**Tőkebiztosítást** megélés és halál esetére**Hozománybiztosítást** és gyermekekről való gondoskodást**Járadékbiztosítást** állandó, teljes és részleges rokkanság esetére

A díjakat nem kell fizetni, amint a tartós rokkanság bekövetkezik

Legmodernebb kombinációk — legszebb feltételek — legalacsonyabb díjtételek

Mindennemű balesetbiztosítás

A társaság munkaköre az SHS-Királyságon kívül még a következő országokra terjed:

Németország, Franciaország, Belgia, Hollandia, Spanyolország, Olaszország, Levant, Egyiptom, Palesztina, Ausztria, Csehszlovákia, Magyarország, Bulgária, Törökország, Görögország, Románia

A „Phönix“ átvette az S. H. S. királyság területére a következő biztosító intézetek által lekötött életbiztosításokat:

Guardian, Star, Francia-Magyar, Magyar-Holland, Alliance, Atlasz, Janus, Universale, Bécsi Élet- és Járadék, Magyar Élet- és Járadék, Katonai szolgálat, Union, Hungaria, Mobirt, Gazdák, Nemzeti baleset, Bécsi takarékpénztár, Hazai Pénzügyi igazgatóságok az SHS-Királyságban:

Zagreb, Ljubljana, Szarajevó, Oszijek

13216

GRGA PERLESHúszer- és gyarmatárú ügynökség
SOMBOR, Laze Kostića ulica br. 3**K É P V I S E L E T E K:****Kir. szá. Zagrebi Lékgyár**
R. T. ezelőtt **Franjo Pošćay**,
Kir. u. var. szá. lito Zagreb:

Pelinkovac, legfinomabb crème, asztali, specialité, Curacao triple sec likörök, medicinal cognac, rum, horvát gyümölcspárlatok (pálinkák), málnaszörp, „Regals“ Versailles, crème, likörök, cognac, Zvack Budapest, unicum, rumok, franko Zagreb transit.

Brača Kuff, Cokoládé- és Csokoládégyár Subotica:

Bonbons, fourrée, karamella dragée, csokoládébonbonok és desszertkülönlegességek, táblás csokoládék, prima kakaópor, tunkmassza.

Polinska Tronja Živeža D. D. Ljubljana:

Eredeti pótkávé és speciális minőségek.

Teaimport d. z. o. z. Ljubljana:

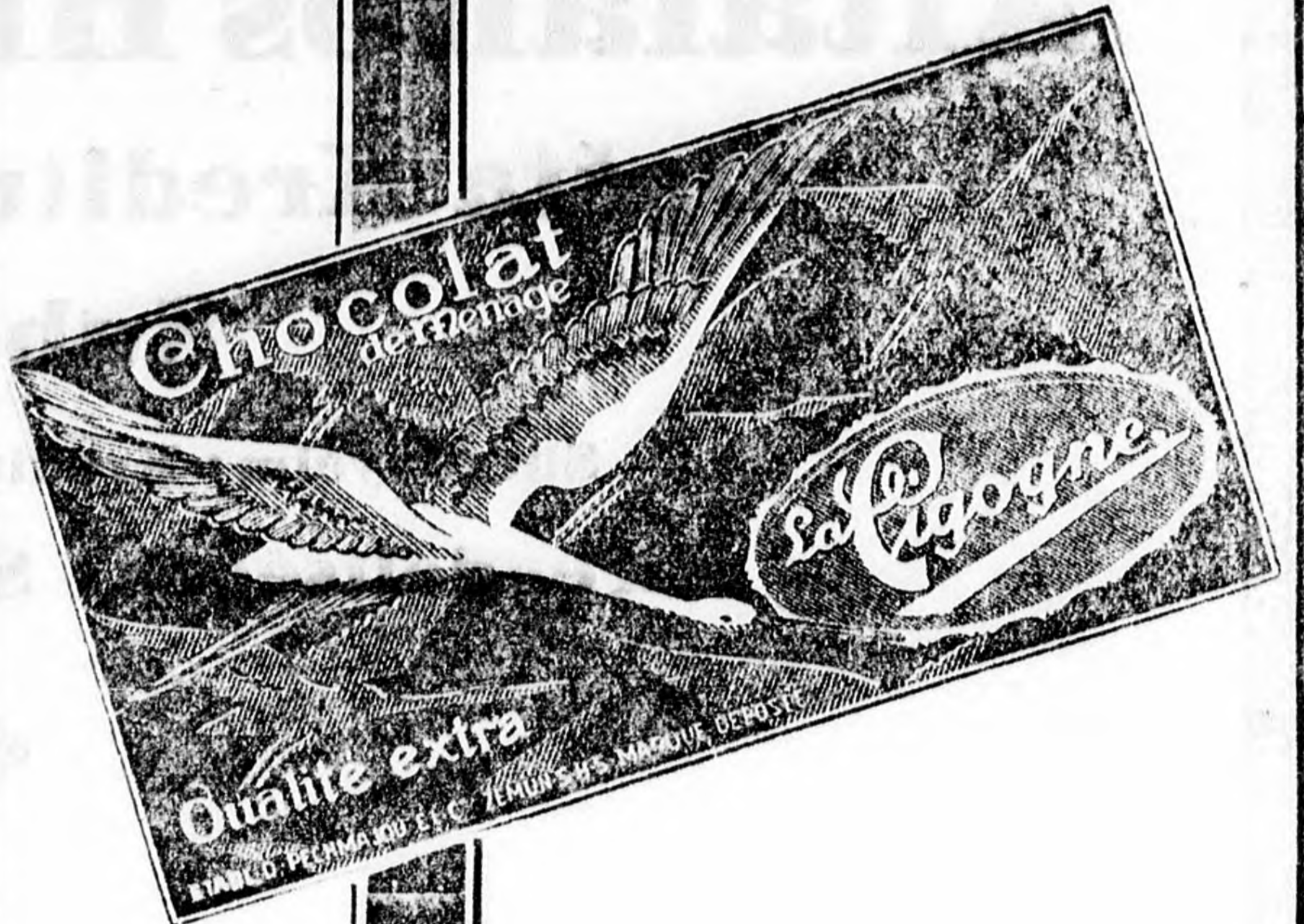
Kiváló minőségű „Buddha“ teakeverékek, eredeti csomagolásban, állványdobozokban és ládáiban.

Karolina D. D. Tronja Biskvita i Kekia Ožbun.**Uto Družban. o. z. Warib r:**
„Schmoll“-paszta, „Aerxon“-légyfogó stb. Kaiser-féle melikaramella, „Euka-Mentol-Bonbon“.**Jugoszláv Florenz Mérleg- és Szályar R. T. Zagreb:**
Központ: Josef Florenz A. G. Wien — alapítva 1768 — „Florenz-Express“ önműködő, precíz gyorsmérleg, kereskedelmi balance, mészáros-, konyha-, pék-, tizedes, gabona-, személy- és gyermekmérlegek államilag hitelesítve. — Réz- és bronzsúlyok.**Josipa svobode Sinovi Sjeovar:**

Kir. udvari szállítók, prágai sonka, szalámi, felvágottak, stb.

„Cetina“ Omis — Split:

Jugoszlávia legnagyobb térszertanműgyára. Makkaroni, spárga, bologna, stb. különlegességek. Szállítás franko vevő állomása és franko láda.

„tu“ mustár, „cedep“ paradicsomkonzervgyár Parma-Kamnik.**„Pe laum“ francia sóborszeszgyár**
„Jordan“ ásványvíz.Die Marke
für alle!Qualität
Vorzüglichkeit!

Gyártja:

**D. PECHMAJOU & Cie
ZEMUN****MIROSAVLJEVIĆ TESTVÉREK**

ujból megnyitották

detail rőfösáru-üzletüket

Novisadon

Kraja Petra ul. 8. szám alatt

és kérik a régi tisztelt vevőiket, valamint a többi nagyérdemű közönséget, hogy a régi bizalommal sziveskedjenek felkeresni az új áruházukat.

13534

Levágandó és megőrzendő!

Fontos autó- és motorkerékpártulajdonosoknakÜzemanyagpótlék „Hydrogas“ (Dr. Hentschel) ken és tisztít mindenféle, különben sáráron járó belső motorrészt kopás és zaka olás állandóan kiűző öve — Üzemanyagmegtakarítás (benzin vagy benzin-benzo) cca 25%, olajmegtakarítás cca 30%. Korom és széneseződés nélkül. Igen kiadós! — Csak 25 cm³ „Hydrogas“ 10 liter benzinnel. — Eredeti kanna (1 liter) 400 liter benzinnel 180 dinár. — A „Hydrogas“ beváltja ígéretét! — A szakemberek bizonyítványai kitűnőek. — Ezt a hasznos újonságot használja ki minden motortulajdonos

Felvilágosításokkal szolgál (képviselet, megrendelés, prospektusok stb.)

„AURORA“ K. D.
NOVISAD, ŽELJEZNIČKA ULICA 38

13497

Örömet hozó
szórakozást nyújtó
és örökké tartó
Rádió-készülék

az új típusu

„ERICSSON“

garantált Európa vétellel

TELEFUNKEN

PHILIPS

hán szórók
fejhallgatók

készülékek

töltők és anódok

„VERTEX“ villanyégők

„NORIS“

villanyserelési és egyéb erősáramu szerelési anyagok

Porszívók, villanyvasaló, villanyfűződények

Vezérképviselések, képviselések

Maller Béla

okl. gépészmérnök

Subotica, Petrogradska u'. 8. Tel. 35

FIAT

személykocsik
autóbuszok
teherkocsik
traktorok



Miért?

szalad a Vajdaságban a legtöbb FIAT-kocsi

MERT!

a FIAT-motorok üzembiztosak, tartósak és nálunk a rossz utakon a legjobban beváltak

MERT!

a FIAT-alkatrészek 50—100%-kal olcsóbbak, mint bármelyik más autó alkatrésze

MERT!

a FIAT a legelőnyösebb fizetési feltételek mellett lehetővé teszi a kocsi megszerzését

Vajdasági főképviselő

AUTOMOBILIA

SUBOTICA, SKADARSKA UL. 7, TELEFON 151

Autó- és karosszéria javításokat, duccolakkozást, kárpitozást elsőrendű szakemberekkel a legelőnyösebb garancia mellett végez

Fiat-alkatrészek, VARTA akkumulátorok, gummik, olaj, benzin állandó raktára



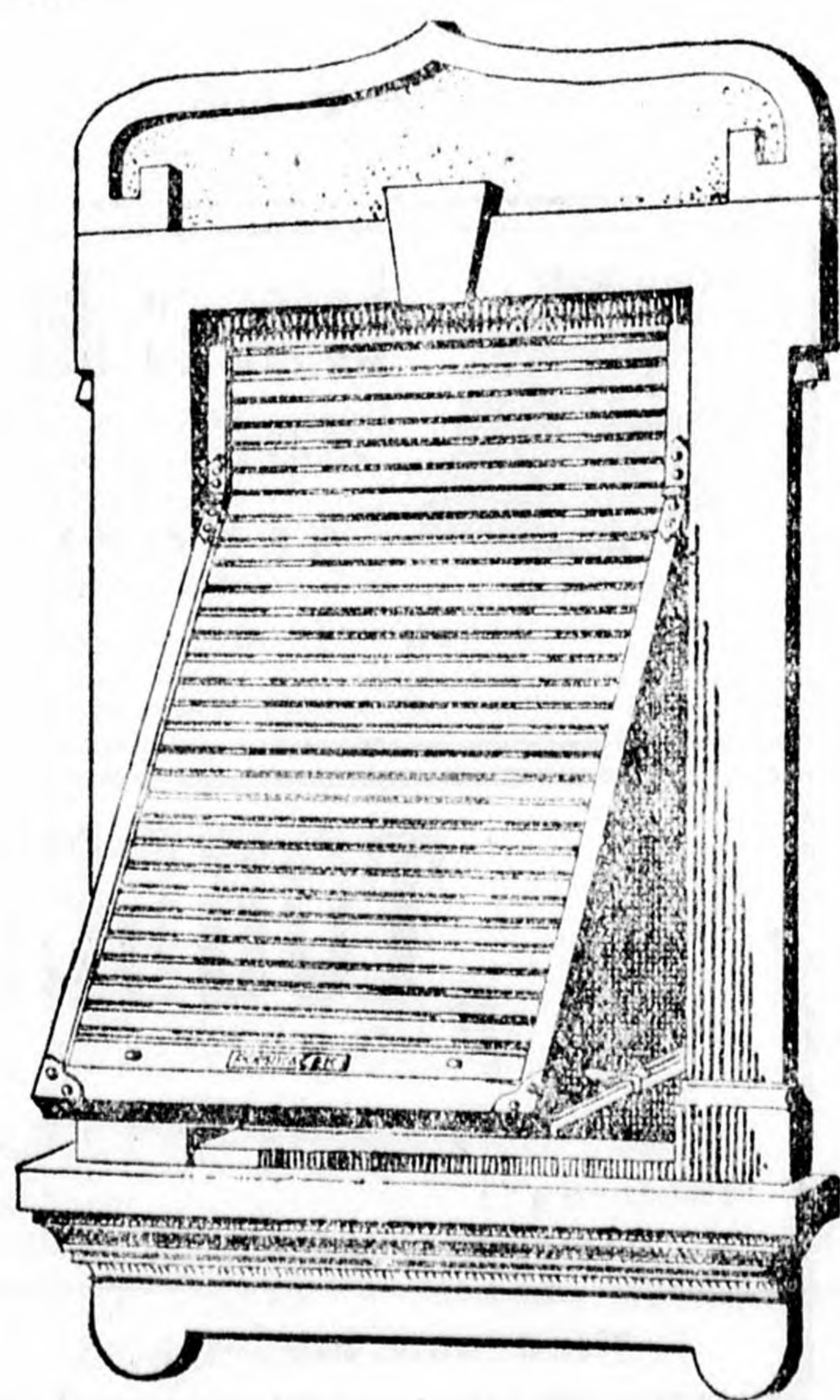
Autótaxik állandóan utrakészen; telefon hívásra megrendelhető. — Telefon 151



Olcsó árak

Kiváló kivitel

Alapítva 1907



Figyelem!

Ha farollóra van szüksége, csak a bel- és külföldön szabadalmazott csavarnélküli acéllemező összekötővel bírót rendeljen, mely versenyen kívül áll. Használt csavaros rollókat, melyeknél a csavar nem tart átszerelek. Készítünk mindennemű acél- és dektívrollókat prima anyagból. Tolórácsokat, napellenző-készülékeket, vasszerkezeti és elsőrendű műlakatos munkákat. Vas és érc portálokat, felvonókat. — Kérjen mintát és árajánlatot.

POMIKAČEK JÓZSEF

első műlakatosüzem és rollógyár NOVISAD, Masarikova ulica 6

Szabadalmazott jégszekrényeket

40% jégmegtakarítással gyárt

Braća Goldner

Jobbszörösen kitüntetett jégszekrénygyára Szubotica, Jurjevića ulica 20, Kérjen árjegyzéket.

VARDAR biztosítási részvénytársaság

Novi Sad, Trg Oslobođenja 6 I. Telefon 2598
Életbiztosítási tőke 80.000.000 dinár

Ujjonnan bevezetett népbiztosításunk orvosi vizsgálat nélkül lehetővé teszi Önnek is, hogy takarékbiztosítást kössön igen kedvező feltételek mellett.

Rendkívüli kis prémie! Igen kedvező feltételek!

Ha pld. egy 3 éves személyt biztosítunk 20 évre, ugy

320 din. negyedévi prémieával 128 din. évi prémieával

30.000 dinárt	kap életbenmaradás esetén	12.000 dinárt
20.000 "	elhalálozás esetén	8.000 "
40.000 "	baletet esetén	15.000 "

Használja ki ezt a modern takarékoskodási módot! Kérjen prospektusokat! Negyedévi prémie 64 dinártól felfelé Rövid karencel!

Jó társadalmi összeköttetésekkel rendelkező hölgyeket és urakat képviselőknél felvesszünk

13443

Vizesuborka

ecetes paprika savanyított aprított és többféle főzelékkonzerv ápható 20,8

Kemény Dezső
ecetes konzerv gyárban
Subotica, Jurjevića u. 5

Nea.Crem

legmegszárazító arc- és kézápoló

KORONA GYÓGYSZERTÁR
VÁROSHÁZA
SUBOTICA



Fatalos üdéséret, természetes baktériumok csöngés a

BLUM győgszertár, Subotica

Az ember és tudományos kozmetika legelőkelőbbé nyilvánvalóan fokoz, szemölcsök, szeplők, kiütések, orvosság és egyéb arctisztítatlanság ellen. Számos kísérlet. Készítés és postai szetküldés:

BLUM győgszertár, Subotica

All névén raktáro:

- | | |
|-----------------------------|--------------------------|
| St.-Kanjiza: Stevan Kelemen | St.-Kanjiza: Nagy P. ter |
| Szilgyi Nagy | Nagy István |
| Velimir Ivanović | Losonez Janos |
| Szilgyi Antalné | MOL: Nikola Ruskrčić |
| Mihajlo Strauss | Blau J. zsef |
| Milovan Tatić | Szabó Mihály |
| Palinkás Josip | Blinger József |
| Desider Dalo | Horváth Péter |
| Konez Kélmán | |

Haló! Ha ló!

Külön osztály

sár- és hócipók javítására

Barany-köz

Mi ovics Konstantin
modern gépész

Subotica, Karadžićeva ul. 18

PAPLAN

arantál bűzi kézimunka, jó gyapot, t. t. e. rus-sá szavazon 144.-, kolt-sá szavazon 185.-, szálal 200 dinár. Erős tisztítószer 49.-, kockas-f. 90.-, sa- ar 110 dinár. Ágygarnitúra 230.-, madras 100.-, szőnyeg 140.-, 100 cm 300.-, fallapátó 6x150 cm 53 dinár. Erős fűzők 22.-, inleum máte 50 dinár. Ló- 79.-, tisztító gyapjú 168 dinár. Kizárólag 10 alu- ad ben szállítja.

Stermecki naryáruháza, Celje 27 sz. Slov.
Kéje szavazon a n gy képek a jegyzék 1. 10 b 10.0 ábrával. Rendelése: 5.00 dinár. Tel: 01. Hé menve. A me nem feletit kíséréjük vagy a pénzt visszaküldjük. 1073

Karácsonykor Szilveszterkor

jól akarja magát érezni?
Otthon tölti az ünnepeket és vendégeket vár?

Rendeljen egy reklámládát a Kraljevbregei Pezsgőgyártól!

A reklámláda tartalma:
2 üveg Reverence Kraljevbregei pezsgő
1 üveg Cognac Eau de Vie
3 üveg Kraljevbregei Riesling

ára
250 dinár

postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése mellett

„ANKER“

Igazgatóság: **BEOGRAD, ZAGREB**

Alaptőke: **465 millió dinár**

ALTALANOS BIZTOSITO R. T. WIEN
Fiók: Subotica, Rudjeva ul. 1 (Labor palota)

Vállal:
ÉLET-, BALESET-, TUZ-
biztosításokat a legelőnyösebb feltételek mellett

Helyi és vidéki képviselőket felvesszünk

Hó és sár- cipők, ga oschnik, autogumók stakszerű és gyors javítást legelőcsöbb. n vállalja

WEIGAND GARAGE JANAČIK RUDOLF
gummivulkanizáló üzeme Pa e Kujundžićeva ulica 4

Weitzenfeld és Társa

Telefonszám 192 Subotica Városi bérpalota

Oriási választék futószőnyegekben, linoleumokban és kárpitos cikkeken. - Nagy Karácsonyi Vásár és maradek elárúsítása gyári áron

SZÉNÁT

bálákba préselve, teljesen sámentes, ab Breko állomás szállítok

métermázsánként 105.- dinárért

GEBHARDT JÓZSEF, BRČKO, Bosna

Dr. PANTOVIĆ SZANATÓRIUM

BEOGRAD, Prote Mateje ul. 29, Telefon 8-28

Felvesz minden időben női és férfi betegeket gyógykezelésre és műtétek eszközzésére, valamint gyermekágyas jelentkezőket

Gyógykezelési operációs árak igen mérsékeltek

Kellemes karácsonyi ünnepeket és boldog újévet kíván igen tisztelt vevőinek, tiszteltjeinek és jóismerőseinek

Lostorfer Róbert
fűszerkereskedő Novisad, Futoš 1 part 22. 13477

Bence és Haraszti

írógép, számozógép, és orszorosítógépek mechanikai szaküzlete

SUBOTICA
10.57 Ciri M. tod trg 20

A. E. G. írógépek vojvodina-i képviselője
Bence és Haraszti írógép-üzem újra előnyös feltételek mellett. Villan- és vízvezető osztályok is. Harambašićeva u. 8

ELŐNYOMDÁT

legmodernebb stílus rajzokat és képeket legelőcsöbb. n szállít

LEOPOLD SÁMUEL, SENTA
modern előnyomdabehatározó gyára

Relief-festéshez való festékek, porok és kefék kaphatók

„TOBLER“

a világhírű csokoládé- cukorka- és kakaógyár az egész világon szabadalmazva

Toblerone: havasi mézzel és mandulával
Nimrod: malátával és biskvittel
Toblerido: keserű csokoládé in. egeknek

Mindenütt ezeket kérje

Wagner

órák- és ékszerésznél **SOMBORBAN**

eddig itt még nem látott válogatásban és rendkívül olcsó áron vehet

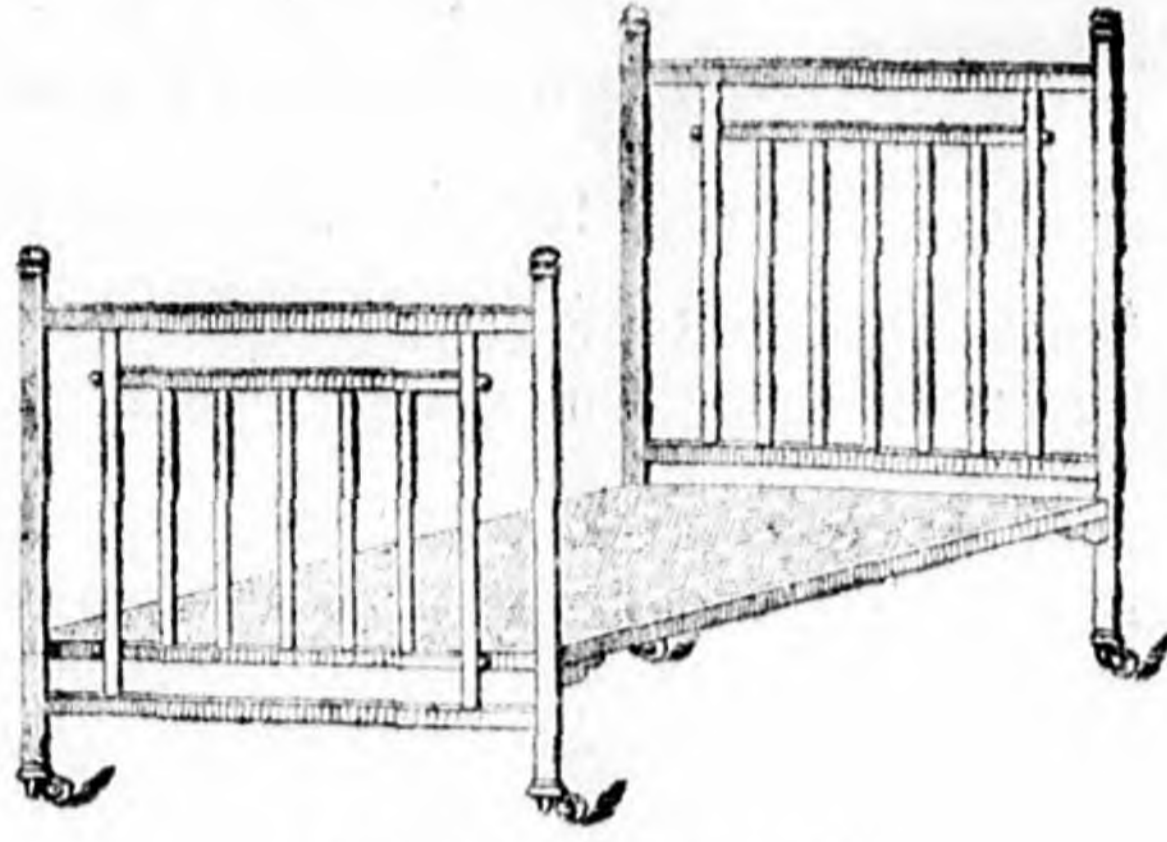
karácsonyi és ujévi ajándékokat órákat, kiegészítőket, cigarettatárcákat és minden más arany, ezüst és kőből készült tárgyat.

Gyűrűben különösen nagy választék

Industrija železnog nameštaja i metala d.d. Vasbutor és Fémipar R. T.

SUBOTICA

Gyárt:
saját szabadalmi alapján
vas- és
fémbutorokat



TELEFON: 43

egyszerű
és legdiszesebb
kivitelben

13151

Tenyészsértések

tiszta fajúak, Kornwall és Kornwall keresztelve
Pfeifer-féle keresztezett sertések eladók

Gerich István, Novi Sad,
Kralja Aleksandra ul. 18.

Ahol fajtisza baromfi és Plimuth tyukok költő
tojásaira lehet előjegyezni. Fehér Wayandotte
és fehér amerikai Leghorn fajták is kaphatók.

Fertőző betegségek meghülés

torok bajok
ellen biztos sikerrel védekezik, ha mindennap a kel-
lemes ízű, erősen fertőtlenítő hatású

HYPEROL

SZÁJVIZTABLETTÁKAT

használja. Védelmet nyújt fiatalnak öregnek egyaránt,
azonkívül óvja a fogakat és erősíti az ínyt is



Olcsó árak Olcsó árak
Divatos izléses
Tartós Elegáns

Bressburger
DIVATCIPŐ KÜLÖNLEGESSÉGEI

Allandó nagy raktár a
legmodernebb saját ké-
szítésű cipőkből
Külön mértékosztály

Subotica,

Aleksandrova ulica 5. — Bárányszálló mellett

Hütter Árpád

rövidáru nagykereskedése
Subotica

B. Sudarevica u. 4. — telefon 733.

Allandó nagy raktár: Férfi-, női-
és gyermekharisnyákban, mindennemű kö-
tött-, rövid- és galanterie-árakban

Kizárólag viszonteladóknek



Legjobb minőségű

ültetésre
jól válogatott
megbízható
kitűnő bor-
és csemege-

szőlőoltványok

kitartó amerikai alanyokon
oltva, igen erős gyökérrzel,
mérsékelt árban kaphatók.

Kérjen árjegyzéket.

Gyogyevics Misa
szőlőoltványtelep-tulajdonos
Novisad, Kiszácsi ulica 10

Száraz pormentes
faszenet, bécsi
koksztot, elsőrendű
meszet, beőcöni
portlandcemen-
tet és tüzfűt ajánl

RÉVAI ADOLF
Subotica - Telefon 551

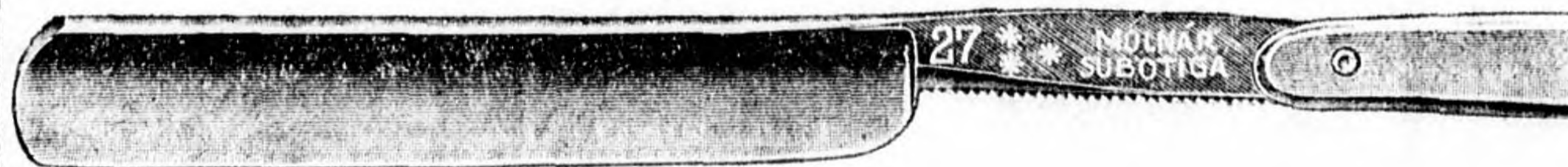
Uradalmi magyar
kékmák

Engros—Detail
Manó Sugár
Telefon 47

Paszományt

butorra, függönyre, drapé-
riára, rojtokat, zsinórokat
boltozatok olcsón vállal

Nagy Lajos
paszományos, Jugovića 31.
Meghívásra mi tinnal ház-
hoz megyek



Borotvák, ollók

különleges „Cetri keca”
gyár. min. ok
Molnár István
működéséről kaphatók
SUBOTICA
Bene Sudarevićeva 26

Legolcsóbb bevásárlási forrás! — Szabott árak! Weber Miklós nagykereskedő Velika Kikinda

A Bánát egyik legnagyobb üveg-, porcellán és táblaüveg nagykereskedése — Nagy
angró és detaillraktár — Porcellánárú, étkező, garnitúrák, üveggészletek, üveg-
árak, lámpák, villamos lustterek, kép, tükrök nagy választékban — Szentképek,
madonnák — Gyönyörű lakodalmi ajándékok alpakából, nikkelből, kinaezüstből,
ezüstből, bronzból. — Alpakka és kinaezüst evőkészletek — Allandó nagy
raktár táblaüvegben — Képkerekek nagy választékban — Befőttes üvegek,
uborkás üvegek és mindennemű más üvegáru



Minden típusu
autót szak-
szerűen javít
Arnold, Subotica
Poštanska ul. 8 és
Sadalićeva ul. 7

Köszönöm!
Csak eredeti
OLLA-t kérek



Uj modern
koncertórák
15.500,—
pianinók
13.500,—
dinártól
Raab Károly fia
cégnél SOMBOR, részletfize-
tés mellett. Nagy választék
elsőrangú világmárkákban u.
m. Steinway, Bösendorfer, För-
ster, Lauber erste Produktiv
Stingel és Stelzamer. 1257

Poljoprivredna i Založna Banka d. d., Subotica

Vilsonova ul. 11. — Telefonszám 200

Foglalkozik a banküzlet minden ágával. Legelőnyösebb kamatozásra elfogad takaré- és folyószámla betéteket.
Zálogosztály a legkedvezőbb feltételek mellett folyósít kölcsönt arany- és ezüsttárgyakra, valamint bármely érték-
kel bíró árura. — Január 1-én meginduló új takarékosági (hetibefizetési) csoportja

5 dinár befizetésénél is megfelelő nagy tőkét biztosít tulajdonosának

12643

A legjobb Mährisch-Ostrauai kokszt és porosz kályhaszén

bármily tételben „Iguis“ Wirth tüzelanyag kereskedésében, Pallői ut 6. — Telefon 503

Megfiatalítja 20 évvel a FÉRFIFEJ-véd egyes
SCHNEWEISS hajregenerátor, mely visszaadja az ősz haj ereit színeit! Biztos hatás. Abszolút méreg- és ólommentes. Kapható minden drogériában, gyógyszer- és illatszertárban. Aho még nem kapható, 40 dinár béküldés mellett bérmenve szállít két üveggel az S. H. S. képviselő.
Balla drogeria V.-Beckerek

F. R. Rotter
 gép-, fémáru- és szifónfejgyára
Osijek, I., Pejačević ulica 7.

Ajánl saját gyártmányu prima szifónfejeket, szódavizgyártógépeket, sörpompákat és minden e szakba vágó más cikket.
 Szódavizgyártógépek javítása a törvényes előírások szerint, legolcsóbb áron.
 Cseh szifón- és kracherlis-üvegek állandóan raktáron.
 Nem képviselő, hanem saját, Jugoszláviának ebben a szakmában legnagyobb és legrégebb különlegességi gyára! — Mérsékelt árak! Szakszerű kivittel!
Kérjen árjegyzéket!

RÁDIÓKÉSZÜLÉKEK
 mint: Hony-Neutrox, Eumig-Hartley, Tungram, Nora stb. PHILIP, AHEMO töltőgépek és anodpótlók, az összes alkatrészek
Villamos
 vasalók, főzőedények, csillárók, ampolnák stb. motorok, mikanit olajvázson, szigetelő lakk stb. legolcsóbb beszerzési forrása
KRAUSZ MIKLÓS, NOVISAD
 Jovrejska ulica. 18. Telefon 23-35 szám

STANDARD lámpa
 a legjobb legbiztosabb szép fehér fényelég
 Alképviselőket keresünk minden nagyobb helységben. — Csak írásbeli ajánlatokat kérünk a következő címre:
Standard-Svetlost
 Beograd, Knez Mihailova ul. 8

SLAVEKS FURNIROKAT
 legjutányosabban szeresheti be
SLAVEKS D. D. ZA ŠUMSKU INDUSTRIJU
 Zagreb, Brod u Š vezérképviselőjénél
LUDWIG HUBERTI SIN, NOVISAD
 Cara Dušana 33. Postafiók 25

Klienseink óhajára
 minden szerdán közlünk köszönőlevelet a Figol-ról
Dr. Semelić gyógyszerész, Dubrovnik 2

Ismét rendelék 3 üveget a FIGOL-ból és ez alkalommal szeretném vázolni Önnek a FIGOL hatását is.
 A gyógyszer kiváló, bárkinek legmelegebben ajánlható és nagyon üdvös lenne, ha a gyógyszert minden társadalmi rétegben megismernék, mert csodás hatása akkor lenne csak igazán érezhető. Szolgáltatomból kifolyólag Szokopljéba megyek most és viszek magammal 2 üveg FIGOL-t, hogy módomban legyen ott is terjeszteni ezt a valóban áldásos szert. Nyugodt lelkiismerettel adhatom Önnek a FIGOL-ról a következő bizonyítványt:
 A FIGOL kipróbált és kiváló szer a gyomor és bél megbetegedéseknél, ajánlatos lenne, hogy minden háznál, különösen ott, ahol gyermekek is vannak, helyet foglaljon ez a kellemes és áldásos húziszor, amelyet a gyermekek is szívesen fogyasztanak.
 Kérem, hogy küldjön nekem még 3 üveggel a FIGOL-ból.
 Bos.-Prod. 1927 február 6.

Kiváló tisztelettel
Stev. Jelšavičić, postafőnök.

A fent felsorolt betegségeken kívül a FIGOL biztos gyógyszer még az emésztőszervek bármilyen megbetegedéseknél, gyomor-, bél-, vese- és májhajknál, fejfájásnál, álmatlanságnál és aranyérnél.
 A FIGOL-t gyártja és postán utánvétellel küldi:
Dr. Semelić gyógyszerész, Dubrovnik 2
 Ár: 3 üveg 105 dinár, 8 üveg 245 dinár, próbáltüveg 40 dinár

VIGYÁZZON!
 NE VEGYEN MÁS KÉKITÖT,
 MINT CSAK A
„KOLMAN”
 FÉLÉT



Rózsá, fehér és Woltmann-rózsá
Burgonyát
 habot, ste-er fa'alm á ,diót, dughagymát, bagymát
I-a szénát
 préselet, sásmentest, vagonzámra és kisebb tételekben legjobban és legolcsóbban szállít bármely állomásra franko
LEDERER JENŐ
 bank és biz. üzlete, főzelék és gyümölcs export-import
NOVISAD, VILSONOV TRG 7
 Telefonszám: 22-14 Raktár Temerinska ul. 38 Sörgöncseim: Lederer

Leszokadt a cipőm sarka, talpa,
Gyorstalpaló
 gyorsan megtalálja!
 Mindennemű javítást jutányos ár mellett vállal
 Palma gumi 4 D
 sarok 7 D
 féltalp 25 D. — Borítás 70 D
POŠTANSKA ULICA 4.



Miért legyen Ön va- lamivel mege- légedve, ami „majdnem épp olyan jó” mikor ugyanolyan összegért megszerezheti az eredeti
MERIMA SZAPPANT

Karácsonyi és ujévi vásár!

Raktáram tulhalmozottsága arra indít, hogy összes áruimat a karácsonyi vásárok szokásos olcsó árain bocsássam a t. c. közönség rendelkezésére. Ezt a kirakataimban feltüntetett árak mindennél meggyőzőbben igazolják!

Szőrmebundák 1200 dinártól!

Hegyi Fülöp
 női felöltők áruháza
Subotica

Euphosal Paraffin Therapia
 Dr. Uzelac szanatórium épületében
Novisad, Dunapart

Külföldön és belföldön elismert német módszer szerint EUPHOSIL PARAFFIN THERAPIA felülmulhatatlan eredményt mutat fel: reuma, köszvény, ischias, lumbago, fagyás és neuralgikus fájdalmak esetében. Kétséghelyetelentel siker az euphosal paraffinos FOGYASZTÁS által az egész testre vagy annak egyes részeire.
 Ugy a szivre, mint a test egyéb részeire teljesen ártalmatlan!
 Szóbeli felvilágosítással, prospektussal szívesen szolgálnak

A legdivatosabb női ridikülök
 férfi pénz, szivar- és cigarettatárcák, berendezett kazetták, manikűrkészletek és az összes apró bőrárúkból olcsó árak mellett
nagy karácsonyi vásárt rendezek
 Tessék meggyőződni vételkényszer nélkül
SCHLAGER HENRIK
 bőrárú specialista Subotica, Kr. Aleksandra ul. 1.

Somborban

billiáns ékszerek, alkalmi vételek, aranyárak, valódi- és kinaezüst dísz tárgyak, evőeszközök
 óriási választékban
Olcsó karácsonyi kiállítás

Keszler Dezső
 óras- és ékszerésznél
Sombor, Kr. Aleksandra (Fő ul.) 4
 Névre ügyeljen!
 Győződjék meg!

Uri divatkülönlegessé-
gekben a vezető cég: **VUKOVICS GERŐ, SZUBOTICA**P. & C. Habig, Borsalino és Paulza kalapok, L. B. O. uri és női harisnyák egyedül-
lerakata. Állandó dúis választék férfi fehérnemű (mérték szerint is), nyakkendő-
valódi angol poulowerek és utazópajidekben Pontos kiszolgálás szolid árak mellett**MERKUR**

harisnya- és kötöttárugyár

Subotica

Készíti Jugoszláviában a szakmába
vágó összes cikket, főleg**pullover** és **sportcikket**

Viszonteladók figyelmébe!

Bánát legnagyobb és legmodernebb
kötött-, szövött-, divat- és rövidárucége**RÖVIDÁRU R.T.**

„AZ ARANY KALAPÁCSHOZ“

Veliki Bečkerek, Aleksandrova ulica. NÉPBANK-ház.

Állandóan nagy raktár a szakmába vágó leg-
izléseesebb és legdivatosabb árukban**Legjobb beszerzési forrás!**Kicsinyben és nagyban

Telefon 313

Jadransko Osiguravajuće Društvo

(Riunione Adriatica di Sicurtà — Adriai biztosító társulat)

Alapított 1838-ban

Alaptőke 100,000.000 Lira;

összes tartalékok 527,754.808.71 Lira.

Jugoszláviában 4 saját palota. Jugoszláviai központi igazgatóság
Zagreb. Vojvodinai vezérügynökségek: Subotica, Novisad,
Veliki Bečkerek; Főügynökségek a Vojvodinában: Sombor,
Velika Kikinda, Vršac; ügynökségek minden községben
foglalkozik a biztosítás következő ágazataival:
élet-, tűz-, chomage-, betörés-, jég-, szállítmány-, baleset-,
szavatosság- és autokasko biztosításokkal.

Subotica vezérügynökség Jelašićeva 5. — Tel. 393.

Az elismert legjobb belföldi
PEZSGŐa
„Fruškogorac,”francia módszer szerint gyártva (palackban erjesztve)
Próbaküldemény 8 üveg 500 dinár utánvét mellett.
(Fuvar, láda és csomagolás ingyen)

„FRUŠKOGORAC” PEZSGŐGYÁR K. D., NOVISAD

Királyi udvari szállító. — Kitüntetés
a zagrebi, novisadi, ljubljani és szubotica kiállításokon

12320

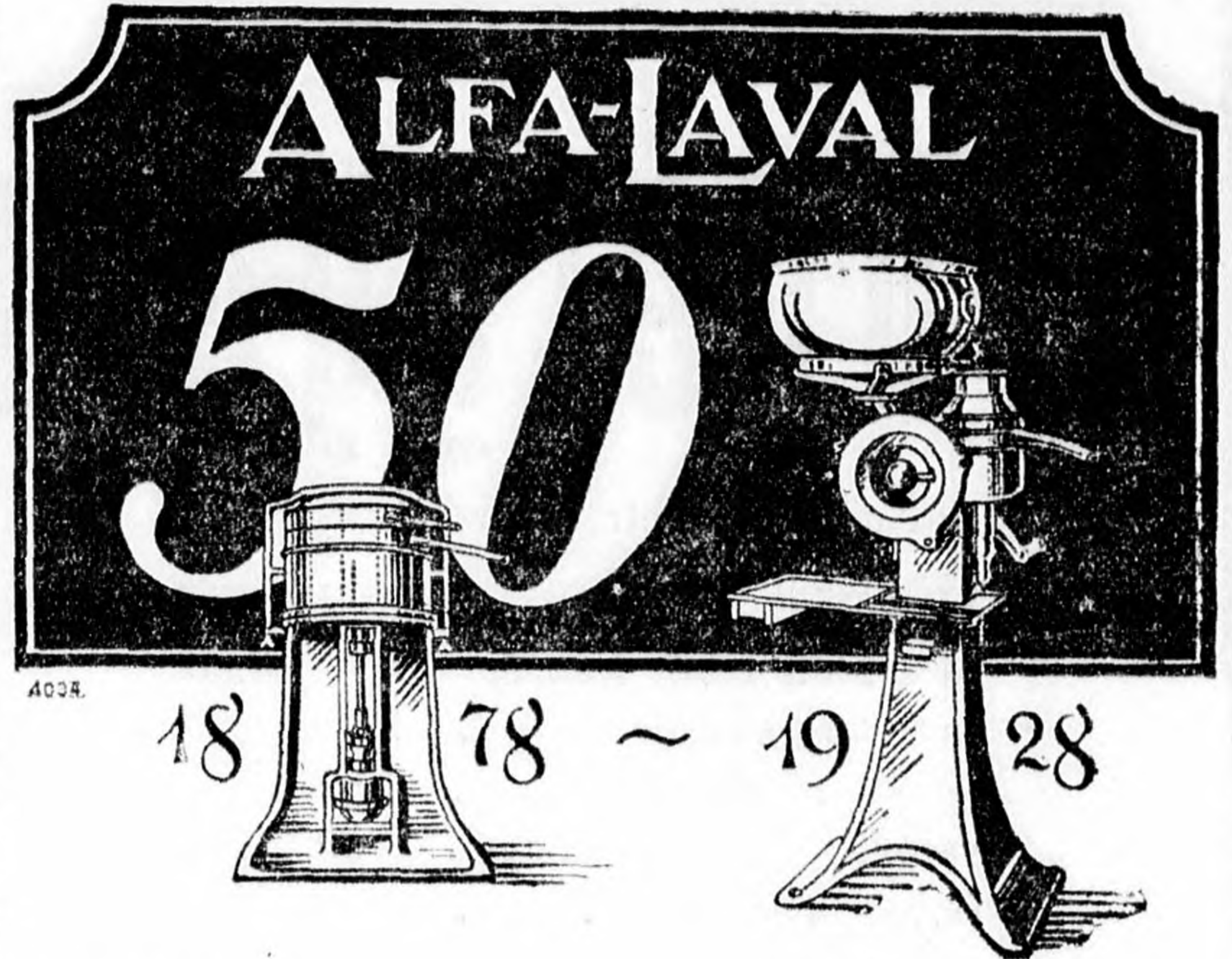
Halló!

ITT RÁDIO TELEFUNKEN!Ha családjának örömet és szórakozást akar szerezni, úgy **karácsonyi aján-
dékul** csakis **Telefunken Rádiót** vehet. Ugy árban, mint hangtisztá-
ságban felülmúlhatatlan. **Vételkényszer nélkül** hallgassa meg a legújabb
készüléket, mely **akkumulátor és anódbatteria nélkül** működik**KRAUSZ SAMU NOVISAD**

Kr. Petra ul. 7

a Jugoszláv Siemens (Telefunken) noviszadi képviselője és lerakata

13173

**ALFA**-kéziszeprátorok**ALFA**-erőszeprátorok**ALFA**-tehenészeti berendezések**ALFA**-takarmánygőzölők**ALFA**-tejszállítókanak**ALFA**-fejgépek**ALFA**-ólomárakvalamint tartalékalkatrészek mindezekhez a cikkekhez
állandóan kaphatók**ALFA Szeparátor és Tehenészeti Gépek R. T**Telefon: 67-43 Zagreb, Boškovićeua u! 46 Tel.: ALFA LAVAL Zagreb

vagy képviselőinknél

12540

Olvassa el! Végeladás!Karácsonyi és ujévi ajándékok bevásárlása alkalmával
mindenki használja ki mindennemű kézműáru végeladási árait.

Dušan S. Monašević Novisad, Kralja Petra ulica 25

12540

A páról fiuraszáll az a szép családi szokás, ha valak
a családban rosszul érez, megfázot
vagy **influenzában, spanyolnáthában**
szenned, vagy a legkisebb hőemelkedést
érzi, azonnal bedörzsölik a beteg testét**ALGA**kifűző szerrel. Alvása nyugodt és egész-
séges lesz. **Frissen, megerősödten**
ébred. A hőemelkedés megszűnik. Elejét
veszi sok és komoly megbetegedésnek.

Minden gyógyszerárban és drogériában kapható, üvege 16 din.

Mielőtt ruhát csi-áltat okvetlenül tekintse meg
legújabb eredetipárisi divatmodelljeimet**Cérnay-szalón**

Subotica,

IV. Zlatarićeua ul. 10

Telefon 712

Száraz marhabél
Sózott szalámibél
Sózott sertésbél
Sózott juhbél
és mindennemű más bél

a legolcsóbb leltári árakon kapható a

D.D. za Izradu Creva

(Bélipar R. T.)
cégnél

13365

Subotica, Petrogradska ul. 46, Telefon 229

Higienikusan berendezett gyárüzem

Šibalić Illés

Kenyérgyára

Subotica, Petrogradska ul. 12.

Gépekkel készített, naponta friss

Ia szalon fehér kenyér 4.— dinár
Ia fehér kenyér . . . 3.50 „
valódi rozskenyér . . . 3.50 „
valódi házisütésű kenyér 3.50 „
félbarna kenyér . . . 3.— „

továbbá

vajas és tejes kifli, sósperec

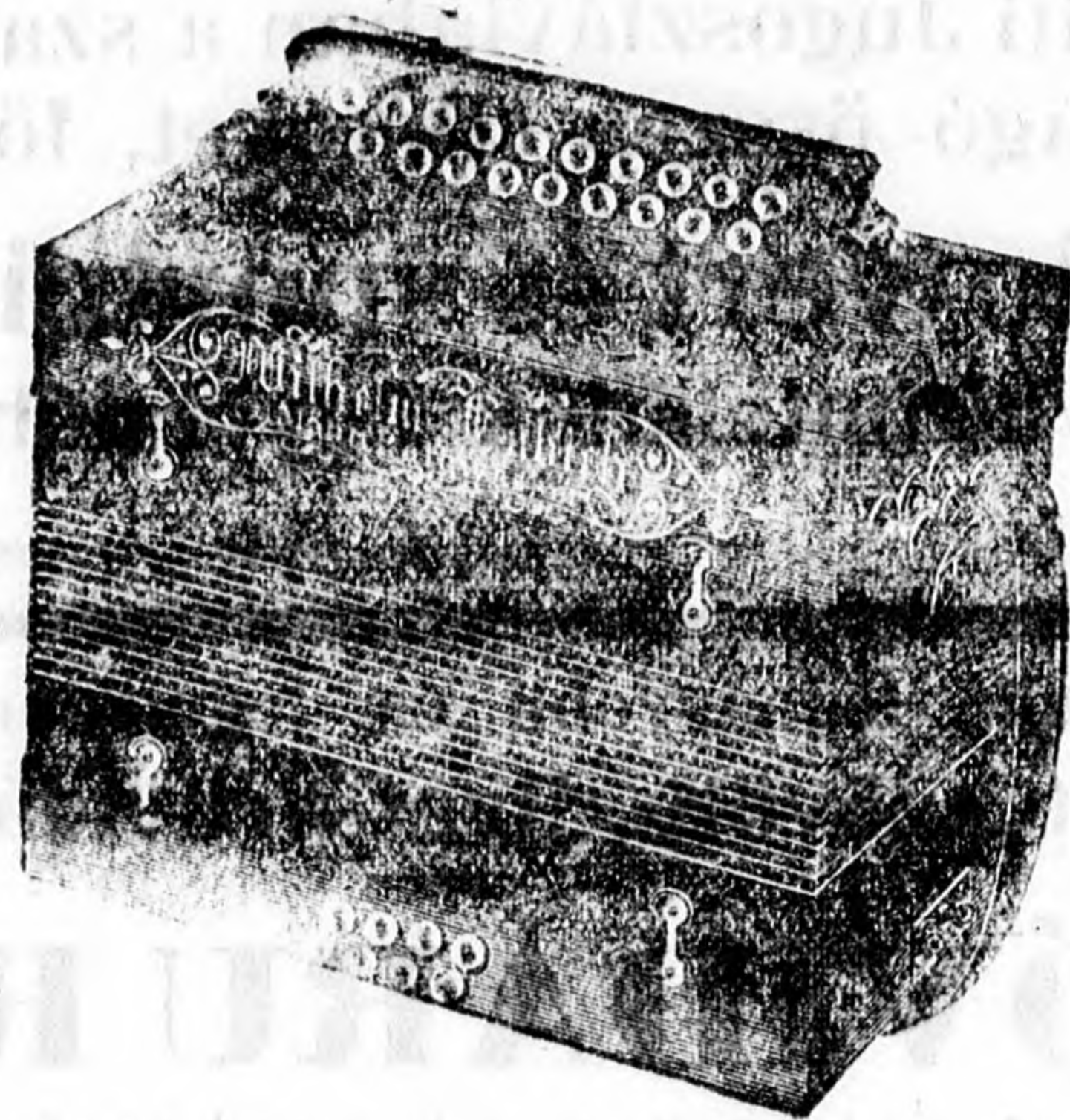
minden időben kapható

Naponta 3-szor sütés!

Piacon az első bódé s a vasuttal
szemben levő bódé a közönség
rendelkezésére áll

Kérje mindenütt a kenyérgyári kenyeret!

13417



Valódi

Wilhelm Lubich
Mähr.-Rotwasser

Harmonikák vezérképviselése és egyedárusítása

a

D. D. za Izradu Creva (Bélipar R. T.)
SUBOTICA

Petrogradska ul. 46

Telefonszám 229

Hegedihurok, hangszerek és ezek alkatrészei a leg-
olcsóbb napi árban kaphatók

Uj szerszámgépek,

sómalom, sózuzó,
42-es malomkőjárat,
hengerrovátkoló és
csiszológép, transz-
misszió, kuplungok
és szíjtárcsák legol-
csóbb árban kaphatók

Reiss Dezső

technikai ügyökségében
Subotica,
Paja Došanovačkog ul. 8

Ne menjen külföldre

+ lábbajával +

mert külföld jön ide

Klein Jenő

orthopéd-cépeshez

Subotica, barátok temploma során
ahol OLCSÓBBAN kap mérték
után cipőt, mint a gyári cipő.
Javítás gyorsan és pontosan
készenl. 11169



DIABOLO SZEPARÁTORAINK

tulajdonosainak

12887

boldog karácsonyi
ünnepeket

és

kellemes újévet
kívánunk

DIABOLO SEPARATOR A. B.
LJ. KLEIN ZAGREB, RAČKOVA ULICA 5/a

„GLOBUS“

Nemzetközi Szállítási
és
Vámközvetítő Vállalat

PANČEVO
Telefon 35.

*

Elvállal minden-
nemű szállítási és
vámolási eljárást

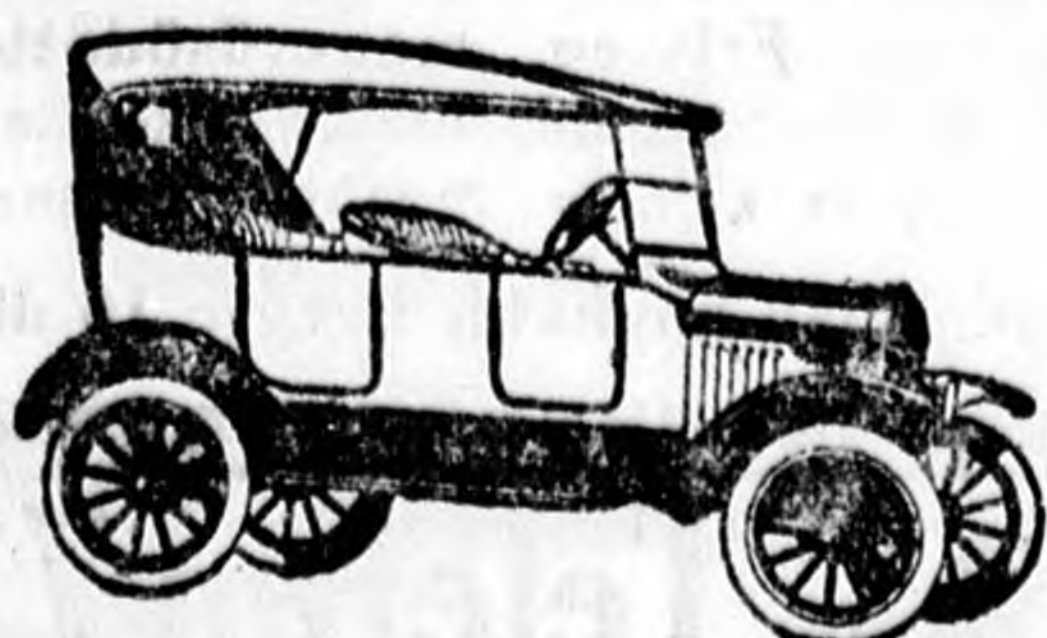
13416

Hirdetéseket

szívesen a Bácsmegyei Napló

részére

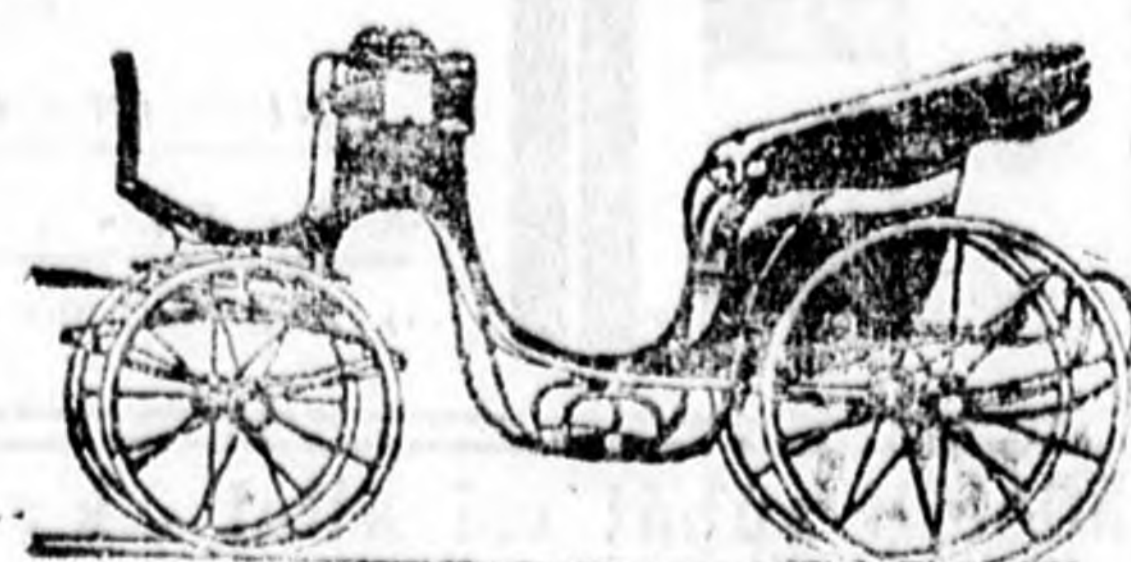
Molnár Sz. Vince
könyvkereskedése veszi fel.



ERDEI BÁLINT

AUTÓKAROSSZÉRIA- ÉS KOCSIGYÁR, SUBOTICA

Autó- és kocsigyártásban előforduló összes munkákat gyorsan és pontosan
készít. Állandó nagy raktár mindenféle ruganyos kocsikból és
autóbuszkarosszériákból! Elsőrendű munkájáért több kiállításon kitüntetve



Az új adótörvény küszöbén

Irta dr. Fischer Jákó

A folyó évi április elsején már életbeléptetett alkalmazott adón és a hatályban fennmaradt jogalmi és hadmentességi adón kívül a többi adónak, amelyeket az új adótörvény megállapít, 1929 január elsején lépnek életbe és emel a határkőnél érdemes elgondolkozni a múlton és a jövőn.

Az eddigi panaszok túlyomán arra irányultak, hogy az ország különböző részében különböző adórendszerek voltak divatban és ezeknek a kezelése is hol szigorúbban, hol enyhébben történt. A legterhebb adórendszer kétségtelenül a Vajdaságot sújtotta, mert a volt Monarchia háborús kiadásainak fedezésére alkotott háborús adókat és háborús pótlékokat itt folytatól még a békeévekben is fentartották, az ország többi területeitől eltérőleg, ahol a háborús kiadások nem rendkívüli adókkal, hanem rendkívüli kölcsönökkel fedeztettek és így a Vajdaságnak nemcsak Monarchia háborús kiadásaihoz kellett hozzájárulnia és a hátát még akkor is odatartania, amikor már nem volt háboru, hanem viselnie kell a Szerb királyság hadikiadásainak fedezésére felvett kölcsönök kamat-terhét is. Ugyanígy voltunk a közadók kezelésével is, ahol az akontatciók és idegen tisztviselők feküdtek neki a tejjel-mézszel folyó Kaánának és 1914 évtől kezdve újból behajtották a már kifizetett hadinyereségadót, fentartották ezt az adómet 1921 évig, pótlékok és rendkívüli pótlékok raktak a jövedelmi és vagyonadóra, amely adónemek másutt ismeretlenek voltak, sőt erre az ismeretlen adónemre még az invalidus és előfogati pótdadót is reányomták, a földek után járó 500%-os vanredni adón kívül.

Vajdaság — fizess!

Nem csoda tehát, hogy a területileg és a lakosság számát is figyelembe véve, kisebb tartományból, több adót szedtek be, mint az ország azon részéből, melyek területileg is, valamint a lakosaik számánál fogva is, nagyobbak a Vajdaságnál. Míg ugyanis az 1920—27 évben befolyt tíz milliárd adóból Szerbia és Montenegro együttvéve 23.29%, Bosnia és Hercegovina 14.43%, Horvátország és Szlavónia 21.05%, Szlovénia 13.95% adót fizetett, addig a Vajdaság a Szerémséggel együtt 25.47%-ot izzadott ki. Érdekes evvel szemben megfigyelni, hogy a nemzeti banktól 1927 évben Szerbia és Montenegro 49%, Bosnia Hercegovina 8%, Dalmacia 2%, Horvátország Szlavóniával 23%, Szlovénia 11.50%, míg a Vajdaság és a Szerémség csak 6.50% hitelnyújtásban részesült. Tudni kell, hogy Szerbia-Montenegro az ország lakosságának 36.06%-át, a Vajdaság 14.86%-át adja, területileg pedig Szerbia-Montenegro 42.30%-ot, a Vajdaság ellenben 10.66%-ot foglal el az országból. Ez pedig azt bizonyítja, hogy a Vajdaság, mely 1/10 rész területet foglal el, és a népesség 1/7-ed része lakik itt, az állam egyenes adóinak 1/4 részét fizeti.

Ugyanígy aránytalanság áll fenn a forgalmi adó körül is, ahol a sokkal nagyobb gyári, kereskedelmi és ipari telepekkel bíró országrészek aránytalanul kevesebb adót fizetnek a nagyobb forgalom után, mint mi, akiknek főleg a mezőgazdaság a foglalkozásunk. Kimutatták, hogy Horvátországban 40%-al, Szlovéniában 14%-al nagyobb az áruforgalom és a Vajdaságban mégis egy ember 250%-al több adót fizet, mint a horvátországi és 200%-al többet, mint a szlovéniai.

A másik panasz az, hogy a földműves osztály túlságosan kedvezményezve volt a kereskedő és iparos osztállyal, a falu a városal szemben. Ennek bizonyossága az, hogy a földművesek, akik az egész ország lakosságának 80%-át képezik, az 1720 millió közvetlen adóból csak 714 millió dinárt fizetnek, míg a többi foglalkozási ágak, tehát a lakosság husz százaléka, több mint egy milliárdot fizet. Az agrári foglalkozásuakra fejenként 73 dinár, a többiekre fejenként 305 dinár közvetlen állami adó esik.

Az ország egyik részében a községi adminisztrációt nagyrészt az állam fedezte és itt a lakosság alig ismert községi közterhet, a másik részében a községek 100—2000% községi pótdadóval terhelték meg a lakosaikat, ami azt eredményezte, hogy az embernek a bevallott, vagy felbecsült tiszta jövedelmük után 150% adót fizettek és ez azt jelenti, hogy másfélszer többet, mint amennyi a tiszta keresetük volt.

Miután a hadisarc kifejezést az utóbbi időkben gondosan elkerülik és használaton kívül helyezték, a belső jóvátétel modern kifejezésével jelölhetjük meg azt a teljesítményt, amelyet a Vajdaság a világtörténelmi legújabb korszak tizenhetedikében, adók címén szolgáltatott be.

A jogos panaszok közé tartozott, hogy olyan sokféle adónem és pótlék létezik, hogy a már eddig is monstruózus adókonyvekben helyet sem találnak a bevezetésükre. Ezeknek megállapítása, kiszámítása, elkönyvelése és beszedése olyan sok munkát adott az eléggé járatlan tisztviselőknek, hogy sem az nem tudta, hogy mennyi a követelése, aki az adót beszedte, sem az adós, hogy mennyi a tartozása? A mesébe illő esetek történtek ezen a téren és sehol sem találóbb a Damokles kardnak a réme, mint az adóbefizetésnél Szomoruan kell visszaemlékezni a tizenkét percentes

késedelmi kamatokra és nyolcszázalékos behajtási illetékekre is, habár a késedelem legtöbb esetben nem az adózót, hanem inkább az államot terhelte.

Mint történelmi emlék lebeg előtünk a múltak ködében, hogy milyen taktikázás folyt az adóegységesítési törvény megalkotása körül 1922. év óta. Ma már tényként lehet megállapítani, hogy azoknak az igazságtalanságoknak a reperiálása, amelyek nemesak szembeffünek, hanem szándékosan előidézték is voltak, sohasem vétettek komolyan számba. És amikor kiadott a jelszó, hogy az ország régi területeit is részesítsék ugyanazon adóterhekben, amelyekben a prékói vidékeknek volt részük, azonnal felharsant a feljajdulás, hogy ilyen igazságtalan és terhes adókat tovább fentartani nem lehet. Ennek pedig okszerű következménye kellett volna hogy legyen a jövedelmi adónak eltörlése nálunk is. Ehelyett az történt, hogy míg amott még belokóztolni sem akartak, addig nekünk ennek elvezetét még egy teljes esztendeig meghagyták.

Borítsunk azonban fátyolt a történetekre! Hiszen a fájdalmat könnyebb elfelejtetni, mint az örömet, amelyből az emberiségnek oly kevés része van. Vizsgáljuk meg, hogy mit remélhetünk az új adórendszertől?

Mit hoz az új törvény?

Kétségtelen előnye az új adótörvénynek, hogy az adónemeket leegyszerűsítette, a sokféle pótdadókat eltörlötte, a progressiót megvalósítani igyekezett és az adóztatást — legalább elméletben — az egész országra egységesítette. Az a sok labirintus, amelyben még a szakértő is gyakran eltévedett, eltűnik. Az adóhívató bizottságok előtti drukkolás száma is redukálódik azaz, hogy a jövedelmi és vagyonadó eltörlöttet. Igaz ugyan, hogy a kereseti adót évenként évenként fogják megállapítani, azonban elég precedens van arra, hogy az évenkénti adókövetést miként lehet elkerülni.

Korlátot szab arra nézve, hogy az önkormányzati pótdadókat a teljes állami adók után vessék ki, hanem csak az alapadók után. A progressív rész, ami megieles a régi pótdadónak, a községi pótdadónak nem lehet alapja. Hasonlóképpen mentesek lesznek a községi pótdadók alól az állami hivatalnokok és azok a magánalkalmazottak, akik az eddigi munkás adónak megfelelő alkalmazotti adó alá esnek, nemkülönben a tőkekamat és járadékadót fizetők. Általában igen előzékenyek mutatkozik az állam, ha nem a saját, hanem az önkormányzati testek jövedelméről van szó.

Előnye, hogy a szellemi és fizikai munka útján előállított keresetet, vagyis a szabadfoglalkozásokat, előnyben részesíti azok felett, melyek tökével dolgoznak. Az idők változásának jele, hogy a munka megbecsülésben és támogatásban részesül a kapitalista felfogással szemben. Habár a létminimum adómentesítéséről általában nem történt gondoskodás, mégis szociális és humánus felfogásra vall, hogy a kisebb jövedelmek és keresetek, főleg azok, amelyek nem járadékszerűek és nem a fundált vagyonokból keletkeznek, túlságosan meg ne terheltessenek. Amely nagylelkűsége nem volt kapható a törvényhozás, hogy adózatlanul hagyjon annyit, amennyiből egy család szegényesen megélhet, miután a létminimum alattiaktól is követel adót. Azzal, hogy a falusi földműveseknek a saját használatul szolgáló házaikat és ipartelepeket létező iparos lakásokat mentesíti az adófizetési kötelezettség alól, továbbá, hogy a végrehajtás során is megkíméli a keresethez szükséges eszközöket, nemesak megértő gondolkodásra mutat, hanem a hitelező jól feljogott érdekében eslelekszik.

A lakáshiány enyhítésére törekszik a törvény, amikor az új épületeknek husz évig terjedő adómentességet biztosít, helyesebben az adómentesség címen csak három százalékos adót követel. Kedvezmény az is, hogy a házádonál a bruttó jövedelemből levonni engedni a ház fenntartásával, igazgatásával és amortizálásával járó költségeket, amit a régi törvény nem engedeti levonni.

Üdvös újítás, hogy a postahivatalok kötelesek elfogadni és közvetíteni az adóbefizetéseket, valamint az adóbélyegek forgalomba hozatala, amely adóbélyegekkel az alkalmazotti adók törleszthetők.

Az új törvény előkészítés nélkül lép életbe

Ezekkel a dicsérendő jó tulajdonságokkal szemben viszont regisztrálni kell, hogy a törvény hatályba lépése épúgy, mint sok más előde, nincs jól előkészítve. A törvény népszerűsége és a vele elérni kívánt cél csak úgy következik be, ha az minden zökkenés nélkül ültethető át az életbe. A közvetlen adókról szóló törvénynek a végrehajtási utasításai és mindazok a függő kérdések, melyeket maga a törvény az év folyamára még nyitva hagyott, egyrészt későn jelentek meg, másrészt még ma sem készültek el és arról sem történt gondoskodás, hogy elégséges és betanult személyzet vegye át a valóságba áttűtetendő elméleti munkát. Az alkalmazotti adóra vonatkozó végrehajtási utasítás közvetlenül április elseje előtt adatott ki, a többi adónemre vonatkozó pedig alig egy hónappal az újjeszen-

dő előtt. Valamikor iskolát tartottak a törvény- és utasítás szerkesztők a vezető hivatalnokokkal, most még arra sem marad idejük, hogy hivatalos órán kívül átolvassák és megtanulják azokat. Nem is szólva arról, hogy a földadóra vonatkozó kataszteri adatok és adókulcs még mindig nem készült el és az életbeléptetésig nem is készülni el, arról, hogy egy kvalifikált, szorgalmas és jól dotált hivatalnoki kar vegye át a törvényt, szintén nem gondoskodtak, pedig bevált igazság, hogy a kenyér-gondoktól mentesített, ambiciózus hivatalnoki kar úgy az államnak, mint a polgárságnak csak hasznára válik.

Kárhóztatandó, hogy a forgalmi adót továbbra is fentartották, holott elismert dolog, hogy ez a legigazságtalanabb adóztatási rendszer, amely csak egy kétségbeesett államfinanciának képezheti mentesvárát, utolsó kapaszkodó szalmaszálát. Hogy egy veszteséggel dolgozó részvénytársaság a vesztesége után is adót fizessen, olyan kétségbeesett pénzügyi helyzetre vall, amelynek nincs más jelszava, mint — utánam az özönvíz.

Kevesebbet fizetünk-e majd?

Arra a kérdésre, hogy az új adórendszer szerint kevesebb adót fogunk-e fizetni, sokan igenlő feleletet várnak azért, mert azt hiszik, hogy az adóterhek az egész országra egyenletesen oszthatóak, a túlterheltektartományok lakosságának vállal megkönnyebbülnek. Az ebben reménykedők csalódnak fognak nem csak azért, mert a törvény végrehajtásánál kiegyensúlyozni lehet azt, ami a kedvezményezett vidékeket most már szintén érzékenyen érinthetné, hanem azért is, mert a törvény sehol sem írja elő azt a legmagasabb összeget, amelyet egyes adónemek bevételeiből elvár. Egyetlen kivétel a földadó, amelynél az alapadókulcsot alhoz képest fogják megállapítani, hogy a földjövedelem ne haladja meg az előző évi bevételeket. Ez egy leplezett kontingentálása az adónak, amire a többi adónemnél nem gondoltak, sőt arra törekszenek, hogy ezekből minden évben annyi jövedelem származzék, amennyi csak kipurcselhető. Nem az a sorrend, hogy az állami költségvetés kiadásainak fedezésére bizonyos mennyiségű adót kontingentálnak, hanem megfordítva, a bizonytalan mennyiségű, tehát a legfelsőbb határokig emelkedő, adójövedelmekhez igazítják az állami kiadásokat.

A reménykedőknek csak negatív választ adhatunk. Ha igaz is az, hogy többféle adónem és pótdadó megszünt, ha igaz az, hogy az adókulcs leszállított, ugyanolyan igaz, hogy evvel szemben az adóalapokat emelik fel olyan mértékben, amely mértéknel, a kisebb adókulcs mellett is, több lesz a bevétel az eddiginél. A vállomásadási kötelezettség általánosítása, elmulasztásának szigorú büntetés alá vonása, a valódi jövedelem felkutatásának nagyobb lehetősége és a jövedelem eltitkolásával járó kellemetlen következmények biztosítják a fiskust arról, hogy kisebb adókulcs mellett sem fog ráfizetni az üzletre.

Amde az is csak látszólagos, hogy az adókulcs kisebb lett, mert az összehasonlítás alapján azonnal világossá válik, hogy az eddigi közvetlen egyenes állami adók és pótdadói alig haladták meg a jövedelem 25—30%-át, ami pedig az új törvény szerint sem változik. A 10—12%-os alapadóra 15—17% progresszív pótdadó jár, tehát az eddigi általános jövedelmi pótdadó, a betegápolási, utadói és a hadipótlék együttvéve szintén nem haladják meg a mostani progresszív kulcsot. Csak az elnevezés változott, a lényeg ugyanaz maradt.

A Vajdaság most is többet fizet

Még csak arra sem tudok vigasztaló választ adni, hogy a prékói tartományok adóterhe esökkenni fog. Sőt attól tartok, hogy a Vajdaság ismét a rövidebbet fogja húzni. Ezt a feltevésemet elsősorban a földadó körül tanúsított eljárás erősíti meg. Az a művelet, amelyet a kataszteri tiszta jövedelem kiigazítása körül végeztek, egyenesen katasztrófálisnak minősíthető. Mi sem volt volna egyszerűbb, mint az eddigi kat. tiszta jövedelemet koronák helyett dinárokbá átszámítani és ezt megszorozni tizeneggyel, ami az aránytérkel, a békeértékkel egyenlő. Ehelyett a föld termékeit a legmagasabb árban, a kiadásokat pedig a legalacsonyabb mértékben vették számításba, miáltal a tizenegyes szorzószám helyett egy harmincszoros szorzószámot hoztak ki, vagyis a békeéveknek kataszteri tiszta jövedelmét dinárokbán majdnem 300%-al felemelték, habár nincs reá törvény, amely elrendeli az eddigi kataszteri munkálatok megváltoztatását és habár ebből a kiigazításból a szerbiai és montenegrói részek ismét kimaradnak, miután ott kataszter egyáltalában megfektetve nincs.

Jellemzősül felhozom, hogy a szubotica, topolai, kulai és sentaí járásokban egy kat. hold (1600 n. öl.) föld átlagos jövedelmét 2350 dinárra becsülték, holott egy lánca (2000 n. öl.) földnek az átlagos évi hasznóbé-re alig haladta meg az 1000—1200 dinárt. Így történhetett meg, hogy a legprimább bácskai szántóföld békebeli kat. holdkénti 25 koronás kataszteri tisztajövedelemnek ma 750 dinár a kataszteri tiszta jövedelem felel meg. Ennek pedig nemcsak az a hátránya, hogy a 750 dinárra nagyobb alapadókulcs alkalmaztatik, hanem kiegészítő adókulcs is azonnal felszökik a létszám legmagasabb fokára. Míg ugyanis a többi — mondjuk

mostohább természeti viszonyok között élő — földbir-
tokosoknak az adókulcsa, ha az alapadó 10% lesz, leg-
feljebb 20%-ra emelkedik, addig a vajdaságiaké 27%
lesz, miután az emelkedő jövedelemmel a magasabb re-
giszteri adókulcs nyer alkalmazást. Nemesek az adó-
alap, hanem az adókulcs tekintetében is mi fogjuk a rö-
videbbet huzni. Hogy a számítások eredményét meny-
nyiben befolyásolta az, hogy ezeket nem holdakban,
hanem hektárokból eszközölték, válaszolni nem tudok,
de másoktól hallom, hogy ezt is gyanakvással nézik.

Büntetés a többtermelésre

Ebből aztán az is következik, hogy a gazdák nem
törökszenek a földek minőségének és termőképességé-
nek feljavítására, miután a többtermelés előmozdítása
nem jutalom, hanem adóbüntetésben, a gazdasági
kultúra visszafejlesztése pedig jutalomban fog részesül-
ni. Nem kender és komló, nem búzát és tengerit,
hanem szilvát kell termelni a televény földekben, hogy
az emberek a nagyobb adóterhektől megszabaduljanak.

Annak a merész állításnak a bizonyítására, hogy a
vejdasági földművesek az új adótörvény hatálya miatt
is többet fognak fizetni, mint a rigómezei, vagy mács-
vai kollegáik, hivatkozom Dr. Setyero Szilvák képvisel-
őnek, az adótörvények tárgyalására kiküldött bizott-
ság elnökének, arra a táblázatára, amellyel szemléltet-
tővé teszi az igazságtalanságokat, melyek a vajdasá-
giak rovására és a szerbiaiak előnyére elkövetettek.

Megjegyzem, hogy Setyero ur ezt a táblázatot az
év elején, még a törvényjavaslat tárgyalásánál a során,
állította össze és akkor még nem számított avval, hogy
a kataszteri tiszta jövedelem kigazításával is milyen
alapos munkát fognak végezni.

Észerint Szerbiában:

Hektár	Mai adó Dinár	Az új törvény szerinti adó Dinár	— kevesebb + több	%
3	103 18	54 —	— 49	— 48
5	172 07	105 —	— 72	— 46
10	344 —	225 —	— 119	— 35
20	688 —	480 —	— 208	— 30.5
50	1720 —	1572 —	— 148	— 8

A Vajdaságban:

3	208 —	297 —	+ 89	+ 44.5
5	341 —	561 —	+ 220	+ 67.7
10	674 —	1320 —	+ 646	+ 96.4

Ebből a kimutatásból látható, hogy Szerbiában 50 hek-
tár után alig fizetnek majd több adót, mint a Vajdaság-
ban 10 hektár után és hogy azoknak az adóegysége-
sítési és adókiegyszerítési törvény 50 hektárnál nyolc
és félszázalék hasznót jelent. De okulásul szolgál az is,
hogy míg amott a kisbirtokosok 3—10 hektárig 48%-
tól 8.5%-ig kevesebb földadót fognak ezentúl fizetni,
addig a vajdaságiak 48%-tól 96.4%-al többet.

Dr. Setyeroznak ezt a statisztikáját megerősíti nem
kisebb tekintély, mint Dr. Veljkovic Vója volt pénzü-
gyi miniszter, aki kiszámítja, hogy míg Szerbiában az
első minőségű 10 hektár föld minden pótlékkal együtt
860—880 dinár adót fog fizetni, addig a Vajdaság 1500
dinárt, tehát kb. 40%-al többet. Hozzáteszi, hogy ez a
különbség mindig fokozódik, ha nem 10, ha nem 50
vagy 100 hektárt veszünk a számítás alapjául.

Ha mindezekhez még hozzáveszem azt, hogy az
olyan földek után, amelyek haszonbérbe adva vannak,
a kataszteri tiszta jövedelemen felül elért eredmény
után még járulékadót is kell fizetni annak, aki a ha-
szonbérrel földet nem a saját két kezével művelt meg,
akkor arra a belátásra kell jutnom, hogy a legtöbb
kedvezményben részesülő földművelő osztálynak a ki-
látásai sem a legrosszabbak, különösen a — Vajda-
ságban. Következtetni lehet ebből arra, hogy milyen
sors vár a többi, kevésbé dédelgetett adóalanyakra.

Veszedelemmel jár a bírói pálya

Élesen szembevetjük és nem eléggé kárhóztatandó
az új adótörvénynek az a törekvése, amely a bírói karc
továbbra is, sőt még intenzívebb módon, finance szolgál-
tathatja állítja. Erre a törekvése látunk már példát az
1914 évi 43. t. c. megalkotásánál is, azonban ott ez a
törekvés a legerélyesebben és teljes sikerrel vissza is
veretett. Ezzel szemben a mai törvényhozás még min-
dig nem emelkedett a belátásnak arra a fokára, hogy a
bírókat nem szabad a bírói funkciójától elterelni és hogy
egy hármastanács nem foglalkozhatik avval, hogy
hiányzik-e valamely aktáról hatvan para helyeg, ha-
nem súlyosította ezt a helyzetet még azzal, hogy a
bíróknak elsősorban a kincstár adó és illeték követelé-
sére kell vigyázni és azután törődhetik az igazsá-
g kiszolgáltatásával. Megparancsolja a törvény, hogy a tő-
kekamat és járulékadónál az adót beszédni tartozik és
jelentést köteles tenni arról, hogy a hitelező nem tit-
kolta-e el, ezt a járandóságát a pénzügyi hatóság
előtt. Miután a bíró saját személyében kártérítésre is
kötelezhető, misem természetesebb, mint az, hogy
igyekszik a pénzügyi törvényeket jobban megtanulni,
mint az itélkezéshez szükséges anyagi és alaki jogot.
Sérelmes a törvénynek az a rendelkezése, amely
megtiltja a bruttó jövedelemből való leszámítását a ke-

reseti adónak, az előző évi veszteségeknek és a csa-
ládhoz tartozók munkadíjának. Ez arra az igazságtal-
anságra vezet, hogy az államnak kifizetett adó után
újabb adót kell fizetni, mintha az adófizetés tiszta nye-
reség volna a polgárokra nézve, mintha az előző vesz-
teségek is nem veszteségek, hanem nyereségek volná-
nak. Végül az is neveléses, hogy a családtagot nem

lehet az üzletben alkalmazni, mert az ennek járó fi-
zést nem lehet regienek tekinteni. Inkább menjen el a
gyerek idegenbe szolgálni, gondolja magában a tör-
vény. Ezekhez a szűkkeblűségekhez kell sorozni azt
is, hogy a háztartási költségek után is adót kell fi-
zetni, vagyis nyereségnek minősíteni azt, amit az adó-
alany megeszik.

Mikor virrad fel az orosz emigráció várva várt holnapja?

Látogatás az utolsó cári követségen



Nagy és hatalmas volt va-
laha az orosz birodalom.
Oroszországnak ezt a nagy
hatalmát különösen a Balká-
non lehetett érezni és az
utóbbi évszázad politikai törté-
nete szorosan egybefüggött
Oroszország balkáni törekvé-
seivel. Ma a bolsevizmus ide-
jén, a régi Oroszország nem
egyéb egy darab emléknél. Szerbiában, Bulgáriában
még nagyon sokan és sokszor visszaemlékeznek azokra
az időkre, amikor még a Szentpétervárról érkező
orosz diplomata kurirok, Beogradba, Szófiába nagy
jelentőségű üzeneteket és Balkán népeire sorsdöntő el-
határozásokat hoztak.

A Balkán új államainak jó része valaha Oroszor-
szágban kereste és találta meg az új életre vezető
segítségét.

A régi cári Oroszország megszűnt, vagy talán csak
aluszik. A régi cári Oroszországot ma a Balkánon, de
szerte Európában sok tízezer éhes és fáradt emigráns
képviseli, akik az emigránsok fáradhatatlan türelmé-
vel várják az oroszországi viszonyok megváltozását.

Beogradban azonban a régi cári időknek megma-
radt egy látható emléke. Itt van még az új királyi
palotával szemben, a régi cári követség, amely ha
már nem is végez diplomáciai funkciókat, mégis az a
Jugoszláviában élő oroszoknak egyetlen védelmezője
és gyámoltója.

A beogradi királyi palotával szemben álló kis
földszintes palota egy darab történelemnek a kincses
ládája. Még jól emlékezünk vissza az 1914. beogradi
Hartwig követjére, aki a letűnt Oroszországot a világ-
háború előtti estén Szerbiában képviselte. Hartwigot
itt temették el Beogradban és a halála óta van még
itt együtt a régi cári követség és itt működik még
Hartwig helyettese is Strandmann Vaszilje volt kö-
vetségi titkár és később meghatalmazott miniszter,
mintha a világháború, a forradalmak ezt a kis épületet
készakarva elkerülték volna.

A kékre meszelt kis palota előtt jó néhány percig
kell állnunk, amíg csemetésünkre egy öreg portás
kaput nyit. Az öreg portás meglehetősen bizalmatlanul
fogad és csak hosszas kérdezősködésre tudjuk meg
tőle, hogy épen ma van Strandmann követ fogadó
napja. Nagy nehezen tudjuk csak a névjegyünket a
kezébe nyomni és mint egy bűnözőt vezet fel bennün-
ket a követ titkárhoz, akinek elmondjuk, hogy csak
Strandmann követtel akarunk beszélni.

A titkári szobában néhány kopott orosz várako-
zik. Mindegyik kezében összehajtott árkus papiros lát-
szik, hogy ide csak kérni jönnek az oroszok.

A követ titkára, kis sápadt, köhögő emberke. De
azonnal kibújik belőle, hogy diplomáciai iskolát járt.
Kimért udvariassággal helyetl kínál meg. Előadjuk a
kívánságunkat, hogy Strandmann követtel szeretnénk
beszélni. A titkár csodálkozó arcot vág és azt mondja
igazán furcsa, hogy hozzájuk jövök érdeklődni, hi-
szen olyan régen volt náluk már újságíró. Kis vára-
kozás után unott arccal jelenti nekem, hogy a követ
fogad, azonban csak akkor, ha majd rám kerül a sor,
mert mindenkit csak az érkezés sorrendjében enged-
nek be és nincsen kivétel.

Legalább tizenötven vannak még előttem, szóval,
sokáig kell még várnom. A várakozás hosszú félórája
alatt alkalmunk van mindent szemügyre venni. A par-
kett még mindig olyan ápolt, mint például a jelenlegi
beogradi angol követség parkettja, a butorok azon-
ban, a régi szép cári követségi butorok már nincsenek
a helyükön. Bizony az egykor büszke beogradi orosz
követségi palotában csak vásári butorok vannak.
Olyanok, amiket azelőtt még a portás fülkében sem
tűrtek volna meg. A várakozó oroszok olcsó fonott
kerti székeken ülnek és látjuk, hogy a követségnek
csak egy írógépe van és azt hordozzák egyik szobá-
ból a másikba, aszerint hol van a hivatalnokoknak
szükségük rá.

A falakon azonban akad még egy-két szép kép.
Gyönyörű rézmetszetek, I. Miklós cárról, a Kremlről,
ahány darab, annyi műemlék. Hogy azután meddig
fognak még ezek a képek itt lógni, azt senki sem tud-
hatja, mert hiszen majd ezekre is sor fog kerülni, ha
majd egy orosz kórháznak, vagy rokkant katonának
pénzre lesz szüksége.

A követ szobájából egymásután jönnek ki a kér-

vényezők. Mindegyiknek derültebb az arca és ma ta-
lán jobb kedvvel nékülözik az ebédet s nem szegény-
lik annyira a lyukas cipőt.

Nemsokára behív magához Strandmann követ
Strandmann valaha a cári gárda tisztje volt és később
lépett csak át a diplomáciai szolgálathoz. Viseltes ru-
háit ma is a régi eleganciára emlékeztetnek. A szobá-
ban, amelyben a követ fogad, nincsen befűtve. A fa-
lakon a régi Oroszország nagy térképe csüng a fü-
tetlen kandalló felett pedig Alexandar király Őfe-
sége arcképe díszel. Egyéb dísz azonban nincs is
szobában.

A követ szívesen válaszol a kérdéseinkre és e-
mondja, hogy a jelen pillanatban Jugoszláviában me-
harmincötezer orosz emigráns él. Néhány évvel ez-
előtt még ötvenötezer volt a jugoszláviai orosz emi-
gránsok száma, azonban a tehetősebb oroszok már e-
mentek innen, ki Franciaországba, ki Amerikába
Jugoszláviában maradt az orosz emigráció legszegé-
nyebb része, amely kevés kivétellel segélyre és tám-
ogatásra szorul. Sokan mentek már haza az emigrán-
sok közül, azonban ezeknek a sorsáról a követség
nem tud semmit sem. A követ azt hiszi, hogy ezek a
emberek elvesztek, vagy elpusztultak. Ahányan haza-
mentek, mind megigérték, hogy írni fognak, azonban
ugyilátszik egyikük sem tudta az ígéretet beváltani.

A követ szerint a jugoszláv állam nagyon sok-
segít a menekülteken. Egy állami bizottság foglal-
kodik az orosz emigránsok segélyezésével. A beogra-
di orosz követség ezzel az állami bizottsággal egyet-
tesben működik és végrehajtja az állami bizottság se-
gélyezési intézkedéseit. Az utolsó cári követség pol-
tikával egyáltalán nem foglalkozik.

A jugoszláviai orosz emigránsok segélyezése
követ szerint rendkívül nehéz, mert majdnem minde-
gyenét segélyezést kell nyújtani. A jugoszlá-
viai állam hőkezűsége teszi lehetővé, hogy az országba
négy leány és négy fiú gimnáziumot tartanak fer-

Pancevón egy orosz kórház működik és Szlo-
vániában szanatóriumot tart fenn a jugoszláv orosz
emigráció.

Megkérdezzük azután a követet hogy mit gondol
mikor lesz vége az orosz bolsevizmusnak és mi-
korra gondolja a hazamenetelt?

Strandmann követ elkomolyodik és csak ennyit
mond:

Uram ne nevéssen ki, én azt hiszem, hogy már
holnap hazamegyünk! Az oroszországi viszo-
nyok, ezt mi pontosan tudjuk, napról-napra
rosszabbodnak és lehetséges, hogy a változás
gyorsan bekövetkezhet.

Különbben is azt hiszem hogy a szovjet már rége-
n megbukott volna, ha Németország nem támogatná
moszkvai urakat. Németország segítsége hosszabbít
meg a szovjet életét. A szovjettel, szerintem le ké-
számolni, mert

a szovjet nemesek Oroszországot fertőzi meg,
hanem az egész világ testén üszkös megbetege-
déseket okozhat.

Azonban hogy ez a holnap mikor fog bekövetkezni, az
senki sem tudja, mi higye el nagyon várjuk ezt a ho-
napot. Strandmann követ elmondja még, hogy 1914-ben
Hartwig követ halála után vette át a követség vezé-
tését és akkoriban a követségen mint első titkár mi-
ködött. 1915 elején Trubeczkoj herceg személyében
a beogradi orosz követség új követet kapott, azonban
Trubeczkoj herceg gyorsan visszatért Oroszországba
azután rövid római tartózkodás után Strandmann kö-
vetet miniszteri rangban akreditálták a szerb udva-
nál. Ezzel véget is ért a beszélgetésünk.

Amikor kimegyek a követ szobájából, a követség
régis szolgája már elém siet a kabáttal és kabátlédal-
közben elmeséli, hogy már harmincöt éve szolgál
beogradi cári követségen. Tíz követet szolgált már
és szolgálatának az utolsó tizenöt esztendeje nagy-
szomorú körülmények között történtik.

Amikor kinyitja a kaput, figyelmemet a kapu fe-
lött álló kitömött repülő sasra hívja fel és azt mond-
ja: »Látja, ilyen volt valaha Oroszország, ma azon-
ban szegény koldusok vagyunk. Istenem, jön-e a te-
támadás. Én már nem érem meg. Ön azonban új-
látni fogja, hogy akkor milyen élet lesz ebben a mo-
szomorú beogradi követségi palotában.»

Goleji Dora

KARRIKATURISTÁK GALÉRIÁJA

Byssz Róbert, Forrai Zoltán, Gedő Lipót, Madaras László, Szigethy István Szigethy Vilmos és Szenes Árpád eredeti karrikaturái a Bácsmegyei Naplóban

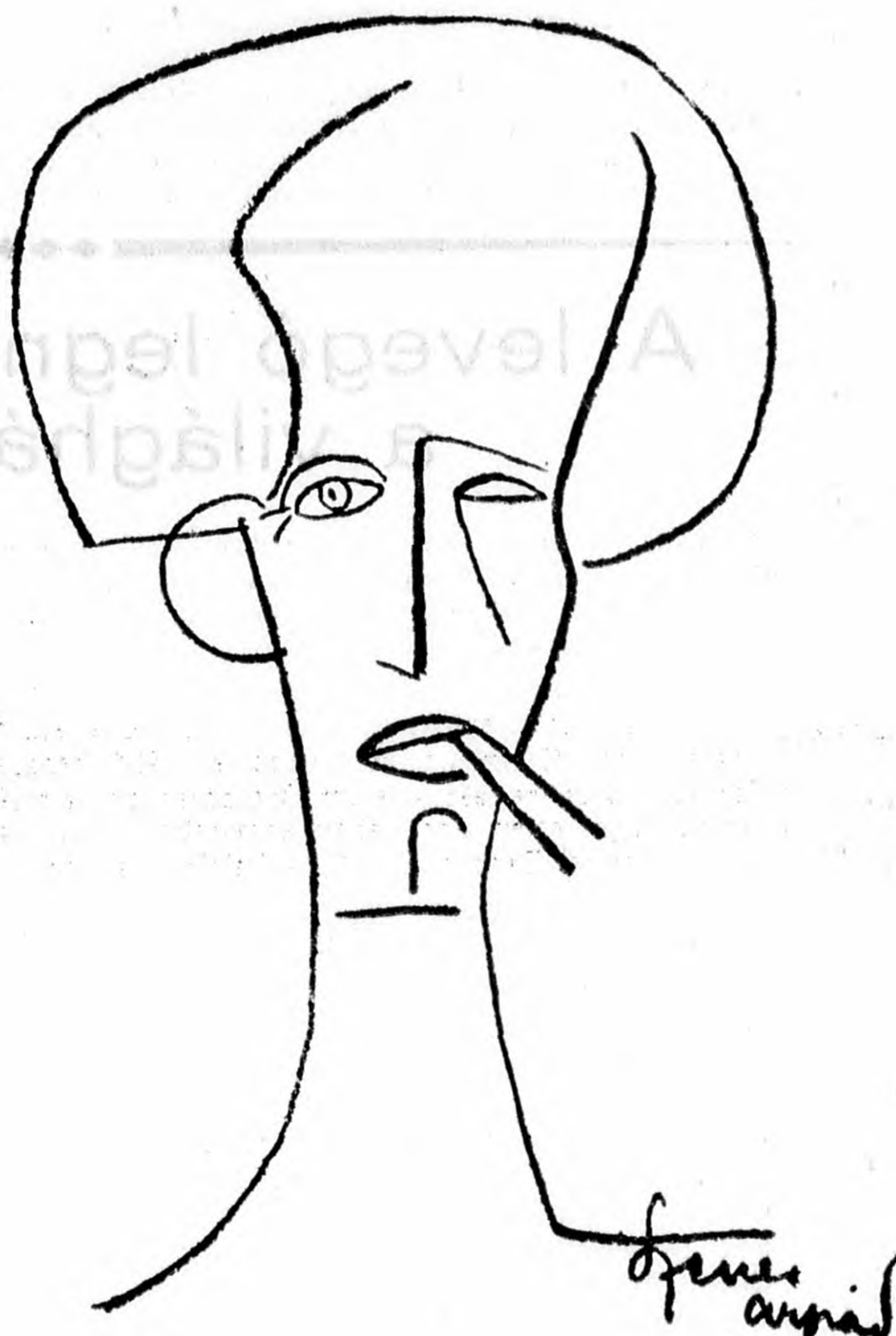
A magyar rajzoló ma a legelső helyen állnak mindenütt a világon. *Vértes, Mayor, Gedő, Kelen és Dezső* karrikaturáit a legelőkelőbb külföldi lapok hozzák vezető helyen, Budapesten — mióta a régiek kirepültek — egy új gárda nőtt fel, amely ép olyan kitűnően startol, mint az előző generáció. Irónia, humor és könnyedség: ez jellemzi legjobban a fiatal magyar karrikaturistákat. *Byssz* mester az »Est« lapok házi rajzolója. Azonkívül számos német és francia vécslapnak és magazinnak a dolgozótársa. *Forrai* a »Bors-

szem Jankó« házi illusztrátora. A nagy berlini hetilapok tekintélyes honoráriumokat fizetnek egy-egy karrikaturájáért. *Gedő* Lipótot nem kell külön bemutatni a jugoszláviai közönségnek. Ő az egyetlen Budapesten élő, de állandóan külföldre dolgozó magyar rajzoló művész. *Madaras* a legfiatalabb és a legarriváltabb karrikaturisták és plakátrajzoló csoportjához tartozik. Talán nem haragszik meg érte, ha elárulom, hogy mindössze 21 éves. Ezzel szemben öreg sikerekre tekint vissza. Az »Ujság« és számtalan német magazin-

nak a munkatársa. Most jelent meg »A tisztelt ház!« című karrikatura albuma, amely szokatlanul gyors és nagy sikert aratott. *Szigethy* István Berlinben él. Az összes berlini és párisi lapoknak a munkatársa. *Szigethy* Vilmos a »Szinházi Élet« művészeti szerkesztője. Pompás skicceit mindenki ismeri. Ezenkívül népszerű diszlettervező. Főképp máris külföldön van és nincs kizárva, hogy egy napon végleg elkaparintják a németek. *Szenes* Árpád festőművész A »Mult és Jövő« és más irodalmi folyóiratoknak az illusztrátora.



Gedő karrikaturája Forrairól



Szenes Árpád karrikaturája



Forrai karrikaturája Gedőről



Byssz Róbert: Magamról



Madaras László: Önkarrikatura



Szigethy István: A két Szigethy

Jackie Coogan pilótának készül!

Páris, december hó

Addig érdemes születésnapot ülni, míg az ember egyedül meg tudja enni (és lehetőleg egy ültőhelyben) a születésnap tortát, melyben az évek számának megfelelő viaszgyertyácska ég, és örülni tud annak, hogy a tortácska megint néhány centiméterrel nagyobb mint tavaly.

A szaporodó gyertyák megint eggyel közelebb hozzák azt a tündéri jövőt, mikor az ember »egészen felnőtt« lesz majd, nem kell többet iskolába járni és egyszerűen a tárcájába nyul, minden felsőbb ellenör-



zés nélkül, ha a kirakatban megtetszik neki valami. Jackie Coogan, aki most lett tizennégy éves, még ebben a boldogabb korban van, — és mi, rosszmájú felnőttek, ezért talán jobban irigyeljük őt, mint minden páratlan és mult, jelen jövő csodagyermekét el-sápasztó világhíréért.

Friss, vidám és pajkos; rajongói sajnálhatják, hogy csak vászonra vetített képét ismerik: *ellentétben a női filmszillagokkal, az eleven Jackie szebb lényképeinél, mik irigyen eltitkolják arca kipirulását, sötét szemének fölszillanását amint születésnap ajándékait mutogatja nekem. Bizony ezek nem hasonlítanak a mi fiatalokunk robogó ólomhúszáraihoz és kirakószekrényhez; furfangos eszközök, miniatürgépek, hajó, vasut, sőt egy valódi repülőgép is kisiben.*

— Mert ha felnővök, — magyarázza nagyon komolyan Jackie, kibem a »csodagyermek«-ből, ahogy elképzelnél megszoktuk, egy csipetnyi sínos, — ha felnővök, okvetlenül pilóta leszek!

— Na igen, — mondja rá pipája mellől az apja, tipikus öregedő színész, — majd meggondolod, ha rájössz, hogy mennyi a számszerű különbség a te fizetésed, meg a pilótáé között.

De Jackiet nem hatja meg a szülői bölcselkedés. Komolyan készül »jövőbeli hivatására.« Vastag könyveik vannak a repülés mesterségéről és mikor a Zepelínről kérdezem, oly szakszerű magyarázatokkal szolgál azonnal, hogy felét sem értem meg. Mindig sejtettem, hogy tizenégy éves korában tud az ember legtöbbet!

— Különbén pénzt is kapott Jackie születésnapjára, de (nagy meglepetésemre) semmit sem vásárolt rajta.

— Majd Amerikában, — mondja — itt nincs rá időm.

— Ugyan mi dolgoz van itt?
— Golfozom. Itt egész másképp golfoznak, mint a Stateshen; ez így sokkal helyesebb; ki kell használni az időt, amíg európaiakkal golfozhat az ember — magyarázza hallatlan komolysággal. — Uszni viszont — teszi hozzá — Los Angelesben jobban lehet, mint a párisi »Lido« medencéjében.

Ezt el is hiszem neki.

De a szülők megsokallják a frivolitást. »Nemcsak golfozik, kérem« tiltakozik a mama, »sőt szorgalmasan tanul!« És sietve bemutatja az a *tempo* belépo házitáncot, egy nagyon bécsies fiatalembert, ktről hamarosan kiderül, hogy valóban hamisítatlan bécsi, Julius Oblath nevé. »Und ich spreche schon deutsch!« kiáltja Jackie hamisítatlan dunaparti dialektusban. De ez minden német tudása: jövő héten fogja a német leckéket megkezdeni. Mäskülönbén a csudálatos Jackie, hirneve ellenére rendszeren látogatja a népiskolát. Azután egy »high school« nevü intézmény növendéke lett, mely neve ellenére középiskolának felel meg, de (mondja a mama büszkén) »katonai iskola«, melyben a kis filmsoda szorgalmasan mivélődik.

— Melyik a legkedvesebb tantárgyad? — Próbálom kérdezni, de nem kapok azonnal választ. Jackie szemmeláthatólag tör a fejét, hogy lehet-e kedves amit tanulni kell. A mama segíteni akar neki: »Jackie minden tantárgyat szeret!« mondja, de a kitérő gyermek hallgató kétkedéssel fogadja ezt a szorgalmi bizonyítványt. »Talán a torna?« próbálkozom én, ifjkorom emlékeiből, és, ime, Jackie lelkesen helyesel.

»Neki nehezebb mint nekünk« mondom mentőleg a mamához fordulva, »hisz neki ilmeznie is kell!« De a mama nem hagyja érvényesíteni ezt a nagyon használható kifogást. »Az nem megeröltető munka — mondja szigorúan. »Jackie évenként két filmet

hoz ki mindössze. Mindegyik hat hétig tart és ez alatt is elég, ha naponta egy órát dolgozik rajtuk. Azonfelül az egyik filmet mindig a vakációra tesszük.«

A kedves, nyájas és kissé terebélyes természetével is fölöttébb csinos mamát kérdezem e kapcsolatban Jackie művészi pályájának kezdeteiről. »Hogy is volt?« emlékszik. »Ott kell kezdenem, hogy Jackie-nek a papája is színész, meg én is színész vagyok. Sőt mint gyermekszínésznek is nagy sikereim voltak kiskoromban. Jackie talán négy éves volt és Los Angelesben a színpadon szerepelt már, mikor a nézőtérrel meglátta Charlie Chaplin. Azonnal feljött a színpadra, Jackievel megismerkedni. A színház után hazakísért, másfelőre hosszat beszélgetett velünk és azonnal megkötöttük a megegyezést. Chaplin imádja a gyermekeket és éppen akkor kutatott egy gyerek statisztá után. De mindiárt látta, hogy Jackie ennél jóval több. Ő lett aztán a protektora. Főleg az tett szert neki olyan nagyon Jackieben, hogy semmi affektált színészkedés nincs benne. Nagyon természetesen ösztönös fincska volt. Ma is olyan.«

Folytatólag elmagyarázza, hogy az európai turné gondolata valójában egy amerikai színházi vállalat-tól ered. A százerek, kik-filmről ismerték Jackiet, látni akarták elevenen is. Az amerikai turnéak azután oly fantasztikus sikere lett, hogy folytatni kellett Európában is. Ugyanazt a kis programot játsza, énekli, táncolja apja szekundálása mellett Jackie az európai fővárosokban is. Most estéről-estére telt ház

mellett az Empireban, karácsonykor Berlinben és azután tovább. És Jackie közbeszól, hogy filmezni jobban szeret, mint színpadon játszani közönség előtt.

Különbén volt már Európában két év előtt, Londonban, Párisban, Berlinben, Budapesten, Bécsben. »De az nem számít« mondja Jackie, »mert akkor még kicsiny voltam.« — »Nem vágyol haza?« kérdeztem. »Ó nem« tiltakozik Jackie. »Európa nagyon érdekes. És az emberek is kedvesek itt.« Egy Adam nevü berlini urat emlit, mint a legkedvesebb európai barátját. — Még megkérdem, mint illik, párisi benyomásairól. De Jackie nem mond általános frázisokat a világváros kulturájáról, mint más meginterviewelt nagyságok. Ő pontosan tudja, hogy mi lepte meg legjobban: »Az Eiffeltorony! Magasabb mint nálunk a legmagasabb ház! És emellett nem is lakik benne senkiem. Nagyon különös.«

A hivatalos értékezést ezzel azután végleg megszakítja a »Baby« megérkezése, Jackie öccsége, aki bübajos kékszemü, selymes szőkehajú négyéves gentleman. Igen komolyan shake-handdel velem és németül, majd franciául érdeklődik becses hogylétem iránt. »Te is Star leszel, persze?« kérdezem tőle tréfásan. De a nagyramenendő ifju nagyon komolyan veszi a sablonos kérdést és keményen tiltakozik e feltevés ellen. »Színész elég van a családban«, mondja. »én rendőr akarok lenni.« — Miért? kérdelem kissé bámulva. »Mert az nagyon él« magyarázza a csemete »és mert jelentékeny botja van!« — Van azonkívül Jackie-nek öt darab mokanövére is: mind öt éven alul. Cooganék mindegyiknek ajándékot visznek Párisból: mindegyiknek keztyűket. Tömeg bőrkeztüü: egész nagy, kisebb, és apró min a jötkébabakó.

Benedek Károly.

A levegő legnagyobb hősei a világháboruban

A világháboruban a légi harc nyújtotta a legkedvezőbb alkalmat a vadász-pilótáknak, hogy megmutassák és bebizonyítsák egyéni értéküket, erkölcsi kiválóságukat és ügyességüket.

A levegő legnagyobb hőseinek sikerült is nagyon szép eredményeket elérniük.

Igen sokan közülük maguk is hősi halált haltak a légi harcban és csak kevesen éltek túl megérdemelt győzelmeiket.

Azt hiszem, hogy nem lesz felesleges, ha e hősöknek pár sort szentelünk, rámutatva: ki mennyi győzelmet aratott közülük, (közölve a legyőzött ellenséges repülőgépek számát is).

1. Az elesett híres francia repülők között legkiválóbb volt *Georges Guynemer* százados, aki 54 győzelmet aratott.

Hősi halált haltak még ezek a francia »as«-ok is:

<i>Boyan</i> hadnagy	35	győzelemmel.
<i>Coiffard</i> hadnagy	34	»
<i>René Dorme</i> hadnagy	23	»
<i>Guérin</i> főhadnagy	23	»
<i>Chaput</i> főhadnagy	16	»

Életben maradtak a következő híres francia repülők:

<i>René Fonck</i> százados	75	győzelemmel.
<i>Madon</i> százados	41	»
<i>Bourjade</i> hadnagy	28	»
<i>Pinsard</i> százados	27	»
<i>Heegelen</i> hadnagy	22	»
<i>Marinovic</i> hadnagy	22	»
<i>Heurtaux</i> százados	21	»

és még számosan, akiknél az aratott győzelmek száma 20-nál kisebb.

Nungesser főhadnagy, aki »fehér madarával« el-tűnt az Atlanti Oceánon, 43 győzelmet aratott a világháboruban.

2. Az angol »as«-ok elesetek:

<i>Manock</i> százados	73	győzelemmel.
<i>Albert Ball</i> százados	43	»
<i>Erunwin Hales</i> százados	27	»
<i>Francis Ue. Cullen</i>	23	»
<i>George Thomson</i>	21	»

Életben maradtak a következő híres angol repülők:

<i>Bishop</i> őrnagy	72	győzelemmel.
<i>Jos. Ue. Cudden</i> százados	54	»
<i>Philip Fullard</i> százados	48	»
<i>Henri Wollett</i> százados	20	»

3. Az amerikai repülők közül az elesett *Franck Luke* főhadnagy 18 győzelmet aratott és az életben maradt *Rickenbaker* százados 26 győzelem hőse.

4. Az olasz »as«-ok közül életben maradtak:

<i>Scaroni</i> hadnagy	26	győzelemmel.
<i>Piccio</i> alezredes	25	»
<i>Ruffo di Colobria</i> százados	22	»
<i>Baracca</i> őrnagy	34	győzelem után elesett.

5. A belgák leghíresebb repülője *Coppens* életben maradt. világháboruban aratott győzelmeinek száma 35.

6. Németország legkiválóbb »fliegerje« *Boelcke* százados volt, akiről köztudomásu, hogy 1916. március 12-ikén — egy nap folyamán — 10 győzelmet aratott Verdunnál. De még abban az évben (október 28-ikán) egy légi harcban elesett.

Boelcke után *báró Richthofen* százados volt a leghíresebb német repülő, aki 80 győzelme után 1918. április 21-ikén elesett.

Két hónappal később *báró Richthofen* halála után elesett *Immelmann*, a németek harmadik nagy fliegerje is.

A híres német repülőtriumvirátus tehát nem élte túl a háborút.

A német »as«-ok közül különben életben maradtak: *Buddecke*, *báró Althaus*, *Loewenhardt*, *Lörzer*, *Wintgeus*, *Höhdorf*, *Mulzer*, *Baldamus*, *Parsehau*, *Frankl*, *Rumly*, *Bäumer*.

7. A volt osztrák-magyar repülők közül a legnevezetesebbek voltak:

<i>Blumovski</i> százados	52	győzelemmel.
<i>Krafora</i> főhadnagy	28	»
<i>Fiala</i> főhadnagy	24	»
<i>Gneser</i> hadnagy	14	»

Igen jeles repülő volt *Kiss* tisztihelyettes is.

Külön kell még megemlékeznünk a mi életben lévő szerb repülőinkről, akik a világháboru folyamán a szalonkii fronton aratták győzelmeiket, mint a szerény szerb aviatika hősei.

Ezek a következők:

Tomics Miodrag főhadnagy, jelenleg őrnagy és a mi 6. repülőezredünk parancsnoka, 3 győzelmet aratott.

Miletics Miodrag főhadnagy, aki jelenleg rokkant százados, 2 győzelme volt és *Hodjera Mateja* tartalékos hadnagynak 1 győzelme.

Kérje mindenütt a helyi felálmóhatat!

L'ORÉAL-hajfesték készítménye

Teljes ártalmatlansági garancia

Soc. Française de L'Oréal, Paris, 37, Rue L. Boussier

Képteljes H. S.

„COSMOCHEMIA“ K. D., Zagreb, Račkova ul. 7.

Gróf Lally-Tholendal

A párisi hóhér feljegyzései

I.

1731 május 6-án három ifju eltévedt a boulognei erdőben. Gyönyörű májusi nap volt, elfeledkeztek magukról a természet pompájában és már beesteledett, mikor hazafelé indultak.

Mentek, mentek, órák teltek-multak, de az erdő csak nem akart véget érni. Éjfél felé járt már, mikor Páris egyik ismeretlen részébe értek. Megkezdtek, de félbehagyott épületek, rozoga kunyhók egy-két újabb néma épület és végtelen sötétség fogadta őket komoran.

— Most mit tegyünk fiuk? — kérdezte a három közül a legfiatalabb.

— Amott mintha világosság volna, — felelt a legidősebb. — Gyerünk.

Csakugyan, egy házból világosság áradt az éjszakába. Mikor közeljutottak a házhoz, vidám muzikaszó hangját hallották kiszűrődni a komor épületből.

— Ah, itt vigan vannak — kiáltott a középső. — Ide bizony bemegyünk.

— Hiszen itt táncolnak! Gyerünk — szolt a legidősebb. — A sors vezetett ide bennünket, én mondom nektek.

Bezörgettek. Egy szolga nyitott kaput. A legidősebb azt mondta neki:

— Mond meg gazdának, hogy Lally Tholendal Arthur Tamás gróf és két barátja, kik az éjszakában eltévedtek, kéri a ház urát, hívna meg őket is vig estélyére.

A szolga eltűnt s pár pillanattal később megjelent a ház ura, harminc év körüli, kellemes arcú, gondos izléssel öltözött ember.

— Uraim — szolt előzékenyen mosolyogva — éppen lakodalmat ülünk e házban és nagy tisztesség reánk nézve, ha a gróf ur és a barátai megtisztelnék jelenlétükkel.

A három ifju belépett a házba, a vendéglátó házigazda, — a völegény — bemutatatta őket bájos ifju nejeinek és a váratlan vendégek hajnalig kitünően mulattak az ismeretlen, de szemelláthatólag előkelő ifju pár lakodalmán.

Hajnalban melegen megköszönték a szives vendéglátást, kezét csókolták az új asszonynak, megszonrongatták a házigazda kezét és távozni készültek.

— De uraim — szolt az ifju férj — nem is kívánják nevét és állását tudni annak, akinek lakodalmát megtisztelték jelenlétükkel?

— Ó, hogyne, hogyne, kedves uram.

— És az ifju férj mosolyogva felelte:

— Sanson Károly János vagyok, a párisi hóhér. Az ifjak elsápadtak és megremegtek e név hallatára.

— Mondtam, hogy a sors vezetett ide bennünket, — mondta Lally Tholendal gróf.

— A sors?

— Igen. Nekem megjósolták, hogy a hóhér pallosa oltja ki életemet. Uram, mutassa meg nekem a pallost.

A pallos egy láb hosszú, finomlé, iveltvégű nehéz fegyver volt, amelybe ez a szó volt belevésve: »Justitia.« Markolata tíz ujjnyi hosszú cifrázott vas.

A fiatal gróf sokáig bámult a szörnyű eszközre. — Vajjon ezzel a fegyverrel biztosan el lehet-e egy csapásra választani a fejet a törzstől?

— Szavamat adom gróf ur — felelte tréfásan mosolyogva a hóhér — ha jóslata beteljesül, két vágást nem teszlek.

— Köszönöm — mondta a gróf komoran és elhagyta a hóhér vendéglátó házat.

II.

Lally Tholendal gróf ir származása volt, családja követte a Stuartokat a száműzetésbe és kimondhatatlan gyűlölettel gyűlölte az angolokat.

Kis gyermekkorában már katoná volt. Tizenhárom éves korában már tiszt volt, gyorsan haladt a katonai pályán, ezredparancsnok lett fiatalon és 1740-ben, 38 éves orában megkapta a tábornoki rangot és átvette az indiai francia csapatok vezetését.

Erre a pozícióra kitünő katonai tudása és angolgyűlölete képesítette. Amint állomását elfoglalta, ostrommal bevette Saint-Davidot, kiüzve onnan az angolokat, azután gyorsan nyomult előre úzve, pusztítva az angolt. Bevette Aicetét és Madrast, az angol haderő főpozícióját vette ostrom alá.

Madrast, a »fekete várost« is elfoglalta, ahonnan 4000 angol a Saint Georg erdőbe, a »fehér városba« menekült. Lally gróf körülvette az erdőt és ostromolta az angolokat. De itt minden ostrom megtört az angolok ellenállásán.

Kéthónapi eredménytelen ostrom után Lally visszavonult. Coote angol tábornok Vandawachinál megütöközt Lallyval és megverte. A vereség katasztrofális volt. Az angolok az összes elvesztett városokat visszafoglalták és majd Pondicheryt, a franciák utolsó indiai erődjét vették ostrom alá. Lally a kétségbeesés erejével védte Pondicheryt, mintha élete és becsülete függne annak megtartásán. De minden erőfeszítése hiába volt, mert katonái fellázdáltak, az angolok győztek. Lally gróf is hadifogságba került és Angliába

szállították. Indiából a franciák teljesen kiszorultak.

Párisban erre különös hírek kerültek forgalomba Lally gróf felől. Azt híresztelték, hogy elikkasztotta a katonák ételmezésére szánt pénzt és ez okozta a lázadást. Sőt azt is rebesgették, hogy elárulta a franciák ügyét Angliának és nagy összeget kapott Pondichery feladásáért. Ezekről a hírekről Lally is értesült Londonban és rettentően felindult. Becsületszóra engedélyt kapott, hogy Párisba utazhasson és ott magát tisztázhassa.

Párisban először Grammont hercegnőt látogatta meg. A hercegnő ragyogó szépség volt, aki iránt Choiseul herceg régóta titkos vonzalmat táplált szívében.

— Hercegnő! — kiáltott Lally, mikor a szép asszonyt meglátta.

— Ah! Lally! Ön?

— Eljöttem hercegnő. Becsületem és szerelmem hoztak vissza Párisba.

— És nem fél?

Lally büszkén emelte ef la fejét.

— Istenen kívül senkitől ezen a világon.

... Mikor Choiseul márki belépett, a hercegnőt Lally karjaiban találta. A márki odarohant és mikor Lally Grammont hercegnő kastélyának kapuján kilépett, tíz katona vette körül:

— A törvény nevében!

És letartóztatták. 1764 november 15-ike volt, Choiseul márki fogatából gunyosan mosolygó fej hajolt ki...

III.

XV. Lajos rendeletet adott ki, mellyel Lally gróf bűnperét a Tournelle kamara elé utalta. A tárgyalás megkezdődött. A gróf hevesen, ingerülten védekezett. Az egyik bírót gyávasággal vádolta, a másiktól azt állította, hogy nyereségvágy vezetői.

— Az egyedüli bűnös XV. Lajos kormányja — mondotta — mely sem diadalaimban, sem balsikereim idején nem küldött támogatást, se pénzt, se katonát.

A vádaskodással csak rontott helyzetén. Ellenséggé tette a bírakat és a kormányt.

1766 május 6-án kihirdették az ítéletet, amely így hangzott:

SZINHÁZI KISTÜKÖR

Élet és valóság - A dühöngő Hamlet - A színház humora

Dario Nicodemi, az olasz drámaíró, az *Arnyék* szerzője egy cikkben számol be arról a látogatásról, melyet a francia tragikánál tett, sok évvel ezelőtt.

Bevezették a szalonjába, mely dolgozószoba, ebédlő is volt s ott várakozott. Ebben a szalonban minden volt: képek, szobrok, vázlatok, csecesbecsék, jelmezek, elszórva a bútorokon, fegyverek, virágok, zene-szerszámok, könyvek, bebékoszoruk, hosszú szalagokkal. Egy törpe japáni asztalkán tea állott, melyet senki sem fogyasztott el. Egy üveges szekrényben legyeztek sokadalma, fejékek, színházi látesövek.

Hosszu szünet után belépett a tragika. Nagyon magas volt, sovány.

— Megint interviú? — kérdezte fáradtan. Nem szeretem. Minden ilyen beszélgetés hazug. Hazudunk a közönségnek, hazudunk magunknak is.

Durvasággal, udvariadansággal szokta vértetni öszinteségét. Egy próbán, mikor *Tristan Bernard kappal a fején lépett a színpadra, Sarah Bernhardt a kalapját egyszerűen ledobta a fejről s tovább ment.*

Színházról, színészekről beszélgettek, mikor a csevegést egy váratlan esemény törte meg. Egyszerre berohant a szalonba egy drámai és színpadi különös alak: egy hölgy, tetőtől-talpig feketébe öltözve, mintegy gyászruhába. Sírva fakadt. Egy pillanattal némán bámult Sarah Bernhardt-ra, aztán átölelte őt s keservesen zokogott. A drámaíró zavartan nézett maga köré, nem tudta, hogy mit csináljon, el akart tűnni, de Sarah a feketeruhás hölgy feje fölött intett neki, hogy csak maradjon.

Ez a nő egyre lázasabban ölelte a színésznőt, sóhajtozott, könnyezett, tört szavakat rebegett, ilyenformán:

— Jaj, drágám... Jaj, drágám... Jaj, te nagy-nagy lélek... Hát elutazott... Örökre itt hagyott... Még búcsút se vett tőlem... Érted? Érted?... Husz évi szerelem után... Azért jöttem, hogy tanácsot adj nekem, hogy halljam a te isteni hangod... Végem van... Bárcsak meghalnék... Bocssás meg... Nem bírek magammal...

Erre a drámaíróhoz fordult:

— Ön is bocssáson meg nekem... Össze vagyok törve...

Sarah most megszólalt:

— Hagyd kérlek abba.

Ez a szó ugy hatott a nőre, mint valami ostorcsapás. Nem sirt többé. Sarah kikísérte. Az ismeretlen hölgy szájába dugta fátyola csücskét s úgy távozott a szalónból.

Sarah visszajött. Ezt mondta a drámaírónak:

— Színésznő volt. Láttá, hogyan játszott a meg a kétségbeesést? Igazán kétségbe van esve. De ő olyan az életben, mint a színpadon. Csupa álpatos,

«Lally Tholendal Arthur Tamás gróf bűnösnek találtatik, hogy a király és állam érdekeit Indiában elárulta, hatalmával visszaélt és a katonák ételmezésére szánt pénzeket magának megtartotta és mindezekért nevezett lefejezésre ítéltetik.»

A gróf büszkén, emelt fővel hallgatta végig az ítéletet.

... Megkötözve, felpeckelt szájjal vitték a vörpadra, ahol átadták Sanson Károly Jánosnak, a hóhérnak. A fehérhajú hóhér letérdelt a gróf előtt, kötelekeit meglazította és a pecket szájáról elávolította. Aztán így szolt:

— Gróf ur, ma ismét az én vendégem Ön. Fogadja vendégszeretetem utoisó jelét. Beszéljen gróf ur, ha van mondani valója. A gróf letérdelt a hóhér mellé és imádkozott.

— Uram, te látod hogy én ártatlan vagyok, de bölcsesség már rég utamba vezette ezt az embert, akinek kezéből a halált fogadom. Áldalak téged, Istenem, aki megbosszulod haláloamat és megbünteted az igazi árulókat.

Aztán levetette mellényét, fejét lehajtotta és így szolt a hóhérnak:

— Most vájjon Ön. De emlékezzék ígéretére.

Sanson Károly János felemelte pallósát. A fegyver egyet villant a levegőben és a következő pillanatban Lally gróf feje a vörpadra hullott...

IV.

Évek mulva Lally Tholendal gróf pörében újrafelvételt rendeltek el. A gróft az új per során ártatlannak találták és rehabilitálták. De a fejét nem tudták testére visszaállítani. Csak annyit nyert vele, hogy holttestét fölásták és nagy katonai pompával másodsor is eltemették.

A hóhér feljegyzéseiben az esethez a következő megjegyzést fűzte:

— Mindig az volt az érzésem, hogy a törvénykezés templomában ezerszer jobban kellene örvendezni egy vádlott ártatlanságának bebizonyításán, mint száz bűnös elítélésén...

H. J.

csupa hazugság. Akkor is, mikor igazi fájdalom sújtja le. Nem tudja kifejezni. Sokat sir, sokat sóhajtozik. Ripacs. Miért is van annyi színész, aki bármilyen tehetséges is, nem érvényesül? Mert nem érzik az igazi színpadot. És miért van annyi középszerű, műveletlen ember, aki kitünően érvényesül a színpadon? Azért, mert meg van bennük a színpadi érzék, mely magával ragad bennünket.

*

Évekkel ezelőtt tényleg megtörtént Angliában, hogy egy színész, mikor Hamlet szerepét alakította, művészi hevületében agyonszurta a függöny mögött álldogató Poloniust.

Ez nagy föltűnést keltett, számos vitára adott alkalmat s sokan akadtak, akik a színészt védelmükbe vették.

Erre az esetre vonatkozik a francia bohózatíró szatirája.

Azon a napon, amikor a híres angol színész, Harvey Shavenhin, Hamlet alakította, a tragikus szenvedélytől elvakítva leszurta Poloniust, (akit David Skabhy játszott), nagy nyugtalanság uralkodott Londonban. Shavenhint átadták az ügyészségnek, de bebizonyították, hogy művészi önkívületben cselekedett s fölmentették.

Amikor újra föllépett Hamlet szerepében, a közönség hatalmas tüntetést rendezett mellette. Az első fölvonásokat még nagyobb tüzzel játszotta, mint egyébkor s mikor a függöny-jelenethez ért, ismét leszurta Poloniust, akit ezúttal Percy Moanful személyesített meg.

Shavenhint ismét az ügyész elé vitték. Most az ügyet nehezebb volt elsimítani, de azért másodsor is fölmentették azzal a szigorú kikötéssel, hogy ezután nem szabad játszania Hamletet.

Félévig tehát csak nagyon nyugodt szerepeket vállalt. De ezután számos kérvényt intéztek a minisztériumba, hogy újra eljátszhassa kedvenc szerepét.

Az igazgató ekkor Poloniusz szerepére egy magával meghasonlott életű színészt szerződtetett s feleségének előre évjáradékot biztosított.

Az előadás napján az igazgatóság az alábbi közleményt tette be az összes újságokba:

— Nézetünk szerint a közönség helytelenül bizakodik Harvey Shavenhin egészségének jobbrafordulásában. A rokonszenves színész pár nap óta ismét nyugtalan.

Természetesen a bemutató estéjén a nézőtér zsúfolt volt s a jegyek négyszeres-ötszörös áron keltek el.

Az igazgató a gyilkossági jelenet előtt pár perccel félrehívta Shavenhnt és így szolt hozzá:

— Harvey, legyen teljesen nyugodt. De hiszen az igazsághoz közölnöm kell önnek, hogy az, aki ma Polonius játsza, torkig van az étellel. Bizonyos vagyok, hogy ma semmi baj sem fog történni. De minden eshetőségre évjáradékot biztosítottam a színész leendő özvegyének.

Ez teljesen kiábrándította Shavenint.

Amikor belépett a színpadra, kedvetlenül nézett s mikor ezt kellett kiáltania: *Patkány! Patkány!*, oly lagymatagon döfte bele törét a függönybe, hogy Poloniuson csak jelentéktelen sebet ejtett.

A közönség látva, hogy semmi szerencsétlenség sem történt, fitymálni kezdett s a színésznek távoznia kellett a színről.

Nem is játszottá végig a darabot. Másnap a tüntetések megismétlődtek, olyan parázs botrányok voltak, hogy a rendőrségnek kellett beavatkoznia, mely egyszer s mindenkorra *eltitotta a színészt attól, hogy Hamlett szerepét játssza.*

*

A fiatal szerző benyújtotta háromfelvonásos drámáját, a dramaturgok, — szám szerint három — elolvassák s most az igazgató közli a szerzővel a döntést.

— Huzni kell belőle egy fölvonást.

— Helyes. — lelkesedik az ifjú szerző.

— Csak egy kis baj van — mondja az igazgató.

— Mind a három dramaturg más és más fölvonást akar kihuzni.

*

— Hová megy? — kérdezi a színész a feleségét.

— Ahová akarok.

— És mikor jössz vissza?

— Amikor akarok.

— Helyes. De ne később.

*

Az öltözőbe bejár egy javithatatlan fecsegő, aki még a színészek festik magukat, a fülükbe duruzsol mindenféle badarságot.

— Nézze, kérem — szól az egyik színész — én már berekedtem attól, amennyit maga beszél.

*

Ezt egy ismert színészünk adta elő, multkor a tárgyalóban:

Tegnap délután fölkeresett egy ur és így szólt hozzám:

— Művész ur, tudom, hogy önnek nagyon jó a szíve. Van itt egy szegény asszony, aki már két napja nem evett s holnap kiteszik a lakásából, ha nem fizeti meg a házbéretét. Rettenetes nyomorban él. Ön megmenthetné.

— Miről van szó? — kérdeztem tőle.

Az illető ur megmondta az összeget, mire én így szóltam:

— Mondja meg annak az asszonynak a nevét és a címét.

— Fölösleges — válaszolt a látogatóm. — Nekem is átadhatja a pénzt. Itt a nyugta. *Én vagyok a háztulajdonos.*

*

Dumast vacsorára hívta a tisztelője. Amikor azonban ivásra került a sor, a tisztelő nem nyúlt a poharához, szomorúan nézte.

— Mi baja van? — kérdezte a drámairó?

— Mondja, — szólt a tisztelő — igazán a barátom?

— Természetesen.

— Akkor megmondhatom, hogy valami fáj nekem.

— Micsoda?

— Az, hogy nem tegez. Kérlek — tegezzem! Kérem — tegezzél!

— Ezer örömmel — szólt Dumast — annál ad kölcsön ezer aranyat.

Az üzletet megkötötték.

*

A Bohémélet szerzője, *Murger*, igazán szomorú volt. Ő mondotta egyszer barátainak:

— Favaly a francia bank új bankókat bocsátott ki. Azt hallottam, hogy kékek...

A kútnál

Irta Lázárevity Lára

(Anoka, Burmaz elkényeztetett lánya, férjhez megy. Hozzászólt, hogy mindenki őt szolgálja, neki hódoljon és régi életmódját új otthonában is folytatja. Ezért állandóan összehüvelykzésbe kerül sógoraival és a többi nővel. Férje, Arszen, gyenge hozzá, hogy ellenszegüljön, ugyanakkor szégyenli és nem tudja magát elhatározni arra sem, hogy az öregeknek javasolt tegyen, annál is inkább, mivel Anokát a házközösség fejének csekély örmére vette el. Amikor elfogyott a türelme, amikor már az állapot elviselhetetlenné vált, Arszen tele félelemmel panasza-ra ment apóhoz).

...Arszen csendes ember. Gyermekkorától kezdve megszokta a hallgatást. Még fát sem tud eladni, míg otthon meg nem mondják: mennyit kérjen és mennyit adjon el.

Apó egyedül ült a szobában, amikor Arszen felkereste. Borsót fejtett, mást már nem tudott csinálni.

Arszen leveszi sapkáját és apó kezéhez közeledik.

Az csak összeráncolja a homlokát. Nem emeli föl fejét, nem nyújtja kezét, csak szárazon motyog:

— Isten hozott!

— Apó kérlek, én... nem azért... de én... szegyenlem magam!

— Én — folytatja Arszen — nem azért... ne haragudj rám!

Az öreg felemeli a fejét, haragosan ellökli magától a szakajtót és ilyen szavakra fakad:

— Tudom én ezt mind! S milyen ember vagy te hékás? Hisz te akadtál rá arra... arra a...

Itt kicsit elhallgat.

— Azzal... azzal a... Hát föl akarod dűlni a házamat?

Arszen szinte megkövültén áll, amikor meghallja, hogy nagyapó mindent tud.

Nehezen szólal meg:

— Kérlek apó, én nem tudom, mit tegyek! Bocsáss meg! Kezéhez hajlik.

Apó visszarántja a kezét:

— Eredj, ne szennyezd be kezeimet! Hát férfi vagy te?

Arszen elfordítja a fejét.

— Tégy velem és vele, amit akarsz! Csak engem ne üzz el magadtól, az élő Istenre kérlek!

Apó kissé megremeg. Igyekszik izgatottságát palástolni. Méltóságát teljesen feláll.

— Látod fiam, magad választottad! Nem mondtam neked, hogy ne?

— Az Istenért se hallgattál rám! Mindennek magad vagy az oka.

— És most én hoztam helyre, amit te elrontottál!

— Istenem...

— Dehát, nem tudom, hogyan!

— Bár megmutatná neked az Isten! — mondja Arszen.

— És... te... őt... úgy... hát gyűlölöd őt?

Arszen zavarban van. El akar hallgatni, de az öreg egyenesen a szemébe néz.

— Önfejl!

— Tudom, tudom! Dehát én azt kérdelem: törődsz te ő velem?

Arszen újra hallgat. Szerette volna kikerülni a feleletet, de apó esőkönyösen néz a szemébe.

— Ugy kellett lennie — mondja Arszen — hogy Burmaz nagyon könyeztetett! Tudod, egyetlenje volt!

Az öreg, mintha türelmét vesztené.

— Hallod-e hékás? Mondd meg nekem, szeretted-e Anokát?

Arszen lehajtja fejét, arcát kezeibe temeti és vontatottan felel:

— Nem tudom!

— Ezt neked kell tudnod, mert én aszerint itélek. Hogy aztán ne legyen panaszkod, ne mondd, hogy ez, vagy az!

— Nem én!

— Hát jó. Most eredj, majd gondolkozom.

Apón, aki olvasni tud az arcokban, azonnal látható volt, hogy már döntött is és hogy meg van elégedve a tervével.

*

Azon az estén, amikor vacsorához ültek, Radoján kívül más nő nem volt ott. Ők külön esznek. Ketten-hárman szolgálják ki az embereket.

Épen Anokán van a sor. Mikor a másik kettő be és kihordja az ételt és felszolgálja az italt, ő háttával az ajtóhoz támaszkodik és láthatólag unatkozik.

Apó épen odanéz. Mindnyájan hallgatnak. Radojának rémülten dobban meg a szíve. Anoka nem is sejt semmit.

Vacsora után keresztet vetnek és csak apóra várnak, hogy felkeljenek.

Az öreg eltolja magától a kenyeret, kanalat, vil-

lát és övébe rejti a kést. Könyökére támaszkodik, körülnéz, s tekintete megáll Anokán.

Anoka megremez. Vállat von és kifelé indul.

— Várjál, lányom! — kiáltja utána az öreg.

Mindenki megremeg. Apó nyugodt hangon folytatja:

— Fiam... veled, úgy hallom... neked sehogyszem tetszik a házamban, az én nemzetséggemnél!

Anoka hallgat, apó pedig nyugodtan folytatja:

— Ezt én nem akarom, amíg élek. Nem engedem, hogy az én házam bárkinek is börtöne legyen... Hallom, hogy ezek az asszonyok hatalmaskodnak feletted és irigykednek rád! De itt én vagyok az ur!

Anoka rosszat sejt és most először, valami félelmet is érez.

— Kötelkednek veled. Mind azt akarná, hogy te értük dolgozzál. Mintha csak egy koldusházból jöttél volna!

S olyan gyámoltalanul gyöngédnek mutatkozt, hogy Anoka hajszálai az égnek meredtek.

— De én a rémületől ezt nem engedem! Én öreg és tehetetlen vagyok. S most nem akarom tovább, én most...

Arca dermedt, ajkai remegni kezdenek. Hangosau és rekedten kiabál.

— Mindnyájatoknak — halld meg te is Radojka, te is Blagoje s ti valamennyien!...

— Mindannyiatoknak megparancsolom, hogy mindenben engedelmeskedjétek ennek — s reszkető kezevel Anokára mutat — és nem akarom, hogy valamit is dolgozzék a házban, nehogy beszennyezze ápolat kezeit! Még bort se töltsön! Verje meg az Isten, aki neki bármiben is ellenszegül és a legkisebb mértékben is megsérti!

Főugrik. Szegény öreg! Felséges és mégis nevétséges és szánalomraméltó. Reszket, amikor kifelé halad.

Mindnyájan keresztet vetnek, felállnak. Hallgatva mennek el Anoka mellett, óvatosan, nehogy hozzáérjenek.

Borzalmas egyedüllét veszi körül Anokát.

Beront a konyhába, mintegy őrgöngve az asszonyokhoz:

— Hallottátok? Asszonyok, hogyné hallanák!

— Most hársfák alá akarok feküdni. Ide a nagyapó kendőjét, Radojka párnáját, Blagoje takaróját s te Petrija, kergesd el a tyukokat a hársak alól és egész éjjel a közlemben légy. S aki nem engedelmeskedik: »Verje meg az Isten!«

— Ej barátaim, hallottátok-e? Istenem! Az ember néha valóban rosszabb az állatnál. Mindenki hallgat. Valami félelem szállta meg őket s mindenekelőtt az öreg szavai nehezettek rájuk: »Verje meg az Isten!«

Anoka alváshoz készül, de kerüli az álmot.

Most megérezte, amit sohasem érzett, a magányosságát!

S még hozzá tétő nélkül feje fölött, vad lovon zabla nélkül, széltől himbált hajón, kormányos nélkül. Saját szíve is kiméletlenül támad reá s nincs, aki megvédelmezze.

Kiégett a hold. Minden megsemmisült, hogy gyorsan újra feléledjen, csak Anoka szívében fészkel valamit, halott érzés. Így nem maradhat, de mit csináljon?

— Térjen vissza atyjához? — mit mondjon neki?

»Apó azt mondotta, hogy nekem engedelmeskedjenek!«

Oh, hogy mennék apához?

Tovább is dühöngjön? — Megnyugodjék — hogyan? Megalázkodjék? Azt nem!

Gondolatai egymást kergetik, de a fáradtság legyőzi a szenvedélyt, a szerelmet, gyűlöletet, éhséget és szomjúságot. Amikor a szempillákra egész hegyek hengerednek és azok mégsem csukódnak össze — akkor oly elviselhetetlen és hosszú az éj, hogy bármilyen áron, ha a világ egy pillanat alatt felborul is, ha vízimálmom kövel köze kell is vetni fejét, csak aludhasson, ha halálos álommal is.

De az álomnak apó sem parancsol és az, az átoktól sem fél.

Anoka felemelkedik. Meglátja maga mellett Petrija sötét árnyékát.

Valami hirtelen megmozdul benne.

— Petrija menj aludni!

Petrija nem szól semmit. Eldobja a takarót és megy.

— Petrija!

Petrija, mintegy földbegyökerezve, zsidbadtan áll meg.

— Petrija testvér, bocsáss meg!

A nő szíve megindul, megremeg:

— Anoka, Istenem az Isten bocsássa meg neked!

— Petrija, nővér...

Az megfogja kezét, melléje ül, megöleli, s mindketten sírva fakadnak.

Semmi se hallik Isten ege alatt; csak ők ketten zokognak összeölekezve.

— Petrija, szívem, én meghalok! Te temetsz majd el engem. Tégy mellém sok bazsalikomot. Rajtad kívül senki sem szeret engem!

2 ÉVI HITEL

Mindenemlék egyes és univerzális

asztalos- és
bognárgépek

beépített motorral vagy anélkül
keretfűrészek

Welker-Werke J. Wachstein

Wien X/4 Laxenburgerstr. 12

Alkalmi vétel használt, jó karban levő kombi, egyengető, csapoló, maró és va. lagsági gyalu, marógép fűrészekkel és körfűrészekkel kombinálva.

— Hallgass bolondocskám, hogyan szeretne? Mindnyájan szeretnek!

— Nem, nem, tudom én azt!
— Hogy tudnád, gyönyörűségem, amikor eddig nem is beszéltél velük és én inkább meghalok mintsem engedjem, hogy valaki megbántson.

Mindaketten újra zokognak és ölelkeznek.
— És apó?
— Apó, lelkem, öreg és jó. Menj csak hozzá, majd meglátod!

— Jól van, megyek!...
Petrija szájára teszi a kezét.
Anoka leveszi onnan és nyaka köré fonja azt a kezét.

— Ha meghalok, elfelejtöd a rosszaságom, ugye?
— Nem hagylak én el, míg élek!
— De én kérlek!
— S te hová mész?
— Hagyj engem! Oly jó így nekem! Hagyj engem. Nem tudod, hogy vagyok!

Petrija kamrájába vonul, hogy megfigyelje, hova megy Anoka.

Az éj azonban sötét és nem látni, hogy Anoka nagyapó ajtájához megy és leül a küszöbre.

De nagyapó se hunyta le szemét egész éjjel. Megszóltak a kakasok, az új nap és élet első hirdetői. Anokának soha sem tetszett ilyen szépnek énekelni.

Apó felemelkedik, félredobja takaróját és keresztet vet. Gondolkodik.

Másodszor szólnak a kakasok.
Apó felkel és a kuthoz indul.

A virradatban a küszöbön emberi alakot pillant meg.

— Ki vagy te itt?
— Én vagyok apó, Anoka. Meg akarok halni! Ha tudsz bocsáss meg nekem!
Apó megtántorodik:

— Gyermekek, Istenől vétek amit mondasz! Látdod ezt az üstököt? A bárányoké sem fehérebb!

Anoka megragadja sabáját, amit apó magára terített és megcsókolja:

— Csúnyán vétkeztem ellened, feldúltam a házat. Bocsáss meg nekem Isten nevében!

Mi sem könnyebb, mint öreg embert megrikadni. Kicsordulnak könnyei. Mindkét kezével megragadja Anoka fejét és megcsókolja:

— Jöjj ide! S vele megy a szobába.
— Ül le!
— Leül a padocskára, apó meg az ágyra.
— Fejted ezt a borsót.

S ő fejt a borsót.
Nagyapó elégedetten nézi a munkáját.
Hallgatnak mindketten, csak a szíveik beszélnek.
— Gyere most ide!

Utána megy az istállóba, vet valamennyi lónak, ahogy apó azt neki megmutatta.
Még Blagoje keszétől sem fél, pedig az rug-kapál és harap.

— Most ide gyere!
Az ólhoz vezet. Megeteti a disznókat.
Az asszonyok felhírdnek, felkelnek, félösen, meredt szemekkel követik mindkettőt, de jól vigyáznak, hogy észre ne vegyék őket. Arszén is megdöbben és mezzavarodott a szokatlan látványra.

Nagyapó szinte megfiatalodott.
— Gyere a kuthoz!
Élmentek a kuthoz.
— Fogd meg!

Anoka kiemeli a vödört.
— Meríts!
Anoka telemeri a kobakot és nagyapó a vizet arcára es terere ontja.

— Törölj le!
Anoka kibogozza az öreg haját és szárításhoz kezd.

Nagyapó szeméi gyöngék lehetnek, mert minduntalan kigördülnek a könnyei. Kibálni kezd:

— Gyertek ide! Mért nem mosakodtok? Látjátok, Anoka vár, hogy megöntözzön benneteket!

— Mind, mind, gyertek! Mindnyájatokat meglöcsöl!

A férfiak és asszonyok félelemmel közeledtek a kuthoz és a mosdás után mindnyájan azt mondták Anokának: »Köszönöm«.

Arszénnek világosság gyúlt az agyában. Maga is a kuthoz megy és kinyújtja a kezét:

— Nosza rajta!
S Anoka meglocsolja. Arszén a kilencedik menyországban érzi magát.

Dehát, hogy öntözöl? Mind az ujjasodra ömlik!

— Nem, nem! — Balkezével feltüri ujjasát, jobb-jával felemeli a kobakot.

— Így!
Petrija egyik sógorasszonytól a másikhoz fut, könnyezve sug valamit és lelkesen hadonászik.

Apó visszamegy a szobájába. Kinyitja a ládát, kivessz egy régi tallérből összefűzött nyakéket. Kis törülközőbe csavarva keblébe rejti s újra a kuthoz megy.

Ekkor már mindnyájan megmosakodtak s mindkinek Anoka öntötte a vizet.

Valami titokzatos ünnepléesség ömlött el minden és mindenkinek szent énekek csengtek a fülébe.

— Hát neki senki sem önt? — kérdezte nagyapó és Anokára mutatott.

Mindnyájan a vödörhöz szaladtak
— Most szaladtok csak, mikor én mondom! Most majd én magam! Gyere lelkem mosdjal!

Nem tudni, az ő keze, vagy Anoka szíve remegte-e jobban.

Saját kendőjével törli meg.
Ráakasztja a nyakéket:

— Itt van lelkem. De mondom nektek, vigyáz-

zatok arra, amit az este mondtam: »Aki valamiben megsérti, az Isten verje meg!«

* * *

Emberek! Igaz, hogy néha az ég is mosolyog és örül. A balandó felnéz, kitarja karjait, a csillagok perzselik balkeble és lelke, mint láthatatlan tömjén-illat szálldos az ég felé. Ugy van, Isten bizony úgy Fordította: Mák Aladár

Utörök, ez a ti sorsotok...

Egy könyvről, amit meg kellene írni

»Inter arma silent Musae«. A fegyverzörgés elnémítja a muzsikát, ez elavult közmondás, hiszen a világháború behízályította, hogy éppen a háború borzalmai közepette szinte hallatlan virágzásban állott minden művészet. Színház, irodalom, zene, festészet, szobrászat már-már túltengtek, tobzódtak a művészi élményekben, még a fronton is színház szórakoztatta a harcosokat és éppen ellenkezőleg: a fegyverszünet, az némította el a muzsikát.

A Vajdaságban két nagy és két vagy három kisebb színtársulat riválidán aludtak ki a lámpák, két vagy három kisebb társulat tagjai szóródtak szét, mert a bizonytalanság első évében tilos volt a mi-nyar szó a színpadon. Leeresztették a függőnyt és körülbelül négy évig dermedt téli álmát aludta a szí- nézet.

Az első, halk kezdetleges megmozdulások a vidéki műkedvelők érdeme. Ha valaha valaki meg fogja írni — már pedig művelődéstörténelmi és kisebbségi politikai szempontból egyaránt meg kellene írni — a vajdasági magyar színesztörténetét akkor egészen elégedett és felváltó kintoránitól, iparoslegényei és egyszerű parasztlányainak kell megkapniok az utörök pálmáját. A városokban apró, jelentőség nélkül való kabaréelőadásokon próbálták ki a műkedvelés gyermekeidit, amíg hosszas szünet után a szuboticei *Műpártolók Köre* végre egész estét betöltő darabokkal is elő mert állani. Az első kísérletezések amelyiban voltak sikeresek, mert egyrészt megmutatták a közön- ség kultúrsumját, amellyel mindent, jót-rosszat, vá- lasztás nélkül behabzolt, másrészt ezeknek az előad- soknak az engedélyezésénél kiderült, hogy a hatóság- gok, legalább is Szuboticeán csak a legkivételesebb esetekben górdítanak akadályokat a színjátszás elé.

A *Műpártolók Köre* a lassan, de biztosan kifejlő- dő versenyben félredült és utóbb teljesen megszüntette működését. Nagy érdeme, hogy Szuboticeán megtörte a közönség jegét, de azt is konstatálni kell róla, hogy ő kezdte el a fellépő díjak fizetését s időnként nagy- szerű, majdnem színházi színvonalon álló előadások- kal lepte meg a közönséget. (Őszi vihar, Elvált asz- szony, Kékszakáll stb.), de erős munkába fogott a *Katolikus Legényegylet* is, amely színpadát kibőví- tette, díszleteket festetett, sok áldozattal erős és nívós gárdát nevelt és tartott össze már régebben és amely- nek sikerül hosszú sorozatokban színrehozni néhány operettet.

A prózában kevesebb szerencsével folytak a kí- sérletek a Legényegyletben, talán csak a »Gazdag leány« ért el számottevő sikert. Ezen a téren a *Nép- kör* gárdája mutatott fel olyat, amit a békebeli nagy társulatok sem értek el soha Szuboticeán: a *Nosztly fin esete Tóli Marival* ézenegyszer töltötte meg a termet.

A kérészetű alkalmi társulások maradandót nem hoztak, de a dolog természeténél fogva nem is hoz- hattak, a nagy versenyben el kellett hullaniok és így ma hátrán »társulat« szórakoztatja a közönséget: a »Népkör« mintegy 70 tagú gárdája, amely ugy pró- zában, mint operetben túlhaladta a hajdani kisebb vidéki színtársulatok eredményeit (különösen, ami a fellépői a modern, hatalmas színpad): a Legényegylet, amely főként énekes és táncos darabokkal vonz, vé- gül egy harmadik, amely a *Templom egerével* elért hatalmas és megérdemelt sikerét vidéken növelgeti és amely ilyenformán már a darab harmincadik előadása felé halad, de amely egyáltalában nem vesz részt a másik két együttes versengésében.

Ez a versengés hosszú ideig szükséges és egész- séges volt, mert fokozta az előadások minőségét, egyre szebb és jobb teljesítményre sarkallta a vezetőségeket és bár egyik sem tudott teljesen szakítani az álmi- kedvelés rendszerével, igyekeztek és igyekeznek egy- máson túlnenni, aminek természeteszerű hasznát látta művészet és közönség egyaránt. Hogy azután ez a kezdetben nemes és helyes elhatározás bizonyos tekintetben elfajult, arról talán senki sem tehet, a helyzetből önként fejlődött, bár nagyon üdvös lenne ennek a vadhajtásnak a kimetszése.

A Vajdaság többi városaiban, elsősorban *Beeske- rek* és *Szombor* tűnnek ki, bár ez utóbbi helyen egész- séges, de még egészségtelen műkedvelőélet sem fej- lődhetett, hiszen az egész Vajdaságban sehol annyi akadálytalannan nem küzdenek a magyar műkedvelők, mint ebben a városban. Mégis Szombor volt az, ahol 17 sorozatos előadás-on lehetett lehozni a *Sulamith*-ot, amivel minden téren elvitték a pálmát a szomboriak.

Kikindán Molnár »Hattyu«-ja, *Szentán* a »Kék postakocsi« voltak a legkiemelkedőbb színházi esemé- nyek, míg *Beeskereken* ahány előadás, amnyi újabb *stiker*. Összetartásban, minden művészi iránt érzett őszinte szeretetben a Bánát fővárosa vezet az egész Vajdaságban.

Sokszor meglátó látni azt a buzgalmat, fárado- zást, önzenen lelkeséget, amivel egészen jelentékte- len kis helyeken áldoznak a magyar szónak, a ma- gyar színpadnak, ha esetleg egy évben csak egyszer kerül is rá a sor. Sőt, annál inkább, mert az azután emlékezetesen kiemelkedő eseménye a falunak vagy tanyavilágnak. Emelkezünk egy ilyen, kora délután kezdődött kabaréra *Tornyos-pusztán*, amelyen 10—15 kilométeres körzetből ott volt a tanyák magyarsága és fáradhatatlanul tapsolta, élvezte a táncokat, dalo- kat, naiv kis tréfákat.

Érdekes ezekkel a jelenségekkel kapcsolatban megjegyezni a kritika munkáját. Épkézláb, teljesen tár- gyilag színházi bírálat nem fejlődhetett és sajnos, még ma sem érvényesülhet különféle okokból. Első az, hogy a műkedvelőket nem szabad és nem lehet színészi mértékkel mérni, azután számolni kell az ön- kényes szereplők, az áldozatokat is hozó műkedvelők érzékenységével, hiszen megtörtént eset, hogy egyik bájos és kedves »művésznő« a második előadás előtt visszaadta a szerepét, mert a kritika nem dicsérte eléggé — az ő várakozása szerint.

A tanító bírálatra mielőbb szükség lenne, mert az eddigi gyakorlat, a szükséghez alkalmazkodva, elké- nyeztetett primadonnákat nevelt. Más oldalról nézve azonban, talán így volt helyes, mert a mások dicsé- rete keltette fel a többiekben is a becsvágyat.

Egyre fejlődik, egyre tágabb teret hódít a szin- pad és egyre többen értik, érzik, hogy ha már nem lehet állandó hivatásos társulatunk, legalább a mű- kedvelés fejlesztésével és pártolásával ápoljuk és tart- suk fenn kulturánkat.

*

Mégis csak meg kellene írni azt a könyvet, hadd léssék az utódek, mennyit küzdöttek eleik a magyar színpadért.

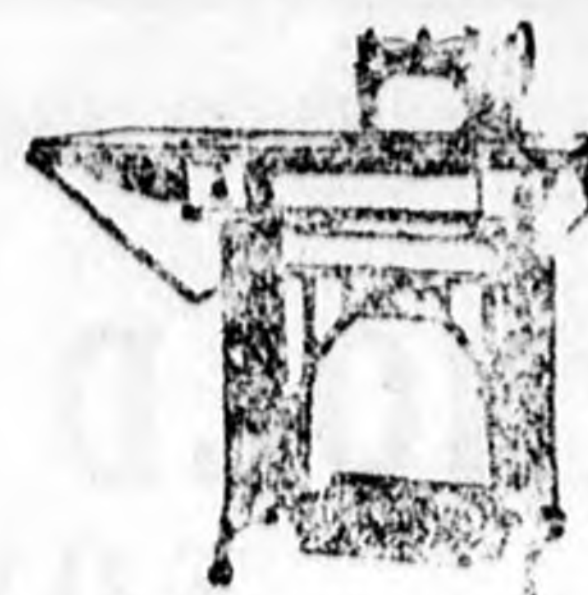
Küzdöttek? Küzdünk...

Arányi Jenő.

DAMA

a legelőkelőbb
női fehérnemű szalon!

Szubotica, Tolstojeva (Ódor-u.) 21



és az összes kellékek előnyös részletfizetésre is!
Szakszerű kiszolgálás! Jól szortírozott raktár!

Központi gyári lerakat:

S. Ad. Engl, Subotica

Daničićev put 10

Paliesi-ut 10. szám

FIÓKLERAKATOK:

Subotica, Rudićeva ulica (Gyümölcsplac)
Zagreb, Gundulićeva ulica 8
Stari Bečej, Kralja Petra ulica 2
Vel. Kikinda, Karadjordjev trg (Budišin-ház)
Novisad, Express J. Horvat, Pašćeva ulica 19

Vel. Beč'terek, Armin Grünfeld i Drug,
kod Veikog mo ta
O ijek, Srossmayerova ulica 3
Vinkovci, Kumičićeva ulica 21
Vukovar, Daničićev trg 2 } Aleksander
Eger i Drug

Képviseletek az ország minden részében

1:590



18478

Le a kalappa' a **PYRAM** növényi paszta előtt!

JEVREJSKA U. 7

SCHMOLKA HIRDETŐ IRODA, NOVISAD
KOLLEKTIV HIRDETÉSEI

TELEFON 22-76

Első és legrégebb jugoszláv r dőny- és vasszerkezetek gyára

BERNOLD SYLVESTER

NOVISAD

Alapítva 1885

Központ:

NOVISAD

Sum dijska 14-18

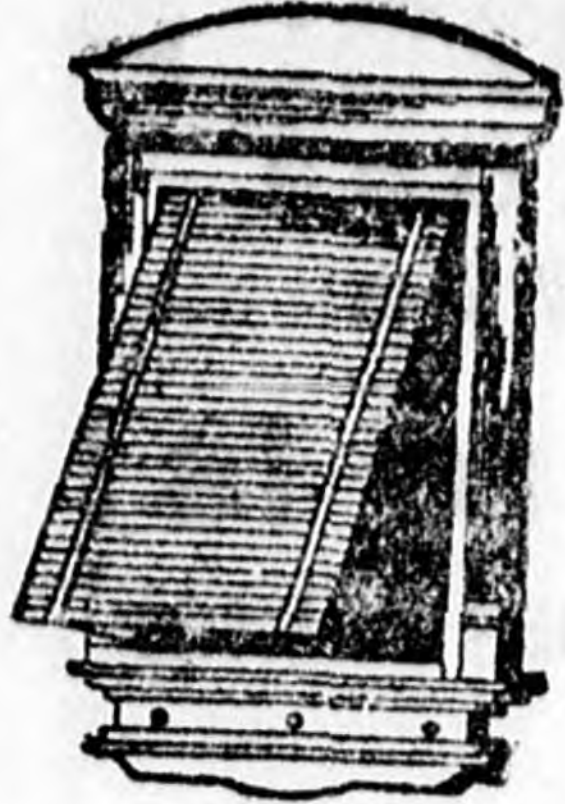
Telefon 22-14

Fiók:

BEOGRAD

Dositil' va ul. 51

Telefon 32-58



KITUNÓ SAJTOK!

„Iho“ márkával
Reggeli sajt, Tejfölös sajt,
Desszertsajt, Roma cur-
sa, tlegolcsóbbankapható

GROSS
sajtgyarban
NOV SIVAC



szőlőoltványt
vásárol, tekintse meg személyesen
szőlőoltványtelemet, hol leg-
primább első osztályú oltványokat
amerikai vadlány a oltványok
jutányos árban szerezheti be
SÉVÁR LÁSZLÓ
mintaszőlő- és szőlőoltványtelep
Petrovaradin, Bakačeva ulica 523.
Ugy az arany, mint a faj, bez as-
cédert tejeje garancíá vllholok —



Miért?

n va mgú
es gy rmeit
ricinusszal
vagy m...
kerü szerit, amikor agy moris (á r it v n
a L Ksit-cso o áde, A LAK IT e és s a a
kelle es, má a legismom bb o oklád és
semimemü fájdaat nem ok z. E sörndi
szo o yanok ál s, alok áll n ó szé zaru á-
ban szeny dik LAKSIT a le oltóbb sz r,
mert egy dooz 12 csoklád s a, mely 10 z r
has nátra elég 10 di árba ke ll. T bble
hasnáto es köldé von for a omban, a rti
kérten kifejeze en LAKSIT-csokok ádet.
Kapha ó minden gyóg szertárban és drogerián
Ké j a legk zelebbi gyógyszer árban.

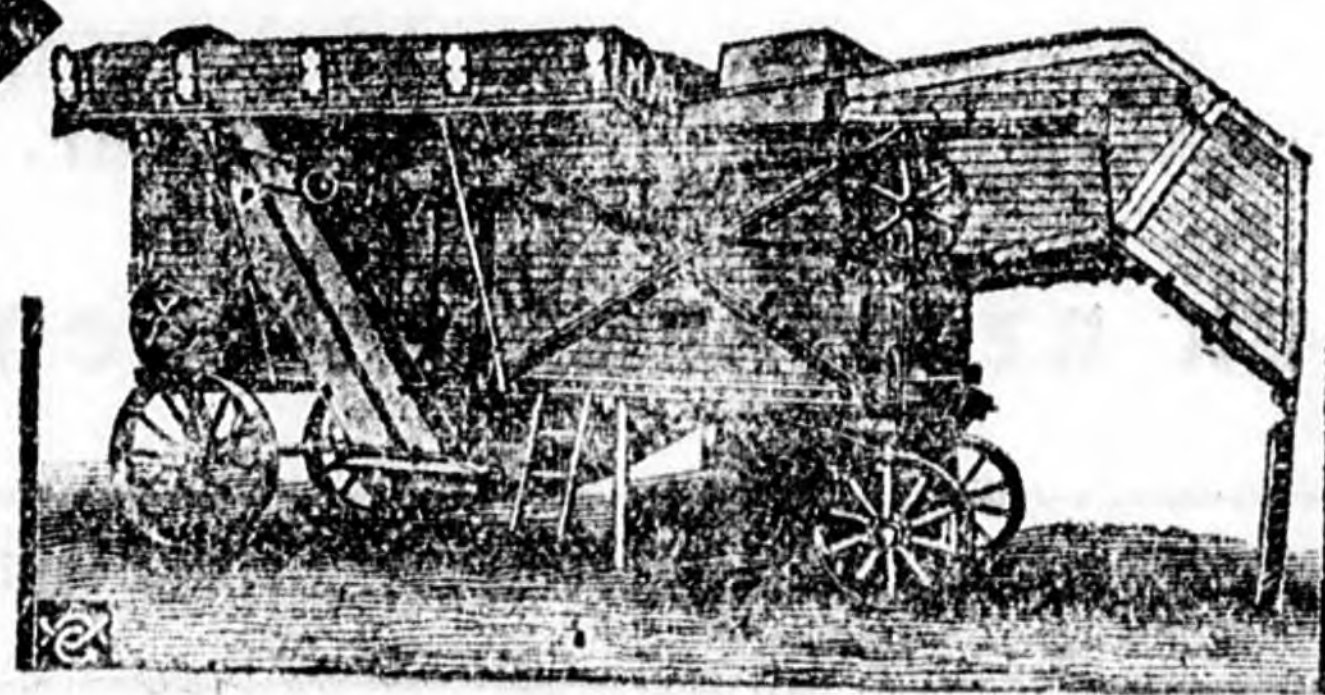
Vásároljon álami osztálysorsjegyet!

I-ső húzás január 15-én

12 jutalom! 125.000 nyeremény. Össznyeremény 82 millió
750.000d n. Rendelések eszközölhetők a főelárusítónál Lustig
Lajos bank- és váltóüzlet, Novisad Kraja Aleksandra 13.



TRAKTOROK



MÁV.

CSÉPLŐGÉPEK

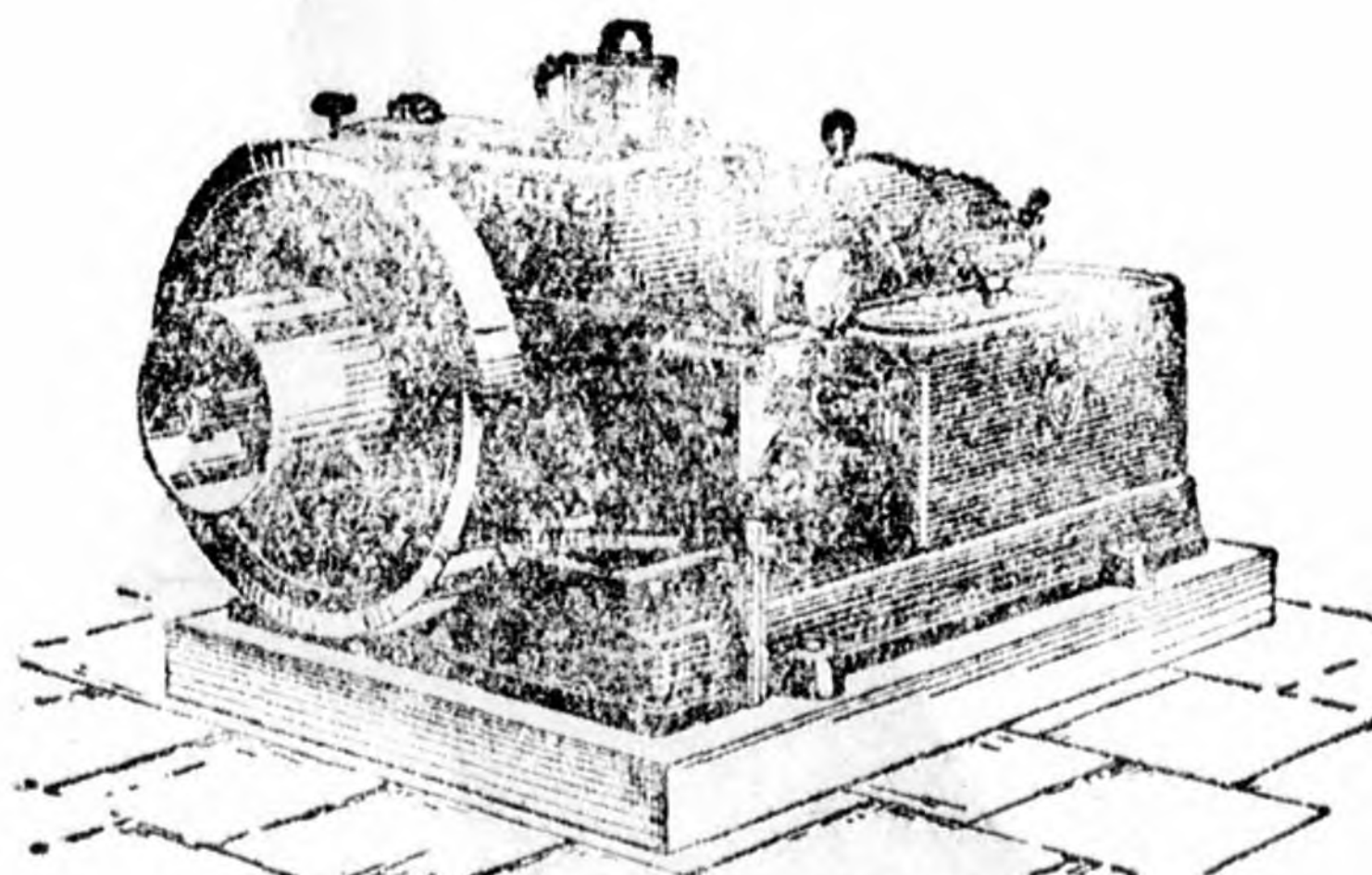
ALB

DARÁLÓMALMOK

RECORD-ENDŐS A. G. NOVISAD
Temerinska u. 6

Osijek

Draičeva u. 13

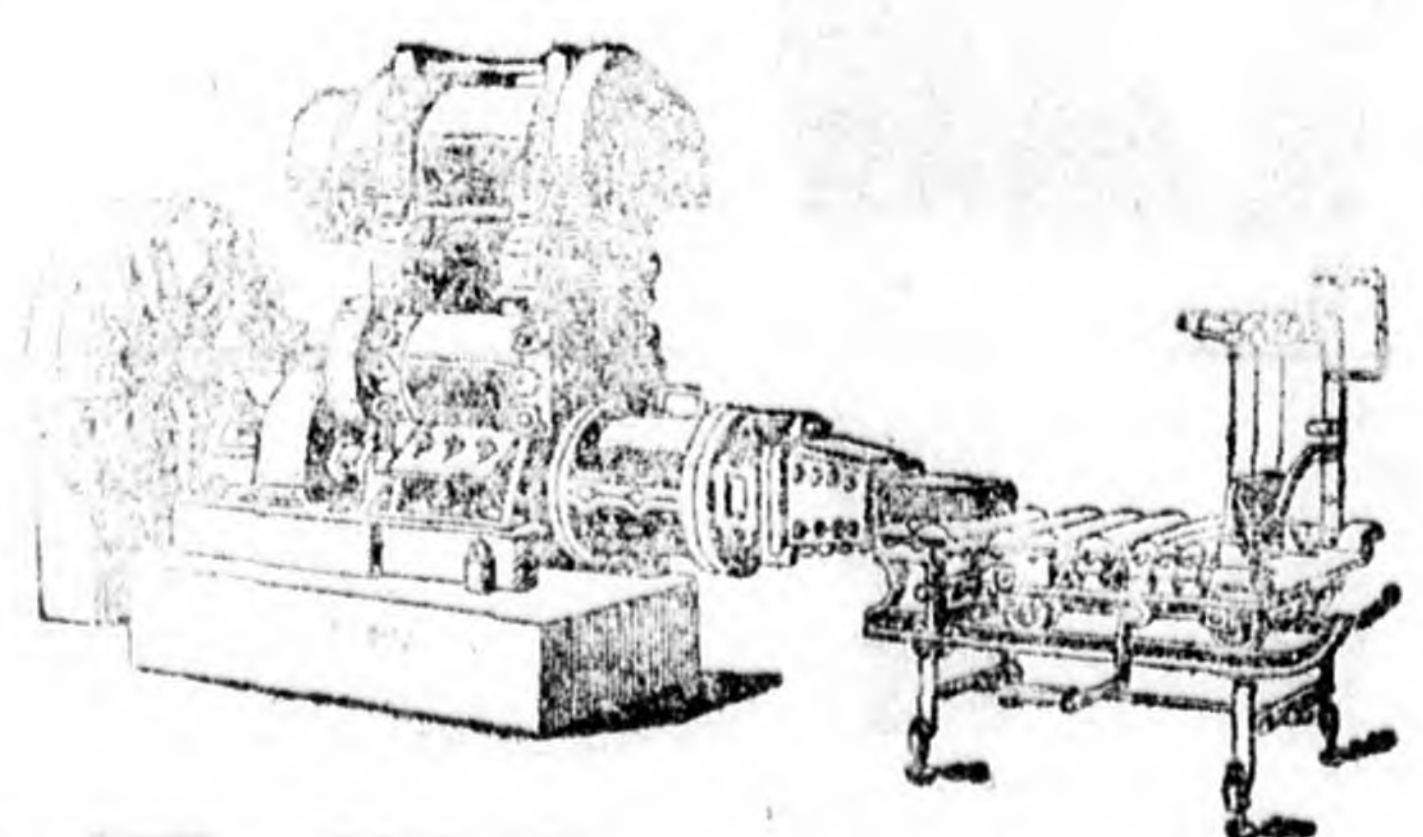
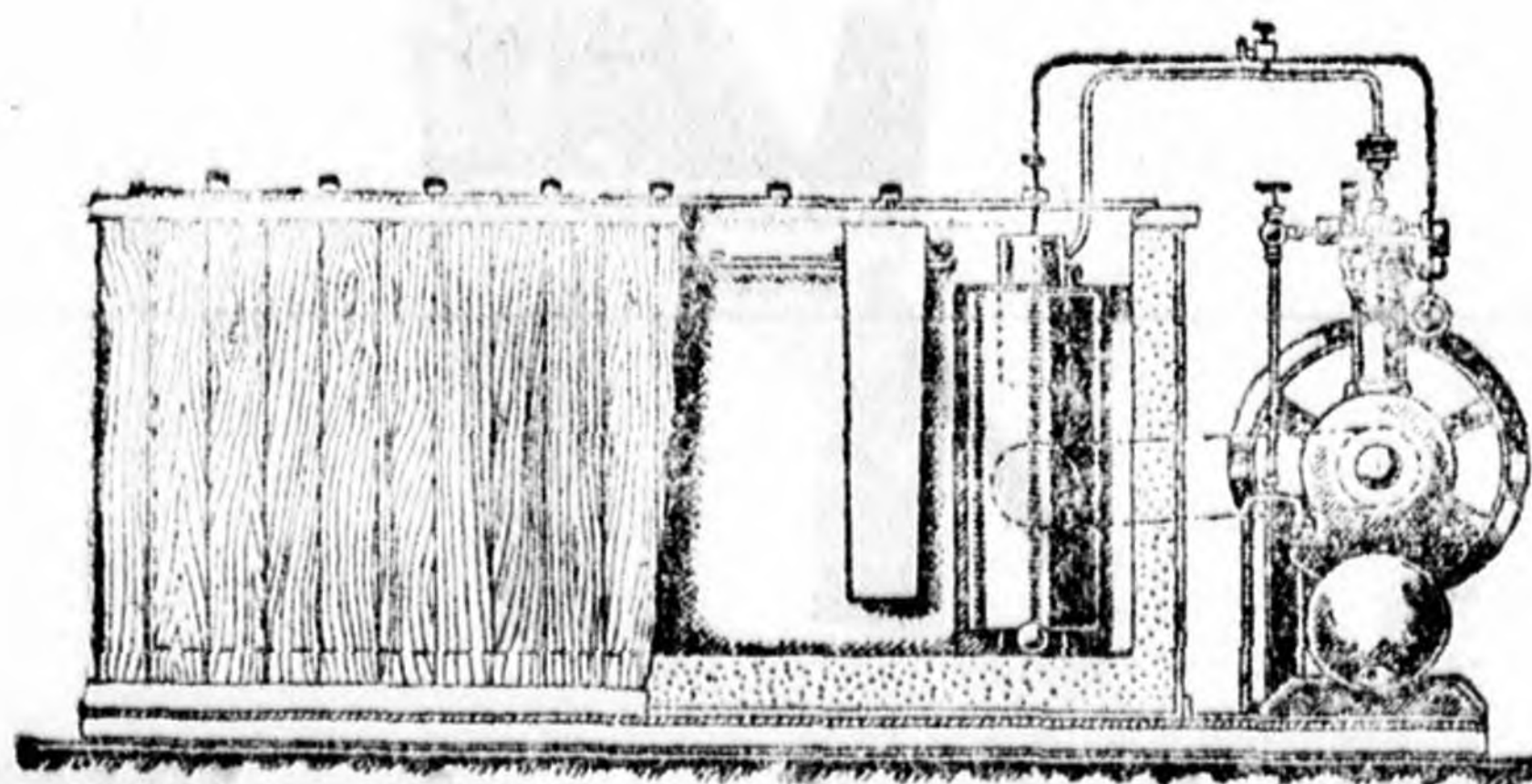


Vel. Bečkerak

Vilsonov trg 3

Deutz HELIOS
2 KW
115 VOLT

DEUTZ
MOTOROK

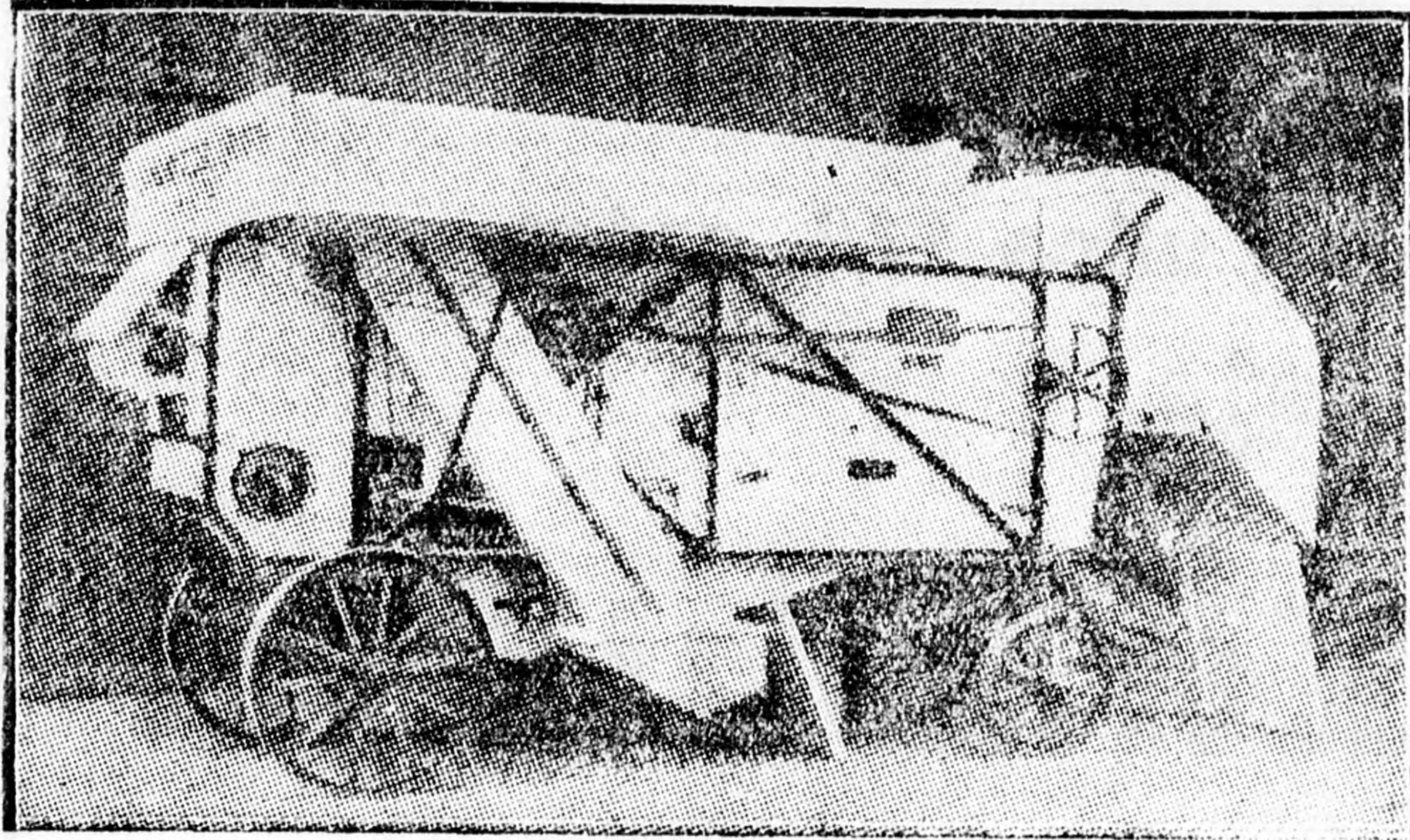


Jégyári és hűtőberendezések

Téglagyári gépek

A modern cséplőgép

acélkerettel és kettőssorú golyóscsapágyakkal



Az **Első Magyar Gazdasági Gépgyár R. T.** modern cséplőgépe a világhírű Massey-Harris **WALLIS** traktorral vagy saját gyártmányu eredeti gőzmagánjárókkal párosítva, mindenütt előnyben részesül.

Az Első Magyar cséplő nagyszerű eredményeit csendes, surlódásmentes menetével, valamint felülmulhatatlanul tiszta munkájával érte el.

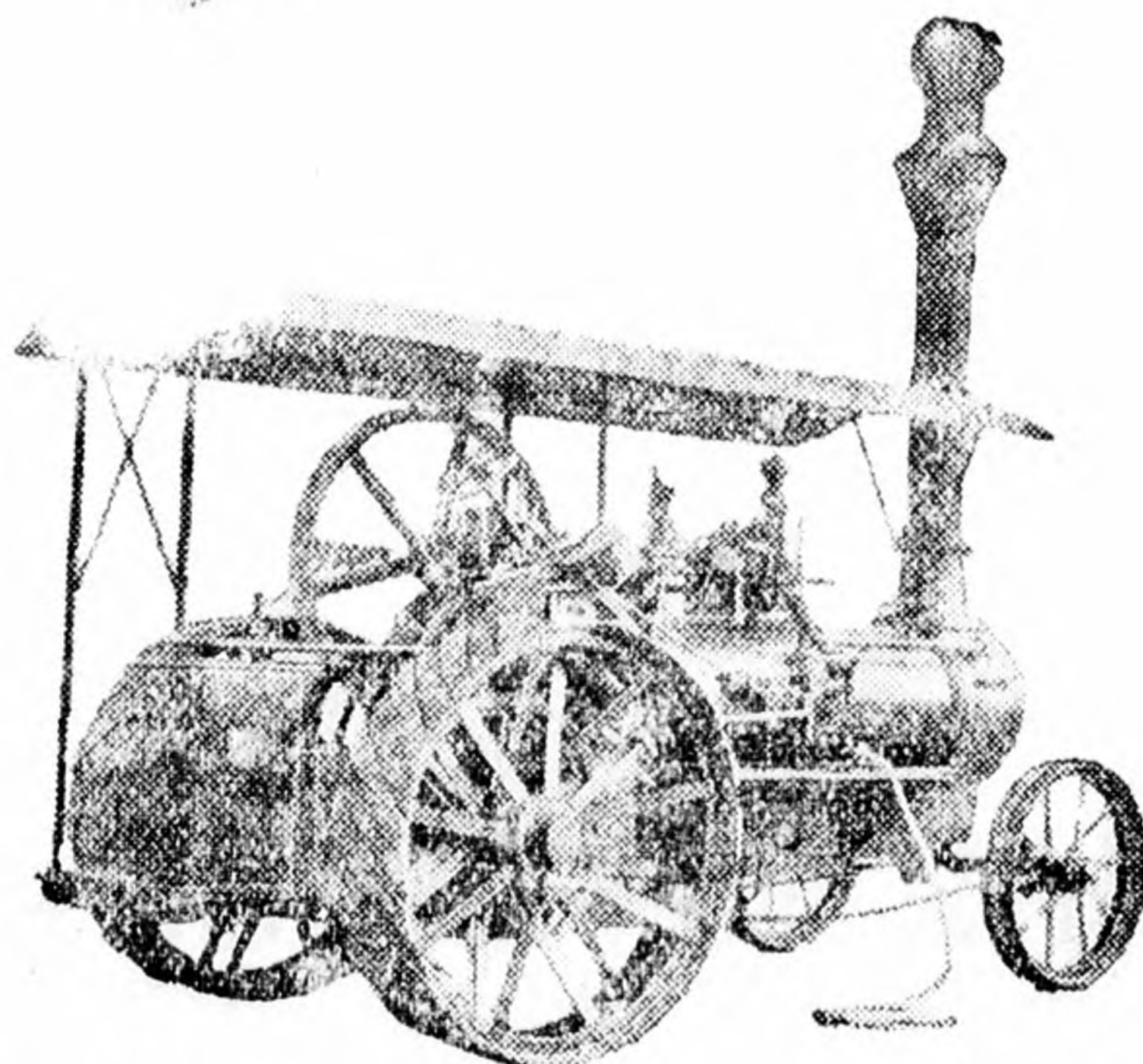
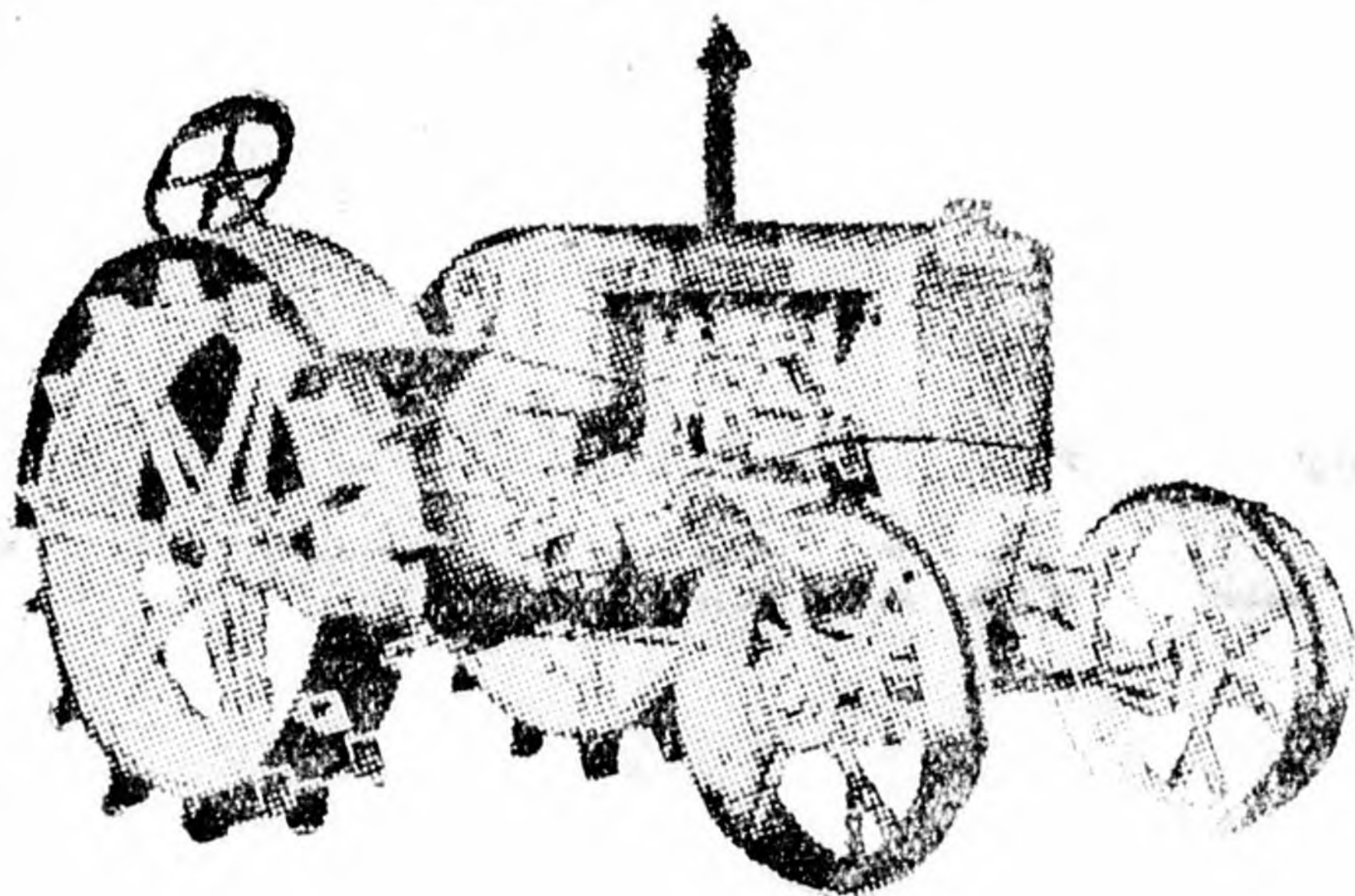
Az alatt közölt levelet azon számtalan, mindenekfelett megelégedett vevőink egyike írta, akik az elmúlt 1928-as idényben vették meg ezt a modern cséplőt:

Kelt. Ballye 221 r 13

Tekintetes.

Első Magyar Gazdasági Gépgyár R. T. Budapest.
 Társaságtól vásárolt cséplőgépünkkel
 megvagyok elégedve, a melyről sokkal
 munkálhatom hogy, egyike a legjobb, és a leg-
 költséghetesebb, cséplőgépünknek.
 A kerettel is megvagyok elégedve, az iram ki-
 szelést gabona mennyisége 43 vagin és az iram
 szedett várnál 60 al 2500 kg is van kereszt utas
 minden megvárakoztatás nélkül hamar letid-
 tani futási iram eredmény első niszletet.

Wallis-traktor
12/20 és 20/30 HP



Kiváló - Tisztelettel
 affin. Peli József
 cséplőgép tulajdonos

13457

Az **ELSŐ MAGYAR GAZDASÁGI GÉPGYÁR R. T.**
 vezérképviselete

„AGRIKOLA” — BEOGRAD

Knez Miletina 3 — Telefon 57-26

KÉPVISELETEK:

Findeisen Gusztáv és Tarsa, Novisad
 Barzel R. T. Subotica
 Piller és Tarsa, Sombor
 Theisz Frigyes, Zemun
 „Mašina”, Veliki-Bečkerek

Kemény Arnold, Vel. Kikinda
 Svetozar Aleksijević, Pančevo
 Autostroj, Osijek
 Ludwig Engel, Vinkovci

Voja Solárović mérnök

műszaki irodája

B e o g r a d

Knez Mihajlova ulica 17/I. szám



A Magyar Kerámiai Gyár

Részvénytársaság

képviselője egész Jugoszlávia területére



Kizárólagos megbízott Szubotica területére

Karsai Bertalan

Kerámiai ügyekben mindenkor készséggel szolgál
felvilágosítással és árajánlattal



Gyártmányaink kiválósága és munkáink elsőrendűsége közismert!

Utak, udvarok, kapualjak stb.

➔ **BURKOLÁSÁT** ➔

a lepszolidabban végezzük

SOMBOR

Zwirschitz Károly

Villamossági Vállalata, Sombor

**Vállal:****Villamos telepek építését és tervezését**

Meghívásra műszaki ügyekben szakmérnökét kiküldi

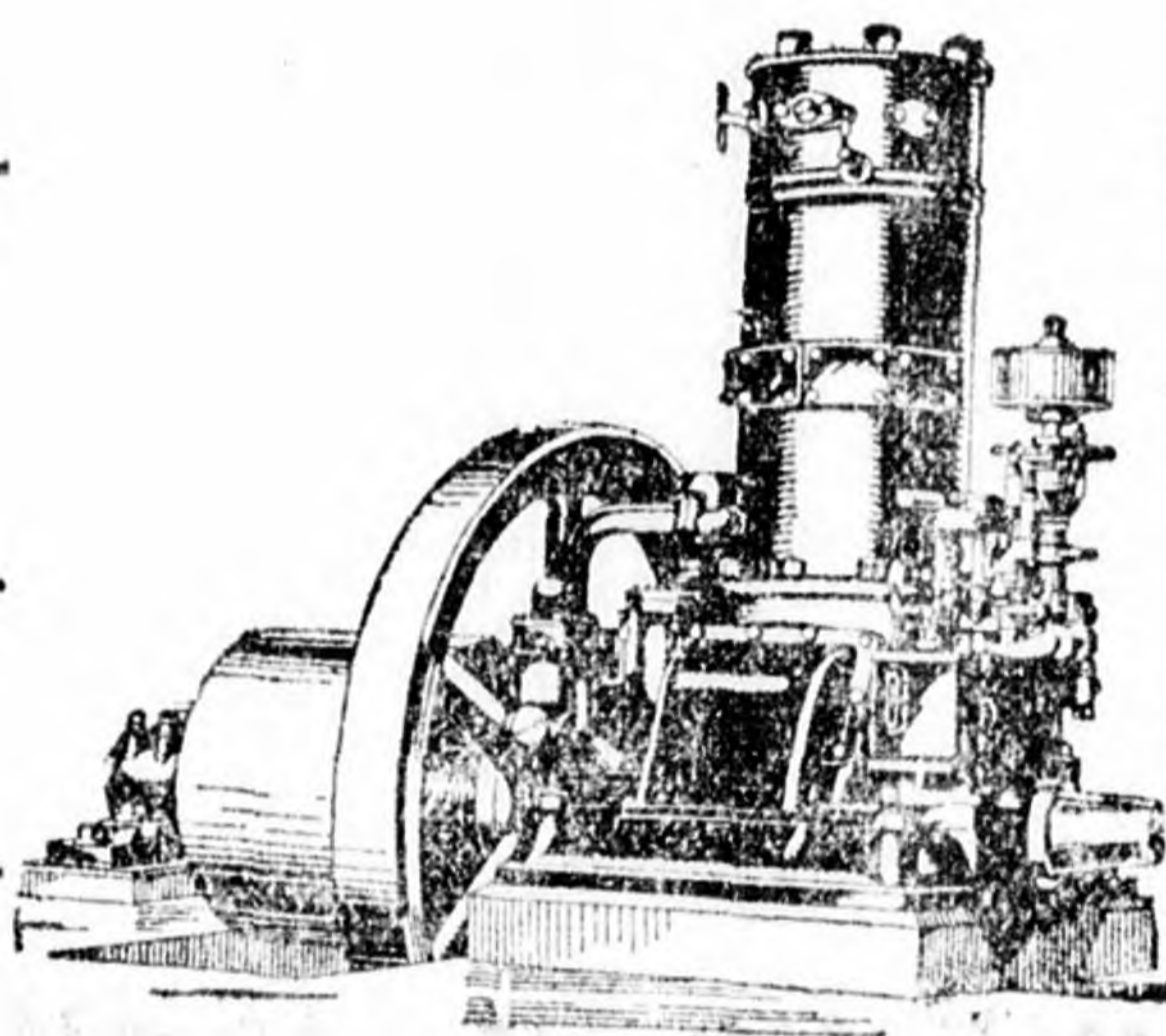
Képviseletek:

Ganz-féle villamossági részvénytársaság

Leobersdorfi Diesel-motorok

Magyar Fém- és Lámpaárugyár
Részvénytársaság

A világhírű Paul Linke ventilátorok

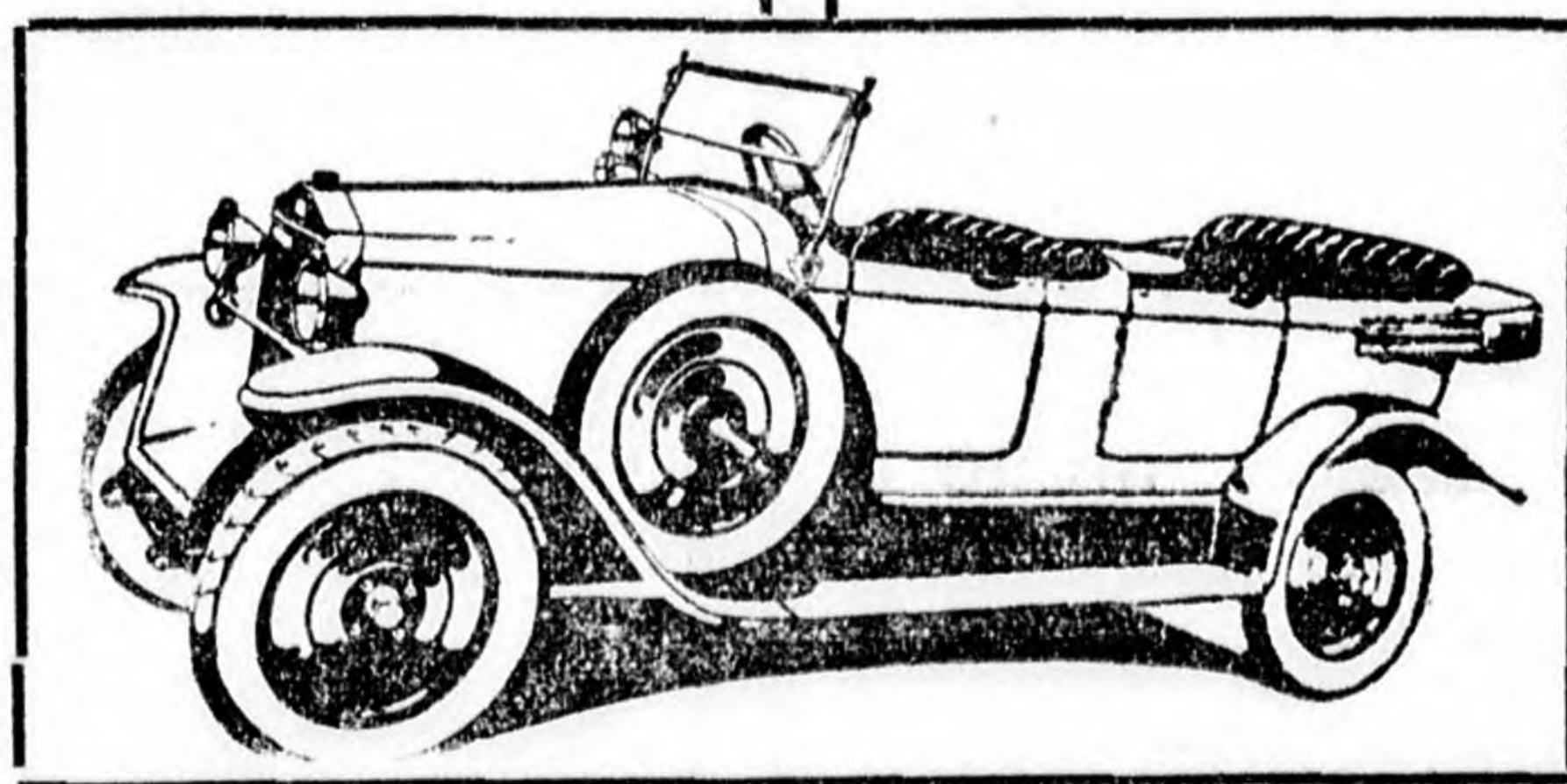
**Raktáron:**

Ganz-generátorok és bármily feszültségű motorok

Villamos szerelési anyagok nagybani eladása

Csillárok nagy raktára

Tungsram-rádiók, hangszórók és izzólámpák lerakata

Vulkan Garage
SOMBOR**Vállal:**

Autóbusz-karosszériák készítését bármily gyártmányu alvázakra

Autók ducóval való fényezését

Vállal:

Autók gyári javítását

Gummik vulkanizálását garancia mellett

Olcsó árak**FIAT-képviselet****Olcsó árak**

FIAT-alkatrészek nagy lerakata minden típusu kocsihoz

Michelin-gummi képviselet

Raleigh-motorkerékpár-lerakata

SOMBOR

Weidinger S. és Zs. Sombor

Rövidárú engros

13309

Alapítva 1827

Telefon 22

Palanacski Radivoj

pamut-, rövid- és divatáru kereskedése

Telefon: 160

SOMBOR

Alapítva 1850

Allandóan raktáron nagy választékban:

Férfi és női harisnyák, keztük, kötött- és szövött áru, csipke, DMC. áru, ingek, gallérok, nyakkendők és minden más női és férfi divatcikk. Szabó és varró kellékekben legnagyobb választék.

13315

Gyors és pontos kiszolgálás Gyári árak

Zadružna Gospodarska Banka D. D.
Sombori fiókja

*

Főintézet: LJUBLJANA

Fióktézetek:

MARIBOR, SPLIT, KRANJ-KOČEVJE, ŠIBENIK,
DJAKOVO, CELJE, NOVISAD

Kirendeltség: BLED

*

FOGLALKOZIK

mindennemű bank- és hitelügylettel, amelyeket a legkedvezőbb feltételek mellett lebonyolít

Alaptőke és tartalékok 16,000.000 dinár
Betétállomány 300,000.000 dináron felül

Telefon 243 és 246

Táviratcim: GOSPOBANKA

13310

NARODNA

MALOM- ÉS MEZŐGAZDASÁGI IPAR R. T.
ZAGREB
SOMBORI FIÓKJA

Sürgöncim: Kelemen Sombor

Telefonszám: 125

Képviseli: Kelemen József

Vesz

mindennemű gabonát, őrleményt,
magvakat



Maga még igazán nem tudja!?

Sorsjegyet csak a szentori Szeles-bankban szabad venni,

mert

az osztálysorsjétek legutóbbi húzásán is

a 84.195

számu sorsjegy, amit a Szeles-bank adott el

1,200.000 dinárt nyert

Ilyen sz. rencses sorsjegyarusitót nem talál másutt

A nyereményeket azonnal kifizeti

Okvetlenül még ma rendelje meg sorsjegyét!

Húzás már január 17-én

13318

JÉGSZEKRÉNYEK

(mészárosok, hentések, vendéglősök és magánháztartások

részére) legolcsóbb forrása. Elsőrendű kivitel. Kérjen árjegyzéket.

Milošević Veljko

SOMBOR
Zlatna greda 2

SOMBOR

HOTEL SLOBODA

SOMBOR

*

A Vajdaság legmodernebb és legnagyobb szállodája

70

kényelmes, ragyogóan tiszta szobával. Hideg-, melegvíz, fürdők

Az étteremben

kötűnő meleg és hideg konyha és tisztán kezelt italok.

*

Két kávéház!

Minden csütörtökön, szombaton és vasárnap

Jazz band - Shimmyverseny



12624

A hét többi napján kötűnő cigányzene. Minden délelött külön helyiségben speciális villásreggeli (dining room) 4 din.

„EXPORT“

GABONAKERESKEDELMI R.-T.

SOMBOR

Tűzifa

Szén

Koksz

vagontételben

franko bármely állomás

legolcsóbban kapható

ACZÉL BÉLA

Sombor, Flórián-utca

12615

CZEISEL JÓZSEF

kútfurási vállalat, motor- és gépjavitó műhelye

Svetozar Mil-tić ul. 36 SOMBOR Telefonszám 1-6

Elvállalja

a legszolidabb árak mellett mély- és artézi-
kutak furását, gázkutatásokat. Autogén hegesz-
tés. Mindennemű motorok, mezőgazdasági
gépek javítását

12602

Vizvezetékek szerelését, fürdőszoba és „Narag”
melegvízfűtések berendezésétKülönbéle szivattyúk készítését és szállítását
és vízszolgáltató telepek létesítését

KANADA

Német, magyar és román családok, egyes személyek, háziacselédek, akik
tavasszal KANADA-ba óhajtanak kivándorolni, forduljanak pontos és
részletes felvilágosításért a

CANADIAN PACIFIC FŐKÉPVISELETÉHEZ

ZAGREB, GAJEVA 59

vagy valamelyik alanti alügynökséghez:

BEOGRAD: Vilsonov trg 107

SOMBOR: Radivoj Kovačić, Pariška ulica 2

OSIJEK: „Transoceanik”, Strossmayerova ulica 2/I

VEL. BEČKEREK: „Transoceanik”, Vilsonov trg 1

12612

SZENTAI GŐZFŰRÉS Z R. T. SZENTA

Kapható prima erdélyi lucfenyőből termelt

asztalosáru,

épületfa,

zárléc

és lécz

12504

Darvas Fülöp faügynöksége

**SOMBOR, Staparski
út 26 — Telefon 333**

Ajánl több nagy fűrésztelep képviselőjében
prompt vagy tavaszi szállításra vagontelekben

mindennemű
fichte-, tanne- és különböző
keményfaanyagot fűrészelve és vágva

Darvas Fülöp

**fakereskedő, Sombor
Staparski út 26
Telefon 333**

Legolcsóbban vásárolhat
mindennemű asztalos és
építési faanyagot

Szilid, pontos, lelkiismeretes kiszolgálás

Darvas Fülöp és Steiner Géza

fakereskedők

SZTARI SZIVAC, a csatorna partján — Telefon 4

Állandó nagy raktár

a legjobb minőségű asztalos faanyagok-
ban. Építési anyagok minden méretben

Válogatott szép árul! Pontos kiszolgálás!

FILIP DARVASI DRUG K.D.

PAŠIČEVO

az állomással szemben

Legolcsóbban vásárolhat mindennemű
asztalos és építési

faanyagot

Pontos kiszolgálás! Prima árul!

ELEGÁNS NŐ

toalettjéhez elengedhetetlen

a szép, izléses, finom

RIDIKÜL

Ridikülöket nagy választék-
ban, olcsó árban csak

HAMBURG GÉZA

böröndösnél Somborban
Kralja Aleksandra (Fő ucca)
vegyen. — Necesszerek, útl-
és kéztáskák, zsebtárcák
dús választékban

13287

LEGALKALMASABB AJÁNDÉK!!

KARLO PERLES

Kolonialna Agentura, Sombor

Telefon 3-73

Postafiók 43

Alapítva 1922

„ARKO“

ZAGREB

Szees, likőr, élesztő, vashordó és címezettedény-gyár vezérképviselője

„ORIENT“

BEZDÁN

Cégyomámos papírzék, boubon- és kávészaccógyár képviselője

„GINGOLD“

SUBOTICA

Busli, sardnia és heringkonzervgyár képviselője

„TIGER“

Rothlisberger és Fin Langnau, svájci sajt képviselője



„TRAPISTA“

Mariastern-Banja-Luka sajtgyár képviselője

„DINER“

CRVENKA

Szoba- és ruhaseprőgyár képviselője

„HIGIEA“

ZAGREB

parafadugógyár képviselője

Saját érdekében
kérjen tölem árajánlatot!

13307

Január 17-én
milliomos lehet

!!!

Vegyen még ma
osztálysorsjegyet
a szerencséjéről az
egész országban ismert

Schöffler Hugó
bankházában

Minden sorsjegy nyer!

Sorsjegyárak:

1/4 sorsjegy 25 din. 1/2 sorsjegy
50 din. 1/1 sorsjegy 100 din.

„SVETLO“
SOMBOR

Telefon 7

69

Rádió-

készülékek és kellékek a legmodernebb
kivitelben. Csakis elsőrendű világmar-
kák lerakata

„Tungsram“

„Baltic“

„Philips“

Kérjen árajánlatot

13310

Afrik és lószőr

kártolt és bálába pré-
selv, ju akóc kapható

Jovanović és Gal

zsák, zsinog és ponyva
kereskedőknél

Beograd-Sava

Kraljevića Marka ul. 7.

Telefon 29-48.

1332

Somborban

a Bácsmegeyi Napló
részére

hirdetéseket

Dr. Szántó Miklós

Apatini ut 48. vész fal.

Telefonszám 341.

RESCH KÁROLY

Telefon 107

SOMBOR

Telefon 107

Tüzifa

Bel- és külföldi

szén és koks

legolcsóbban kapható

Mielőtt bárhol vásárol, tölem

kérjen ajánlatot

**Somborban a legpraktikusabb karácsonyi és ujévi ajándékok
a Scheurer Gáspár órás- és ékszerésznél vásárolt
arany- és ezüstékszerek, órák és disztárgyak**

UJ MAGYAR ZENESZERZŐK

SZABÓ FERENC

zeneszerző, született 1902-ben Budapesten. Zeneszerzési tanulmányait a Zeneművészeti Főiskolán végezte. Tanárai: Kodály, Siklós és Weinert voltak. Előadott kompozíciói: két vonóstrió, vonósnégyes, zenekari szvit, zongora duó, szerenád, dalok és több zongoradarab.

KADOSA PÁL

zeneszerző, született 1903-ban Léván. Okleveles zenetanár, a budapesti Fodor-féle zeneiskola rendes tanára. Megjelent szerzeményei: Hegedű- és zongoraszonáták. (Newyork) Hegedű-szonatinák (London). Azonkívül számos dal- és zongoradarab.

JEMNITZ SÁNDOR

zeneszerző és zeneirő, szül. 1896 augusztus 9. Zenei tanulmányait Budapesten Koessler Jánosnál, Lipsében Max Regernél és Berlinben Arnold Schönbergernél végezte. Eleinte mint karmester működött Cernovitz és Bréma városi színházainál, de a szokványos színházi zeneművelés nem elégitette ki; elméletibb pályák felé fordult s Berlinben zeneoktatással fog

lalkozott, majd ugyanott a Die Musik nevű szakfolyóirat munkatársa lett. 1919-ben Budapestre tért vissza, ahol 1924 óta a Népszava zenekritikusa. Ebben a minőségében egyfelől a munkásság melegebb és megértőbb érdeklődését ébreszti föl a magasabbrendű zeneművészet iránt, másfelől a nemzetközi modern zeneirodalom valódi értékeiért úgy a maradi, mint az elfogultan nemzeti irányzatokkal szemben. Számos szerzeménye jelent meg, zongora-, hegedű- és gordonkaszonáták-, vonós- és fuvóstriók; vegyes-, női- és férfikarok stb. Egyik művével 1926-ban megnyerte a Schott zene-műkiadó cég nemzetközi pályadíját. Műveivel Essen, Düsseldorf, Mainafrankfurt és Donaueschingen zeneiünnepélyein szerepelt; a mainafrankfurti »Tonkünstlerfest«-en trombitanégyesét adták elő.

SZELÉNYI ISTVÁN

zeneszerző, született 1904 augusztus 8-án. Zólyom Tanulmányait a Zeneművészeti Főiskolán végezte (Kodály Zoltánnál zeneszerzést, Laub István-nál zongorát) jelenleg a Fodor-zeneiskola tanára. Főbb művei: Szimfónia nagy zenekarra, két vonósnégyes, duó hegedűre és csellóra, fuvolaszonáta, öt zongoraszonáta, vázlatok zongorára, dalok, kórusművek.

VÁZLAT

Szabó Ferenc

Andante

Zongora

espressivo e ben legato

diminu.

cresc.

appassionato

dim.

Árnyékok. (1-66-69)

VI.

Jenőffy Sándor
„Szegedi bagatell”-ből,
Op. 7

The first system of musical notation consists of two staves. The upper staff is in treble clef and the lower in bass clef. The music is in 3/4 time and features a melodic line in the upper voice with some grace notes and a supporting bass line. Dynamics include *ppp* and *p*.

The second system continues the piece. It features similar melodic and harmonic textures. Dynamics include *ppp* and *cresc.* (crescendo).

The third system shows further development of the musical themes. Dynamics include *ppp* and *mf* (mezzo-forte).

The fourth system continues with the melodic and harmonic material. Dynamics include *p* and *mf*.

The fifth system concludes the piece. Dynamics include *ppp* and *cresc.*

The sixth system continues the piece. Dynamics include *dim.* (diminuendo).

The seventh system continues the piece. Dynamics include *p*.

The eighth system continues the piece. Dynamics include *mp* (mezzo-piano).

The ninth system continues the piece. Dynamics include *dim.* and *ppp*.

The tenth system concludes the piece. Dynamics include *dim.*

Jenőffy Sándor: Részlet a „Tizenkét bagatell”-ből

Szelényi: II. Recitativo.

Recitativo. *p.* *piangendo* *pp.* *loco* *cre. - - - - - scen. - - - - - do - - - - -* *f.* *mp doloroso* *ppp.* *loco* *svabasa* *dim.* *ppp. lontano.*

Manuscript's rights.

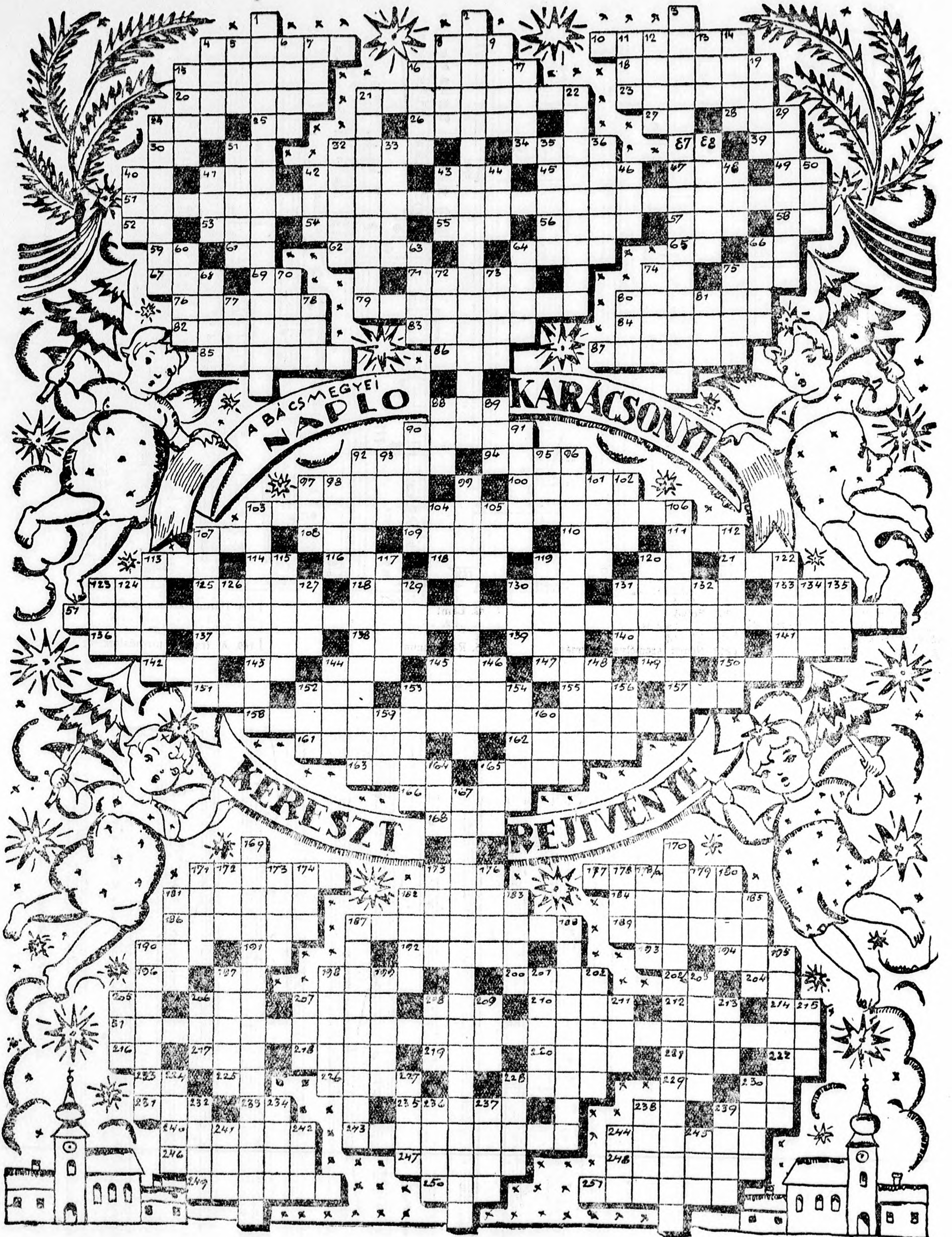
Szelényi István: II. Recitativo

Kadosa Pál 1924

Andante *mf* *p* *pp* *ppp* *mp, triste* *poco forte* *mp*

Kadosa Pál: Vázlat

1923. VII. 21.



A tuloldali keresztosros rejtvényünk megfejtői között a következő jutalmakat soroljuk ki: I. díj. Egy teljes sorozat **KIVÁLÁSTÓLAK** (regénysorozat), mely áll 15 kötet könyvből. Minden könyv Európa legkiválóbb íróinak legjobb munkája. Továbbá 5 darab művészi kézfestésű hírleptartó. — Csak azokat a helyesen megfejtett rejtvényeket bocsátuk sorsolás alá, amelyeket a megfejtés a lapban közölt rejtvényoldalon kitöltve, legkésőbb január hó 4-ig hozzánk beküldenek. — A sorsolás eredményét január hó 8-iki számunkban fogjuk leközölni.

Vizsziutes:

4. Iz
8. Két névelő
10. Sztanbul egy külvárosa
15. Majdnem minden világvárosban van ilyen pályaudvar
16. Üzlet — közös számlára
18. Szép magyar nótá kezdődik e szóval
20. E rejtvényben is van egynélány
21. Az ábrázolás kivételére vonatkoztatott jelző
23. Paronfi
24. Meggyöződés
25. I. Napoleon feleségének, a későbbi Neipperg grófnének a monogramma
26. Férfinév becéző alakja
27. Mássalhangzó
28. Egy — idegen nyelven
30. Görög betű
31. A telefonáló elsősorban ezt teszi
32. Görög betű
34. Ritka női név
37. Két különböző betű az ábécé legvégén
39. Arany János költőjének monogramma
40. Folyadék
41. Város Pest mellett
42. Ötlet
43. Egy — idegen nyelven
45. ... — bors
47. Somogyi járásszékhely
49. Kerülje messze házad tájékát
51. Petőfi költemény három sorból álló első strófája
52. Kettős mássalhangzó
53. Amerikai mozisznész nő keresztneve
54. Emlősállat
55. Ilyen kép is van
56. Visszafelé olvasva egy délszaki nővény nevét adja
57. Így segít az Isten
58. Rag
59. Mássalhangzó — fonetikusan
61. Igen — idegen nyelven
62. Férfinév
64. Mongolország fővárosa
65. Mássalhangzó
66. Helyhatározó
67. Madár
69. Igen — idegen nyelven
71. Itt pihen meg a fáradt karaván
74. Indulatszócika.
75. Iparos
76. Kerítés
79. Így látja legszvesebben a börszárer a tőzsdét
80. Izmos, megtermett emberről mondjuk
82. Híres magyar feltaláló
83. Nemrég elhunyt magyar festőművész egyik neve
84. Foglalkozási ág
85. A társadaom kivetettjének a söpredéknek tanyája
86. Pesti sportegylet
87. Az orosz-japán háborúból ismeretes név
88. Német személyes névmás tárgyesete
90. Görögből származó szó, a. m. uralom, valaminek a »védnöksége« alait
92. Most az ideje ennek
94. Algíriai francia katona
97. Francia női név
100. Zenei műszó.
103. A legismertebb Ady-vers egy jellegzetes sora
107. Sójaj
108. Add ide!
109. Nem helyes
110. Könyvek — angolul
111. Kilencvennyolc római számmal
113. Női név
114. Köztisztviselői címek előtt előforduló rövidítés
116. Csapadék
118. Nyelvtani meghatározás
119. Hónap nevének rövidítése
120. Rövidítés — levélborítékon
121. Király — idegen szóval
123. Ital
125. Suszter is, szabó is teszi

128. Állam nevének rövidítése
130. Angol kocsmá
131. Odysseus hazája
133. Magyarul — ucca
135. Figyel
137. Ezt ebédel a francia
138. Helyesen lyuk
139. Vágány
140. Figyelmeztetés
141. Régi sulvegység
142. Csinált nyelv
143. A 144 mássalhangzó
144. Igerag
145. Dunántuli sportegylet
147. Magyarul: kocsi
149. »Ad acta« rövidítése
150. Módihatározó
151. Aki hajójával a hegy tetején kötött ki
152. Német »Vorwort«
153. A »Lalla Roukha« szerzője (nagynevű angol költő)
155. Lásd 121
157. Kérdőszócika
158. Közmondás
161. Annak az osztrák miniszterelnöknek neve, akivel 1867-ben a kiegyezést Deák Ferenc megkötötte
162. Szobrászművész
163. Testrész
165. Világhírű gyáros
166. Hely- és időhatározó
168. Ilven a mi Istenáldotta földünk termése
171. Ima
175. A szó, amelyet a sírás tör elő
177. Vadállat
181. Postai küldeményekre írjuk
182. Forma
184. Barnaszén
186. Férfinév
187. Magtár
189. »Peer Gynt« egyik alakja
190. Ókori nép
191. Az »Antónia« szerzőjének monogramma
192. Híres elektrotechnikus és feltaláló
193. Az argon kémiai jele
194. A gyengének kevés van ebből
196. Testünkben van
197. Angol szócika
198. Tréia
200. Örlemény.
- 202a. Teamárka
204. A régi rómaiak pénze
205. Fontos anyag
206. Képző
207. Folyó
208. Hegynek is van
210. Lábbeli
212. Német személyes névmás
214. Fordítottja — mutató-névmás
216. Rövidítés
217. Lásd 133.
218. Állat is, ige is
219. Évszak
220. Férfinév becéző
221. Foghus
222. Idegen nyelv névelője
223. Igekötő
225. Címzésrövidítés
226. Előkelő (fonetikusan)

228. Apróságok gondozója
229. Lásd 216.
230. Mássalhangzó fonetikusan
231. Lásd 118.
233. Amből a cselekvés kiindul
235. Latin megszólítás
238. Mássalhangzó fonetikusan
239. Német névelő
240. Iószerszám
243. Ilyen a félig érett gyümölcs
244. Kömlyes dolgozik vele
246. A Jeges-tengermentő fagyos mocsarak neve
247. Itálnak, ételnek van
248. Nyoka k. a., az Indus táncosnő másik neve
249. Silány, nem sokat érő
250. Névutó
251. Elhunyt magyar író

Függőleges:

1. Mátyás király korabeli papköltő
2. Népdal első sora
3. Hunyadi János oldalán harcolt a török ellen
4. Ha mulatni vágyol, ezt ne feledd otthon!
5. Névutó
6. Női név
7. Zenei műszó rövidítése
8. Ázsiai folyó
9. Somogyi nagyközség a »Nagy« előnévvel
11. A fej része
12. A »lenni« ige egy alakja
13. Ige
14. A vásárt előzi meg
15. Súly
16. Vegyi cikkeket előállító gyár neve
17. Majdnem
19. Német város
21. Az olyan ember, akinél a papucs nemcsak lábbelit jelent
22. Egy sűrűn reklámozott gyógyszer márkája
24. Szép tulajdonságot jelentő jelző
29. Népszerű élelappigura
31. A 21. függőleges szinonimája
32. Olasz folyó
3. A Gabelsberger-rendszerű gyorsírás egyik továbbfejlesztője
35. A Duna ókori neve
36. Hegy Beograd mellett
38. Pesti operettprimadonna
40. Levegő
41. Német Vorwort
42. Lám!
43. Lásd 28-ik vizsziutest
44. Mutatónévmás tárgyesete
46. Radirgummi
48. Három egymásután következő betű
50. Lásd 28-ik vizsziutest
60. Ilyen ár is van
63. Egyik szín idegen neve
64. Tréfás biztatás
66. Hányada az egésznek
68. Kettő van a földön
70. A legközelebbi hozzánk tartozó
72. Wellsnek van egy ily című regénye
73. Arab királyság Mezopotámiában
74. Számnév

75. Cserkészszó
77. Német filmprimadonna keresztneve
78. Kérdőnévmás többesszáma
80. Kártékony féreg
81. Lyuk a jégen
88. Módihatározó
89. Kettőzött mássalhangzó
90. Elvezethetetlen az ilyen élet
91. Óreg katona
92. Utravalóul kapja akinek — kiteszik a szürét
93. Névutó
95. Kereszttel emelt hang
96. Érdemrend
97. Tőök katonatiszt
98. Híres angol irodalomtörténész (1798—1869)
99. ...uborka
101. Romlatlan
102. Pogány magyar vezér
103. Számnév
104. Szép piros
105. A felsőfok előragja
106. A cikkező riportert teszi eladdig ki nem került dolgokkal
107. Családi állapot
112. Az első triumvirátus egyik tagja
113. Fejérmegyei falu
115. Francia zeneszerző
117. Magyaroknál ez volt a pogány valóság
119. Szlavóniai város (az »e« betű hozzáadásával)
120. Az üldözött után zúgja a tömeg
122. Írásmód (stílus)
123. Táncmulatság
124. Egy — idegen nyelven
125. Vonatköz névmás
127. Be nem épített terület
129. Az »Armeoberkommando« rövidítése
130. Szomorú
131. Itt — idegen nyelven
132. Kérdőnévmás birtokosraggal
134. Lásd 128. vizsziutest
135. Napszaka
144. Zeus és Hera leánya
145. Név — idegen nyelven
146. A 194. vizsziutes csekély ékezeteltéréssel
148. Pesti komikus
152. Három egyforma mássalhangzó
153. Hosszmérték francia neve
154. Ha megfájdul sem plombálják
156. Női becézőnév
159. Mássalhangzó fonetikusan
160. Képes valamire
164. Három azonos betű
165. Kereszttel emelt hang
167. Ady-költemény
169. A francia irodalom egyik rémtettének hősnője
170. Mesealak
171. Helyhatározó
2. Ige
173. Férfinév
174. Néha ilven az étel
175. Tánchoz elengedhetetlen
176. Magyarul: fickó
178. Lásd 156 függőlegest
- 178a. Azonos a 34. vizsziutesselel
179. Figyelmeztet
180. Uralkodót megillető megszólítás
181. Knoblauch híres vizlátéka
182. Női név
183. Teheti, akinek tele van a pénztárcája
185. Számlákon előforduló szó
187. A beteg vágyódik erre
188. Össze nem férő emberek tulajdonsága
190. Idegen pénz
195. Öregség jele
197. A csillagos égen látni
198. Több ilven alkotja az országot
199. A cipő egy része
201. Filmszínész neve (fonetikusan)
202. A régi rómaiak szórakozóhelye
203. A megfáradt felvő teszi
205. Helve van
206. Ilven a fa fel idején
207. Rag
208. Régi pénz rövidített megjelölése
209. Főzelék
211. Táska is van ilven
213. Mássalhangzó fonetikusan
215. Női név
224. A költő pengeti
227. Alulról felfelé olvasva — a sorozóbizottság teszi
228. Súly
230. Aprópénz
232. Helyesen: dug
234. Zölddel beültetett terület
235. Ilven az erős pálinka
237. Svájc óramárka
238. Magyarul: kender
239. Lásd: 228 függőlegest
241. Lásd: 213. függőlegest
242. Magyarul: pályaudvar
244. Német mozisztár keresztneve
245. Tartóka valaminek

FLORENTIN

LAJOS KORABELI

Képkerek
gyártása mindentéle
alakban
és művészi kivitelben

F. Bachinger
Subotica

Műhely: Bene Sudarev čevna 34.
Üzlet: Aleksandrova ul. 13.

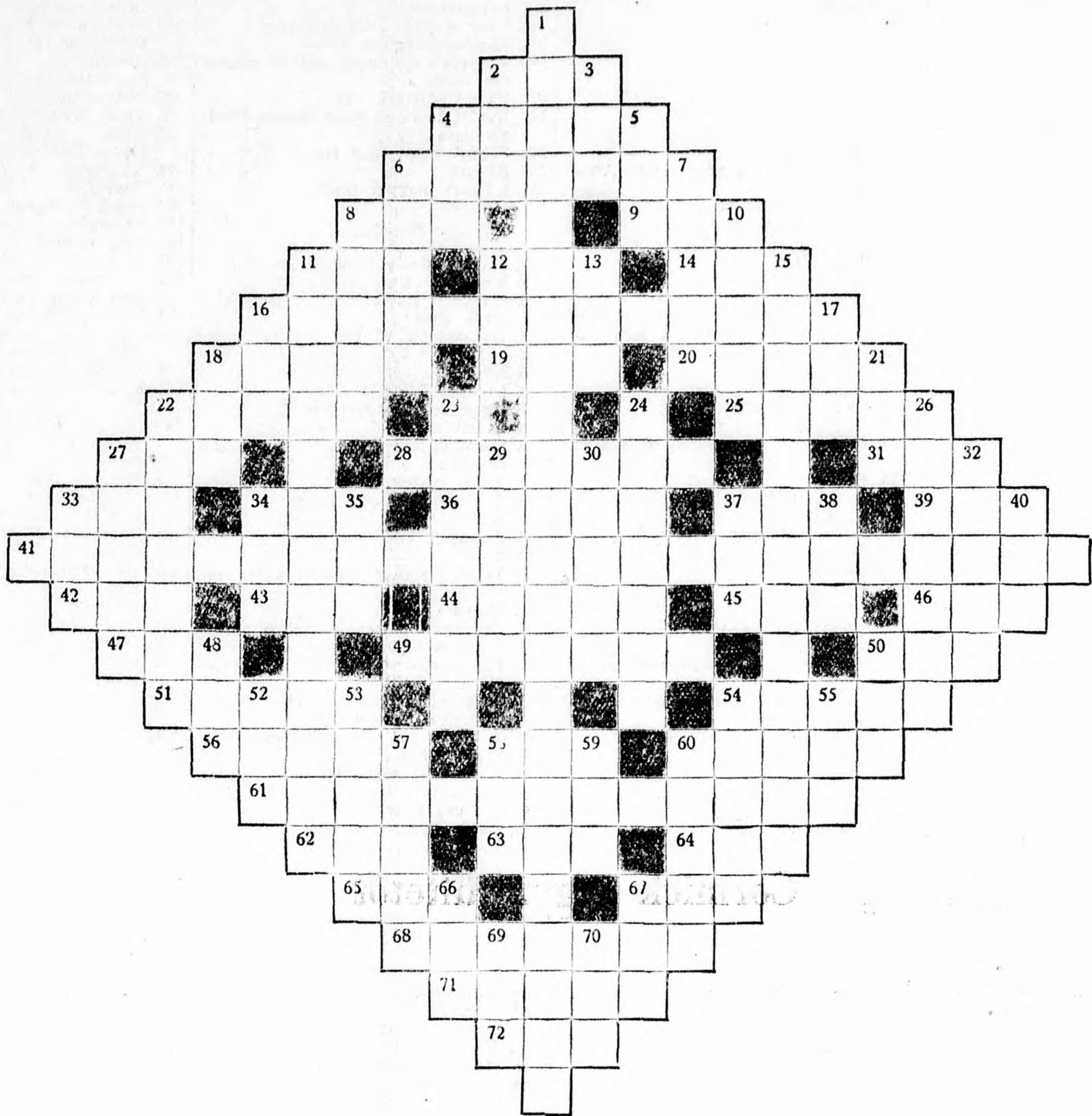
TRONTOVI

BRITSEVA

Parfimerija KAICS ajánlja különleges kölni vizeit nagyban és kicsinyben!
Chypre, Ambra, Lorigan, Kaliforniai Poppy, Orgona Gyöngyvirág, Szekfü, Jácint, Ibolya, Nárcisz, Orosz

Keresztsoros rejtvény

(Copyright by Bokor Lajos — Bácsmezei Napló)



Vízszintes sorok:

2. Ahogy az évek szaporodnak, ez bizony — fogatkozik
4. Madár
6. Ilyen a szív, ha nem szeret
8. Ige
9. Piros — idegen nyelven
11. Ez évben, már oly kevés, hogy újjaidon számíthatod
12. Nem okvetlenül szükséges, fő a szerencse
14. A pince levegőjét ül meg
16. A tavasz első szép hírnöke
18. A görög mihosz óriásainak neve
19. »Vagy« (kötőszó) latinul
20. A sivatagi források körül fekvő területek neve
22. Sportműszó
25. Belső-Ázsia legnagyobb folyója, Turkménisztánban
27. Vallás
28. Hosszu bő, felső kabát — francia neve
31. Hónap rövidítése
33. Nem lát
34. Török katonatiszt
36. Női név
37. Talán
39. Kereskedelmi műszó (a cost. »insurance, freight« rövidítése)
41. Latineredetű mondás, amelyek igazságáról egykor mindannyian meggyőződünk
42. Rövidítés
43. Zenei műszó rövidítése
44. Exotikus rágesáló állat
45. Fonalat sodornak helye
46. Magyarul: kölyök
47. Az állatöv egyik csillagképe
49. Balázs — idegen neve
50. Fadarab
51. Borzasztó
54. Ilyen az emberi elme
56. Sokat dolgozik, küzködik
58. Az ábécé három egymásután következő betűje
60. Könnyű szövetafta
61. Ady Endre egyik verskötetének címe
62. Hónap nevének rövidítése
63. Lásd 50. vízszintest
64. Járművek egyik fontos szerkezete
65. Város

67. Kétharmadrészben borítja a föld felületét
68. Orosz tábornok, a szovjet elleni sikertelen küzdelmek egyik vezére volt
71. Déli gyümölcs
72. Orosz súlymérték

Függőleges sorok:

1. Róma császára Kr. u. 211—217-ig
2. A folyadék ilyen
3. Igen-igen nagy az ő tudománya
4. Viz és liszt
5. Végtag
6. Ázsiai ország
7. Spanyol férfinév
8. Súlyegység
10. Férfi név
11. Robbanóanyag
12. Női név
13. A magyar képviselőház elnökének — monogramja
15. Zilahy Lajos drámája
16. Magyarul: ucca
17. Ude friss szint kölcsönöz az arcnak
18. Három egyforma mássalhangzó
21. Ezen fut a vasút
22. Ez is egy ucca
23. Ilyen mise is van
24. Mellékneve Róma judaeai helytartójának (fonet.)
25. Hadilábon áll a — tisztasággal
27. Az állatöv egy másik csillagképe
29. Hosszu — latinul, nőnemben
30. Igen szimpatikus tagja a családnak
32. Rossz gyerek teszi
33. Fém
34. Levegő — klasszikus nyelven
35. Öreg — idegen nyelven
37. Hal is van ilyen
38. Egyik magyar vívóklub nevének kezdőbetűi
40. Unalmas fráter
48. Magyarul főnököt jelent (fonetikusán)
50. Rag
52. Növény
53. Erre a névre gyufát is kereszteltek
54. Hegység Nyugat-Európában (rendszerint többes számban említjük)
55. Szarvas
57. Izrael királya volt
58. Csöcselék
59. Helyhatározó
60. Végre — francia szóval
66. Sérülés
67. Magyarul: bor
69. Azonos a 11. vízszintessel
70. Igen nagy edény

**Kerülje el
Gyógyítsa meg
Győzze le
a légzőszervek minden
megbetegedését az
antiszeptikus
Valda-pasztillák
használatával. A siker
pedig csak akkor van
biztosítva, hogyha
valódi
Valda-pasztillát
használ.**

*Kérje minden gyógyszerárban
és drogeriában VALDA nével
ellátott dobozokban*

**Ha KÖNYVSZAKÉRTŐRE lesz szüksége
írjon Borbé y L. Novisad, postafiók 75 címre**

SCHMOLKA HIRDETŐ IRODA, NOVISAD
KOLLEKTIV HIRDETÉSEI

JEVREJSKA U. 7

TELEFON 22-76

A számok beszélnek!

Csupán 1928. évben Jugoszláviában a következő gépeket adtuk el:

- 202** darab traktort
- 67** „ gőzgépet
- 273** „ Hofherr cséplőt
- 18** „ purifikátort (herecséplőt)
- 36** „ szívógázmotort
- 68** „ Selektort (vetőmagtisztító és osztályozógép)
- 130** „ Cormick kévekötözőt
- 275** „ Cormick négyzetültetőt

továbbá ekéket, vetőgépeket, boronákat, morzsolókat, szecskavágókat, darálókat, műtrágyaszórókat stb. stb.

Kérjen ajánlatot!

Hofherr-Schrantz-Clayton-Shuttleworth

Magyar Gépgyári Művek RT.

és

International Harvester Comp. Mc Cormick Chicago

kizárólagos képvisellete:

Auš i drugovi k. d.

Hofherr-Schrantz-Clayton-Shuttleworth

Novi Sad
Temerinska 1

BEOGRAD
Karadjordjeva 79

Zagreb
Petrinjska 26

Osijek
Desatičina 17

Skoplje
Ulica 99

Sombor
Rade Putnika venac 10

Vel. Bečkerek
Aleksandrova 41

JEVREJKAU.7

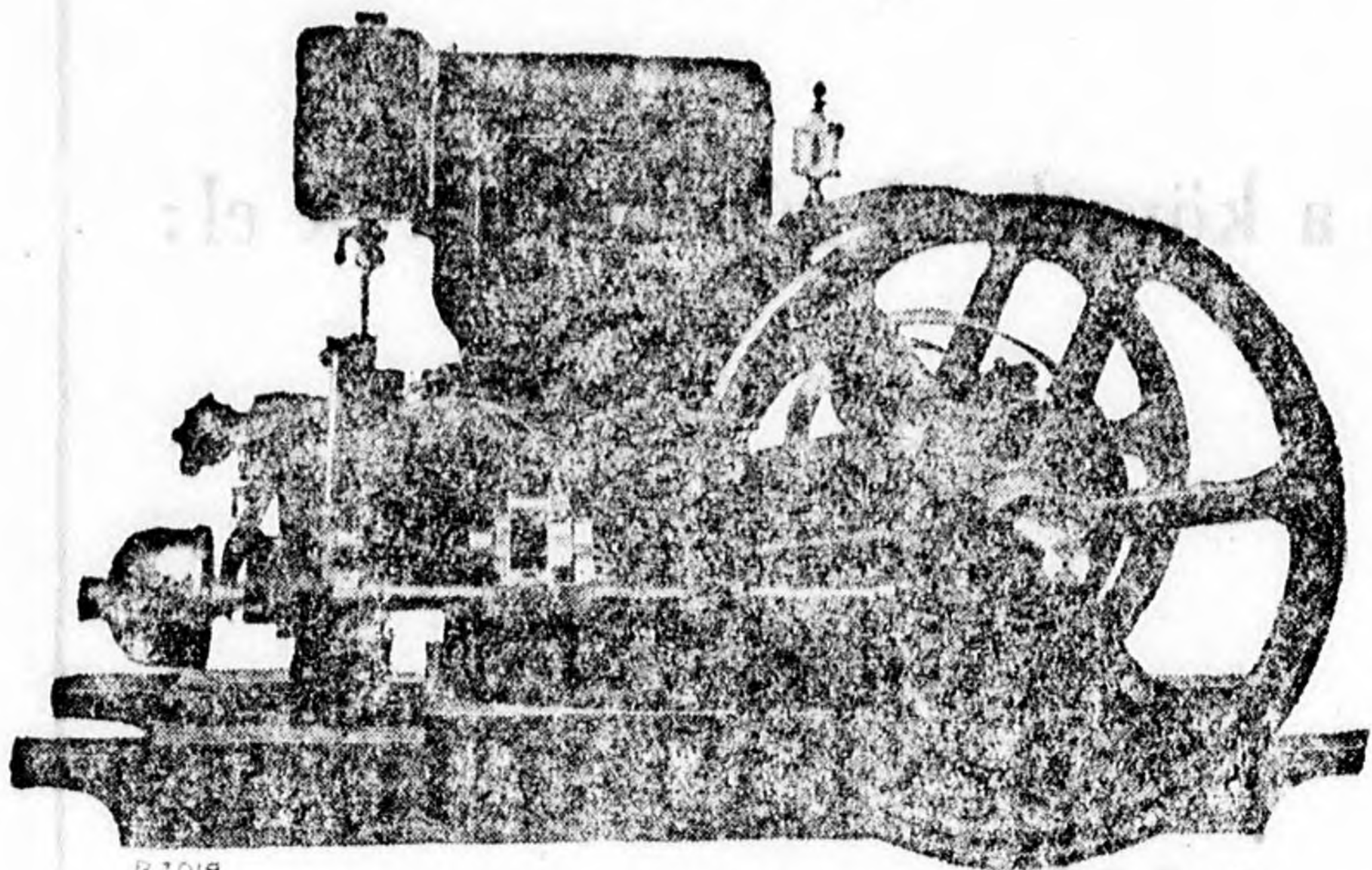
SCHMOLKA HIRDETŐ IRODA, NOVISAD
KOLLEKTIV HIRDETESEI

TELEFON 22-76

RUSTON & HORNSBY LTD

azelőtt RUSTON-PROCTOR & Co. Ltd LINCOLN (Anglia)

Eredeti angol gőz- és motoros cséplőkészletek
Magá járó lokomobílok 17—25 HP nagyságban
Eredeti angol petrole m- és nyersolajmotorok
1½—10½ HP-ig



A legbiztosabb üzem mezőgazdasági gépek és
ipari gépek meghajtására.

Szolid kivitel. Minimális fűtőanyag fogyasztás. Egyszerű kezelés.
Vezérlépviselet Jugoszlávia részére:

H. & Ch. Vögeli, Beograd

Knez Mihajlov venac 7. (Hotel National közelében) Telefon 4-19

Kismotorok lerakata:

Kemény Gyula, Subotica

Jelašićeva ulica 5

13297

M A N

MASCHINENFABRIK AUGSBURG-NÜRNBERG A G

Erőműtelepek

gőzkazánok, gőzturbinák, hőtárolók, kondenzációs
telepek, nagy gázmotorok és gázfűvők, gázgenerátorok,
hőértékesítők, Dieselmotorok, Diesel-hajómotorok

Közlekedési telepek

futódaruk, forgódaruk, rakodóhidak, szállítóberende-
zés, felvonók, billenőkocsik, erőkocsik, vasuti és
közlekedési kocsik

Egyéb gyártmányok

anyagvizsgálógépek, hidraulikus prések, szivó-, fűtő-
és szárítótelepek

Képviselet Jugoszlávia részére:

H. & Ch. Vögeli, Beograd

Knez Mihajlov venac 7, Telefon 4-19

13269

Alterno műszaki vállalat

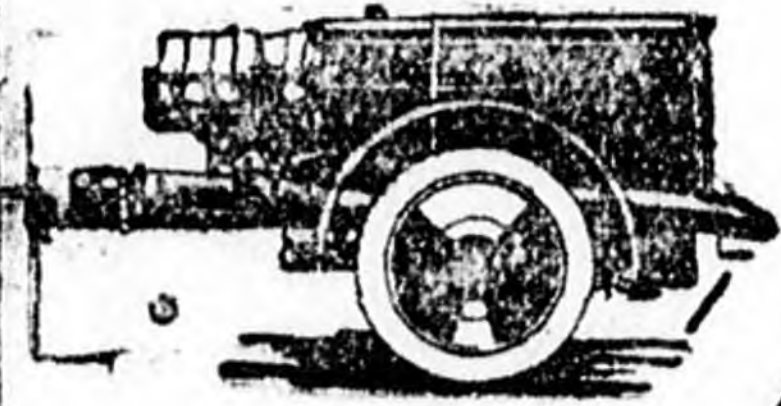
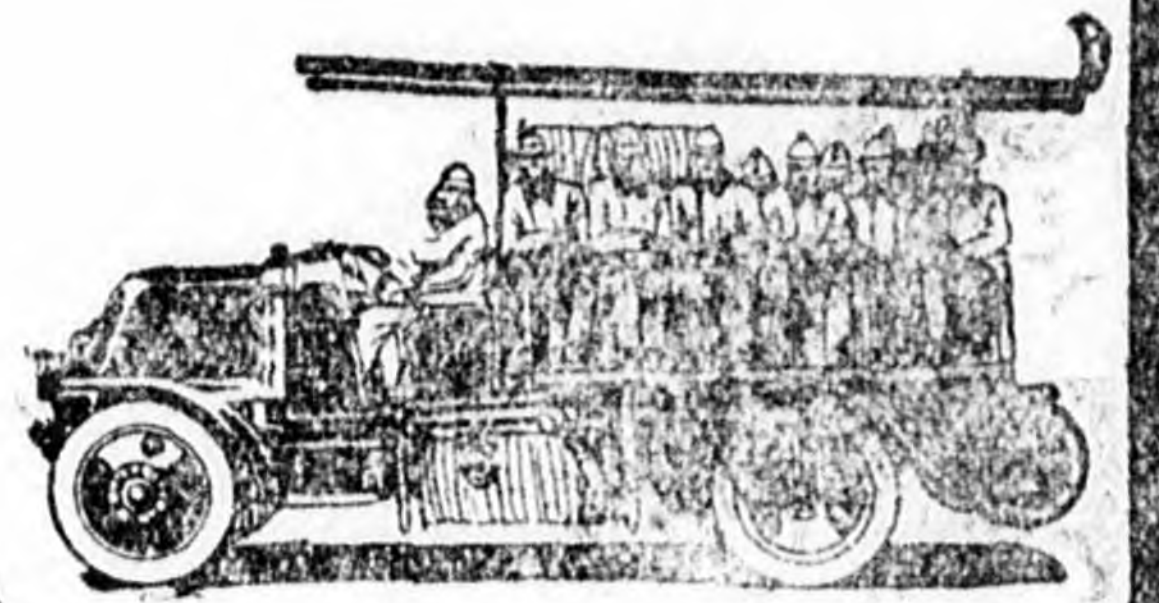
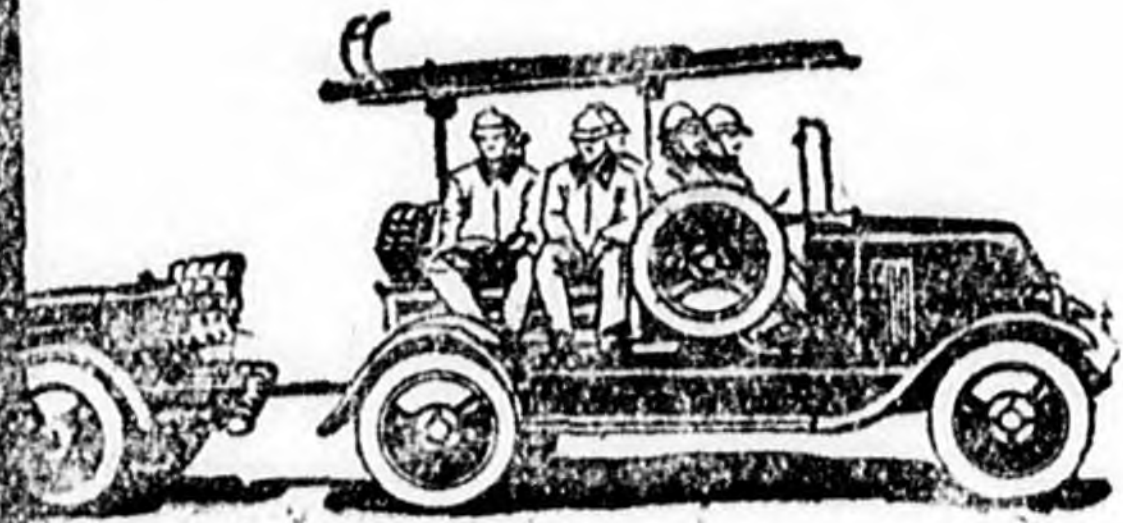
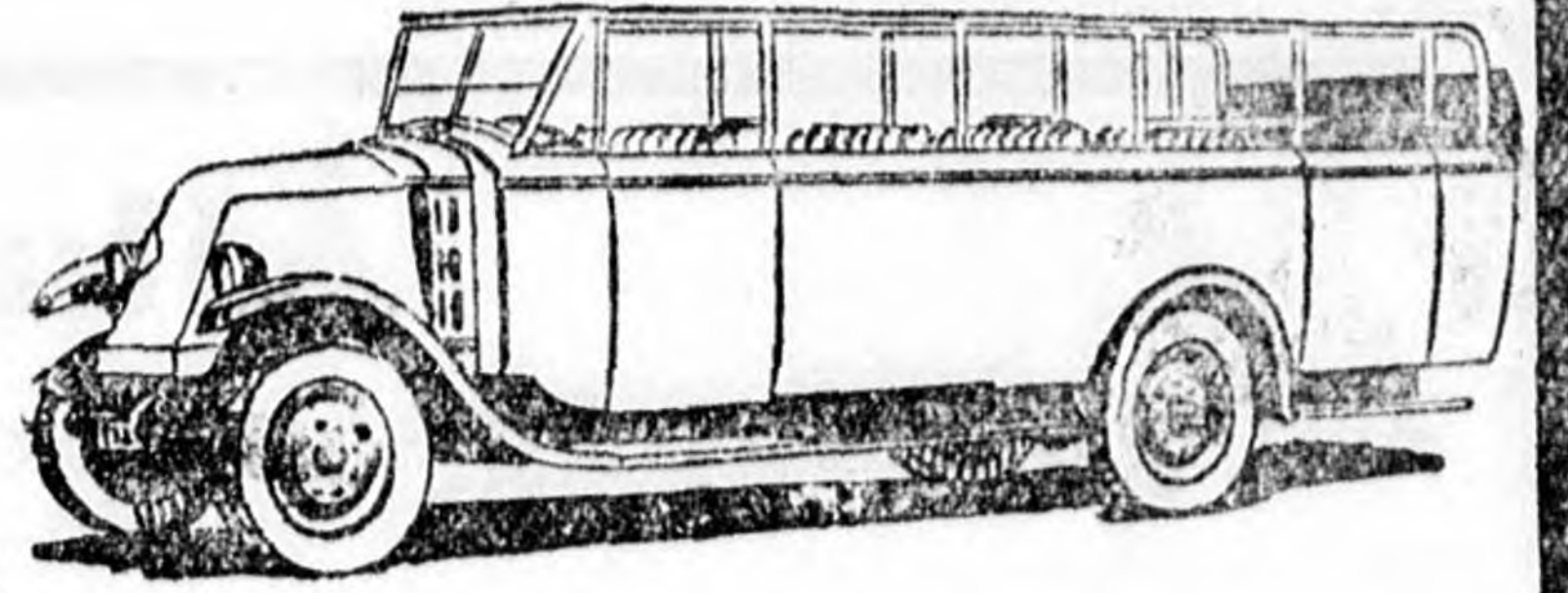
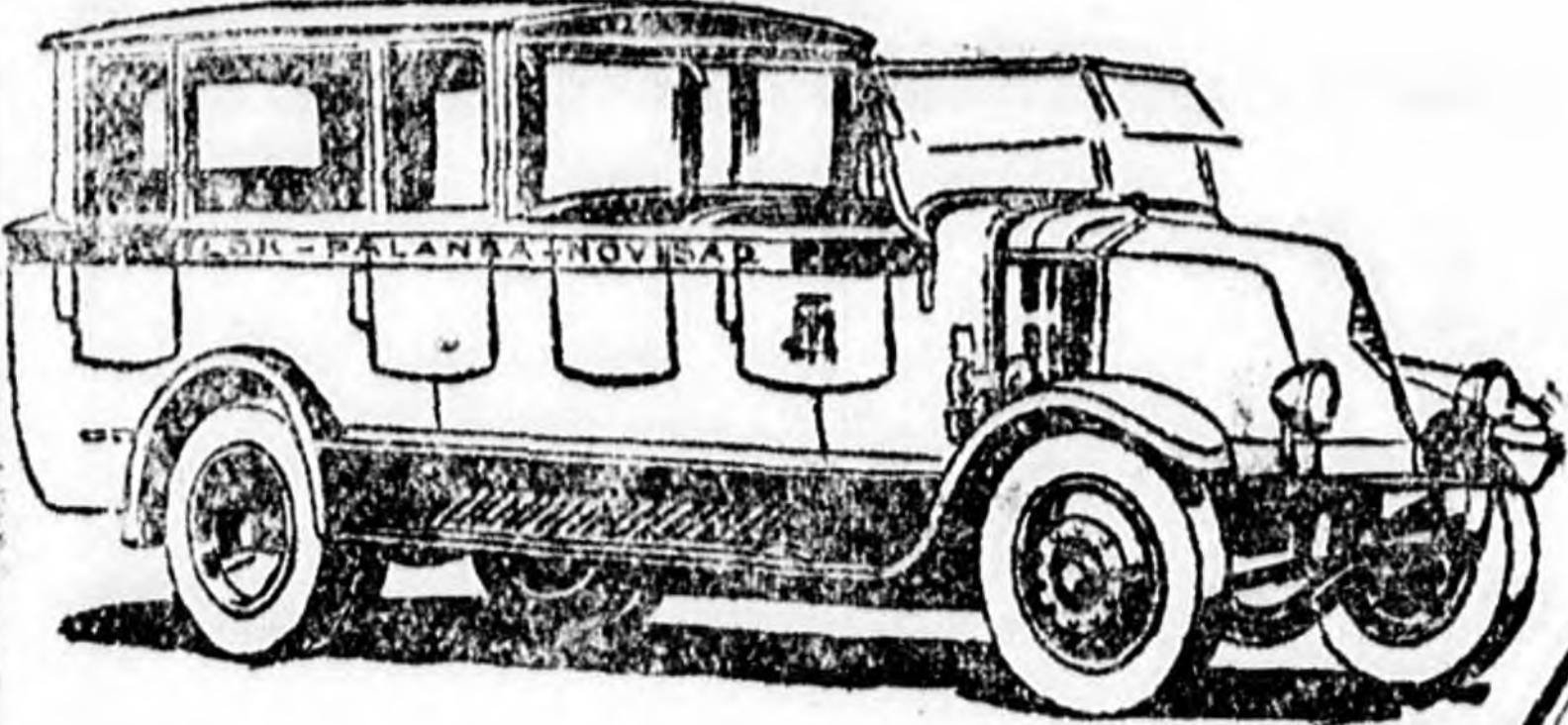
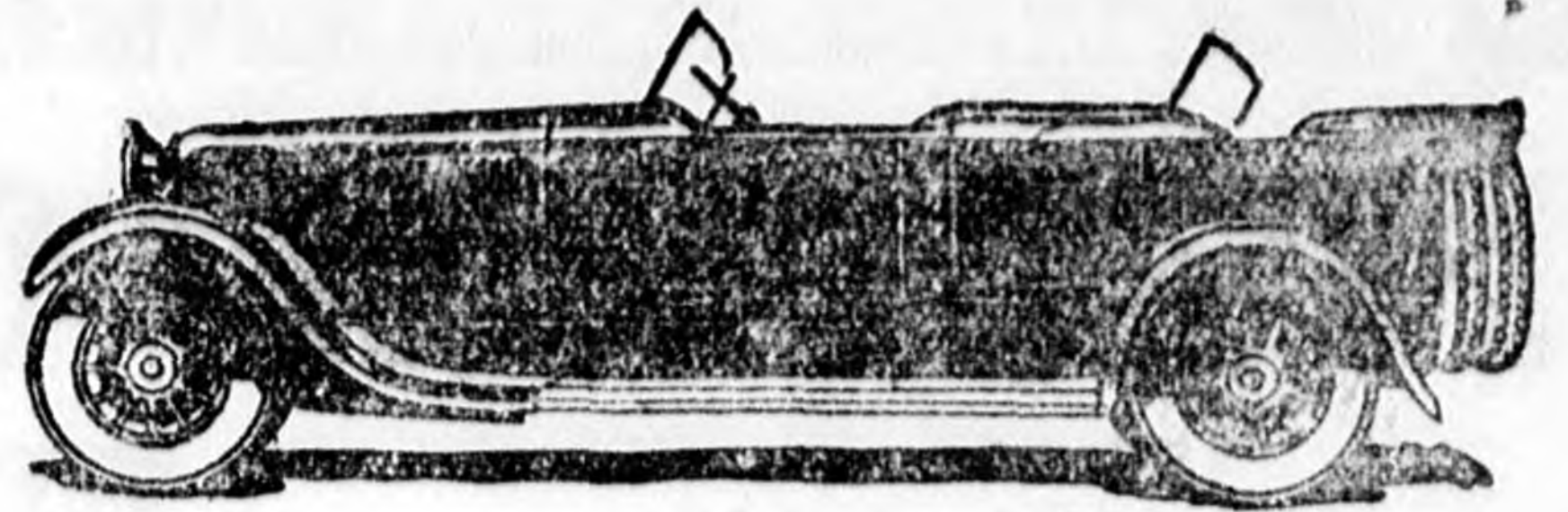
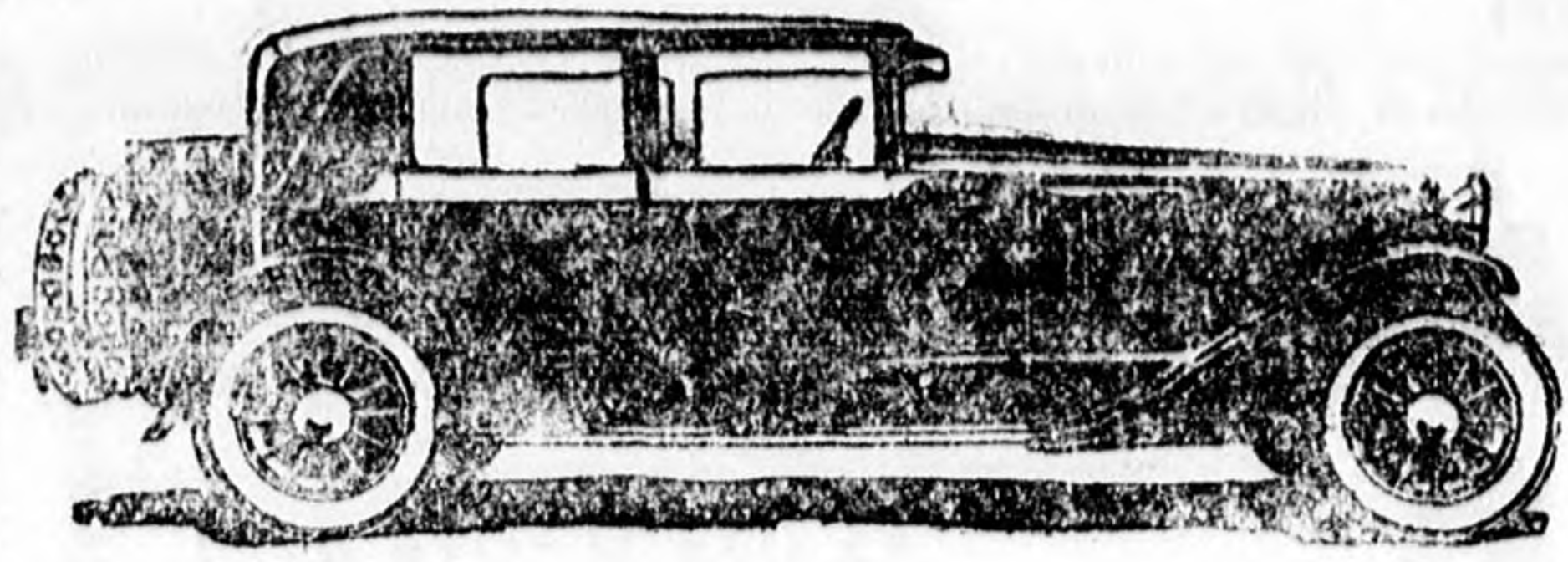
Novisad, Kralja Petra ul. 26, Tel. 24-14 – Vel. Bečkerek, Aleksandrova 10, Tel. 110

**Villamos
felszerelési cikkek!
Gramofonok
Lemezek**

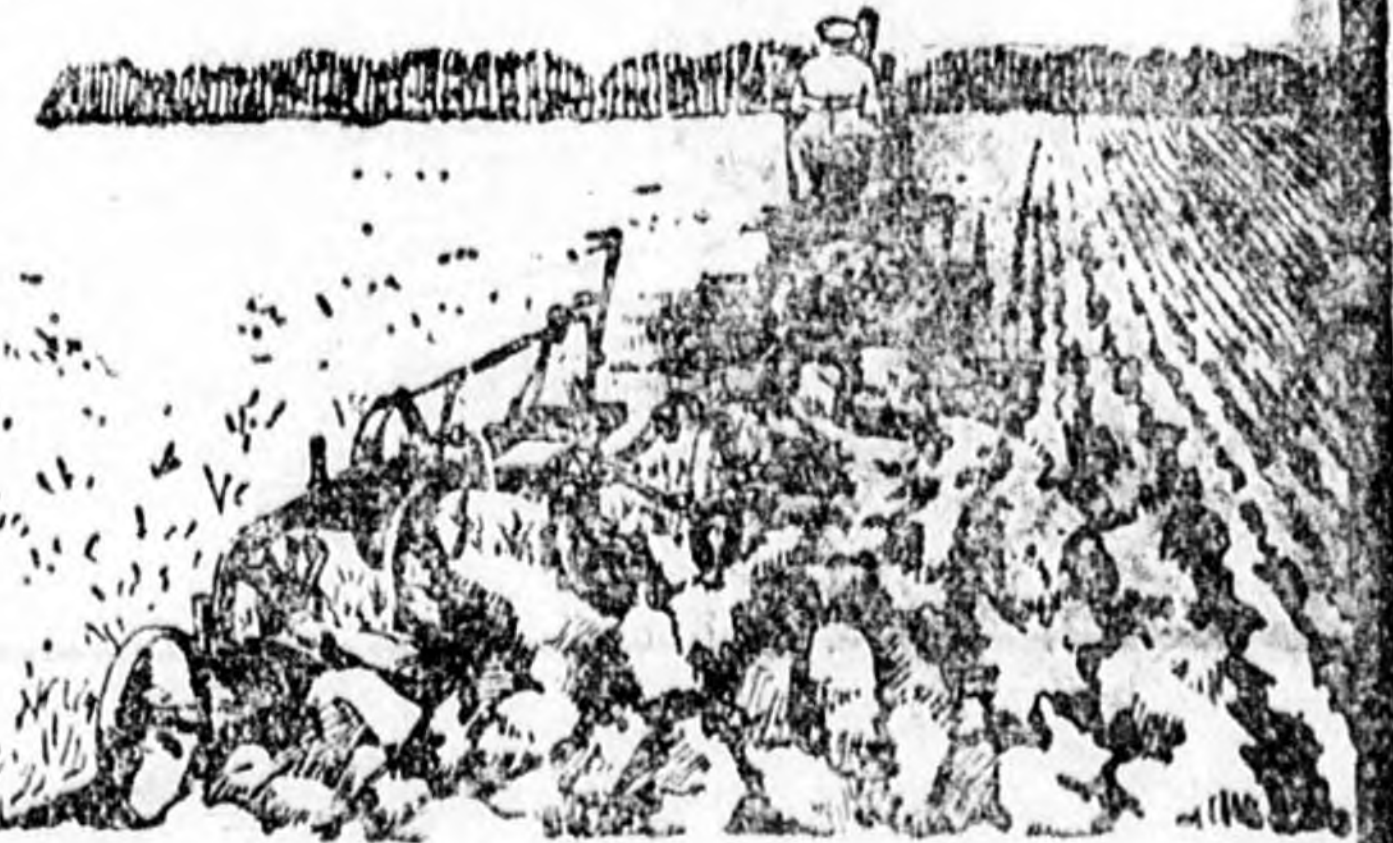
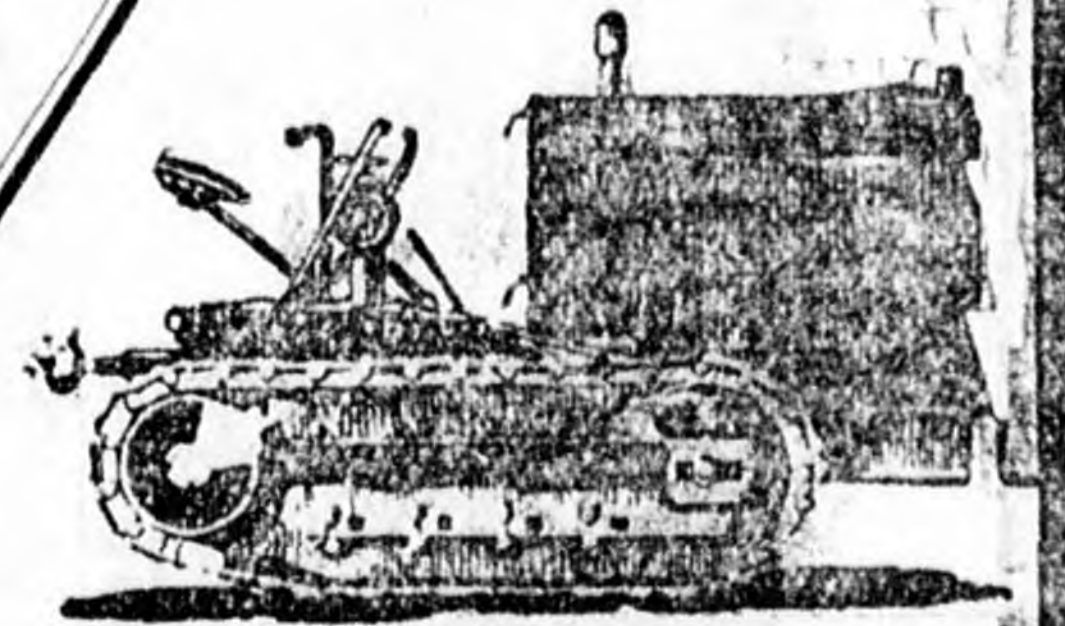
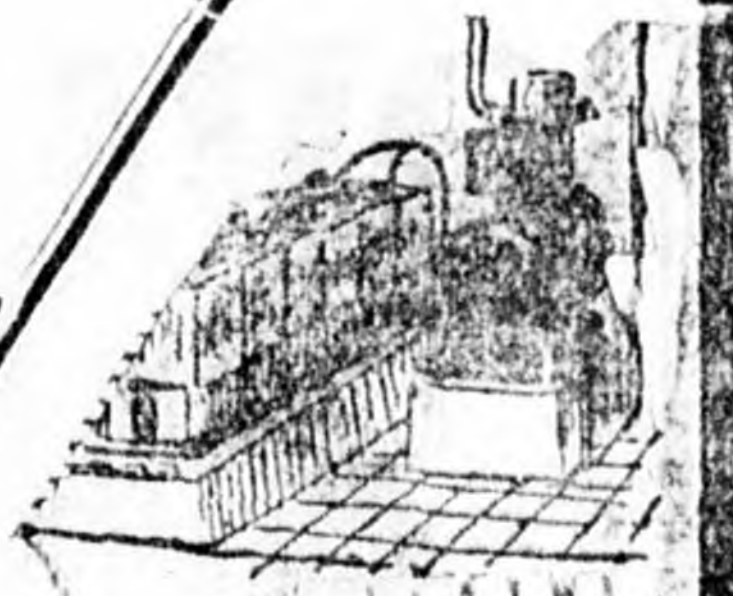
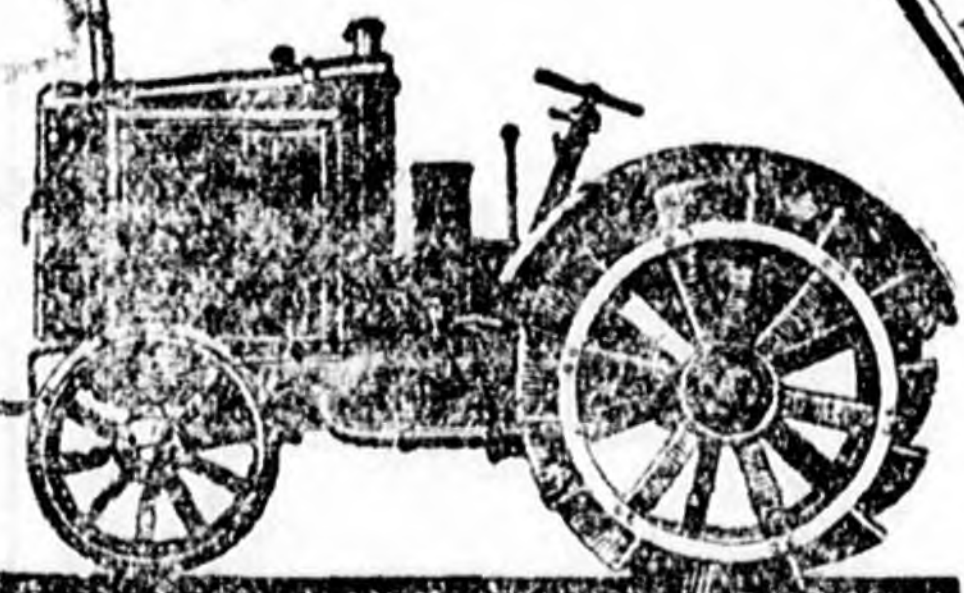
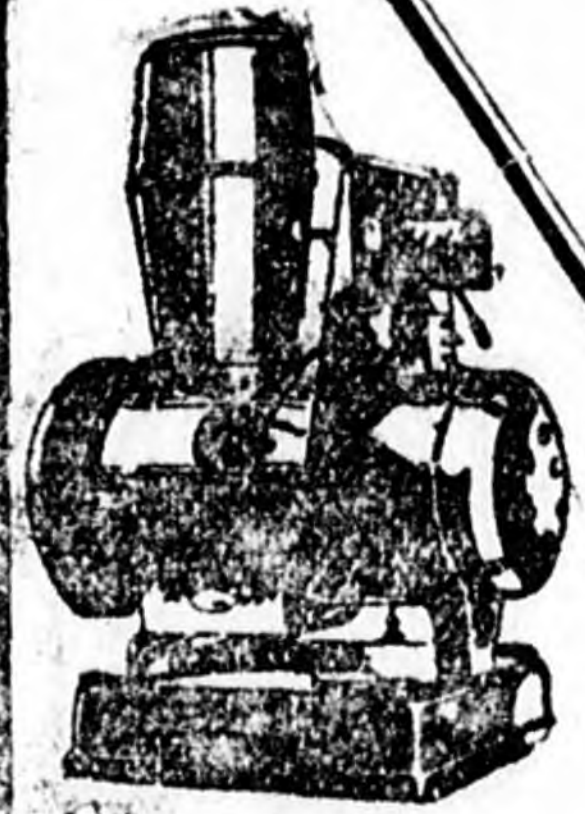
Telefunken
és
Tungsram

Rádiók!

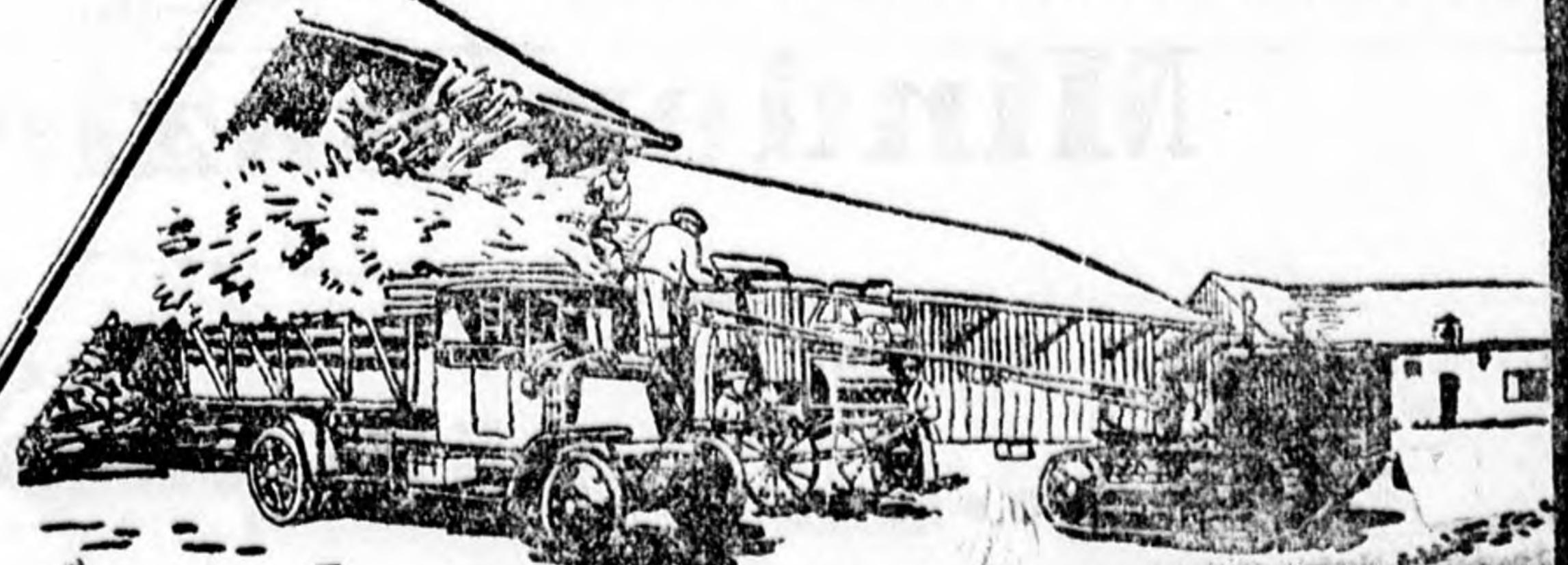
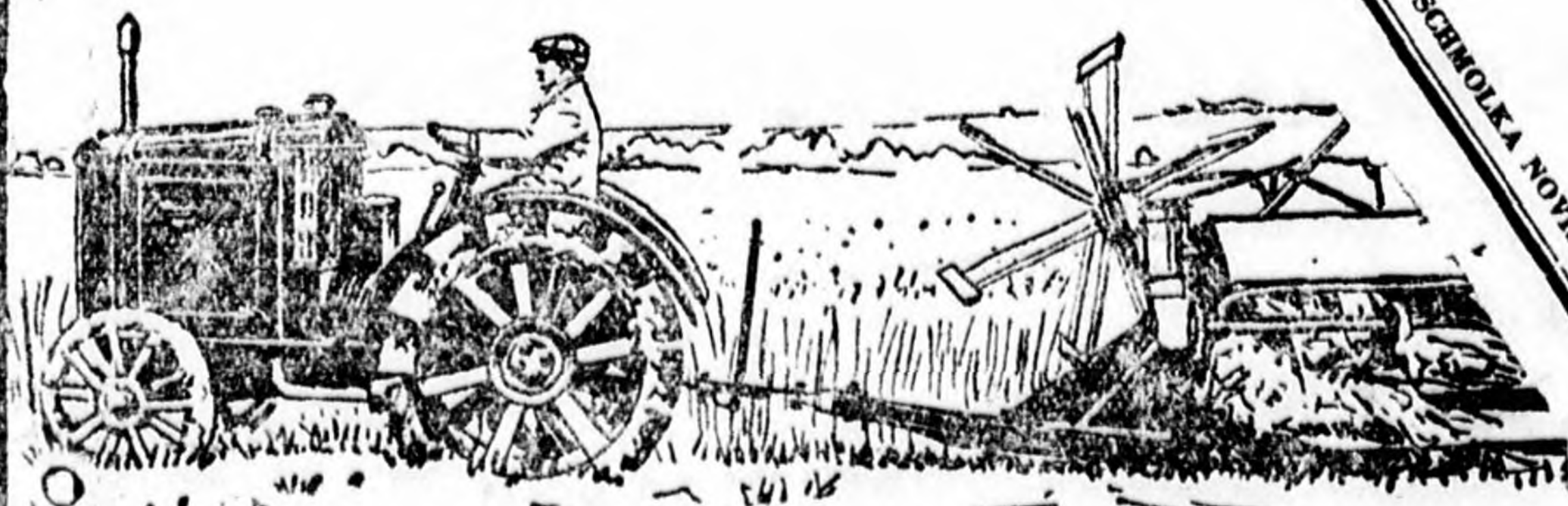
3270



RENAULT



Vezérképvislet
Krausz Ede
Novisad



SCHMIDT & SÖHN
RENAULT

JEVREJSKA U. 7

SCHMOLKA HIRDETŐ IRODA, NOVISAD
KOLLEKTIV HIRDETÉSEI

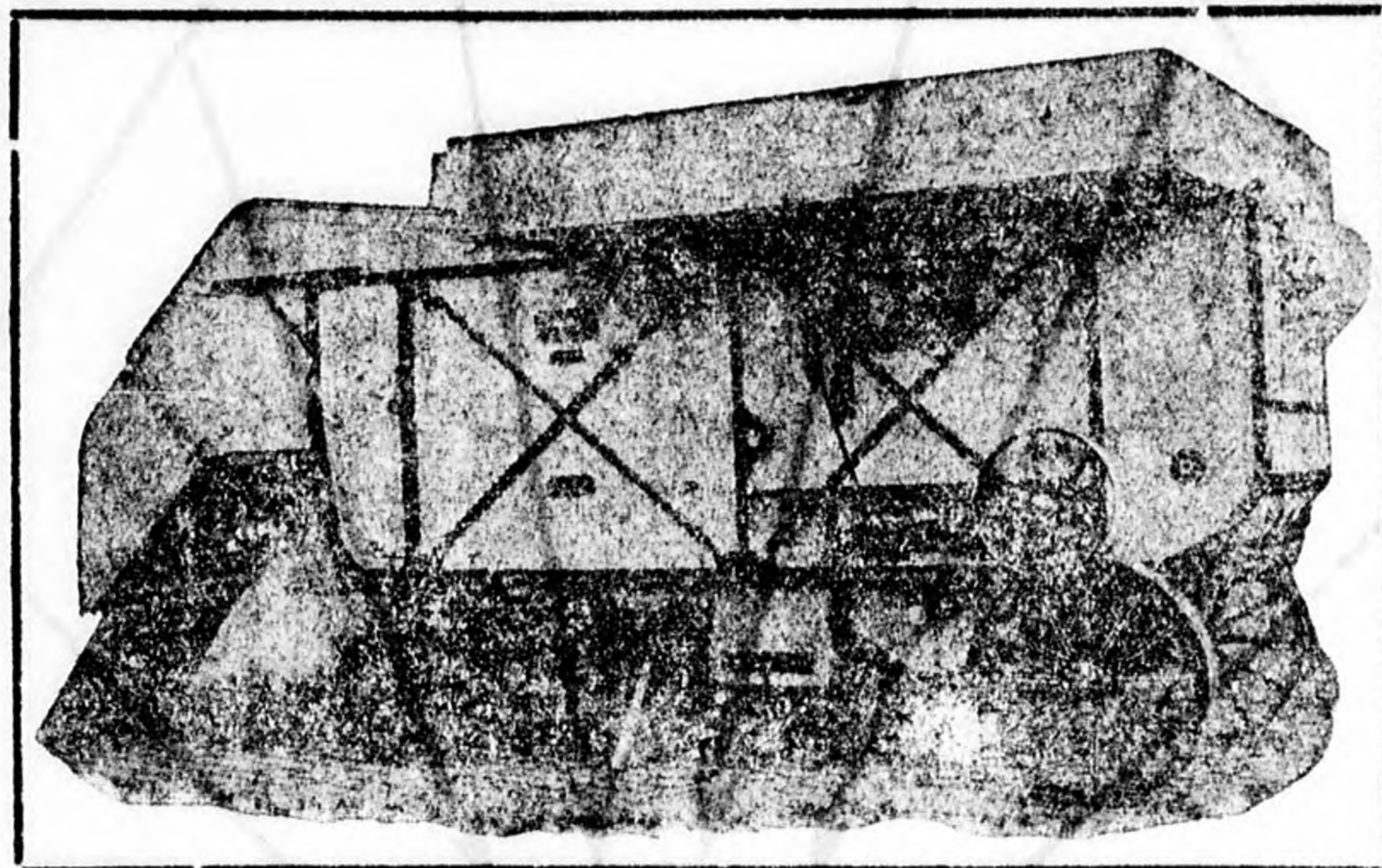
TELEFON 22-76

FINDEISEN GUSZTÁV és TÁRSA NOVISAD

IRODA:
Zeljeznicka ul. 100
Orient palota
Telefon 2439

RAKTÁRAK:
Kralja Matija ul. 1
ZELJ ZNICKA UL. 100
Telefon 2439

Állandó nagy raktár
Golyóscsapágyas cséplőszekrényekben
Gőz és traktoros cséplőkészletekben



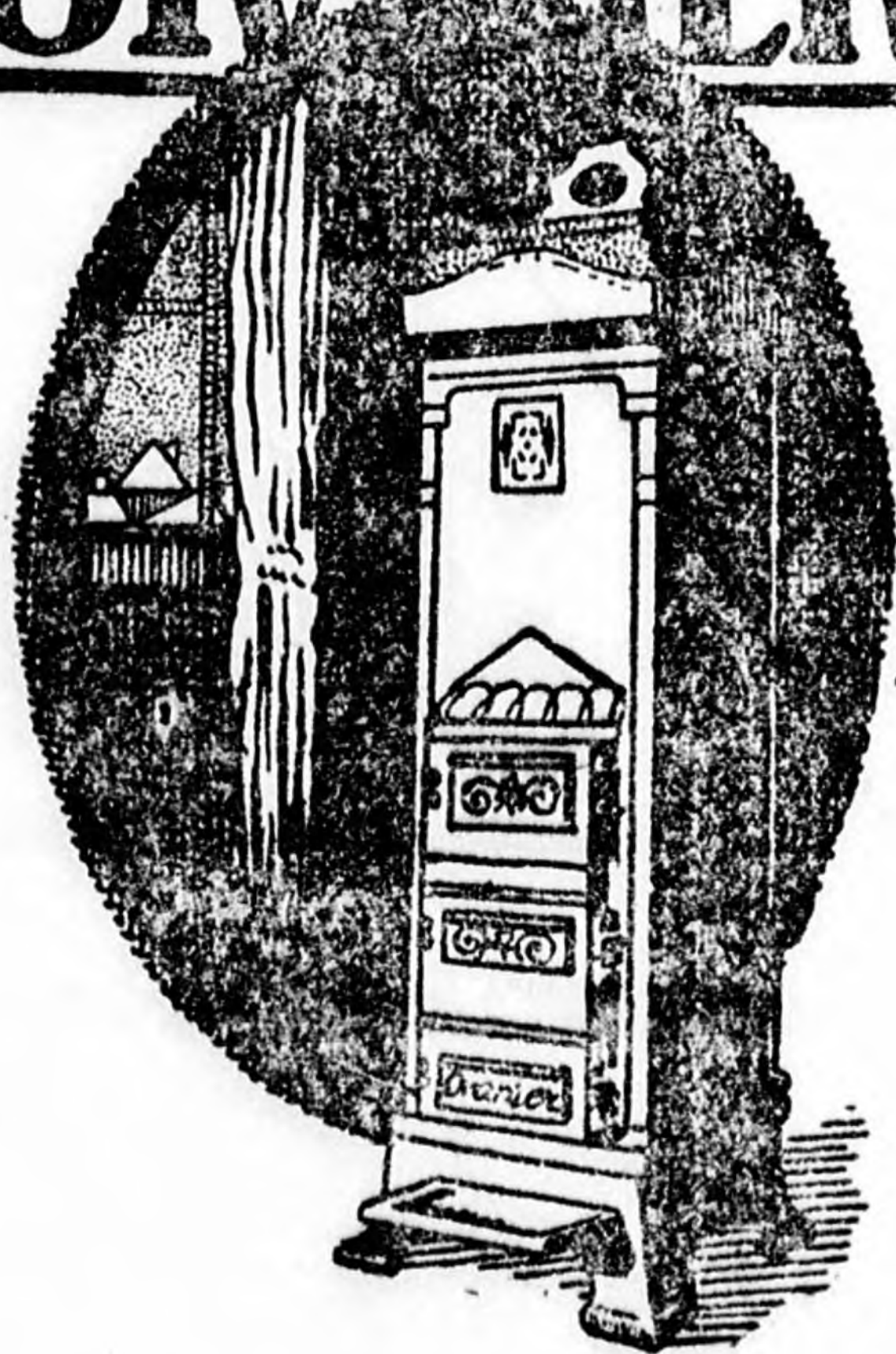
Veľmag kiválasztó gépek
Kis petroleum- és nyersolajmotorok
Komplett motoros darálók és körfűrészek

Komplett szántótraktorok
Traktorekék
Vetőgépek, aratógépek, stb.

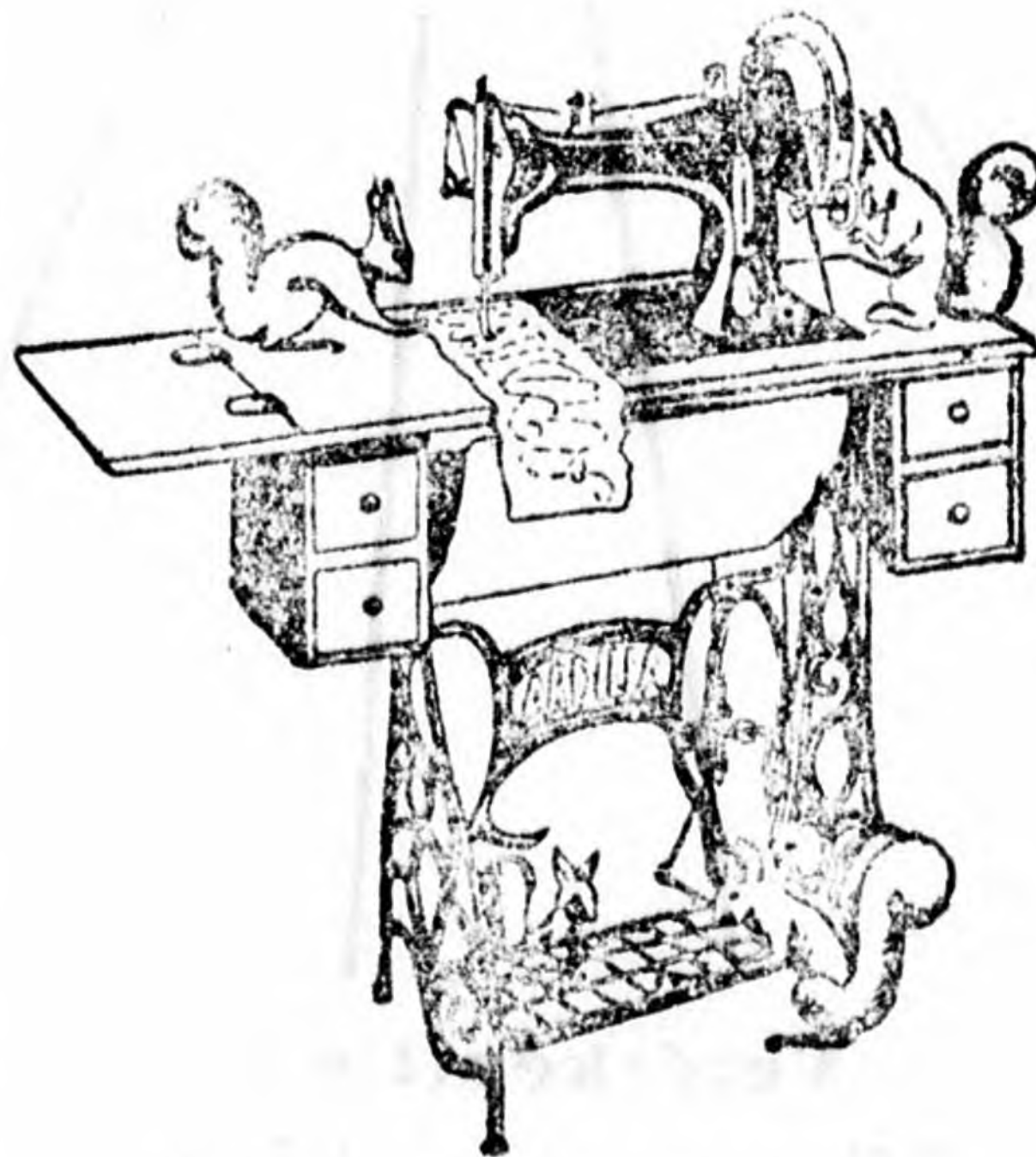
Nagy stabil, szivógáz, nyersolaj, Diesel, valamint hajómotorok

☛ Kérjen képes árjegyzéket! ☚

ORANIER



ARDILLA



ORANIER



Minden háziasszony öröme

Elegáns!

Praktikus!

Takarékos!

NOVISAD

OEHLER-BLATTMANN

Tulajdonos: A. MEIER

SREMSKA UL. 11

JEVREJSKA U.7

SCHMOLKA HIRDETŐ IRODA, NOVISAD
KOLLEKTIV HIRDETÉSEI

TELEFON 22-76

**ZSÁK
PONYVA
ZSINEG**

Afrik Lószőr Gyári lerakat Takarók
Ha'aszati cikkek stb.

SCHIFF ÁBRAHÁM, NOVISAD

zsák- és ponyvakölesző intézet
Telefon 24-03 FIÓK: Távirat: Jutešif
BEOGRAD — Sava
Kérjen ajánlatot

1 845

Bröder és Fenyő

nemzetközi szállítók

Telefon: 22-92 **NOVISAD** Távirat: Impex
Wien - Passau - Regensburg - Zwittau - Bratislava

Állandó és egyedüli rendszeres gyűjtőforgalmak:

Osztrák árukra:	Wien—Novisad	Szállítási határidő	5-6 nap
Cseh	Zwittau—Novisad	" "	5-6 "
Német	Passau—Novisad	" "	8-9 "
Olasz	Trieste—Novisad	" "	4-5 "
Magyar	Budapest—Novisad	" "	2-3 "

Fix tarifák! Kulans feltételek! Csomagforgalom: Repülőposta útján télen is
Vasúti express áruforgalom: Szállítási idő a távolsághoz képest maximum 24 óra
Információkkal és díjazással szolgál: BRÖDER és FENYŐ, NOVISAD

258

SZÖNYEGEK
perzsa, plüsen stb.

BOR
klubgarnitúrák
szalongarnitúrák

FÜGGÖNYÖK
otomántakarók

BUTOR
komplett
HALÓK
EBÉDLŐK
URISZOBA
KONYHÁK
VAS és RÉZ
BUTOR

Versenyen
kivüli árak

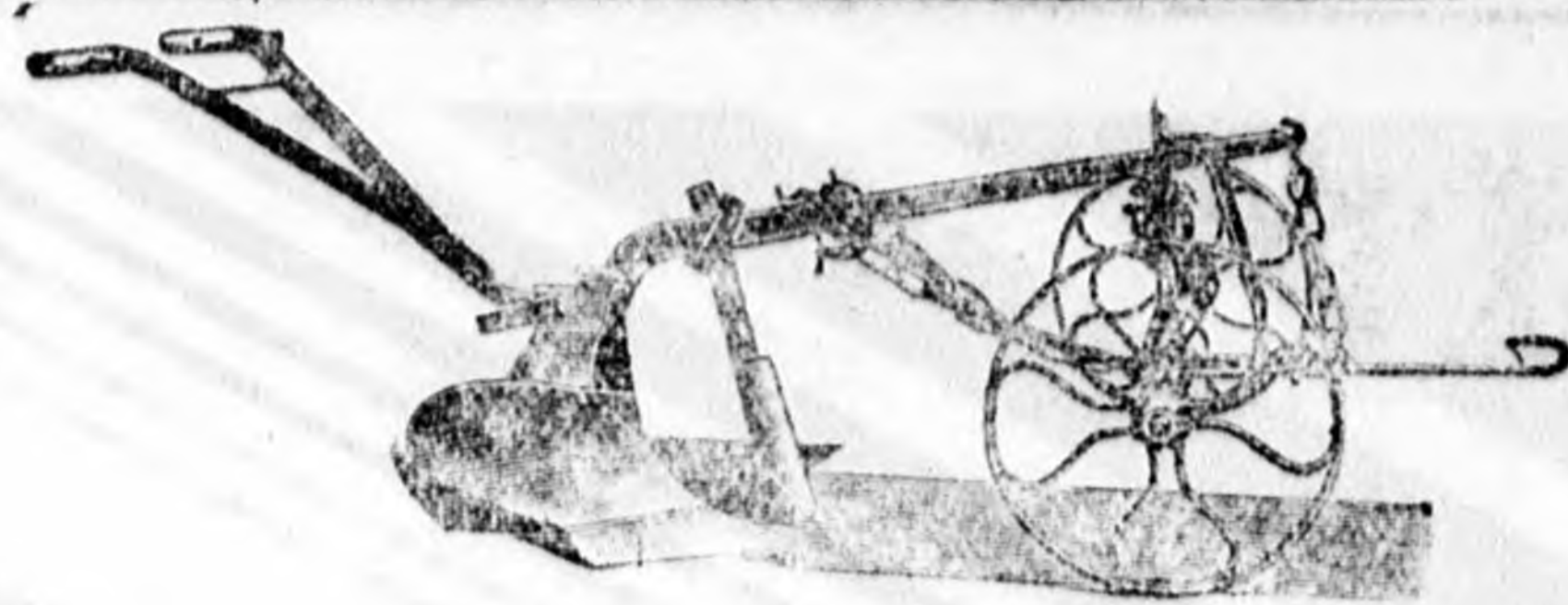
Barátsónyi ajándéknak alkalmas
BABAKÖCSIK HOLLÄNDEREK
gummikerékkel, **BIC KLI**
összecsukható gummikerékkel
D. 199—

Tekintse meg ajennan épült modern áru-
házunkat, vételkötelezettség nélkül

KRAUSZ EDE, NOVISAD
Kralja Aleksandra ulica 24.
Telefon 20-24.

LINDLEUM
OLASZ
NÉMET és
ANGOL
gyártmány a
legnagyobb
választék

Az ország
egyedüli és
legnagyobb
speciális
áruháza



RUDOLF BÄCHER

RUDOLF **BÄCHER**
FR. **MELICHAR**

Mali Liman **NOVISAD** Telefonszám: 23-22
Telegr. Meliharum Mali Liman

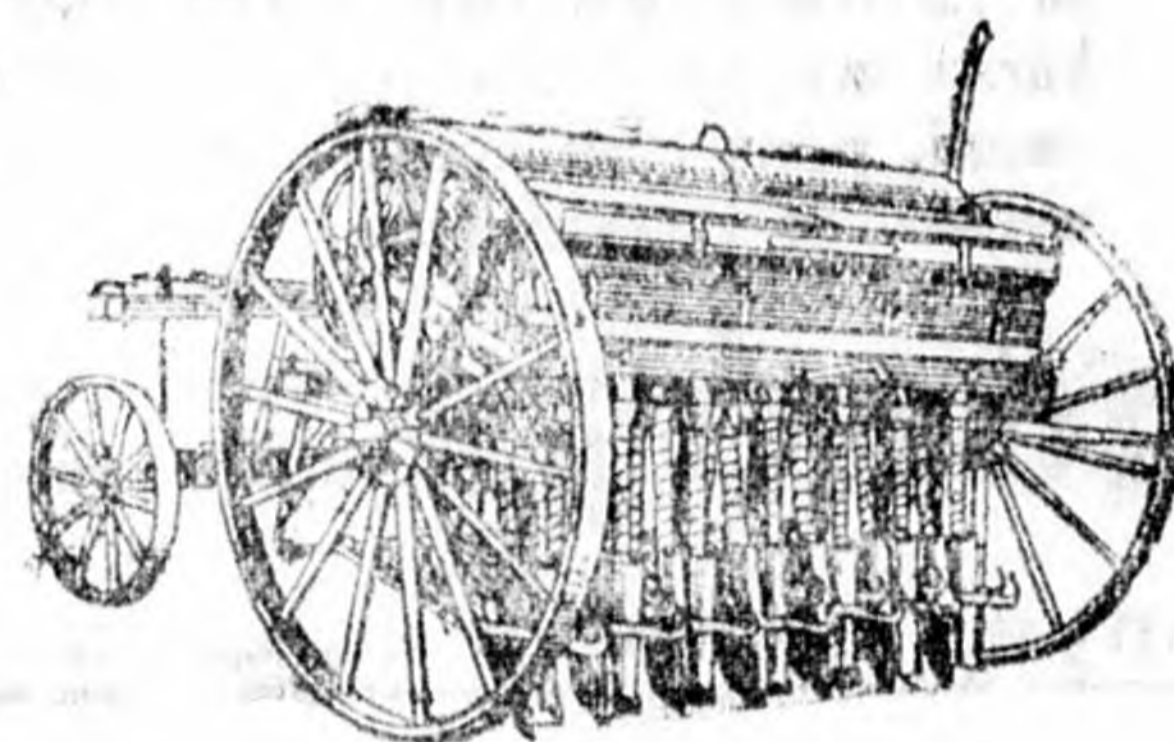
EREDETI BÄCHER ekék, boronák, kultivátorok, kapálók min-
den nagyságban és minden talajhoz
„MARS” ekék, tárcsás boronák és kultivá-
torok traktorokhoz minden nagyságban

EREDETI MELICHAR „Unicum” vetőgépek, IMPERATOR kom-
binált vetőgép sorbatergálásokra. Arató-
gépek és fűkaszálók, acél srénagyűjtők és a
modern gazdaságok részére szükséges
gépek és felszerelések

Ekeré zeket minden gyártmányhoz és tipushoz olcsón raktárról szállítunk

Állandó nagy raktár!

Árjegyzéket és ajánlatot kívánatra ingyen küldünk!



13260

**CSAKIS
A KÉK
CSIKKAL**

**A JOBBAK
LEGJOBBJA**

MAUXION

**CSOKOLÁDÉ
PRALINÉ**



JEVREJSKA U. 7

SCHMOLKA HIRDETŐ IRODA, NOVISAD
KOLLEKTIV HIRDETÉSEI

TELEFON 22-76

*Mondd meg milyen autón irodá,
és megmondom ki vagy!!!***MERCEDES-
BENZ**

Bebizonyíthatóan

a legértékesebb és leggazdaságosabb

AUTÓ A VILÁGON!

A tömeggyártás nem kezeskedhet minőségről — amiről az, aki tömegcikkét vásárolt, saját kárán meggyőződhetett, — hanem csakis a kézműipari előállítás. Aki értéktelen árut olcsón venni, pénzt az ablakon dobja ki! Így pazarolnak el évről-évre milliárdokat pénzsóvár részvényesek és nagytőkések javára!

A minőség nemcsak a pénzmegtakarítás és a tulajdon örömét jelenti, hanem **Biztonságot!****A jelentékenyen nagyobb és erősebb pneumatikkal** való felszerelés a kellemes utazás és a kocsiké-

mélé e mellett fokozott

Biztonságot!**A központi olajozás** jelenti az összes olajozandó részek egyenletes olajozása

folytán a fokozottabb

Biztonságot!**A Boschberendezés** amellyel, hogy a világ elismert legjobb gyártmánya, megbízható és éjjel, valamint köd esetén is erős

világítása és hangos és mégis kellemes túlkölésével jelenti a még . . . fokozottabb

Biztonságot!**Az erős, hajlékony, de mégse túllágy rugózás,** a bőrvédő karmantyukkal együtt biztosítja a rossz utakon is a szilárd tartást és kanyarodásnál a kifelé sodródást, valamint a törés veszélye ellen tehát a

fokozott

Biztonságot!

Emellett mint **a világ legrégebb autógyártmánya,** a legrégebb tapasztalatok alapján készült. Ezenkívül a karosszériája is kézműipar utján elsőrangú és a legrágább anyagból készült, tartóssága tehát a végtelenségig van biztosítva és emellett elegáns és előkelő. A technikai felszerelése, amelyet bebizonyítottan semmilyen más gyártmány meg sem közelíthet, praktikus felszereléseivel valamint a vezető részére szolgáló megkönnyítésekkel, amelyek nagy értéke az árban bennfoglaltatik, ugyancsak

fokozott biztonságot jelent!**MERCEDES-BENZ** jelenti tehát a modern szépség és kellemesség mellett egy a vezető, mint az utas részére **a legnagyobb biztonságot!**

Kivánságra a gyárban egész mérsékelt ártöbbletet az autók **splittermentes üveggel** látják el. Ugyancsak garantáljuk, hogy helyes kezelés mellett a Mercedes-Benz-motor a lóerőhöz viszonyítva az

összes gyártmányok közül a legkevesebb benzint és olajat fogyasztja!

Ne vegyen autót, SEM SZEMELYKOCSIT, SEM TERHERKOCSIT VAGY OMNIBUSZT, VAGY SEMMIFÉLE MÁS KOCSIT VAGY TAXAMETERT, mielőtt a MERCEDES-BENZ-t meg nem tekinti vagy ajánlatot nem kér!



Gyári szakembere a Mercedes-Benz kocsik tulajdonosainak 1928 december 15-től rendelkezésre áll. Azonkívül a legnagyobb alkatrészkiutemlény utban van, úgy, hogy az 1929-es szezontól mindent ab **Beograd** és ab **Zagreb** kapható! Vidéki alkatrészlerakatok felállítása folyamatban!

UJI

1928 december 15-től

UJI

**AZ SHS. LEGNAGYOBB ÉS LEGGAZDAGABB KIÁLLITÁSI HELYISÉGE
BEOGRAD, DEČANSKA UL. 20**

VEZERKEPVISELŐ SHS. RÉSZÉRE

BEOGRAD, Dečanska 20

CHRISTIAN NUSSER

ZAGREB, Račkoga 4

ALKÉPVISELŐK: Ing. G. Tönnies, Ljubljana, - August Bachinger, Novisad, - Ing. Adolf Pfenninberger, Sarajevo - Dušan Marinković, Mostar - Braća Manucci, Osijek - Johann Schmidt, Vršac

KIVÁNSÁGRA A LEGNAGYOBB FIZETESI MEGKÖNNYÍTÉSEK!

JEVREJSKA U. 7

SCHMOLKA HIRDETŐ IRODA, NOVISAD
KOLLEKTIV HIRDETÉSEI

TELEFON 22-76

"CARBON"
HITELTÉNY**ADOLF NATHAN & Co. K. D.**

Trg Oslobodjenja 6

NOVISAD

Sürgöncim: Carbon Novisad

TELEFON: IRODA: 24-83 — RAKTAR: 2540 — LAKÁS: 2554 TELEFON

Nagybani eladás:

Bel- és külföldi szén
Dió-, kocka- és darabos koks
Brikett
Tűzifa ipari és háztartási célokra
Körisrönkfa bognárok részére
Faszén

Elsőrendű minőségért garantálunk,
 úgyszintén a megrendelt teljes mennyiséget — A legkisebb mennyiséget is saját kocsinkon házhoz szállítjuk

Kicsinybeni eladás

saját állandó raktárunkból, be- és külföldi
szén, l-a dió-kocka és darabos koks, brikett koks öntődék részére,
nyersvas, tűzifa, faszén

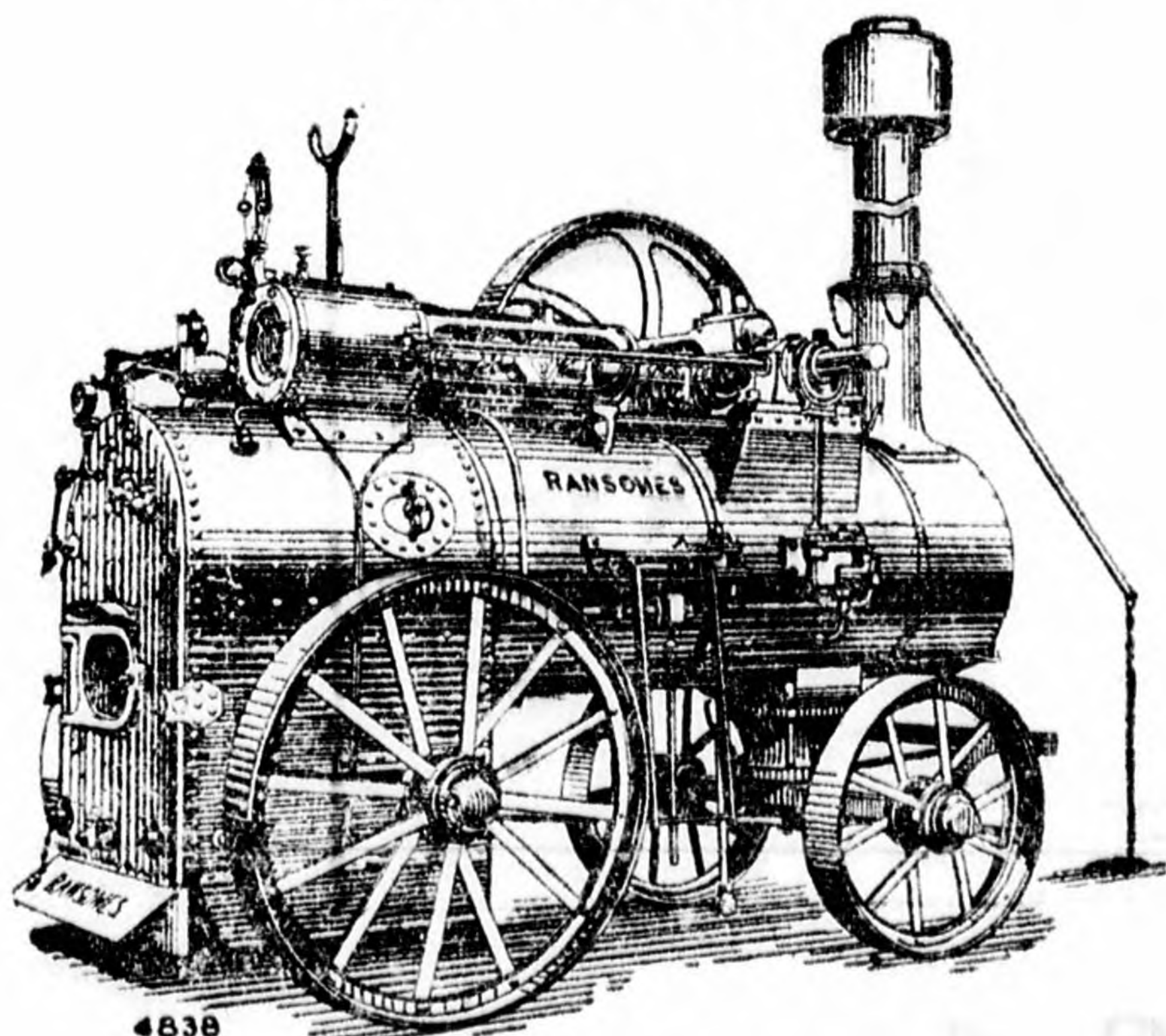
Képviseletek:

Tatai-Totisch szén a Magyar Általános
 Kőszénbánya r. t.-tól, Budapest
Aleksinaci szén, az Aleksinaci Szén-
 bányákból
Rtanjir, kétszer mosott **kovácsszén**,
 Münch Testvérektől, Beograd
Julius Kazimierz-szén, ipari és ház-
 tartási célokra, a bécsi Közép-Európai Ország-
 os Banktól

T. G. MAPPLEBECK

Beograd, Palata Akademije Nauka, Telefon 3-46
 Legnagyobb és legismertebb angol gyárak vezérképviselője

Cséplőgarnitúrák
Ransomes, Simes & Jefferies, Ltd.
 Ispwich, Anglia



4838

Gőzlokomoblok
Stabilgépek minden ipari célra

Traktor ekék**Kukorica morzsolók****Kombináltszalmaapritó csépiőszerelvények****LISTER-MOTOROK**

5-16 HP petrolium és nyersolajüzemmel

Tej-szeperatorok**Birkanyiró ollók****Bamford Motorok és Malmok****Kukorica és gabonavetőgépek**

Fűkaszáló, arató és kévekötőgépek

„Frost & Wood”, Kana

Villanyvilágítási szerelvények

2 1/2 lóerőtől fölfelé

Gőz utihengerek és más utmegmunkáló gépek, Marshall gyártmány

TRAKTOROKI

Keresse fel az **ANGOL GÉPGYÁRI KIÁLLITÁST** Beograd, Karadjordjeva 79 a. Tel. 44-3

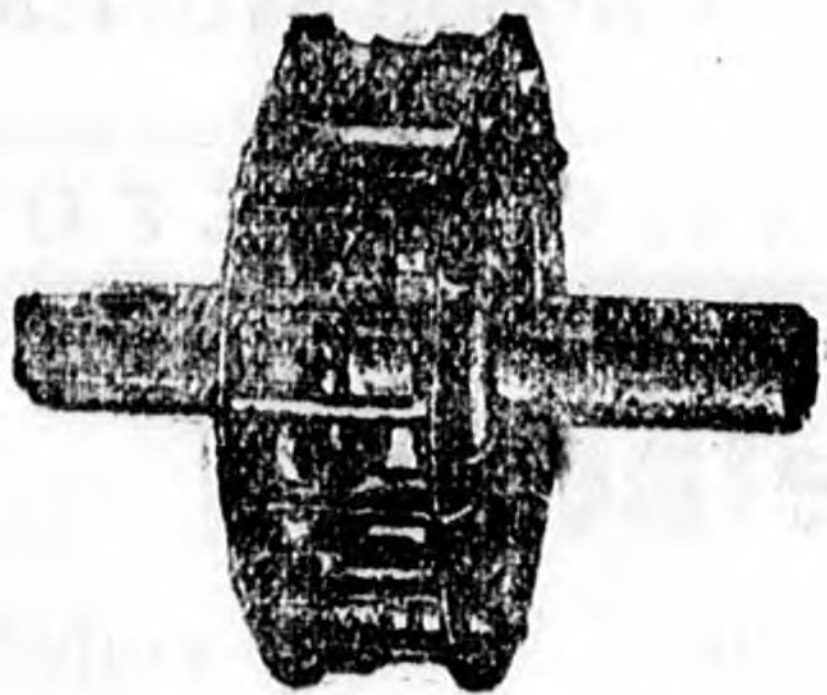
JEVREJSKA U. 7

SCHMOLKA HIRDETŐ IRODA, NOVISAD
KOLLEKTIV HIRDETÉSEI

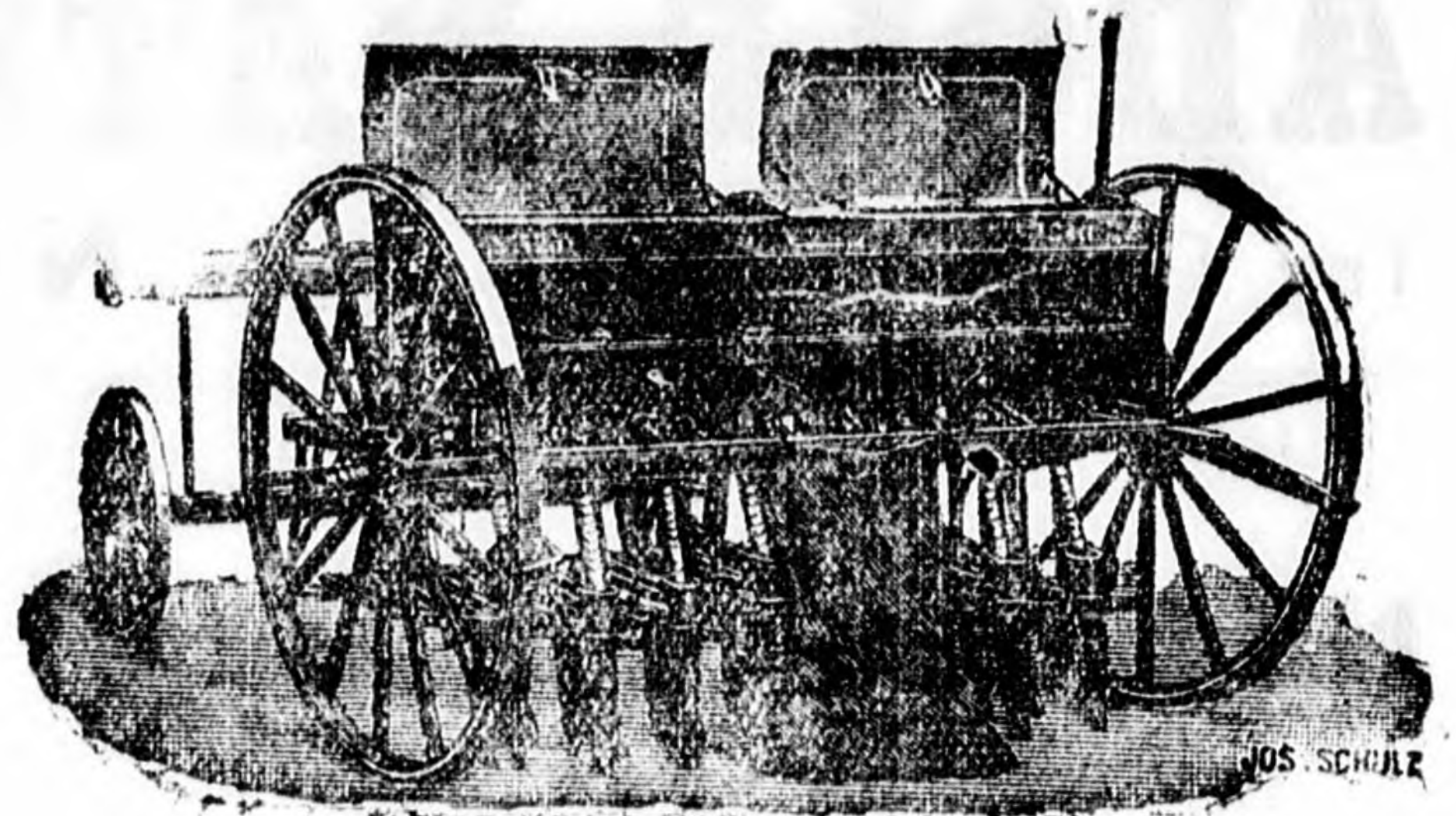
TELEFON 22-76

Szabadalmazott kiürítő vas szerkezet!

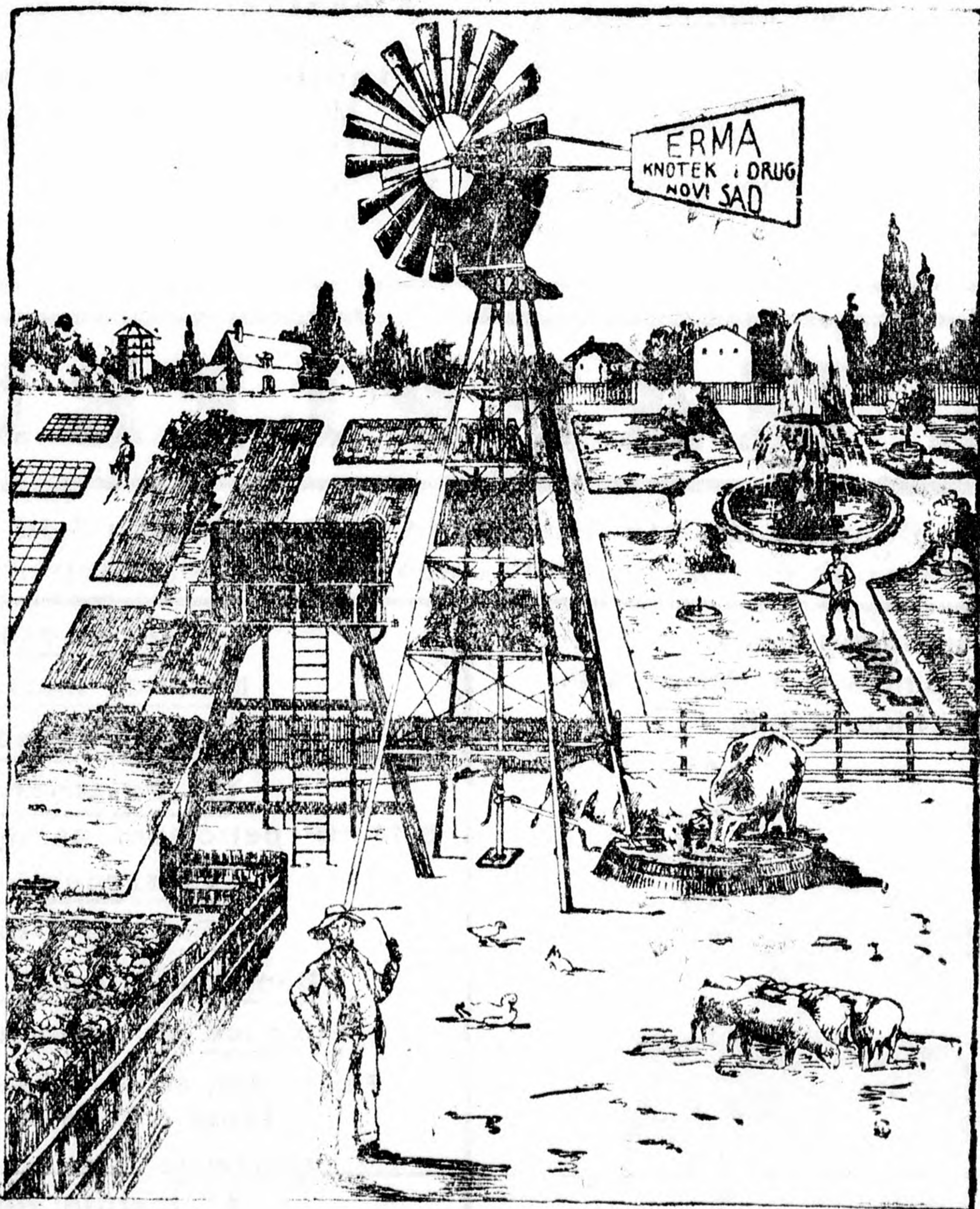
Eredeti

Dagmar

EREDETI

KNOTEK

kévekötözők, lerakók, fűkaszálók, szénagereblyék, műtrágyaszórók, szeeskavágók, SKODA traktorok, motorok, ekék, cséplőgépek, aratógépek, triörök, alkatrészek, géptakarók aratógépekhez, eredeti Knotek, Millwaukee, Walter Wood, Johnston, Deering, Massey Harris, Cormick, Osborne, Plano, Deutsche Werke, stb. - Manilla

**Erma Knotek & Co., Novisad**

Sremska ulica (Mali Liman)

«hajót» vagy a *Shillyt*, ahogy ők a fatákolmányt elnevezték. Mennek, a többiek pedig a patak partján fogják követni a Pezsi, Jackie, Vily és Bob, valamint Rim-Tim-Tin a tutaton zven-öten könnyű szerrel utazhattak. Megállapodtak, hogy lekel és drótokkal s lett belőle egy jókora tutaj, melyen néhány száraz fatörök, ezeket egy-kettőre összekötötték köté- Kis patásaink nem sokat henyéltek. Volt a kertben jó kirándulást terveztek a patak mentén.

Másnap kora reggel már gyűltek a sástókák a Ba- tott senkit — ki bántana őt?

Hiszen az egyedüllet s a szabaddan való alvást már a De bizony nem.

Már most azt kérdezhetné valaki, hogy nem felt-e Pezsi volna annak, aki be mészelt volna lépni.

Ezalatt kis patásaink vidáman éltek csodálatos bírodal- mikban. Pezsi nagyon jól érezte magát a buja természet- ölt. Főképpen mióta vele volt Rim-Tim-Tin. Az okos farkas- Pezsi lábához a szénarakásra és ébren ügyelt: a legkisebb

Két nap telt el s a Bagolyvár környékén minden a leg- nagyobban rendezett volt. A legszorgosabb kutatás ellenére sem tudott Fritz Pezsi nyomára jutni, sőt a felszemlét sem találta ami megerősítette gyanúját, hogy a csavarzó rabolta el a le- anykát a fontos szülései okmányokkal együtt.

I R L A : S Z E G E D I E M I L




Sz a	Palics V & Ő	ZU	ag ag ag ag ag ag	Baj. Baj.
---------	--------------	----	-------------------------	-----------

Gotthel Lusika ól

Kalmár Gizikétől

szabó Béjától

Charles Palics	DON LO	MIN 000 DE 000	alma alma alma alma a'ma alma
-------------------	-----------	-------------------	-------------------------------------

Vukov Konstantin és Maris álól

Stein Rózsikától

Ka	o	y	s	t
rács				n

Ausänder VII és Ióól

HÉT & HÉT SZÜ

Szavik Margik tól

Kellemes karácsonyi ünnepeket!

Karácsony van.
Gyógyulnak a betegek,
Orvosuk a szeretet.
Karácsony van.
Hajlékba betérnek,
A szádok s szegények,
Az anyalok
Mennymországról mesélnek.
A fenyőfák de szépek,
Karácsony van.
Ma boldogok legyetek.
Legszébb nap ez, emberek,
Azt hirdetik:
A harangok zengenek,
Egy csendő csendjének,
Karácsony van.
Az anyalok
Átszállnak a föld felől,
S letörlik a könnyeket.
Karácsony van.
A szép ünnepestének
Órül a sziv, a lélek.
Csend a csendő,
Vig szárnyn száll az ének.
Üzen a föld az égnek.
Karácsony van.
Vidám alkak, zengjétek!
Egy csendő csendjétek.
Hirdessétek:
Legszébb nap ez, emberek,
Földre szállt a szeretet.

Karácsonykor

még a szomszédba is hallották. Na, ilyen csodát. Pedig nem is volt csoda. Ugyanis Sándor most vélté- nül a baloldalt nyomta meg a babának, ahol a sziv van. Az igen is azon az oldalon volt perze és Sándor hibába nyomta régen a jobb oldalt, mert ott volt a nem.
Mondanom sem kell, hogy Sándoré lett ekkora szép baba kastélyostul, mindehnetül. Nagyon boldog lett, egy bánt a babával, mint a himes tofással és gyönyörű boldog, vidám énekeket dalolt neki. Mert mióta az övé volt a szépséges hi- res baba, nem énekelte róla többé szomorúat, csak vidámat. Mikor ebből is lett ezer, akkor egy gyönyörű könyv lett be- jöle, szép, vágyódó, érzelmes énekekkel telt, amit a szerető szívek még ma is nagyon szeretnek olvasgatni. Es tán még ezer év múlva is olvassák ezeket a boldogok és a boldogta- lanok.
A kicsi kedves ház pedig, ahol Kisfaludy Sándor és Ka- roly élt, megkapta a hálas utókoról a karácsonytól és aki vándor erre ballag, ott megáll, leveszi a kalapját mint a tem- plomban és úgy olvassa el az írást, mely szerint itt lakott az ezer dalu poeta, a Himni dalok hírneves szerzője.

A BÁCSMEGYEI NAPLÓ vasárnapi ingven melléklete
Sabo. ca, 1926. december 21. 52




KARACSONY

Nincsen kislébie,
Se vaddszakvada,
De helyette van egy
Harcias cicája.

Nehéz legyeverekkel
Szörnyen mekrikodva
Hosszu vaddszakra
Indul el a Jóska.



A hős Jóska vadász- kalandjai!

(Folyt. köv.)

Válóban a Sirály egy láthatatlan homokzátonyra került, amely a hegyekből halmozódott össze. S most se jobbra, se balra. Ott voltak a patak közepén, tíz méternyre a parttól. Jackie a tutaj szélére ment, hogy megvizsgálja a part. A tutaj előlő része futott a zátonyra és beteragadt az iszapos homokba. De Jackie azért volt a csapat vezére, hogy ilyen kicsi veszélytől ne ijedjen meg. Társaihoz fordult, akik szépege a part és a tutaj közti távolságot mérték. — Kérdés — szólt meg — milyen mélyen van a homok-lap. Ha nincs mélyen és nem mállik szét lábaink alatt, kiszál-lunk és megpróbáljuk a tutajt kiszabadítani. A víz roppant zavaros és sárgásbarna színű volt. Köröskörül egyetlen élő lényt sem láttak. Jobb felől sürtű cserjék, a másik oldalon pedig szeszélyesen emelkedő dombok zárták el a kilátást. Jackie gyorsan kész volt a haditerével. Ledobta kabát-lát és egy hosszú kötel darabba, amiből bőven volt a hajón átkötötte derekát. — Jó erősen fogjátok a kötel végét — parancsolt rá tár-saira s ezzel beleugrott a vízbe.

de ne vessetek meg engem.
Szelid, békés bogár vagyok,
a sötétben világítok.
Szép enyhe, nyári éjszakán,
mélázva egék csillagán,
hátamon szelid fény gyullad,
tévelygőknek utat mutat.
Örül is nekem módfelett,
ha ráni talál, a vig gyerek.

(Meghajlik, lassan elcsuszlik.)

CSIGA:

Hátamon ház, az otthonom,
otthonülő vagyok, nagyon.
Módorom kényes, tulfinom,
durva sértés legfőbb kinom.
»Lány mindig józan, óvatos,
az élet nem tapintatos,
szeresd, becsüld az otthonod,
az otthonülők boldogok...
... így szólott hozzám jó anyám,
tanácsát meg is fogadám.
Hazuról el sohse megyek,
bucsut házamtól nem veszek,
a házam mindig hátamon,
és nincs semmi bánatom.
Az ellenség, ha közeleg,
házamba elrejtőzhetek.
Már csak kimondom szerényen,
hűség, kitartás erényem.

(Meghajlik, hátracsuszlik.)

A RÉT KIRÁLYA:

Derék legények vagytok mind,
a rét királya kéggel int,
a verseny szép volt és nemes,
a küzdelem nem túl heves.
Kedves szívemnek mindenik,
nincs első és nincs negyedik...
méhecske, hangya, pillangó,
könnyű szárnyakon illanó,
Jánosbogár, csigabíga,
hátán a háza nem iga,
a réten fontos mindegyik,

— Szeretsz? — kérdezte.
— Nem.
— Nem szabad elvinnem téged?
— Nem.
— Nem akarsz az enyém lenni? — kérdezte Sanyi olyan busan, hogy más baba megsajnálta volna, de a baba egyre azt mondta: Nem... nem... nem.
Sanyi szomorú is volt, mégis is volt. Haragosan hagyta ott a keményzsívu babát és lefutott a lépcsőkhöz. Eleinte nem akart rá gondolni, dacosan mondta, nem, hát nem, de ettől fogva minden babát agyonkinzott amelyik a keze ügyébe ke-
rült. De hamar megunt a babákat és most elkezdett katonás-
nyomta az oldalát. A baba erre csakugyan megszólalt:
— Nem. Csak ennyit mondott.

Sanyi nem tetszett a választ, hiszen Szegedi bácsi mondta, azé lesz a baba, akinek igent mond. Ő nem vár addig amik meghal a Szegedy bácsi, minnek haljon meg, de a baba-nak igent kell mondani, enélkül nem lehet az övé. Megpro-bálta puhítani szép szóval, mihamint egyre nyomkodta a baba egyik oldalát.

A baba nem szólt semmit, mire Sanyi gyengédén meg-nyomta az oldalát. A baba erre csakugyan megszólalt:
— Alvó baba — susogta Sanyi — de szép vagy. Tetszel nekem azt akarom, hogy az enyém legyél. Haza akarjak vinni. Ne félj, nem nézlek meg belül — bátorította — te olyan szép vagy, hogy nem bánthatlak soha. Mond, akarsz az enyém lenni?
A baba nem szólt semmit, mire Sanyi gyengédén meg-nyomta az oldalát. A baba erre csakugyan megszólalt:
— Nem. Csak ennyit mondott.

Aktnek igent mond, azé lesz hám — mondta az öreg Szegedy bácsi. Ezzel aztán kimentek tovább mulatozni.
Sanyi leterdepelt a divány előtt és egészen elmerült a szép baba csodáltságában. Gyengédén megérintette és olyan finoman bánt vele, mint az igazi indítófogó kisasszonnyal, egyáltalában nem úgy, mint a haza kis babujátékaival. Fel-
ülte a babát, mire az tisztán kinyírt a nagy nehelejsékek szemébe, mintha csodálkozónék, hogy mi történik mos.
— Alvó baba — susogta Sanyi — de szép vagy. Tetszel nekem azt akarom, hogy az enyém legyél. Haza akarjak vinni. Ne félj, nem nézlek meg belül — bátorította — te olyan szép vagy, hogy nem bánthatlak soha. Mond, akarsz az enyém lenni?
A baba nem szólt semmit, mire Sanyi gyengédén meg-nyomta az oldalát. A baba erre csakugyan megszólalt:
— Nem. Csak ennyit mondott.

is álmódott. Azonnal megkívánta. Es elhatározta hogy az övé lesz.
Most hirtelen zajt hallott, gyorsan a függöny mögé bújt. Epen jökor, mert Szegedy bácsi jött be három fiatal vendég-zel, akik szintén hallották hírt a babának és kíváncsiak let-tek rá. Persze nagyon tetszett a szép baba és az egyik ifjú vendég megkérdezte:
— Es kité lesz majd a szép baba, ha Szegedy bácsi meg-
hal.

hatalmas területeken kiirtották a rengeteget. Apám körülné-
zett az erdőben.

— No, itt már kivágták a szép fácskákat. Menjünk föl-
jebb. A hegyi tó körül láttam gyönyörű fákat. Nincs az mesz-
sze tő. Erdemes lesz odáig járadni.

Az igaz, hogy a tó nem volt messze. Nyáron könnyen



odaértünk az irtástól egy óra alatt. Sokszor megjártuk ezt az utat, mert gyönyörű hely volt és igazán csodaszép ezüst-fényű fenyők diszelegtek ottan. Sokszor megcsodáltuk. Így hát hamarosan rászántuk magunkat az utra.

De az előrejutás nem volt könnyű. Egyre fölfelé halad-tunk. Itt sem volt már ut. A fák alatt kevesebb volt a hó, de ott, ahol a réten, vagy ritkásan kellett átmennünk, a nagy hóban kellett gázolnunk. A nagy hóban pedig nagyon nehéz a gyaloglás. Már egy órája mentünk és még mindig messze

Ernek ehhez képest semmit. Ilyen szép anygal babát még nem szed baba csakugyan nincs a világon. Teri összes babát nem Sanyt mindjárt látta, hogy Teri igazat mondott. Ennél csipkerózsi-ka.

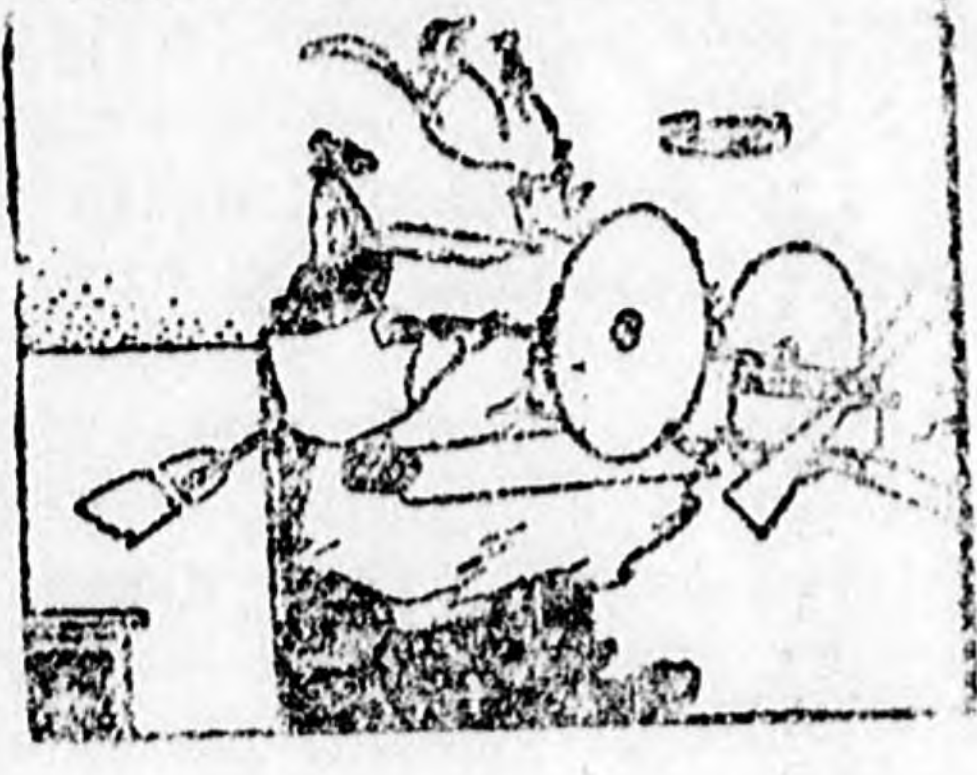
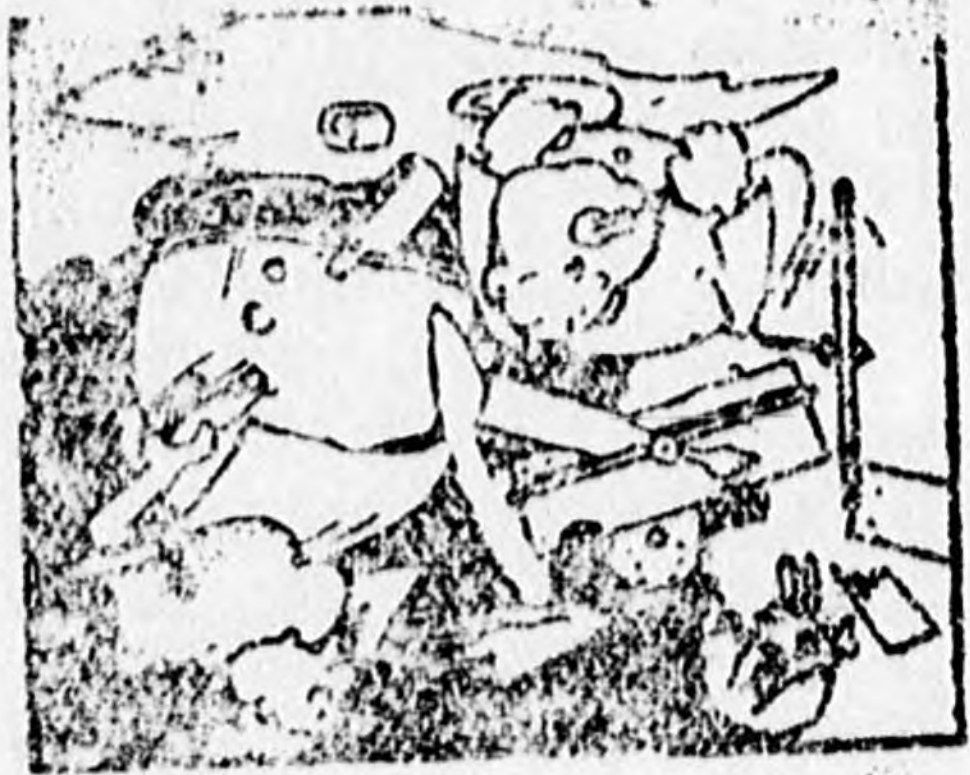
Igyemruhában feküdt a baba becsukott szemmel mint egy alvó. Tehát végre megláthatta a babát. Gyönyörű égszínű se- küdt a baba.

Megszokszorozva és ott... ott a kereveten csakugyan ott fe- dett fényt vetettek a tükrök szerte a csillagozó kristály lámpát

~~~~~

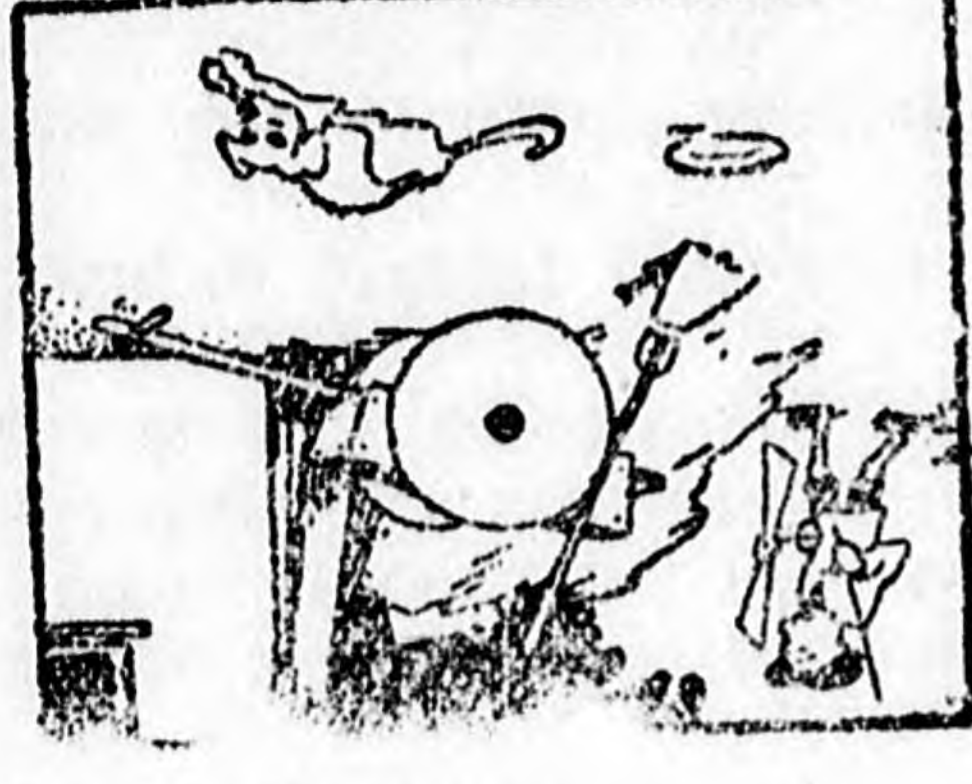
Itt és jósáig a taliga.  
Nam lehet abból galiba.  
Csavar, kormány elül hátul:  
Heti, repül az majd majdúll!

No repülő, most vagy ebül!  
Etel, ital, minden repül.  
Múlya néni gyürköz neki:  
Repülisz te is, Mokány Petti!



A domb alján, jó névelvel,  
Múlya bácsi ott ebédel.  
Am, mint a sas, lecsap rája  
Mokány Petti csopidantja.

Mokány Petti ezze túrge,  
Harcúheli hadat repül be.  
S íggy, mint lehetséges kezdő,  
Repülőgépet szerkeszt ő.



Mokány Petti, mint aviatikus

jártunk a tótól. Az édesapám aggódva nézett a napra. Már le- felé hajlott. Láttam rajta, hogy gondolkozóba esett. De azután mégis megvigasztalódott.

— Ej! Visszafelé a hegyről lefelé haladunk. Ez könnyen fog majd menni. Nem lehetünk már messze.

Csakugyan egy kis erőfeszítés után elértük a tavat. A partján ott ragyogtak az ezüstlevelű fenyők. Egy szép szál fácskát kiválasztottunk, azt kivágtuk, ráköltöttük a szánkóra és visszafelé indultunk. Vidáman haladtunk hazafelé.

Még ragyogott a nap az erdőség fölött, de a fák árnyéka már nagyon hosszúra nyulott.

— Siessünk! — sürgetett apám.

Gondosan azokon a nyomokon haladtunk, amelyet a tó felé menet tapostunk. Ez visszavezet.

Egyszer csak apám meghökkenve nézte a nyomot. Én is odapillantottam. Egy helyen a mi lábnymaink mellett más nyomok is látszóttak. Apám jól megnézte.

— Kutya, vagy... — Nem mondta ki, mit gondol. De én tudtam. Farkas-nyom is lehet az. De csak egyetlen állat nyo- ma. Nem veszedelmes. Fejszánk van.

Apám mégis, mégis gondolkozott. Sóhajtott egy nagyot. Majd elhatározta magát.

— Kerülőt csinálunk!

Eihagytuk a nyomot!

A szívem összeszorult. Hogy jutunk vissza az irtáshoz és és az utra, amely a telephez vezet? De nem szóltam semmit. Hallgatagon ballagtam apám után. Huztam magam után a szánt. A nap elérte a horizontot. Majd eltűnt egy távoli csucs mögött. Erősen szürkült.

Már fáradtak voltunk, de azért megfeszítettük minden erőnket. Végre ritkulni kezdtek a fák és kijutottunk az erdő- ből. Körülnéztünk. Ur Isten el ne hagyj! Ujból a hegyi tóhoz jutottunk. A befagyott tó sima tükre szinte világított a szür- keségben, ahogy a maradék fényt visszaverte.

Láttam az ijedelmet és a kétségbeesett borzalmat az apám arcán. Nagy veszedelembe jutottunk. Szinte lehetetlen kijutni innen addig, míg a nap újra fel nem jön. Hogyan találhatunk mi innen vissza? Képtelenség.

De azért küzdenünk kellett az életünkért! Fel kell keres- nünk a lábnymainkat és azon neki kell vágnunk az utnak, még ha egy farkasfalka cserkészik is arra.

Mit tehattünk? a tó partján bandukoltunk és figyelmesen

Fegy kis técsa mellett  
Mazallnak a réten,  
Hol egy-egy a napon  
Sütkérezik éppen.  
Ez a nagy víz — mondja —  
Biztosan a Nilus.  
Ez az állat pedig  
Fők-krokodilus.

Amint ezt meglátták  
Kint a szegény vadak,  
Nagyon megijedtek  
S mind széllétszáradtak.  
Igy történt, hogy Jóska  
A hadat beárta,  
De a nemes vadat  
Sehol sem találta.



~~~~~

Ilyt fehér papírszkatulyát, amelyikről minden, de minden kis- ből már hámozta is kifele azt a bizonyos keskeny, kéksze- Ezzelatt anyuska a hatalmas iv zizegő, ropogó pklópar- adja azt, amit különben magával hozott volna.

Szánt ajándékot már nem tartogatja tovább, hanem postára tárt megint csak el kell halasztania, de bizony a gyerekeknek Cili néni azt írta abban, hogy a régen tervezett pesti látoga- felé. Közben elmondta, hogy reggel levél is érkezett Bécsből. rejtélyes mosollyal és már vitte is a csomagot a kvercszoba — Bécsből érkezett, Cili nénitől! — mondta anyuskának tes, gyönyörű csomagban?

dobbant a szíve. Istenkém, mi is lehet egy ilyen pirospese- hordó bácsitól. A három kis leányuk egyszerűen hatalmasat ban éppen egy óriási, hosszukás csomagot vitt át a csomaz- érkeztek haza az iskolából, amikor anyuskájuk az előszoba- Annuska, Erzsike és Lillike egy szép napon gyantuttanul

Különös történet egy óriás babáról

finom, édes mézemet.

Nem vagyok én kapzsi, fukar,
egész világ tudja,
mézet enni, ha elkészült,
mindenkinck jussa.
Szerénységem tiltja, tovább
méltatni erényem,
hangos szóval dicsekedni
sohasem volt érdem.

(Meghajlik és hátraröpül)

LEPKE:

Könnyű, himes szárnyon élek,
soha senkitől nem félek.
Hia megkerget néhány gyerek,
magasabbra repülgetek.
Táncot járok jobbra-balra,
rászállok a virágokra,
kedveskedem és hízlegek,
a virágok mind szeretnek.
Soha senkit meg nem sértek,
udvarláshoz ugyan értek!
Nekem mindig szép az élet,
ha tavasszal minden éled,
örömtáncot járok én is,
szeret engem ifju, vén is.

(Meghajlik, ellebeg.)

HERNYÓ:

Ne félietek tőlem már, no,
békés állat ám a hernyó.
Én a lepke anyja vagyok,
bár a légből fel nem szállok
Szeretem a jó életet,
kedvemre elhényélgetek,
nagyon szeretek jól enni,
rólam példát lehet venni.
A ruhámat magam szövöm,
olyan selymes, csupa öröm.
Ne bántsatok, ne szidjatok,
éltet nekem Isten adott.

(Meghajlik, hátracsuszik.)

JÁNOSBOGÁR:

Szürke, csunya a köpenyem,

Mérges jön a jóska,
Hogy ő így megjárta,
A szegény pítának
Utána kiáltja:
— Most megkegyelmezek —
Kis állatka — neked,
De ha nagyobb leszel,
Eldobnok majd veled.

Ha eleven hagynám,
Baj lenne belőle,
Kintom s megmenem
A vidéket tőle.
.. Fogja alabdírdit,
Narvot suhint vele,
De baj nem történt, mert
Eldört a nyele.



Hiába keresztelek aztán az óriás babát ünneplésen
— Óóóring!

mondta, az ő betűt igen hosszúra nyújtva:
és a legistegmélvebb tisztelt és elragadtatás hangján azt
ján. Most is nagy csattanással arccoskájához csapta a kezét
első, aki megszólalt. Ő mindent rögtön elhívezt a maga mód-
hogyan nagy dolog ez a család életében. A kis Lilike volt az
Egy pár pillanatra átlatos csend uralkodott. Mindenki érezte,
szégyenrühös, virágos kalapú, gyönyörűsége, óriási alvóbabát,
kor anyuska ünneplésen kiemelte dobozából a rózsaszín,
leány. Így hát mindenki jelen volt a nagy asztal körül, ami-
Mári berohant a konyhába és Mici is ott termelt, a kis német
De olyan hatalmasan, hogy anyuska átszaladt az irodából,
— Jaaj!
zsinor meg Lilike, bugor is ám háromféle hangon:
... nekora baba! A három orgonasp: Annuska, Er-
... ted, hogy csakis baba lehet benne. De jószágos

HANGYA (mélyen meghajlik):

Én vagyok a legserényebb,
követendő példa,
szorgalmasan gyűjtögetek,
sohsem voltam préda.
Nehéz munkát fűrgén végzek
tavasszal, meg nyáron.
Nincs is több ilyen jó gazda,
a széles világon.
Házat, várat, zezzugosat
ezer hangya épít,
lankadatlan buzgalommal
díszítget és szépít.
Minden hangya hőles és józan,
nézzétek a képit,
minket hiu cifrázkodás
soha el nem szédít. (Meghajlik és visszalép.)

TÜCSÖK (vidáman előreugrik):

A vidámság, játszi jókedv
én vagyok a réten,
napfélnél, holdvilágban,
muzsikálok szépen.
Nem horgaszom le a fejem
borsan, csüggedezve,
hűdeg, szeles időhöz is
hozzá vagyok edzve.
Nekem mindig szép az élet,
muzsikával telve,
évezni a pillanatot,
minden tücsök éve.
(Meghajlik és hátraugrik.)

A MÉH:

Zimmeg-zümmög könnyű szárnyam,
amint jövök, megyek,
tarka, kedves virágokról,
mézet gyűjtögetek.
A szívem jó, bár fullánkom
néha bizony mérges,
a méhekkal kikezdeni
belátom, veszélyes.
Csipős, szurós fullánkommal
nemcsak magam védem,
megkimélem minden bajtól

Sanyink most alkalmassnak itelte az időt. Szépen elsom-
fordált a társaságból és beszökött a kastélyba. A család-
a konyhában az inasok a kertben hát úres volt véges-
a rengeteg szobasor. Sanyi szivdobogva állt meg az emelet
legfelső lépcsőjén. Aztán végigtutott a felső szobasoron és
egyszerre csak ott állt a kecses kis rózsaszín szalon ajtajában.
Rózsaszín enyhé fény világította meg a rózsaszín brokát bu-
toru szobát és a falak is rózsaszín meg arany voltak. Tím-

Sandornak szegyet ütött a fejébe az a híres baba és elha-
tározta, hogy megszerzi magának. Mindenesetre látni akarta,
de ez nem ment olyan könnyen. A kis szalon az emeleten
volt és rendszeren zárva volt az ajtaja is, csak mulatságok
napján nyitották meg az összes termeket Szegedy bácsit, hogy
nyitassa meg a babát, mert tudta, hogy tőle mindenki félt
a babuját. Am Sandor nem az a fiú volt, aki ha valamit akart,
azt keresztül ne vitte volna. Az alkalom nem is késett soká,
Szegedyknel mulatság volt egy napon. Sok vendég, muzsika,
vidámság, mindenki a kastély kertjében volt, ahol az öreg
hártsak alatt volt finom lakomára megterítve. Etek, ittak,
táncoltak. A fákön lampionok himbálóztak és a lampionok
közül meg apró esti szármnyasok libegtek ide-oda a fénytől
mámorosan.

való baba, ez biztosan nincs belüli köbül.
szalon divánjára és folyton mosolyog. Ez lenne egy hozzád
Ha megnyomják azt is mondja: nem. Oda van ülve a kis
telek alszik, ha felkeltik, kinyitja a szemét. Es beszélni is tud.
babát nem látta. Arany haja van, nefeletts szemre. Ha letek-
babát. Akkora, majdnem életnagyságú. Te, olyan gyönyörű
— Te Sanyi. A Szegedyk kastélyában láttam egy csoda-
Egyszer Terike így szót Sandorhoz:

lyett az özvegyeket és árvákat koncoltad fel.
— Szép kis hős vagy te — mondta Károly. Katonák he-
szerteszét.

ahol ádáz csaták dúltak. Csupa felek, lábak, karok hevertek
lában. Olyan volt a játékszoba egy sarka, mint egy csatár,
Terike sokat sírt, keseregőtt bábu ilyen szomorú kinu-
szép csipkés ruhácskán kívül egyéb. Píáne lélek.
rény viaszfejű kis babuskáknak, akiknek dehogyan is kellett
megint csak babázott és mindenáron lelket akart adni a sze-
nyel és semmire nem megy velük az ember. Azért a hánap
kijelentette, hogy a női babuk a világ legbárbább teremé-
porból vannak, dühösen csapta a sarokba szegény hullákat és

vizsgálódtunk megnéztünk mindent, amiből tájékozódni tud-
tunk volna. Az egyre jobban erősödő homály azonban nagyon
megnehezítette, hogy vissza találjunk arra a helyre, ahonnan
elindultunk, annál is inkább, mert úgy látszott, hogy megke-
rültük a tavat. Egy jó idő múlva megbotlottam valamiben.
megnéztem mi az? Egy levágott fácska csonkjá volt. Hál' is-
tennek! A mi fenýónk! Innen indultunk el. Itt vágtuk ki a kis
fenýót.

Örömmel kiáltottam föl és figyelmeztettem apámat a fe-
nyő csonkjára. Édesapám összetette a kezét és hálásan nézett
az ég felé, amelyen akkor már csillagok ragyogtak. Megtalál-
tuk a lábaink nyomát is, amely a világító fehér hóban jól ki-
velhető volt. Elfásultan vonszoltuk magunkat a nyomon. Fá-
radt agyamban csak úgy kavargottak a gondolatok.

Milyen karácsony est? Mit csinál az édesanyám? Ki állítja
fel a fenýőfácskát? Hiszen azt én vonszolom magam után eb-
ben az irdatlan rengetegben.

Édesapám óvatosan haladt előttem. Markába fogta az
éles fejszét. Egyszer csak elértük azt a helyet, ahol a nyoma-
ink kétfelé váltak. Nagy gonddal állapítottuk meg a helyes
irányt és azt tartottuk meg. Nem tévesztettük el, mert sajnos,
a mi nyomunkat sokszor megzavarta a farkas nyoma. Sőt
mennél tovább haladtunk, annál több nyomot vett ki a sze-
münk.

Semmi kétség. Farkas-csapat szimatolta meg, hogy pré-
dára akadtak. Egy kiéhezett farka roppant ügyes, vakmerő
és ha szimatot fogott, el nem bocsátja a prédát. Most körül-
löttünk portyáznak és nem tágitanak addig...

Összeborzadtam, mikor a farkasokra gondoltam. Pedig
nem kerülhetjük ki őket. Csakugyan. Előttünk vonítás harsant
fel. Ahá! Ez az ör. Ezt az állatot a társai a nyom őrzésére áll-
lították oda. Ez most jelzi a kutatóknak, hogy közeledik a
zsákmány. Pár perc múlva reccsent mellettünk a bokor. Hal-
lottuk a farkas csörtetését, amint mellettünk elfutott. Nem telt
el egy fertály óra, éreztük, hogy farkasok kerülgetnek minden
oldalról. Előttünk, mögöttünk, oldal, egyre csörgött a bokor.
Néha dühös vakkantást hallottunk.

Csodálatosképen nem féltem. Sőt az agyvelőm is kitisz-
tult. Emlékszem, hogy nyugodtan számítottam, hogy hány
farkasból állhat ez a farka. Tizenötre becsültem. Sok. Nagyon
sok. Nem birunk velük. Én kivettem a svédkésemet. Olyan fa-
nyelfű kés ez, majd araszos pengével, amelyet a kés nyelébe

A nagy ember... is egyszer valamikor kis gyerekek voltak persze és csintalanok, szofogadatlank is olykor, néha még rossz tanuló is és ilyenkor még egyáltalában nem látszik meg rajtuk, hogy egykor babékoszoru körül búksi fe-
 Sándoron se látszott meg egy cseppet sem, azt mondha-
 tom. Ő volt a kedves ház eleven öröge. Egyszer hallotta szüleitől, hogy az őseik még Árpáddal jöttek át a vereckei szoroson és honfoglalók voltak. Ezen az alapon Sándor is a ház meg a tokoni házak környékén hódító utra indult és ami megtetszett neki, azt lefoglalta magának. De legjobban szerette a lányok bábit lefontogatni. Ez különös harci vagy volt egy fától, de Sándor mégis százszor inkább szerette a babukat, mint az olomkatonákat. Bátyja Károly komoly, szor-
 galmas fiú, sokszor megdorgálta, mert Teri hugának minden babukat, mint az olomkatonákat. Bátyja Károly komoly, szor-
 galmas fiú, sokszor megdorgálta, mert Teri hugának minden babáját megnymortította. Szerkesztett egy ócska szállharmo-
 nikából egy éneklő szerkezetet és azt mindenáron a zvon-
 rúba akarta spékelní, hogy ha hátul megnymoják a babát,
 akkor skálázzon. A babák erre nem voltak hajlandók, mire Sándor középkori inkvizíciót rögönözve, a babukat váloga-
 tott kegyetlenséggel pusztította, a legkülönösebb kinzöszere-
 számokkal. Mikor kiderült, hogy beílt köcből vagy fűrész-

*

kerülnék ki.
 gyermekéveit. A nagy emberek igen sokszor kis házakból hogy itt születte az a nagy költő vagy művész és itt töltötte több márványtáblát szegsz a hálas utók, annak emlékére, vonzó szavakat. Ilyen házak leginkább azok, amelyekre ké-
 is meg-megáll ajtajánál, ablakánál, mert megéri ezt a jó, barátságosan mesolyog a járókelőre, hogy még az idegen-
 ron sugázzanak kívülről a szeretettől és ez a szeretet olyan-
 testvér szeretet vendégségbe menni. Az ilyen házak telen-nyá-
 sen. És ahova rendszeren sok nagyvendi, nagybácsi, meg unoka-
 egy papa, egy mama és több gyerek. Fűnk, leányok vegye-
 háza, amilyenek akkor szoktak lenni a házak, ha lakik benne
 egyszer csak egy nagyon kedves barátságos háza. Olyan
 Ha sok esztendő visszatele porgetünk, tabukkanunk
 egykor csak egy nagyon kedves barátságos háza. Olyan
 háza, amilyenek akkor szoktak lenni a házak, ha lakik benne
 egy papa, egy mama és több gyerek. Fűnk, leányok vegye-
 sen. És ahova rendszeren sok nagyvendi, nagybácsi, meg unoka-
 testvér szeretet vendégségbe menni. Az ilyen házak telen-nyá-
 ron sugázzanak kívülről a szeretettől és ez a szeretet olyan-
 is meg-megáll ajtajánál, ablakánál, mert megéri ezt a jó,
 vonzó szavakat. Ilyen házak leginkább azok, amelyekre ké-
 több márványtáblát szegsz a hálas utók, annak emlékére,
 hogy itt születte az a nagy költő vagy művész és itt töltötte
 gyermekéveit. A nagy emberek igen sokszor kis házakból
 kerülnék ki.

Igen - nem

Gergely Boriska: (Kisfaludi Sándor)

lehet dugni, ha nem használja az ember. Nem sokra megyek vele. Mégis csak jobb a semminél.

A farkasok nem támadtak. De éreztük, hogy az éhségük egyre jobban dühösíti őket és hogy pár perc alatti kenyértörésre kerül a dolog.

Csakugyan. Egy sötét bokorból egy hosszú árnyék suhant elő és nagy kattogással apám felé kapott. A fejsze lecsapott és a farkas egyik lábát metszette el. A farkas három lábán ugrálva, vonítva menekült el. Csakhamar vérfagyasztó ordítás verte fel az erdőt. A farkasok marakodtak össze. Ezek észrevették, hogy az egyik vérzik, a vér szaga felbőszítette őket és mikor rájöttek, hogy a sebesült farkas nem tud védekezni, megrohanták és összetépték és fölialták.

Mi ezzel pár perc időt nyertünk ugyan, de azután — rajtunk a sor.

Irtózatoss érzés volt várakozni a farkasok támadására. Minden idegszálam kinosan feszült. Emlékszem, hogy szinte

Kis leány!

Babacipőt, babaharisnyát, lábat, kezét, fejet, haját, gummit és minden mást, ami az összetört vagy széthullott babád részére kell, a legolcsóbban megkaphatod a



Lagner-Babaklinikán

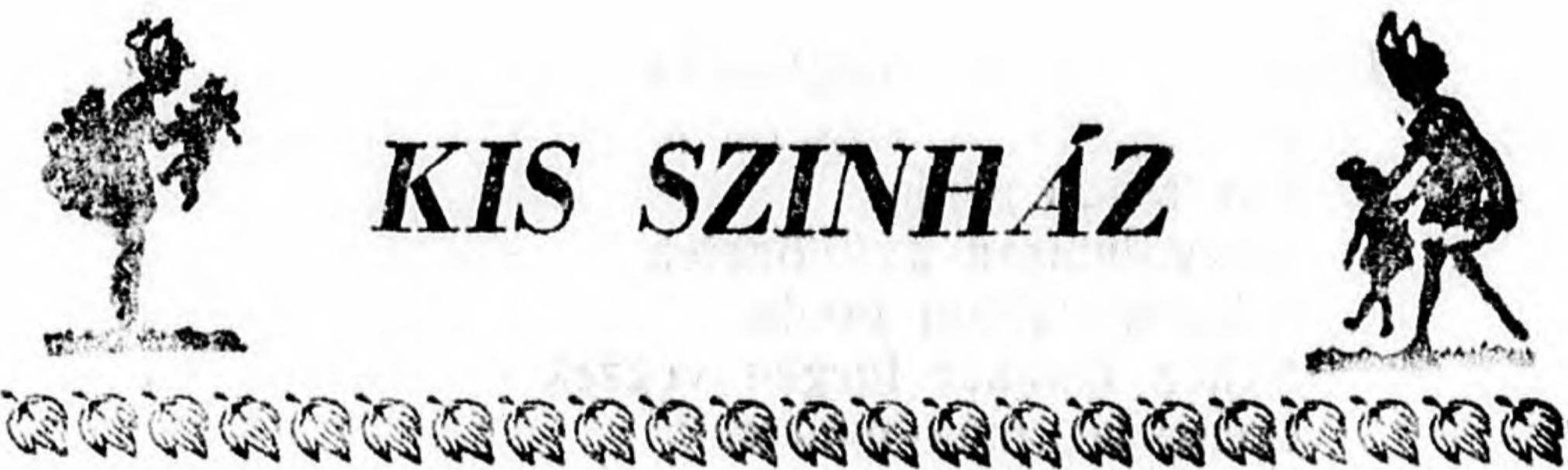
Subotica, Pašićeva ulica
 Vidékre postán szállítok · Törött babákat azonnal megjavítok

Hátnak mögött pedig
 Egy nagy kecskébőha
 Kindszort a partra
 S leült a zombékra.
 S ahogy kente jóska
 Kenyérre a mézet,
 Csak négy, véletlenül
 Kissé hátra nézett.

E nagy csata után
 Nagyon megéheztek,
 Jóska megterített
 S lakomázni kezdtek
 Fogott is a hurka,
 Meg a hústól kolbász,
 Így szokta ezt minden
 Jóravaló vadász.



Bojva királykisasszonyának. Annak már Öring maradt a neve
 örökre...
 Öring persze nyomban őriasi szerephez jutott a háznál.
 Még apuska is beszélt róla.
 —Hát Öringot hova fektették? — szót be este jöked-
 vlen, semmit sem sejtve a gyerekszobába. A sötétben nem
 láthatta, hogy mind a három kisleánya csendesen pityereg
 ágyacskájában.
 Ok ma tudnillik egyáltalán nem akartak lefeküdni, de
 vacsorázni sem akartak, mosakodni sem. Délután már a lec-
 kékel is baj volt és anyuskáknak nagyon erőlyesen kellett
 közbelepnie, hogy Öring végre odakerüljön, két székre állított
 dobozába, a három kis ágy elé.
 Csend és sötétség volt tehát a gyerekszobában és jó friss
 szappanszaz, épp úgy, mint minden este, de a három kis-
 leány ma sehogysem tudott elaludni. Istenkém, hiszen sok-
 szor volt már közös játékszerük, meg is firték mindenkör
 szépen, de ma titokban mindegyikük azon törté a fejt, hogy



KIS SZINHÁZ

KI MIT TUD?

A RÉT KIRÁLYA (hosszuszakálu törpe):

Nagy a mozgás, sietség a réten,
 készülődik minden állat,
 ma nagy ünnep léssen.
 Összegyül itt minden bogárfajta
 versenyeznek, ki amit tud,
 szépen előadja.
 És a győztes vadvirágok
 koszoruját kapja.
 Hamar, hamar gyülekezzünk,
 itt az idő, rajta!

BOGARAK (tücsök, hangya, méh, hernyó, csiga, lepke, jánosbogár, mindenik a maga módja szerint, fűgén, vagy lomhán, sorban bejönnek. Nagyon kedves, ha együttesen, vagy külön-külön táncot lejtene.)

VIRÁGOK (pipacs, buzavirág, vadszegfű, szarkaláb, margarét, harangvirág, kikerics, pézsmá stb. körülülük a szinpadot, mint versenybírák).

A RÉT KIRÁLYA (a virágokhoz fordul):

Isten hozott, bájos hölgyek,
 koronám sok disze,
 örül nektek hegyek, völgyek
 öreg fejedelme.

(A virágok kedvesen bólintgatnak és integetnek.)

És most idejertek, versenyző legények
 ki, amit tud, mutassa meg,
 legyetek serények!
 Álljatok ki a versenyre,
 ahogy illik, sorba,
 vigyázzatok, kezdődik már
 a vitézi torna.

Közben meg-megállott.
S tündökölt magad:
— Milyen csunya dolog,
Ha az ember gyáva,
S ha kérlek: Mért szaladsz?
— Hát... — elkezd dadogni
Megszökött a cicám
S meg akartam fogni.

Megjött, felugrik
S uccu, vesd el magad,
Az utat sem nézi,
Ugy rohan, ugy szalad,
De Cirnos is rohan
Gazdaja nyomába.
Neki is inda
Szállt a bátorasága.



miért is van éppen öneki Óringhoz a legtöbb joga.
— Óring az enyém! — mondta magában Annus nagyon izgatottan. — Nem, ő nemcsak azért, mert én vagyok a legidősebb, hanem leginkább azért, mert »E.« és »L.« még meg sem értik, hogy ő milyen tökéletesen gyönyörű. Azt csak én tudom. Még is nézem még egyszer a sötétben...
— Mindig Annus fogja Óringot az ölében tartani, mert ő a legidősebb — morfondírozott magában. — De ha majd Lilike sir utána, neki fogja átengedni, mert ő a legkisebb. Ezért éppen ezért lehetne Óring az én babám. Méskép még majd nem is jutok hozzá. Legálább most ideveszem ágyamba egy kicsit...
Lilike már nagyon álmos volt, de amint egy percet lehunyt a szemét, nyomban Óringot látta maga előtt, egészen egészen közelről és olyan ízesítően hatalmas, puók arccal. Remülten állt fel ágyacskaiban és azzal biztatgatta magát, hogy a baba még sem ilyen törtélményesen óriási.

apuska már Cili néniére is haragudott. Bécs városára, a csomagghordóra, a babaklinikára, Óringra, de persze legislegjobban Annuskára, — ebben a pillanatban hirtelen kinyitott az ajtó és Marci bácsi lépett a szobába. A gyerekek nyomban hozzászaladtak és mind a hárman átölelték a térdeit. Mert Marci bácsi nemcsak apuskának volt legjobb barátja, hanem a három kislánynak is legigazibb, legmókásabb pajtása és azonkívül még festőművész!

Most komolyan meghallgatta, hogy mi történt, aztán a babát kezébe vette és — elfintorította az arcát. Aztán még mindig szó nélkül, szélsébesen becsomagolta Óringot, szoroson bekötözte, felugrott egy székre és a babát hirtelen felvette a legmagasabb szekrény tetejére. Mindez olyan mulatságos gyorsasággal történt, hogy a szobában mindenki boldogan, megkönnyebbülten halottnak kezdett. Akkor Marci bácsi hirtelen egy csomag leggyönyörűbb színes ceruzát húzott ki a zsebéből, Isten tudja hányat, szép kis fadobozban. Azt nagyon komolyan Annuska kezébe nyomta és azt mondta:

— Te csak rajzolj, kislányom, sokat, sokat!

Miközben pedig anyuskákkal gyorsan kilépkedett a gyerekszobából, még azt is mondta:

— Meglátjátok, művész nő lesz belőle, azért nem tud ezzel az aránytalan figurával játszani.

Hogy Óring mennyi ideig feküdt a szekrény tetején, senki sem tudta volna megmondani. Egyszer, később, sok más játékkal együtt, anyus elküldte a gyermekórházba. Ott sok kis beteg gyereknek bizonyára még sok nagy örömet szerzett. De Annuska, Erzsike és Lilike is nagyon jó helyen, — a szívük legmélyén — őrizték meg Óringot, más kedves gyerekkori emlékekkel együtt és még akkor is nevetve emlegették fura történetét, amikor Annuskából, kiartó munka és szorgalmas tanulás után, csakugyan hírneves festőművész nő lett.

(Vége.)



tek.
Ez volt az a karácsony, amelyet én soha el nem felejtök.

*

Az énekszóra edesanyám fölriadt. Mikor miniket meglátott, halk sikoltással a nyakunkba borult és átölelt mindkettőnköt és örömben zokogott.

A Megváltó ma született...

»Mindem népek örüljétek

ni kezdünk: fölláttunk a karácsonyát és halk, reszkető hangon énekel. Ovatosan belopództunk. Figyelve, hogy fel ne ébresszük, csepp ragyogott. Lettült. Gondterhelt arccal aludt. A szemé sarkában könny-gott ki. Belestünk az ablakon. Edesanyám a kandalló mellett Kis faházunkhoz lopództunk. Az ablakból fény szivart. Csakhamar a telepen voltunk. Edesapám megerősödve állott talpra.

talpalkon elszuhantak. Szólt akartam. De nem láttam már az indiánusokat. Hő-tető fényt láttam. A telep házából tört az elő.

táson voltunk, amely már a telep fölött van. Messze lent pis-



Egyszer egy fehér egéret
Kapott a kis Jancsi gyerek.
Ugy szerette, nagy becézte,
Cirnos ezt rossz szemmel nézte.
Jobb sorsa van, mint öneki.
Ezt bizony ő nem tűrhette!
Addig nézte, addig leste,
Oh Jaj! — amíg egy csut este
Bosszút állott az ebadta.
Egy pillanat: Hammi! bekapta.
S míg Jancsi a könnyét sirta:
Dorombolt az egér sirja...!

Volt - nincs

vártam, kívántam a támadást. A harcot. A fáradtságot is valami elszánt eszelekvés-vágy váltotta fel.

Egy szürke, nyulánk fölelmetes árnyék suhant elő a bokorból. Lesunyta a fejét a hóba. Ugrásra készült. Rám fog ugrani. Vártam, mint labdajátéknál a rám irányított labdát. Az árnyék magasra lendült. Én úgy tettem, mint a labdajátéknál. Lebuktam. A farkas fölöttem repült át. Lepuffant a hóba. A következő pillanatban lecsapott az apám fejszéje és szétvágta a farkas koponyáját. De akkor egy másik farkas az apám hátán kapaszkodott és a nyakába akart ugrani. Magam sem tudom, honnan vettem a bátorságot, de megragadtam a bestia farkát és lerántottam apám hátáról. Edesapám gyorsan megfordult és ezzel is végzett.

Nem tudtam megfigyelni, hogy mi történt azután? Homályosan emlékszem, hogy az apám borzasztó kiáltások közt viaskodott a farkasokkal. Villogott a fejszéje. A farkasok vonítottak. Egyszer aztán apám kiejtette a fejszét a kezéből és leroskadott. Én a szánt apám testére borítottam, magam felkaptam a fejszét és a szán tetejére ugrottam. Tudom, hogy a fejszémmel eltörtem egy felkapaszkodó farkas derekát és borzalommal láttam, hogy a farkasok inkább az apámat akarták kikaparni a szánról. Velem csak néha próbálkoztak.

A borzalomtól eltelve segítségért kiáltottam. Céltalannak látszott ez teljesen, én mégis kiabáltam és közbe rásujtottam egy egy próbálkozó farkasra, amelyik a szánra kapaszkodott.

Egyszer csak lövés hangja durrant a közeli hegy oldalából. Arra pillantottam. Imbolygó fény közeledett felénk. Majd ismét lövés durrant és közeledő kiáltások visszhangzottak a sziklafalak között.

Három férfi tört elő a sűrűből.

Az egyik szurokfenyőből készült lobogó fáklyával világított, a másik kettőnél puska volt.

A fényre és a puskadurrogásra megtorpantak a farkasok. A két férfi biztos kézzel irányozta a puskáját a farkasokra, a melyek egyre-másra hullottak el a lövések alatt.

A farkasok megrémültek. Nagy ordítással menekültek el.

A férfiak közelebb léptek a szánhoz. A fáklya komor világításánál megismertem őket.

Oh, mennyire elborzadtam.

Ezek rettenetesebbek, mint a farkasok. Indiánusok voltak!

Pár évvel előbb a völgyben virágzó indiánus falu állott. Mikor a mi telepeseink erre a vidékre jöttek, elűzték a völgy-

JEVREJSKA U.7

SCHMOLKA HIRDETŐ IRODA, NOVISAD
KOLLEKTIV HIRDETÉSEI

TELEFON 22-76

22-28 HP. **NAGY-BULLDOG** nyrsolajtraktorokgolyóscsapágyas **CSÉPLŐGÉPEK** acélkerettel

szalmaprések, aratógépek, fűkaszálók, szénagyűjtők, morzsolók, répavágók, szecskavágók, darálók, ekék, fogasok, boronák, szőlőprések és zúzók, lucernahántolók, kenderprések, stb.

Frázisok helyett a következő tényekkel bizonyítunk:

KIVONAT

a Vladimír Vesely-nél, Lazne Bohdanechen rendezett nyilvános szántógépverseny eredményeiről felvett hivatalos jegyzőkönyvből.

Mindegyik traktornak beosztott területe rendkívül nehéz, kötött talajon: 1/2 kat. hold.

Traktorok nevei	Mily mélyen szántott	Hány vasú ekével	Mennyi idő alatt lett kész	Üzemzavar	Felhasznált üzemanyag	Hivatalos megjegyzések
Fordson 22 HP	20—22 cm.	2 vasú	2 óra 53 p.	20 percig	18 kg petroleum	Előkészítés túlassú. Szántás jó, de a traktor túlkönnyű, gyakran eltért az iránytól
Cormick 10/20 HP	25 cm	3 vasú	2 „ 3 „	—	A petroleum egy része az olajba folyt	Szántás jó és egyenletes. Előkészítés 14 percig. Első sebességgel ment
Cormick 15/30 HP	22 cm	3 vasú	1 „ 30 „	15 percig	15 1/2 kg petroleum	Szántás igen jó, de kultiválásra a gép túlnehéz
Case 12/20 HP	26 cm	2 és 3 vasú	1 „ 45 „	10 percig	12 1/2 kg petroleum	Üzemzavar eke-csere miatt. Szántás jó
Deere 18/30 HP	23—25 cm	3 vasú	1 „ 29 „	—	12 kg petroleum	Szántás jó
Lanz-Bulldog 22/28 HP	26 cm	3 vasú	1 „ 45 „	—	5 1/2 kg nyersolaj	Üzemzavar lehetősége minimális. Rendkívül gazdaságos gép

HEINRICH **LANZ** MANNHEIM

vezérképviselete Vojvodina, Horvátország és Szlovénia részére:

„AGRIKULTURA“ SOMBOR

Főképviseltek:

B. Palanka: Sam. Löbl i Sin

Novisad: Energia, Vilsonov trg 7

»SEVER« D. D.

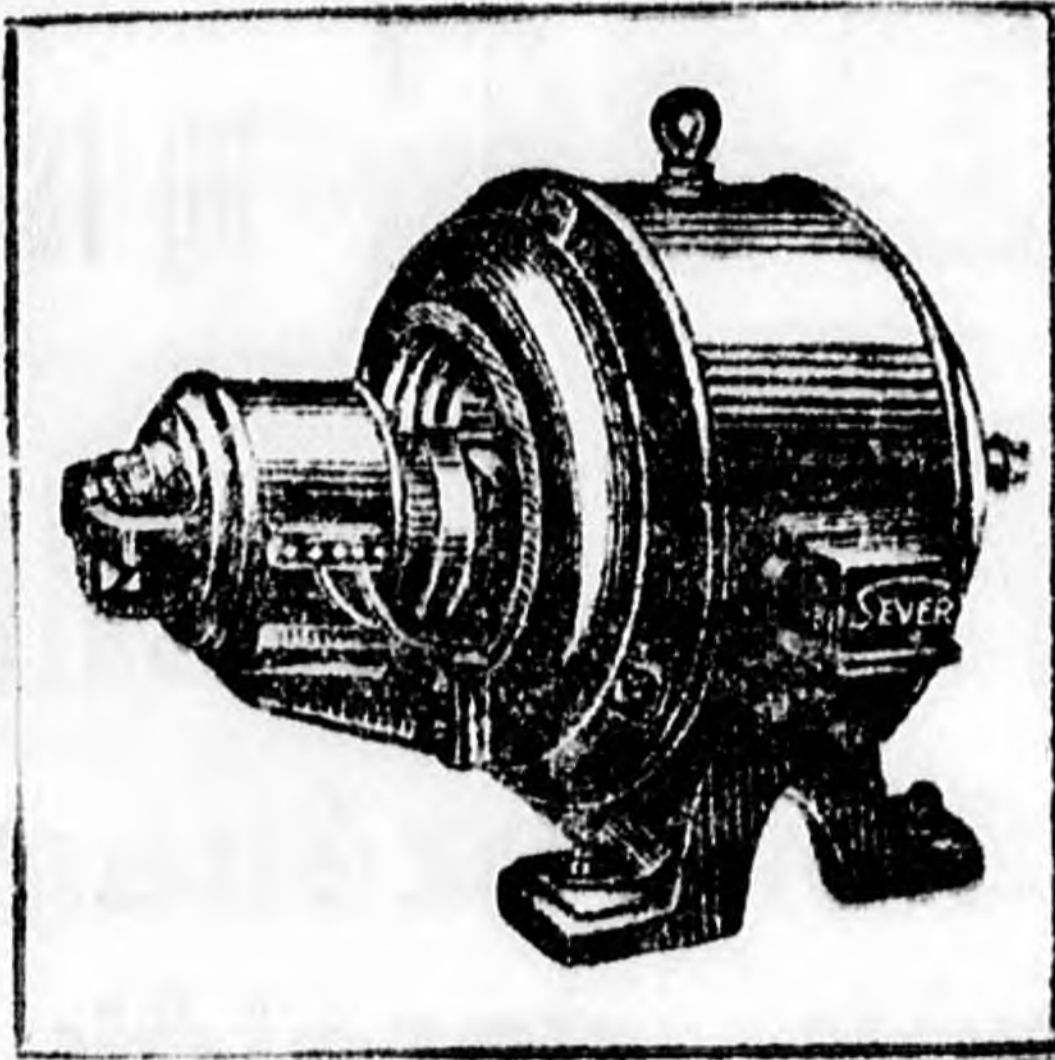
ELEKTROMOS GÉPEK GYÁRTELEPE

SUBOTICA

TELEFON: 5-84

KÉPVISELŐSÉGEK:

Brandt i Kortman BEOGRAD, Skepljanska ulica 3
Ing. W. Cvetanović, NIŠ, Namenjina ulica 41.
Ing. Gj. Mihajlović, NOVISAD, Voj. Bojovića ulica 27



GYÁRT ÉS JAVIT:

Mindenféle elektromos gépeket
és szerkezeteket

RAKTÁRON TART:

Motorokat, dynamókat, vasszigetelő
tartókat, stb. elektromos cikkeket

Az általunk gyártott és javított gépekért egy
évi jótállást vállalunk

Ifj. WEISS JÁNOS

MŰSZAKI VALLALATA

TELEFON 422 SUBOTICA TELEFON 422



TERVEZ ÉS KÉSZIT

vizvezetéseket, csatornázást és vízműveket, központi fűtésberendezéseket, szellőző berendezéseket, özkonyhákat és gőzmosódákat, villamosvilágítási és erőátviteli berendezéseket, képviseli a Magyar Radiatorgyár R. T. „Marabu“ fűtési gyártmányait

KÖZGAZDASÁGI BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Központ: SUBOTICA

Sombori Iőintézete: Sombori Takarékpénztár
Flókok: Apatin, B.-Topola, Senta, Staramoravica, Pačir

A gazdaközönség, kereskedők és iparosok figyelmébe ajánlja, hogy a legelőnyösebb feltételek mellett folyósít kölcsönöket. — A legelőnyösebb kamatozással és felmondás nélkül elfogad

takarékbetéteket

A legkulánsabban bonyolít le mindennemű deviza- és valutaügyleteket. — A külföldre utazó közönségnek és különösen a kereskedőknek figyelmébe ajánlja utazó csekkeit (Travellers-cheques) amelyek a világ minden részében minden külön igazolás nélkül bemutatáskor beváltatnak